

Datum: 2023-01-24

Tid: 13:00

Plats: Tingshuset, Bollebygd

Ordförande

Ulf Rapp (S)

Ledamöter

Daniel Persson (SD), vice ordförande

Ingridh Anderén (M), 2:e vice ordförande

Beatrice Ekelund (S)

Helena Thelin (S)

Stefan Hederdal (M)

Peter Gregorics (FR)

Cecilia Carlhson (KD)

Sandra Lindholm (C)

Ersättare

Jonas Ahlgren (S)

Lisette Vermeulen (SD)

Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD)

Peter Hemlin (M)

Eva Svantesson (M)

Michael Plogell (FR)

Rose-Marie Grune (MP)

Barbro Ridell (V)

Hannu Sutinen (L)

Övriga

1. Upprop
2. Val av protokollsjusterare
Ärendet i korthet
Förslag digital signering: Tisdag 31 januari kl 15.
3. KS utbildning - Personalpolitik (inga handlingar) Ulrika Borg, HR-chef
13:00
Ärendet i korthet
Lönebildning, lönekartläggning, kompetensförsörjning i framtiden etc
4. Instruktion för kommundirektör i Bollebygds kommun "-"
KS2023/2
5. Avtal med Västkuststiftelsen om Sjuhäradsleden Robert Hagström, kultur-
och fritidschef 14:00
KS2022/317
6. Kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun (kf "-"
fattar slutligt beslut)
KS2022/296
7. Avgifter för stöd och service till äldre och personer med Matilda Ernfridsson,
utvecklingsledare
socialförvaltningen 14:30
funktionsnedsättning (kf fattar slutligt beslut)
KS2022/324
8. Hemställan om ställningstagande avseende inriktningsbeslut Daniel Aronsson,
ekonomichef 14:45
gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket (kf
fattar slutligt beslut)
KS2017/69
9. Nyupptagning av lån 2023 "-"
KS2023/21
10. Verksamhetsplan och budget 2023 för kommunstyrelsen
KS2022/307
11. Firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt
KS2023/12

Sammanfattning

Obs! Omedelbar justering!

12. Val av representant och ersättare till föreningsstämma för Europakorridoren, mandatperioden 2023-2026
KS2023/4

Sammanfattning

Europakorridoren är en ideell förening som drivs av kommuner och regioner samt andra intresserade branschföreträdare i Sverige och Tyskland. De svenska intressenterna äger solidariskt Europakorridoren AB. Föreningens och bolagets syfte är att verka för att Europakorridoren byggs ut, och att Sverige får ett modernt, effektivt, miljöanpassat och långsiktigt hållbart trafiksystem. Målet är också att föra Sverige och Skandinavien närmare Europa genom att knyta samman det svenska höghastighetsnätet med Europas. Som medlem i Europakorridoren ska Bollebygds kommun utse en representant och ersättare till föreningsstämman.

13. Val av representanter i Närvårdssamverkan Södra Älvsborg, mandatperioden 2023-2026
KS2022/263

14. Svar på medborgarförslag om cykelbana riksväg 180
KS2022/197

15. Svar på motion (S) om att kommunen ska införa frukost på högstadiet (kf fattar slutligt beslut)
KS2022/57

16. Granskningsutställning av fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst i Marks kommun - yttrande
KS2022/298

17. Redovisning av besvarade samt obesvarade medborgarförslag 2022 (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/5

18. Redovisning av delegeringsbeslut

Delegeringsbeslut

- KS2227879 KS2022/314-1 Firmatecknare
- KS2327926 KS2022/322-3 Svar på överklagan kring kommunfullmäktiges budgetbeslut

19. Meddelanden

Anmälningar

- KS2227855 KS2022/3-59 Protokoll styrelsesammanträde Gryaab 2022-12-02 tio-årig investeringsprognos

- KS2227860 KS2022/3-60 Beslut tillstånd kamerabevakning Sjukvårdens larmcentral Västra Götalands Regionen
 - KS2227909 KS2022/321-1 Stängning av barnmorskemottagningen i Bollebygd
 - KS2327925 KS2022/322-2 Föreläggande Jönköping_FR_5801-22_Aktbil_5(167211) (0)_TMP_Bortredigerad
20. Information från politiska uppdrag (inga handlingar)
21. Kommunchefen informerar (inga handlingar)
22. Initiativärende (S) och (M) om ev nedläggning av barnmorskemottagningen i Bollebygd
KS2023/32
23. Initiativärende (SD) och (KD) om barnmorskemottagningen i Bollebygd
KS2023/33
24. Framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente - uppdrag till kommunchef
KS2023/11

4. Instruktion för kommundirektör i Bollebygds kommun KS2023/2

§2

KS2023/2

Instruktion för kommundirektör i Bollebygds kommun**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen antar förslag till instruktion för kommundirektör.

Kommunstyrelsen upphäver sitt tidigare beslut 2019-11-25, § 162, om revidering av instruktion för kommunchef.

Ärendet

Kommunstyrelsen ska enligt 7 kap 1 § kommunallagen (2017:725) utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under kommunstyrelsen.

Enligt 7 kap 2 § kommunallagen ska kommunstyrelsen i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

Syftet med instruktionen är att bidra till en tydlig rollfördelning som bygger på ömsesidigt förtroende mellan förtroendevalda och kommundirektören.

Jäv

Kommunchef Monica Holmgren anmäler jäv och deltar inte i handläggning av ärendet.

Förslag till beslut**Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut**

Kommunstyrelsen antar förslag till instruktion för kommundirektör. Kommunstyrelsen upphäver sitt tidigare beslut 2019-11-25, § 162, om revidering av instruktion för kommunchef.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Instruktion för kommundirektör
- Instruktion för kommundirektör

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Gäller för: Kommundirektör
Dokumentansvarig: HR-chef

Dnr : **167496**

Instruktion för kommundirektör

Kommunstyrelsen ska enligt 7 kap 1 § kommunallagen (2017:725) utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under kommunstyrelsen.

Enligt 7 kap 2 § kommunallagen ska kommunstyrelsen i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

Syftet med instruktionen är att bidra till en tydlig rollfördelning som bygger på ömsesidigt förtroende mellan förtroendevalda och kommundirektören.

Inledning

I Bollebygds kommun ska den ledande tjänstepersonen ha benämningen kommundirektör.

Kommundirektören är kommunens ledande tjänsteperson och ska ha en drivande roll för att utveckla och effektivisera kommunens organisation och verksamhet. Kommundirektören ska ägna särskild uppmärksamhet åt strategisk planering och policyfrågor.

Kommunens ledande tjänsteperson

Kommundirektören är kommunens högsta verkställande tjänsteperson. Kommundirektören utses av kommunstyrelsen och får sitt uppdrag från, och ansvarar inför, kommunstyrelsen.

Kommundirektören ansvarar gentemot kommunstyrelsen för beredning av ärenden samt ska säkerställa verkställigheten av kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges beslut.

Kommundirektören deltar på kommunstyrelsens och dess arbetsutskotts sammanträden och har yttranderätt.

Kommundirektören deltar på kommunfullmäktiges möten och kan yttra sig om så begärs.

Kommundirektören ska biträda kommunstyrelsen i dess ansvar gällande uppsiktsplikten som beskrivs i kommunallagen och ska på eget initiativ påkalla kommunstyrelsen uppmärksamhet om kommundirektören tycker att kommunstyrelsen bör utöva sin uppsiktsplikt.

Kommundirektören ska stödja kommunstyrelsen i dess uppdrag att leda, samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter.

Kommundirektören ska svara för professionell sakkunskap i kommunstyrelsens arbete med att planera, leda, samordna och följa upp kommunen och dess samlade verksamheter, oavsett organisationsform.

Kommundirektören ska i sitt arbete sörja för att verksamheten bedrivs enligt Bollebygds kommun formulerade mål och riktlinjer, och att givna ekonomiska ramar hålls.

Uppdrag från kommunstyrelsen till förvaltningsorganisationen ska riktas till kommundirektören. Kommundirektören ska verka för en tydlig roll- och uppgiftsfördelning mellan förtroendevalda och tjänstemän.

Kommundirektören ska, för den samlade organisationen samordna och utveckla strategiska kommunövergripande uppgifter.

Kommundirektörens utvecklings- och lönesamtal hålls med kommunstyrelsens ordförande.

En löpande dialog ska föras mellan kommundirektör och kommunstyrelsens ordförande om uppdraget, innehåll och prioriteringar.

Planeringsmöten mellan kommundirektören och kommunstyrelsens ordförande/arbetsutskott/presidiet ska hållas regelbundet.

Förvaltningsorganisation och förvaltningschefer

Kommundirektören är chef för kommunstyrelsens förvaltning och organiserar och leder den så att den arbetar i enlighet med politiska beslut och målsättningar.

Kommundirektören ska säkerställa att förvaltningen har rätt kompetens, förmåga och kapacitet att utreda, bereda och verkställa beslut.

Kommundirektören är chef över förvaltningschefer och stabschefer på kommunstyrelseförvaltningen och ansvarar för medarbetar- samt lönesamtal med dessa. I beredning inför lönesamtal ska samråd ske med berörd nämndordförande.

Kommundirektören ansvarar för rekryteringsprocessen av förvaltningschefer. I rekryteringsprocessen ska kommunstyrelsens arbetsutskott samt presidium från berörd nämnd vara delaktiga. Kommunstyrelsen fattar det formella beslutet om anställning.

Kommundirektören ska säkerställa att förvaltningschefer arbetar utifrån ett kommunövergripande perspektiv och ansvarar för samordning, ledning och fördelning av förvaltningsövergripande uppdrag. Kommundirektören ska också stödja förvaltningscheferna i deras specifika uppdrag.

Externa kontakter

Kommundirektören ska aktivt arbeta med att vårda och utveckla externa kontakter i instanser där tjänstepersoner samverkar, såsom näringsliv, akademi, statliga och regionala instanser samt andra kommuner på nationell och regional nivå.

Kommundirektören ska bevaka kommunens intressen i det kommunalförbund där kommunen ingår.

Kommundirektören representerar kommunen i övrigt där kommunstyrelsen, dess ordförande, kommunfullmäktige eller annan beslutat detta vara lämpligt.

Kommunikation

Kommundirektören ska verka för en väl fungerande intern och extern kommunikation.

Ansvar för krisberedskap

Kommundirektören ansvarar för att den centrala krisledningsorganisationen i kommunen på kort varsel kan starta upp en krisledningsstab. Staben ska under ledning av kommundirektören ansvara för att samordna kommunens arbete vid extraordinär händelse. Kommundirektören ska vid en sådan händelse:

- Besluta om krisledningsstabens inriktning för att hantera händelsen
- Hålla krisledningsnämnden informerad
- Fatta beslut enligt delegeringsrätt
- Initiera samverkan utifrån det geografiska områdesansvaret i fråga om extraordinära händelser
- Ansvara för att kommunledningen deltar på Länsstyrelsens eller andra myndigheters/aktörers samverkanskonferenser och redogör för lägesbild kopplad till samverkan
- Ansvara för att händelsen avslutas och utvärderas

5. Avtal med Västkuststiftelsen om Sjuhäradsleden KS2022/317

§7

KS2022/317

Avtal med Västkuststiftelsen om Sjuhäradsleden**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen beslutar att ingå avtal med Västkuststiftelsen angående Sjuhäradsleden.

Ärendet

Sjuhäradsleden är en vandringsled mellan Hindås och Mullsjö. Sjuhäradsleden är en del av Europealed 1. Leden är 14 mil varav cirka 2 mil går genom Bollebygds kommun. Sjuhäradsleden delas in i 10 etapper, varav etapp 1-4 går helt eller delvis genom Bollebygd. Leden används flitigt av personer från både kommunen och närliggande kommuner. Det kommer också besökare från Norden och Europa. Våren 2022 genomfördes en omfattande uppdatering av märkning av leden (den delen som går genom kommunen). Uppmärkningen genomfördes med hjälp av personal från Västkuststiftelsen.

Västkuststiftelsen förvaltar 280 naturreservat på uppdrag av Länsstyrelsen. De arbetar också med att samordna och utveckla de leder som finns i Västra Götalandsregionen. Västkuststiftelsen utgår från det nationella ramverket som finns framtaget för leder. Ramverket består av kvalitetskriterier och en tillhörande verktygslåda. Kriterierna beskriver vad som är viktigt för att åstadkomma en utveckling mot en hållbar, kvalitetssäkrad och attraktiv vandringsled.

Syftet med att ingå avtal med Västkuststiftelsen är bland annat få tillgång till deras kompetens när det gäller ledutveckling, ta del av deras projektmedel med mera. Kravet på kommunen är att fortsätta utveckla och underhålla Sjuhäradsleden, genom exempelvis förbättra rastplatserna, informationstavlor, trycksaker med mera. På sikt kommer Sjuhäradsleden finnas med på Västkuststiftelsens hemsida West Sweden Trails (www.westswedentrails.se).

I kultur- och fritidsbudget finns det medel avsatta till att utveckla Sjuhäradsleden. Exempelvis får ett antal föreningar varje år ett bidrag för att sköta om delar av leden.

Förslag till beslut**Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut**

Kommunstyrelsen beslutar att ingå avtal med Västkuststiftelsen angående Sjuhäradsleden.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Avtal med Västkuststiftelsen om Sjuhäradsleden
- Överenskommelse; utveckling av hållbara och kvalitetssäkrade vandringsleder

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Överenskommelse inom samarbetet *Utveckling av hållbara och kvalitetssäkrade leder för rekreation och turism*

Gällande: Vandringsled/er

Parter som berörs av denna överenskommelse

Överenskommelsen tecknas mellan:

Västkoststiftelsen. Organisationsnummer 857201-9076

..... kommun. Organisationsnummer

Andra parter som deltar i projektet

Nämnden för miljö- och regional utveckling, Region Västra Götaland

Turistrådet Västsverige

Förvaltningen för Kulturutveckling, Region Västra Götaland

Länsstyrelsen i Västra Götaland

Led/leder som berörs av överenskommelsen

.....

Bakgrund

Intresset för friluftsliv är stort och sambandet mellan friluftsliv och folkhälsa är numera väl dokumenterat och underbyggt vetenskapligt. Friluftaktiviteter, som vandring och cykling, spelar dessutom en stor roll även för besöksnäringen.

Med finansiering från Region Västra Götaland driver därför Västkoststiftelsen sedan 2018 ett arbete gällande utveckling av hållbara och kvalitetssäkrade leder i regionen. Inom ramen för detta arbete har det utvecklats en modell för samarbete och samverkan mellan kommuner och olika regionala parter.

Arbetet har sedan 2018 gått från projektform till ett permanent arbete, och innefattar nu både vandrings-, cykel- och MTB-leder.

Syftet med arbetet inom ramen för *Utveckling av hållbara och kvalitetssäkrade leder för rekreation och turism* är att öka tillgängligheten för vandring, cykling och MTB som friluftslivsaktivitet och som naturturismaktivitet. Målet är att skapa ett nät av fler kvalitetssäkrade leder i regionen. Västra Götaland ska genom detta bli Sverigedande kring utvecklingen och förvaltningen av hållbara och kvalitetssäkrade leder, med fokus både på närboende och turister.

Förutom Västkoststiftelsen och en lång rad kommuner deltar i samarbetet även Turistrådet Västsverige, Förvaltningen för Kulturutveckling samt Länsstyrelsen, utifrån sina specifika kompetenser. För rollfördelning se nedan.

Denna överenskommelse gäller arbetet med de längre regionala vandringslederna.

Ansvarsområden i utveckling och drift av kvalitetssäkrade vandringsleder.

Nämnden för miljö- och regional utveckling, Region Västra Götaland, ansvarar för att

- finansiera Västkoststiftelsens insatser som samordnare.

Västkoststiftelsen ansvarar för

- att överenskommelse tecknas med de samarbetande kommunerna.
- framtagande av styrdokument, såsom kvalitetsstandard, skyltprogram, driftsinstruktioner samt mallar för avtal och besiktningar.
- att stödja kommunerna i den fysiska upprustningen av lederna.
- att stödja kommunerna i att bygga upp en organisation för den långsiktiga hållbara förvaltningen av lederna.¹
- att hålla ihop nätverket av kommuner.
- att stödja kommunerna i att ha en gemensam hantering av led-data, med syfte att få till en fungerande kedja av datahantering och dataleverans.
- utveckla och administrera hemsida, app och sociala media för lederna.
- vara kontaktpunkt för allmänhet och turister rörande frågor om lederna.
- säkerställa att det finns kartor som motsvarar vandrares behov.
- sköta lederna i de reservat som Västkoststiftelsen förvaltar på uppdrag av Länsstyrelsen, där lederna finns med i skötselplan.
- utöva kvalitetstillsyn på lederna.

Länsstyrelsen ansvarar för att

- ha ett övergripande ansvar för de vandringsleder som går genom de naturreservaten som Länsstyrelsen förvaltar, när inget annat är avtalat.

Turistrådet ansvarar för att

- lederna/delar av lederna marknadsföra nationellt och internationellt.
- I samarbete med lokala turistorganisationer hjälpa företag längs lederna med företags- och produktutveckling i linje med Sverige - Norden - Världen och Hållbarhetsklivet.

Förvaltningen för kulturutveckling ansvarar för att

- skapa förutsättningar för ett rikt kulturliv och hållbart samhälle för invånare och besökare
- tillsammans med andra, exempelvis civilsamhället, utveckla kultur, natur och kulturarv, för att förmedla kunskap och erbjuda upplevelser

..... kommun åtar sig i och med denna överenskommelse att ansvara för:

- ledens/ledernas fortlevnad och kvalitet, med fokus på de sträckor som går genom kommunen, eftersom den är en del av en längre sammanhängande led, samt sköta leden genom kommunen utifrån framtagna skötselinstruktioner.
- att utse ansvarig kontaktperson gentemot Västkoststiftelsen och markägarna, samt Länsstyrelsen i de fall det behövs.
- att föra en dialog med markägare och sträva efter att det tecknas avtal med markägare eller med Länsstyrelsen i de fall då det behövs. Det är också en stark rekommendation att det finns försäkringar gentemot markägare.²

¹ Stödet från Västkoststiftelsen kan komma att se olika ut för respektive kommun och är beroende av respektive kommuns behov. Det övergripande syftet är att få till en likvärdig fysisk kvalitet på hela leden och en likvärdig långsiktig förvaltning av leden. Stödet kan innebära att tillsammans göra besiktningar, planera och genomföra insatser, söka pengar eller att Västkoststiftelsen gör anpassade utbildningar som passar respektive kommuns behov.

² Detta gäller en subsidiär brandförsäkring som täcker markägares självrisk vid skogsbrand orsakad av vandrare. Denna kan även komma att tecknas av ledsamordnaren.

- att skapa goda relationer med och tydlighet i samarbeten med eventuella föreningar som hjälper kommunerna att drifva leden/lederna. Kommunen bör även ansvara för att representanter för sådana föreningar är försäkrade när de arbetar på uppdrag av kommunen.
- att budgetera för drift, underhåll och upprustning av leden/lederna gällande tex märkning, vägvisning, infoskyltar, vindskydd, spänger, stättor och annan ledanknuten infrastruktur. Arbetet görs i enlighet med framtagen kvalitetsstandard.³
- att bygga upp en organisation och samarbete inom kommunen som syftar till att på ett kvalitativt och långsiktigt sätt sköta drift och underhåll av leden/lederna, i enlighet med framtagen kvalitetsstandard.
- att samla in, ajourhålla och vid behov leverera data gällande leden/lederna till samordnare och till lantmäteriet.

Tidsram

Överenskommelsen gäller ett år. Överenskommelse förlängs automatiskt i ytterligare ett år så länge det inte sägs upp av någon av parterna. Uppsägningstid är 9 månader innan avtalet löper ut.

_____	_____
Datum	Datum
_____	_____
För Västkuststiftelsen	För kommun
_____	_____
Namnförtydligande	Namnförtydligande

³ Då kommunernas budgetar regleras varje år kan tillgängliga ekonomiska medel för ledutvecklingen komma att se olika ut från år till år. Det är upp till varje kommun att inom befintlig ram prioritera så att denna överenskommelse kan hållas. Om tillgängliga medel ett år inte räcker för att göra det som behövs för att ledens kvalitet ska hållas måste kommunen i dialog med samordnare göra en plan för bibehållande av ledens standard. I sista hand får kommunen välja att bryta denna överenskommelse.

6. Kultur- och fritidsplan 2023-2026 för
Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut)
KS2022/296

§11

KS2022/296

Kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen tillstyrker utbildningsnämndens förslag; kommunfullmäktige antar förslag på kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun.

Ärendet

Utbildningsnämnden har fått i uppdrag att ta fram en fritidsplan för Bollebygds kommun. Kultur- och fritidschefen initierade 2019 ett arbete att ta fram en kulturplan. Dessa två områden tangerar varandra och det finns stora fördelar men att ta fram en kombinerad kultur- och fritidsplan.

Kultur- och fritidsverksamheten är i huvudsak helt frivillig för kommunerna att bedriva. Någon statlig reglering genom lagar och föreskrifter förekommer i princip inte, med undantag av bibliotekslagen. Detta gör att en kultur- och fritidsplan blir än viktigare. Kultur- och fritidsplanen baseras på kommunens vision, kommunens mål samt andra beslut som rör verksamhetsområdet kultur och fritid, men också de workshops som genomfördes med ungdomsrådet och kommunens olika föreningar.

Kommunen är en viktig aktör och initiativtagare när det gäller utveckling av kultur och fritidsutbudet. Samverkan inom kommunens verksamheter och med medborgare, civilsamhälle, näringsliv, destinationsbolag och andra är avgörande för att utveckla kultur- och fritidsutbud i kommunen.

Utbildningsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2022-11-16, § 86, och föreslår att kommunfullmäktige antar förslag på kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut**Ledamöternas förslag till beslut**

Ulf Rapp (S) föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker utbildningsnämndens förslag; kommunfullmäktige antar förslag på kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- §86 UN Kultur- och fritidsplan 2023-2026(166428)
- Kultur- och fritidsplan 2023-2026(165586)

- Förslag kultur- och fritidsplan 2023-2026(165652)
- Sammanfattning workshops(165651)

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Gäller för: Kultur och fritid

Dokumentansvarig: Kultur- och
fritidschef

Dnr :

Kultur- och fritidsplan 2023 - 2026

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
SYFTE	3
MÅL	3
KULTUR OCH FRITID, VAD ÄR DET?	4
KULTUR.....	4
FRITID	4
DROGFRI KULTUR- OCH FRITID	4
KULTUR, FRITID OCH HÄLSA	5
IDROTT, KLIMAT OCH MILJÖ	5
JÄMSTÄLLDHET, JÄMLIKHET OCH MÅNGFALD	6
SAMVERKAN	6
SAMVERKAN UNGDOMSGÅRD	6
SAMVERKAN BESÖKSNÄRINGEN.....	6
SAMVERKAN SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN.....	6
SAMVERKAN SKOL OCH FÖRSKOLA.....	6
NATIONELLA OCH REGIONALA UTGÅNGSPUNKTER	7
AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN	7
BARNKONVENTIONEN	7
KONVENTIONEN OM RÄTTIGHETER FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	7
NATIONELLA KULTURPOLITISKA MÅL.....	8
UNGDOMSPOLITISKA MÅL	8
NATIONELLA IDROTTSMÅL IDROTTSRÖRELSENS - "STRATEGI 2025"	9
VÄSTRA GÖTALANDS KULTURSTRATEGI OCH REGIONAL KULTURPLAN	9
REGIONAL BIBLIOTEKSPLAN	10
KULTURPLAN BORÄSREGIONEN SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND.....	10
KULTUR- OCH FRITIDSPLANENS KOPPLINGAR TILL KOMMUNALA STYRDOKUMENT	11
BOLLEBYGD KOMMUNS VISION 2035	11
KULTUR OCH FRITIDS ÖVERGRIPANDE MÅL	12
KULTUR OCH FRITIDS VERKSAMHETSOMRÅDEN	12
VERKSAMHETSOMRÅDE ALLMÄNKULTUR	12
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	12
VERKSAMHETSOMRÅDE STUDIEFÖRBUND	12
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	12
VERKSAMHETSOMRÅDET BARN OCH UNGDOMSKULTUR.....	13
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	13
VERKSAMHETSOMRÅDEN FOLKBIBLIOTEK OCH SKOLBIBLIOTEK	13
<i>Folkbibliotek</i>	13
<i>Skolbibliotek</i>	13
VERKSAMHETSOMRÅDE KULTURSKOLAN.....	14
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	14
VERKSAMHETSOMRÅDE FRITID	14
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	14
VERKSAMHETSOMRÅDET LOVAKTIVITETER	14
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	14
UPPFÖLJNING	15

Inledning

Grunden för kulturen och fritiden är enskilda människors intresse. Alla kommunens invånare ska därför erbjudas möjlighet att få utöva, delta i och uppleva olika former av kultur och fritid. Verksamheterna ska uppmuntra och stimulera ideella krafter, stödja utvecklingen av mötesplatser och ge möjligheter till möten med det professionella. Arrangemang som till exempel bokprat, sagostunder, författarbesök, teater, föreläsningar, musikprogram, drogfria arrangemang för ungdomar och utställningar ska regelbundet anordnas.

Aktiviteter inom kultur och fritid skapar förutsättningar för delaktighet, individuell utveckling, fantasi, självständigt tänkande, empati, respekt för andra och större förståelse för omvärlden. Därför är det särskilt viktigt att alla barn och ungdomar under uppväxten regelbundet får lika möjligheter att möta ett rikt utbud av kultur och möjligheten att själva få skapa. Lika så att alla barn och ungdomar har rätt till en aktiv fritid. Kulturskolan och folkbiblioteket fungerar som en bas för att stimulera barn och unga att delta i kommunens kulturliv och har stor betydelse för barns och ungas utveckling och trivsel.

Kultur- och fritidsplanen är den första i sitt slag för Bollebygds kommun. Syftet med planen är att ange riktningen för kommunens kultur- och fritidsarbete de kommande åren. I Bollebygds kommun har utbildningsnämnden det politiska ansvaret för verksamheter inom kultur- och fritidsområdet. I enheten kultur och fritid ingår bibliotek, skolbibliotek, kulturskola, fördelning av föreningsbidrag samt föreningsutveckling.

Kultur- och fritidsverksamheten är i huvudsak helt frivillig för kommunerna att bedriva. Någon statlig reglering genom lagar och föreskrifter förekommer i princip inte, med undantag av bibliotekslagen. Med denna bakgrund är det särskilt viktigt med en antagen kultur- och fritidsplan som en kommunal målsättning för just dessa frågor. Kommunen är en viktig aktör och initiativtagare när det gäller utveckling av kultur och fritidsutbudet. Samverkan sker inom kommunens verksamheter och med medborgare, civilsamhälle, näringsliv och andra som vill utveckla ett hållbart och attraktivt kultur- och fritidsutbud som en del av arbetet med att skapa en god livsmiljö för samtliga invånare i kommunen.

Kultur- och fritidsplanen är framtagen tillsammans med utbildningsnämnden och dess presidium samt civilsamhället. Planen bygger till stor del på de workshops som genomfördes våren 2022.

Syfte

Syftet med planen är att formulera en gemensam vilja kring våra kultur- och fritidsfrågor, ta tillvara de resurser som finns i kommunen samt skapa en beredskap för framtiden och stimulera till utveckling.

Mål

Kultur- och fritidsplanen anger kommunens målsättningar för de medel som avsätts för kultur- och fritidsområdet och fungerar på så vis som planeringsunderlag för politiker och tjänstepersoner. Planen redovisar de områden som anses särskilt viktiga att vidareutveckla inom kommunens framtida kultur- och fritidssatsningar.

Kultur och fritid, vad är det?

"De färdigheter som vi behöver lära våra barn är värderingar, tro, självständigt tänkande, lagarbete och omsorg om andra. Det lär man sig inte teoretiskt. Det är därför vi ska lära våra barn sport, musik, målning, konst – för att se att vi människor är olika. Allt vi lär oss ska vara skilt från vad maskiner kan göra." Fritt översatt från Jack Ma, kinesisk grundare av Alibaba Group Holding Limited, affärsmagnat och filantrop. World Economic Forum, Davos 2018.

Kultur

Ordet kultur kommer från latinets cultura som betyder ungefär 'bearbetning', 'odling' och 'bildning' och som i sin tur härstammar från colo 'odla'. Begreppet har fått en väldigt vid betydelse och avser i vid bemärkelse all mänsklig aktivitet. Kultur har dock främst två betydelser: andlig (konstnärlig) odling eller socialt överförda levnadsmönster. Inom kulturgeografi används den bredare betydelsen som all mänsklig aktivitet.

Kultur definieras även som livsmönster till exempel språk, konst, värderingar och institutioner hos en population som överförs socialt från generation till generation. Kultur har kallats "levnadssättet hos ett helt samhälle". Som sådant inkluderar det beteendemönster, seder, klädsel, religion, ritualer, lekar, normer för lagar och moraliska system, liksom trossystem och konstarterna. Kultur refererar ofta till en universell mänsklig kapacitet för att klassificera och kommunicera erfarenheter materiellt och symboliskt. Den höga kulturella förmågan har betraktats som en definierande egenskap hos människan.

I samtal med civilsamhället definieras de kultur som mötet mellan människor, utbyte av kunskap och traditioner. Upplevelser som berikar och utvecklar oss som människor nämns också. Kulturen kan skapa förståelse mellan generationer, ursprung med mera. Kulturen kan binda oss samman, men också skapa avstånd mellan människor.

Fritid

Fritid kallas den del av dygnet och veckan som inte upptas av arbete, måltider eller sömn. Fritid är således i strikt mening all den tid som en person förfogar över själv. I praktiken är den upplevda fritiden avsevärt mindre när en stor del av tiden åtgår för hushållsarbete och resande till och från arbete eller fritidsaktiviteter. Fritidsbegreppet kom till i samband med industrialiseringen. Tidigare hade jordbrukssamhället inte innehållit tid för någon "fritid".

Föreningar med flera i Bollebygd definierar fritid som den tid man inte arbetar eller studerar. Vad fritiden är i regel självvalt, det vill säga ingen annan styr över ens fritidsaktiviteter. Vad som upplevs som fritid för en person kan upplevas som arbete/studier av en annan. "Fri tid", tid vi inte måste fylla med "måsten" eller arbete/studier.

Drogrfri kultur- och fritid

För många barn är föreningen, näst efter hemmet och skolan, den viktigaste basen för en trygg uppväxt. Ledaren/tränaren är en viktig social förebild. Ledarens/tränarens förhållningssätt till bland annat alkohol och tobak kan påverka värderingar som barnen och ungdomarna bär med sig. Det är bra om ungdomarna utan att använda alkohol får lära sig prata med killar/tjejer, dansa, fira segrar, sörja förluster, vara på läger och umgås med andra. För barn och ungdomar som växer upp i en otrygg hemmiljö står ledaren/tränaren ofta för en trygghet som saknas. Föreningen ska vara en plats där barn och ungdomar ska kunna lita på de vuxna.

Alkoholen påverkar den egna upplevelseförmågan samt gruppens sammanhållning och laganda och konsumtion av alkohol ger försämrade idrottsresultat. Idrotten får stöd från samhället och i det stödet ingår det att arbeta drogförebyggande. Miljön för barn och ungdomar måste vara

trygg och säker. Berusade/bakfulla ledare eller ungdomar ökar risken för osämja, olyckor, skador eller att andra negativa händelser inträffar. Därför är det viktigt att miljön omkring föreningen är alkoholfri så långt upp i åldrarna som möjligt. Detta kan möjliggöras genom att föreningarna arbetar fram riktlinjer eller policyer om en drogfri kultur- och fritid.

Droger är substanser som är sinnesförändrande och/eller beroendeframkallande. Enligt denna definition ingår följande:

- Tobak
- Alkohol
- Narkotika
- Lättflyktiga lösningsmedel och gas (sniffning)
- Dopningspreparat (Ex. Anabola androgena steroider)
- Vissa läkemedel

Kultur, fritid och hälsa

Forskning visar på tydliga samband mellan kultur och hälsa. Kultur ger upplevelser, insikt, delaktighet och inflytande i samhället och kan på så sätt motverka och förebygga ohälsa. Positivt engagemang är en friskfaktor och möjligheter att påverka sitt liv har betydelse för hälsan. Att öka människors delaktighet, att ge medel för människor att uttrycka sin mening, att påverka, ifrågasätta och förändra är därför centralt. De levnadsvanor och mönster som grundläggs i tidig ålder följer ofta med och påverkar resten av livet. Att tidigt skapa goda kulturvanor kan därför ses som en investering i god hälsa. Kulturella aktiviteter kan fungera förebyggande och skydda mot ohälsa av olika slag, vilket är viktigt för att skapa ett åldrande med livskvalitet. Äldre människors deltagande i kulturverksamheter bidrar till ökade sociala kontaktytor och har en positiv effekt på hälsan.

All form av rörelse kan påverka vår hälsa positivt. Vi blir piggare, starkare och minnet kan förbättras. Dessutom sover vi bättre. När vi börjar träna regelbundet ökar hjärnans prestationsförmåga. Enligt nya amerikanska riktlinjer får vi också bättre impuls kontroll och mindre ångest. När vi rör på oss regelbundet minskar risken att bli sjuk i de allra flesta folksjukdomarna, exempelvis: hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, cancer och olika typer av benbrott.

Idrott, klimat och miljö

En av vår tids största utmaningar är att skapa ett hållbart samhälle där vår livsstil inte bidrar till negativa klimat- och miljöeffekter. Idrott kan både vara avlastande och belastande för klimat och miljö. Idrottsanläggningar och idrottsmiljöer har i många fall en positiv effekt på miljön, när det kommer till bevarande av natur- och kulturvård, samt skapande och bevarande av grönytor. Friluftsliv är klimatsmart och hållbart eftersom anläggningarna kan skapas utan större inverkan på klimat och miljö.

Till de negativa aspekterna hör anläggningars påverkan på luft, mark och vatten. Denna påverkan sker bland annat genom transporter till och från anläggningar, val av byggmaterial vid nybyggnationer, val av energikällor för drift av anläggningar och val av material för verksamheterna. Dessa negativa aspekter kan dock påverkas och minimeras genom goda och väl genomarbetade val.

Tillgången till busskommunikationer mellan kommundelarna påverkar i hög grad invånarnas tillgång till idrottsanläggningar. Om möjligheten att exempelvis att åka buss till och från aktiviteten är begränsad, medför det att bilen måste användas i större utsträckning.

Korta resor inom kommunen sker oftast mellan hemmet och affären, skolan, arbetet eller fritidsaktiviteten. Det görs dagligen många resor till och från idrottsanläggningar. Om resorna görs med bil medför det en negativ klimatpåverkan. Ett utbyggt gång- och cykelnät ökar däremot möjligheterna att gå eller cykla till idrottsanläggningarna, vilket är positivt för både miljön och hälsan.

Jämställdhet, jämlikhet och mångfald

Alla invånare har inte samma förutsättningar att vara med i de kultur- och föreningsaktiviteter som finns. Bollebygds kommun ska arbeta för att alla ska ha samma möjlighet att delta på sina villkor. Det är i mötet med andra som vi lär känna och får respekt för varandras kultur och historia.

Bredden på aktiviteter gynnar mångfalden. Möjligheten till att kunna välja fritidsaktivitet efter intresse och förutsättning medför att fler blir och kan ha en aktiv fritid. Det skapar också en mer jämställd och jämlik fritid för de som bor i kommunen.

Samverkan

En stor framgångsfaktor och god utveckling av verksamheterna inom Kultur och fritid bygger till stor del på samverkan, både internt med övriga förvaltningar och externt med föreningar, studieförbund, olika näringar med flera.

Samverkan ungdomsgård

Alla ungdomar vill eller har av olika anledningar inte möjlighet att delta i föreningslivet. Genom ungdomsgårdens verksamhet finns det en möjlighet för dem att få en aktiv fritid, ett sammanhang. Ungdomsgården har också möjlighet att fånga upp intressen bland ungdomarna och vara en del i att utveckla dessa. Samverkan mellan ungdomsgården och kultur- och fritid är viktig. Denna samverkan kan se ut på olika sätt. Exempelvis genom att skapa olika prova-på aktiviteter på ungdomsgården.

Samverkan besöksnäringen

Besöksnäringen utgör basen i att få besökare till Bollebygd. Genom att samverka med besöksnäringen, så finns möjligheten att utveckla kommunens kultur- och fritidsarbete. Samverkan kan innebära gemensamma arrangemang, projekt med mera. En samverkan som gynnar kommunen, besöksnäringen samt utbudet av kultur- och fritid i kommunen.

Samverkan samhällsbyggnadsförvaltningen

I Bollebygds kommun är det samhällsbyggnadsförvaltningen som sköter och utvecklar kommunens badplatser, idrottshallar/platser, grillplatser med mera. Detta gör att förvaltningen är en viktig part att samverka med. Kultur- och fritid sköter för uthyrningen av idrottshallar och samhällsbyggnadsförvaltningen sköter skötsel och underhåll.

Samverkan skol och förskola

Barn tillbringar en stor del av dagen i skolan eller förskolan. Detta gör att skola och förskola är viktiga parter att samverka med. Samverkan sker redan idag genom skolbiblioteken, folkbiblioteket, kulturskolan. Samverkan mellan kultur- och fritid, skola och förskola kan utvecklas på fler plan såsom exempelvis gemensamma projekt, arrangemang och gemensam kompetensutveckling.

Nationella och regionala utgångspunkter

Det finns en rad olika nationella, regionala och delregionala planer, lagar, strategier, mål med mera som kommunens ska eller bör förhålla sig till när det gäller kultur och fritid.

Agenda 2030 och de globala målen

De 17 globala målen antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. Alla mål är viktiga för att skapa en hållbar utveckling, och målen är odelbara och integrerade. Flera av målen är beroende och direkt kopplade till varandra, vilket innebär att om vi bidrar till framgång för ett av målen ger det positiva effekter på andra mål.

Flera av målen har direkt eller indirekt koppling till kultur- och fritid. Flera av målen påverkar också framtida arbete. Mål som är kopplade till kultur- och fritid är bland annat:

- Mål 3: God hälsa och välbefinnande
- Mål 3: Jämställdhet
- Mål 10: Minskad ojämlikhet
- Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen

Barnkonventionen

Sverige ratificerade barnkonventionen 1990 och vi har haft förpliktelser att följa konventionen sedan dess. Från och med januari 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter även svensk lag, vilket ytterligare stärker barnets rättigheter. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år. Barnkonventionen talar om vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i hela världen. Definitionen ska gälla i alla samhällen, oavsett kultur, religion, etnicitet, funktionshinder eller andra särdrag.

FN har valt ut fyra artiklar som fungerar som grundprinciper. Tillsammans formar de en attityd till barn som kan beskrivas som konventionens barnsyn.

- Artikel 2: Icke diskriminering
- Artikel 3: Barnets bästa i främsta rummet
- Artikel 6: Rätten till liv, överlevnad och utveckling
- Artikel 12: Rätten till delaktighet och inflytande

Barnkonventionens 54 artiklar skapar tillsammans en helhet. Några artiklar som berör kultur- och fritidsområdet dagligen är:

- Artikel 15: Barn har rätt att delta i föreningar och fredliga sammankomster.
- Artikel 23: Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp till att aktivt delta i samhället.
- Artikel 31: Barnet har rätt till lek, vila, fritid och rekreation samt fritt delta i det kulturella livet.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Enligt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har alla rätt att leva ett självständigt liv och delta i samhället på lika villkor. Funktionshinderspolitiken handlar om att skapa ett samhälle med full delaktighet och att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Framst berörs kultur- och fritidsverksamheten av: artikel 9, Tillgänglighet. Artikeln belyser att ändamålsenliga åtgärder görs för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik. Samt artikel 30,

Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott. Vilket innebär att personer med funktionsnedsättning ska på lika villkor som andra delta i kultur och idrottslivet och ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning möjliggör tillgång till exempelvis teatrar, bibliotek, idrottshallar med flera.

Kommunens ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att utveckla och använda sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga, inte endast i eget intresse utan även för samhällets berikande.

För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra delta i rekreations- och fritidsverksamhet och idrott, ska kommunen bland annat uppmuntra och främja deltagande i största möjliga utsträckning. Säkerställa att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att organisera, utveckla och delta i idrott och rekreation som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning samt att säkerställa att barn med funktionsnedsättning har lika möjligheter som andra barn att delta i lek, rekreation, fritidsverksamhet och idrott.

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och regioner. Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Ungdomspolitiska mål

Ungdomspolitikens mål är att alla ungdomar mellan 13 och 25 år ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Med goda levnadsvillkor menas att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor med utgångspunkt i ungdomars rätt att komma i åtnjutande av de mänskliga rättigheterna såsom de uttrycks i grundlagarna och i Sveriges konventionsåtaganden på området. Individen ska ha tillgång till utbildning, arbete, bostad, hälsa, trygghet, kultur, fritid, sitt språk, möjlighet till delaktighet och inflytande samt ett liv fritt från diskriminering.

Med makt att forma sina liv menas att alla ungdomar ska kunna bli delaktiga och inkluderas utifrån sina olika förutsättningar, önskemål och behov, att alla ungdomar oberoende av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder har samma möjligheter till utveckling och att kunna vara självständiga, göra självständiga val och kunna ta ansvar för sina handlingar.

Med inflytande över samhällsutvecklingen menas att det ska vara en uttalad målsättning att ungdomar ska finnas med i samhällsbygget och att ungdomar har en uttalad rätt till inflytande. Ungdomars kunskaper, erfarenheter och värderingar måste tas tillvara som en resurs och beaktas för att en hållbar samhällsutveckling ska uppnås.

Nationella idrottsmål Idrottsrörelsens - "Strategi 2025"

Riksidrottsförbundet har antagit en vision för idrottens utveckling och en strategi för genomförande. Idrottspolitiken ska sträva efter att uppmuntra och ge möjligheter till barns, ungdomars och vuxnas motion och idrott i syfte att främja en god folkhälsa. En viktig utgångspunkt för politiken är att alla oavsett ålder, kön, sexuell läggning samt social, etnisk och kulturell bakgrund och eventuell funktionsnedsättning ska vara lika välkomna i den idrottsliga gemenskapen.

Syftet med strategin är att skapa en hållbar och långsiktig utveckling för idrotten att anpassa idrottsrörelsen till dagens förutsättningar. Strategin har även utvecklats för att komma till rätta med faktorer inom idrottsrörelsen som bidragit till exkludering, till exempel tävlingsmoment, tidiga elitsatsningar och bristande jämställdhet. Arbetet handlar om att öka demokratiseringen inom idrottsrörelsen och göra den tillgänglig för alla.

Förändringen innebär att alla oavsett ålder och ambitionsnivå har möjlighet att idrotta i förening under hela livet. I den förändrade idrottsrörelsen finns en koppling mellan bredd- och elitidrott men verksamheten kompletteras med en utvecklad verksamhet för människor under hela livet. Den nya idrottsrörelsen kan därför illustreras som en rektangel. Utvecklingen kännetecknas av, så många som möjligt, så länge som möjligt i en så bra verksamhet som möjligt.

Idrottsrörelsen har beslutat om fem övergripande mål inom fyra strategiska områden:

- Livslångt idrottande
 - Svensk idrott ska vidareutveckla verksamheten så att barn, unga, vuxna och äldre väljer att idrotta i förening under hela livet.
 - Svensk idrott ska nå fler idrottsliga framgångar internationellt.
- Idrottens värdegrund är vår styrka
 - Alla lever och leder enligt svensk idrotts värdegrund.
- Idrott i förening
 - Svensk idrott ska vidareutvecklas, samverka med andra aktörer och ge goda möjligheter att idrotta i förening
- Idrotten gör Sverige starkare
 - Idrottsrörelsen är en ännu starkare samhällsaktör.

Målen bygger på varandra. För att nå målet om livslång idrott i förening, behöver svensk idrott stärka arbetet med värdegrunden och vidareutveckla föreningsidrotten genom att sätta fokus på engagemang och medlemskap. Sammantaget kommer det att göra Sverige starkare.

Västra Götalands kulturstrategi och regional kulturplan

Kulturstrategin styr, tillsammans med Regionfullmäktiges årliga budget, Västra Götalandsregionens satsningar inom kulturområdet 2020–2023. Kulturstrategin fungerar som vägledning för de organisationer som möjliggör och utvecklar kulturen i Västra Götaland. Kulturstrategin samspelar med Västra Götalandsregionens övergripande styrdokument för visionen om ett gott liv i Västra Götaland.

Kulturplanen visar Västra Götalandsregionens prioriteringar för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen. Den är ett verktyg för dialog och samverkan med myndigheter, kommuner och kommunalförbund samt aktörer inom de konst- och kulturområden som ska utvecklas. Den fungerar också som grunden för Västra Götalandsregionens förhandlingar om statliga medel via kultursamverkansmodellen.

Fem perspektiv är vägledande för Västra Götalandsregionens kulturpolitik. Tillsammans ska de fem perspektiven bidra till att invånarna i Västra Götaland kan delta i ett kulturliv som rör och berör just dem:

- Demokratisk öppenhet
- Konstnärlig kvalitet
- Social relevans
- Ekonomisk potential
- Regional profilering

För att de vägledande perspektiven ska bli verklighet är fem strategiska områden av särskild vikt. De samspelar med de globala megatrenderna och Västra Götalandsregionens utvecklingsuppdrag:

- Vidga deltagandet
- Gynna nyskapande
- Utveckla kapaciteter
- Nyttja tekniken
- Öka internationaliseringen

Regional Biblioteksplan

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen (2013:801, 17§) anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Västra Götalandsregionens regionala biblioteksplan identifierar prioriterade utvecklingsområden och strategiska inriktningar. Planen är styrande för den regionala biblioteksverksamheten och vägledande för kommunala biblioteksplaner. Dessutom ger den underlag för att stärka samverkan mellan biblioteken för att förverkliga visionen om Det goda livet. Den regionala biblioteksplanen är en del av Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020–2023.

Prioriteringar inom den regionala biblioteksplanen:

- Öka möjligheterna för likvärdig tillgång till information, kultur och kunskap genom att bidra till bred samverkan mellan bibliotek och andra samhälleliga aktörer samt främja utveckling av bibliotekens arbetsmetoder
- Främja ökat läsande genom att synliggöra och utveckla bibliotekens läsfrämjande arbete för att inspirera till läsupplevelser, stärka litteraturens ställning och öka läs- och språkförståelsen
- Främja invånarnas digitala kompetens och medie- och informationskunnighet samt stärka invånarnas tillgång till biblioteksverksamhet genom riktade fortbildningsinsatser och ökad samverkan gällande bibliotekens infrastruktur
- Skapa bättre förutsättningar för människors livslånga lärande genom att medverka till fler gemensamma mötesplatser och projekt för biblioteken samt att främja utveckling av arbetsätt

Kulturplan Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund arbetar för kommunernas gemensamma intressen och utvecklar gränsöverskridande samarbeten. De kommuner som samverkar är Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Varberg och Vårgårda. Varbergs kommun samverkar inte med Boråsregionen inom ramen för Kultursamverkansmodellen. Kommunalförbundet arbetar med frågor som berör tillväxt och regional utveckling, infrastruktur och transporter, kultur, miljö, samhällsplanering, utbildning samt social välfärd och hälsa. Målet är att skapa gränsöverskridande möten och främja samverkan, innovation och nytänkande.

Samarbetet har ett tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv och har som mål att stärka Sjuhärad som ett bra område att bo, arbeta och leva i. Boråsregionen och Västra Götalandsregionen tecknar årligen en överenskommelse om samverkan och finansiering för att tillsammans uppfylla målen i den regionala utvecklingsstrategin VG2020 och Kulturstrategi Västra Götaland. Enligt överenskommelsen finansierar Västra Götalandsregionens kulturnämnd del av en tjänst för delregional kultursamverkan samt medel till kulturutvecklingsprojekt som ska skapa delregionalt mervärde, stärka den kulturella infrastrukturen och stärka samverkan med övriga tillväxtområden.

Kommunerna i Boråsregionen lyfte fem prioriterade områden för kultursamverkan:

- Bibliotek och läsfrämjande
- Kulturskolan
- Offentlig konst och gestaltad livsmiljö
- Platsutveckling och besöksnäring
- Folkbildning och civilsamhälle

Kultur- och fritidsplanens kopplingar till kommunala styrdokument

Kommunfullmäktiga har delegerat ansvaret gällande kultur- och fritid till utbildningsnämndens. I nämndens reglemente står det bland annat "Utbildningsnämnden är huvudman för kommunens bibliotek enligt bibliotekslag (2013:801). Utbildningsnämnden ska samarbeta med i kommunen verksamma föreningar och organisationer samt inom ramen för av fullmäktige beviljade anslag och fastställda normer fördela bidrag till föreningar och organisationer".

Utbildningsnämnden de ansvarar för:

- Kulturverksamheten i kommunen
- Kulturskolan,
- Registrering enligt 6 kap. 9 § spellag (2018:1138).

Enheten Kultur- och fritid styrs även av Biblioteksplanen för Bollebygds kommun samt Riktlinjer för kommunens stöd till föreningar.

Bollebygd kommuns vision 2035

Bollebygd är en kommun under utveckling och tillväxt. Här bor 12 000 invånare.

Leva och bo i Bollebygds kommun.

Här får du en by- och småstadskänsla. Det finns bostäder för alla och i hela kommunen. Närheten, oavsett om det är till stad, flygplats eller natur, är påtaglig. Vi har vatten och luft av god kvalitet, vackra dalgångar och blandad skog. Kraften vi får från naturen ger oss livskvalitet. Detta bevarar vi för kommande generationer. En av kommunens många fördelar är att alla känner alla. Det är enkelt att samtala med varandra – invånare, politiker och kommunens anställda. Kommunen genomsyras av öppenhet, tillgänglighet och delaktighet. Samtal och det goda mötet är förutsättningen för bra relationer och tryggheten i vår kommun. Här lever vi tryggt och säkert. Närheten till varandra skapar tillit och samhörighet. Vi är engagerade och bryr oss om kommunens framtid. Här finns mötesplatser, kultur och fritidsaktiviteter för alla. Kommunen stöttar och uppmuntrar civilsamhällets initiativ och dess engagerade ledare. Här trivs vi och lever gott!

Arbeta och verka i Bollebygds kommun.

Här finns goda förutsättningar för ett rikt näringsliv både på landsbygden och i tätorterna med kreativa och innovativa företagare. Kunskap, engagemang och entreprenörsanda skapar förutsättningar för en hållbar kommun där idéer utvecklas. Våra skolor i toppklass utbildar framtidens företagare och medarbetare. Satsningar på hela utbildningskedjan lägger grunden för

en kommun präglad av kunskap, innovation och kreativitet. Oavsett om du åker inom, till eller från kommunen kan du göra det på ett säkert och hållbart sätt. Utbyggda gång- och cykelvägar och en väl fungerande kollektivtrafik gör det enkelt ta sig till skola, arbete, aktiviteter och rekreation. Bollebygd är en attraktiv kommun för besökare. Vår natur, närhet till sjöar och utbudet av aktiviteter erbjuder något för alla att uppleva och välkomnar gäster från när och fjärran. I samverkan går vi framåt!

Kultur och fritids övergripande mål

Bollebygds kommun ska vara en kommun som erbjuder förutsättningar för ett jämlikt och berikande kultur- och fritidsutbud för hela befolkningen i livets alla skeden.

Kultur och fritids verksamhetsområden

I kultur- och fritids verksamhetsområden ingår bland annat allmäncultur, barnkultur, kulturskola, folkbibliotek, lovaktiviteter och föreningsliv. I uppdraget finns också skolbibliotek. Flera av verksamhetsområdena kräver samverkan med andra aktörer såsom: andra kommunala verksamheter, region- och delregion, civilsamhället med flera.

Verksamhetsområde allmäncultur

Ett brett kulturutbud skapar mångfald, bildning och bidrar till ett mer jämlikt, demokratiskt, socialt och hållbart samhälle. Kommunen själva har inte möjlighet att tillskapa bredden av allmäncultur, vilket i sin tur gör att kommunen är beroende av civilsamhället. Genom att exempelvis utveckla kulturskolan, tillskapa kulturaktiviteter för både barn och vuxna, stödja kulturföreningar, stödjade studieförbund, så breddas utbudet av allmäncultur i kommunen. Varje år delar kommun ut ett kulturstipendium till en enskild person, grupp eller förening som belöning för värdefull insats inom kulturområdet. Stipendium ska utgå som belöning för värdefull insats eller som uppmuntran och hjälp till utbildning.

Utvecklingsområden och målsättning

- Förbättra informationen om vilka kulturaktörer, kulturarrangemang med mer som finns i kommunen
- Möjliggöra för fler kulturarrangemang
- Samverka med närliggande kommuner och regioner när det ex. gäller arrangemang, projekt mm.
- Utveckla och marknadsföra kommunens kulturstipendium
- Stödja och utveckla samarbete med kulturföreningarna
- Uppmuntrar till samverkan mellan olika åldersgrupper och verksamheter inom kultur, skola och idrott.

Verksamhetsområde studieförbund

Att genom ekonomiskt stöd till och samverkan med studieförbunden ge kommuninvånarna möjlighet att delta i dessas verksamhet. Att ge möjlighet att i demokratiska former bedriva och främja folkbildning och kulturverksamhet av god kvalitet till flickor och pojkar, kvinnor och män i kommunen, utifrån respektive studieförbunds idéburna profil.

Utvecklingsområden och målsättning

- Utveckla samverkan med studieförbunden
- Stöd till studieförbund som är verksamma i kommunen

Verksamhetsområdet barn och ungdomskultur

Barnkonventionen framhåller barn och ungas rätt till, samt likvärdiga möjligheter att delta i, det kulturella och konstnärliga livet. Detta gäller alla barn, oberoende av bostadsort, socioekonomiska sammanhang, funktionsvariation eller etnicitet. Därför är det ett viktigt demokratiskt uppdrag att alla barn i Bollebygd kommun ska få ta del av kulturella upplevelser.

Genom samverkan mellan kultur- och fritid och utbildningsförvaltningen arbetar Bollebygd kommun med att göra kultur till en del av barn och ungas vardag. Kommunens barn får ta del av kulturupplevelser inom förskolan och skolan samt på fritiden på exempelvis biblioteket och på ungdomsgården. Målgruppen ska erbjudas bred tillgång till olika konstnärliga uttryck och möjlighet att få uppleva professionell kultur, själva få vara delaktiga och lära sig att använda kreativiteten som ett verktyg i vardagen. Bollebygd kommun samarbetar med regionala och delregionala institutioner och det lokala föreningslivet för att skapa kultur för barn och unga.

Utvecklingsområden och målsättning

- Erbjudna tillgång till kostnadsfri scenkonst/kultur för barnfamiljer ett par gånger per termin
- Erbjudna kommunens barn kulturupplevelser via förskola/skola utifrån kommunens årshjul för kultur i skolan.
- Marknadsföra samtliga event och göra verksamheten känd för målgruppen och dess nyckelpersoner.
- Öka barn och ungas möjligheter till påverkan och delaktighet i det kulturutbud som erbjuds i kommunen i enlighet med barnkonventionen.

Verksamhetsområden folkbibliotek och skolbibliotek

Folkbibliotek

Biblioteket är kommunens mest besökta institution och ett viktigt informationscentrum för kommunens invånare, fritidsboende och turister. Verksamheten arbetar utifrån att biblioteket ska vara en mötesplats där alla människor oavsett ålder, etnisk bakgrund, kön, funktionsvariationer, utbildning och ekonomi har tillgång till litteratur, information, kunskap och kulturupplevelser. Enligt bibliotekslagen (2019:961) ska varje kommun anta en biblioteksplan. I biblioteksplanen ska bibliotekets mål och riktning beskrivas samt hur biblioteket ska arbeta med dessa målgrupper och prioriterade gruppen.

Bollebygds kommun har ett huvudbibliotek i tätorten och en filial med meröppet i Töllsjö. Det finns också skolbibliotek på de kommunala skolorna. Beskrivning av bibliotekets uppdrag, utvecklingsområden och målsättning finns i Biblioteksplanen för Bollebygds kommun.

Skolbibliotek

Skolbiblioteken är också en del av det allmänna biblioteksväsendet. I Skollagen understryks att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. (2 kap. 36§) I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 tydliggörs att skolbiblioteket är rektors ansvar. Dessutom betonas vikten av kunskaper i informationssökning och källkritiskt förhållningssätt för eleverna och här skiljer sig uppdraget mellan folkbibliotek och skolbibliotek åt. Likaså vänder sig ett skolbibliotek till elever och lärare på skolan och är en del av det pedagogiska arbetet. Ett skolbibliotek är inte ett öppet offentligt bibliotek.

Verksamhetsområde kulturskolan

Kulturskolan är en viktig resurs för barn och ungas kulturella utveckling och är en mötesplats för unga som är intresserade av musik, teater eller andra kulturella uttryck. Bollebygds kommun har ett ekonomiskt samarbete med Härryda kommuns kulturskola. Genom avtal med Härryda kommun, driver de kulturskolan i kommunen. Kulturskolan erbjuder olika typer av verksamhet på respektive skola.

Utvecklingsområden och målsättning

- Marknadsföra kulturskolan, så att fler barn och unga väljer att delta i kulturskolans verksamhet
- Utbudet på kulturskolan ska spegla de önskemål som finns
- Möjliggöra för fler att delta i kulturskolans verksamhet
- Utveckla kulturskolans utåtriktade verksamhet
- Utveckla samverkan mellan kulturskolan och andra verksamheter inom kommunen

Verksamhetsområde fritid

Bollebygd kommun har ett starkt föreningsliv med tydlig lokal förankring som erbjuder invånarna en bredd i form av olika aktiviteter. Bollebygd kommun avser med föreningsstödet att ge föreningarna möjlighet att driva sina verksamheter vilket ska stärka både föreningarna, den enskilde invånaren som kommunen som helhet. Genom ett anpassat och uppdaterat föreningsstöd avser Bollebygd kommun först och främst att stödja barn- och ungdomsföreningarna i deras verksamheter. Det kommunala stödet till föreningslivet ska utgå från barnkonventionen där barnens bästa sätts i centrum. Föreningsstödet syftar även till att skapa förutsättningar för en levande landsbygd och en jämställd och jämlik kommun.

Utvecklingsområden och målsättning

- Stödja föreningar i marknadsföring, så att fler hittar till föreningarnas verksamheter
- Utveckla kommunens föreningsråd
- Säkerställa att det ekonomiska stödet till föreningarna fördelas rättvist
- Säkerställa att det ekonomiska stödet till föreningarna är kända
- Stödja utvecklingen av föreningarna
- Möjliggöra för att fler föreningar bildas
- Skapa förutsättningar för att barn och unga ska få en trygg och drogfri fritid
- Uppmuntrar till samverkan mellan olika åldersgrupper och verksamheter inom kultur, skola och idrott

Verksamhetsområdet lovaktiviteter

Syftet med lovaktiviteter är att skapa gratisaktiviteter för de barn som är lediga vid olika skollov. Aktiviteterna ska vända sig till alla kommunens barn. Målet med aktiviteterna är att lediga barn ska ha något att göra, men också att skapa förutsättningar för att komma i kontakt med nya fritidsaktiviteter. För att lyckas att arrangera en variation av aktiviteter är samverkan med föreningslivet, studieförbund med flera avgörande.

Utvecklingsområden och målsättning

- Tillse att det finns gratis lovaktiviteter på sport-, påsk-, sommar- och läslov (v. 44)
- Marknadsföra de aktiviteter och arrangemang som finns på de olika lov
- Skapa förutsättningar för föreningar att arrangera lovaktiviteter

Uppföljning

Uppföljning och utvärdering är ett viktigt verktyg för att utveckla olika verksamheter. Genom uppföljning och utvärdering kan vi justera det som var mindre bra men också förbättra det som har varit lyckat. Uppföljning och utvärdering är en ständning pågående process och görs med fördel under hela plantiden.

Uppföljning och utvärdering kan göras på en rad olika sätt. Grunden är dock olika former av statistik exempelvis antalet besökare på biblioteket, antalet föreningar med mera. Tyvärr kan statistik vara ganska trubbiga mått, vilket gör att analysen av siffrorna är avgörande för att kunna använda dem i ett utvecklingsarbete. Genom att använda fler statistiska mått, förbättrar det möjligheten att beskriva de olika verksamheterna på ett mer korrekt sätt.

Planen är tidsbestämd till 2026 och ska därefter revideras och utvärderas. Denna utvärdering utgör sedan ett av underlagen för en ny kultur- och fritidsplan. Ansvaret för att utvärderingen görs åligger chefen för Kultur- och fritidsenheten. Planen kommer årligen användas vid framtagandet av handlingsplaner, delårs- och årsrapporter.

Plats och tid	Tingshuset kl. 16:00-18:30
Ledamöter	Ulf Rapp (S) (vice ordförande) Lisette Vermeulen (SD) Eva Svantesson (KD) Fredrik Olofsson (C) Peter Gregorics (FR) Christina Hein (S) Tomas Bedö (M) ersätter Ingridh Anderén (M) (ordförande)
Ersättare	Jessela Veloso (SD) Emma Sutinen Andersson (L) Stefan Larsson (FR) Kent Persson (S)
Övriga närvarande	Annelie Fischer (Förvaltningschef utbildningsförvaltningen) Robert Hagström (Enhetschef kultur och fritid) Johan Berntsson (Förvaltningschef)
Utses att justera	Lisette Vermuelen (SD)
Justeringens plats och tid	Digitalt , 2022-11-23 16:00
Paragrafer	§86

Underskrifter	Sekreterare Annelie Fischer
	Ordförande Ulf Rapp
	Justerande Lisette Vermuelen (SD)

ANSLAGSBEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens digitala anslagstavla 2022-11-24. Anslaget tas ner 2022-12-16. Protokollet förvaras i närarkiv hos utbildningsförvaltningen.
---------------------	---

§86

UN2022/5

Kultur- och fritidsplan 2023-2026**Beslut**

Utbildningsnämnden beslutar föreslå kommunfullmäktige att anta förslaget på Kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun.

Ärendet

Utbildningsnämnden har, efter en motion i Kommunfullmäktige, fått i uppdrag att ta fram en fritidsplan för Bollebygds kommun. Kultur- och fritidschefen initierade 2019 ett arbete att ta fram en kulturplan. Dessa två områden tangerar varandra och det finns stora fördelar men att ta fram en kombinerad kultur- och fritidsplan.

Kultur- och fritidsverksamheten är i huvudsak helt frivillig för kommunerna att bedriva. Någon statlig reglering genom lagar och föreskrifter förekommer i princip inte, med undantag av bibliotekslagen. Detta gör att en kultur- och fritidsplan blir än viktigare. Kultur- och fritidsplanen baseras på kommunens vision, kommunens mål samt andra beslut som rör verksamhetsområdet kultur och fritid. Men också de workshops som genomfördes med ungdomsrådet och kommunens olika föreningar.

Kommunen är en viktig aktör och initiativtagare när det gäller utveckling av kultur och fritidsutbudet. Samverkan inom kommunens verksamheter och med medborgare, civilsamhälle, näringsliv, destinationsbolag och andra är avgörande för att utveckla kultur- och fritidsutbud i kommunen.

Barnkonsekvensanalys

Barn utgör en stor del av kultur- och fritidsplanen. Den största del av de medel som finns avsatta till föreningar, går just till olika former barnverksamhet. Genom att lyssna på barn samt ta information från de som på olika sätt företräder barn, får vi en bra grund att stå på när det gäller utformningen av kultur- och fritidsplanen. Genom att träffa både föreningar vars verksamhet till stor del vänder sig till barn samt ungdomsrådet får vi ett bra underlag till planen utifrån ett barnperspektiv samt barnets perspektiv.

Beslutsunderlag

- Förslag på kultur- och fritidsplan 2023-2026, 2022-10-24
- Tjänsteskrivelse, 2022-10-19
- Sammanställning workshop, 2022-10-24

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta förslaget på Kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker

Beslutsunderlag

- Kultur- och fritidsplan 2023-2026
- Förslag kultur- och fritidsplan 2023-2026
- Sammanfattning workshops

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Utbildningsförvaltningen

Robert Hagström | Enhetschef kultur och fritid
0734-64 72 01 | robert.hagstrom@bollebygd.se

Kultur- och fritidsplan 2023-2026

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta förslaget på Kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun.

Ärendet

Utbildningsnämnden har, efter en motion i Kommunfullmäktige, fått i uppdrag att ta fram en fritidsplan för Bollebygds kommun. Kultur- och fritidschefen initierade 2019 ett arbete att ta fram en kulturplan. Dessa två områden tangerar varandra och det finns stora fördelar men att ta fram en kombinerad kultur- och fritidsplan.

Kultur- och fritidsverksamheten är i huvudsak helt frivillig för kommunerna att bedriva. Någon statlig reglering genom lagar och föreskrifter förekommer i princip inte, med undantag av bibliotekslagen. Detta gör att en kultur- och fritidsplan blir än viktigare. Kultur- och fritidsplanen baseras på kommunens vision, kommunens mål samt andra beslut som rör verksamhetsområdet kultur och fritid. Men också det workshops som genomfördes med ungdomsrådet och kommunens olika föreningar.

Kommunen är en viktig aktör och initiativtagare när det gäller utveckling av kultur och fritidsutbudet. Samverkan inom kommunens verksamheter och med medborgare, civilsamhälle, näringsliv, destinationsbolag och andra är avgörande för att utveckla kultur- och fritidsutbud i kommunen.

Bakgrund

Syftet med en kultur- och fritidsplan är att ta fram en gemensam vilja och riktning för kommunens framtida arbete med kultur- och fritid. Det vill säga vilka områden, inom kultur och fritid, kommunen vill utveckla de kommande åren. Kultur- och fritidsplanen anger också kommunens målsättning med de medel som budgeteras för kultur och fritid och fungerar på så vis som ett planeringsunderlag för politiker och tjänstemän.

På utbildningsnämndens möte den 9 februari 2022 diskuterades bland annat: Vad är ”kultur” för Bollebygds kommun? - Vad är ”fritid” för Bollebygds kommun? - Vilka utmaningar står Bollebygds kommun inför när det gäller verksamhetsområdet kultur och fritid de kommande åren?

För att få en bas att utgå ifrån vid framtagandet av förslag till kultur- och fritidsplan träffade presidiet, tillsammans med Kultur- och fritidschefen, ungdomsrådet, pensionärsorganisationerna, studieförbunden samt föreningar. Målet med dessa möten har varit att lyssna in vilket behov och önskemål civilsamhället har när det gäller kultur och fritid i Bollebygds kommun. Frågor/synpunkter

som lyftes var bland annat: Vad är kultur respektive fritid för er? Vad finns det/saknas det för kultur och fritidsaktiviteter i Bollebygds kommun? Vad bör nämnden prioritera kommande år när det gäller kultur och fritid? Synpunkter som kom fram var exempelvis: brist på lokaler för vissa verksamheter/föreningar, avsaknad av kollektivtrafik (främst mellan tätorten och kransorter), lättillgänglig information om vilket föreningsutbud det finns i kommunen.

Barnkonsekvensanalys

Barn utgör en stor del av kultur- och fritidsplanen. Den största del av de medel som finns avsatta till föreningar, går just till olika former barnverksamhet. Genom att lyssna på barn samt ta information från de som på olika sätt företräder barn, får vi en bra grund att stå på när det gäller utformningen av kultur- och fritidsplanen. Genom att träffa både föreningar vars verksamhet till stor del vänder sig till barn samt ungdomsrådet får vi ett bra underlag till planen utifrån ett barnperspektiv samt barnets perspektiv.

Beslutsunderlag

- Förslag på kultur- och fritidsplan 2023-2026, 2022-10-24
- Tjänsteskrivelse, 2022-10-19
- Sammanställning workshop, 2022-10-24

Skickas till

Kommunstyrelsen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

Annelie Fischer
Förvaltningschef

Robert Hagström
Enhetschef kultur och fritid

Gäller för: Kultur och fritid

Dokumentansvarig: Kultur- och
fritidschef

Dnr :

Kultur- och fritidsplan 2023 - 2026

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
SYFTE	3
MÅL	3
KULTUR OCH FRITID, VAD ÄR DET?	4
KULTUR.....	4
FRITID	4
DROGFRI KULTUR- OCH FRITID	4
KULTUR, FRITID OCH HÄLSA	5
IDROTT, KLIMAT OCH MILJÖ	5
JÄMSTÄLLDHET, JÄMLIKHET OCH MÅNGFALD	6
SAMVERKAN	6
SAMVERKAN UNGDOMSGÅRD	6
SAMVERKAN BESÖKSNÄRINGEN	6
SAMVERKAN SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN	6
SAMVERKAN SKOL OCH FÖRSKOLA	6
NATIONELLA OCH REGIONALA UTGÅNGSPUNKTER	7
AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN	7
BARNKONVENTIONEN	7
KONVENTIONEN OM RÄTTIGHETER FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	7
NATIONELLA KULTURPOLITISKA MÅL.....	8
UNGDOMSPOLITISKA MÅL	8
NATIONELLA IDROTTSMÅL IDROTTSRÖRELSENS - "STRATEGI 2025"	9
VÄSTRA GÖTALANDS KULTURSTRATEGI OCH REGIONAL KULTURPLAN	9
REGIONAL BIBLIOTEKSPLAN	10
KULTURPLAN BORÄSREGIONEN SJUHÄRADS KOMMUNALFÖRBUND.....	10
KULTUR- OCH FRITIDSPLANENS KOPPLINGAR TILL KOMMUNALA STYRDOKUMENT	11
BOLLEBYGD KOMMUNS VISION 2035	11
KULTUR OCH FRITIDS ÖVERGRIPANDE MÅL	12
KULTUR OCH FRITIDS VERKSAMHETSOMRÅDEN	12
VERKSAMHETSOMRÅDE ALLMÄNKULTUR	12
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	12
VERKSAMHETSOMRÅDE STUDIEFÖRBUND	12
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	12
VERKSAMHETSOMRÅDET BARN OCH UNGDOMSKULTUR.....	13
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	13
VERKSAMHETSOMRÅDEN FOLKBIBLIOTEK OCH SKOLBIBLIOTEK	13
<i>Folkbibliotek</i>	13
<i>Skolbibliotek</i>	13
VERKSAMHETSOMRÅDE KULTURSKOLAN.....	14
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	14
VERKSAMHETSOMRÅDE FRITID	14
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	14
VERKSAMHETSOMRÅDET LOVAKTIVITETER	14
<i>Utvecklingsområden och målsättning</i>	14
UPPFÖLJNING	15

Inledning

Grunden för kulturen och fritiden är enskilda människors intresse. Alla kommunens invånare ska därför erbjudas möjlighet att få utöva, delta i och uppleva olika former av kultur och fritid. Verksamheterna ska uppmuntra och stimulera ideella krafter, stödja utvecklingen av mötesplatser och ge möjligheter till möten med det professionella. Arrangemang som till exempel bokprat, sagostunder, författarbesök, teater, föreläsningar, musikprogram, drogfria arrangemang för ungdomar och utställningar ska regelbundet anordnas.

Aktiviteter inom kultur och fritid skapar förutsättningar för delaktighet, individuell utveckling, fantasi, självständigt tänkande, empati, respekt för andra och större förståelse för omvärlden. Därför är det särskilt viktigt att alla barn och ungdomar under uppväxten regelbundet får lika möjligheter att möta ett rikt utbud av kultur och möjligheten att själva få skapa. Lika så att alla barn och ungdomar har rätt till en aktiv fritid. Kulturskolan och folkbiblioteket fungerar som en bas för att stimulera barn och unga att delta i kommunens kulturliv och har stor betydelse för barns och ungas utveckling och trivsel.

Kultur- och fritidsplanen är den första i sitt slag för Bollebygds kommun. Syftet med planen är att ange riktningen för kommunens kultur- och fritidsarbete de kommande åren. I Bollebygds kommun har utbildningsnämnden det politiska ansvaret för verksamheter inom kultur- och fritidsområdet. I enheten kultur och fritid ingår bibliotek, skolbibliotek, kulturskola, fördelning av föreningsbidrag samt föreningsutveckling.

Kultur- och fritidsverksamheten är i huvudsak helt frivillig för kommunerna att bedriva. Någon statlig reglering genom lagar och föreskrifter förekommer i princip inte, med undantag av bibliotekslagen. Med denna bakgrund är det särskilt viktigt med en antagen kultur- och fritidsplan som en kommunal målsättning för just dessa frågor. Kommunen är en viktig aktör och initiativtagare när det gäller utveckling av kultur och fritidsutbudet. Samverkan sker inom kommunens verksamheter och med medborgare, civilsamhälle, näringsliv och andra som vill utveckla ett hållbart och attraktivt kultur- och fritidsutbud som en del av arbetet med att skapa en god livsmiljö för samtliga invånare i kommunen.

Kultur- och fritidsplanen är framtagen tillsammans med utbildningsnämnden och dess presidium samt civilsamhället. Planen bygger till stor del på de workshops som genomfördes våren 2022.

Syfte

Syftet med planen är att formulera en gemensam vilja kring våra kultur- och fritidsfrågor, ta tillvara de resurser som finns i kommunen samt skapa en beredskap för framtiden och stimulera till utveckling.

Mål

Kultur- och fritidsplanen anger kommunens målsättningar för de medel som avsätts för kultur- och fritidsområdet och fungerar på så vis som planeringsunderlag för politiker och tjänstepersoner. Planen redovisar de områden som anses särskilt viktiga att vidareutveckla inom kommunens framtida kultur- och fritidssatsningar.

Kultur och fritid, vad är det?

"De färdigheter som vi behöver lära våra barn är värderingar, tro, självständigt tänkande, lagarbete och omsorg om andra. Det lär man sig inte teoretiskt. Det är därför vi ska lära våra barn sport, musik, målning, konst – för att se att vi människor är olika. Allt vi lär oss ska vara skilt från vad maskiner kan göra." Fritt översatt från Jack Ma, kinesisk grundare av Alibaba Group Holding Limited, affärsmagnat och filantrop. World Economic Forum, Davos 2018.

Kultur

Ordet kultur kommer från latinets cultura som betyder ungefär 'bearbetning', 'odling' och 'bildning' och som i sin tur härstammar från colo 'odla'. Begreppet har fått en väldigt vid betydelse och avser i vid bemärkelse all mänsklig aktivitet. Kultur har dock främst två betydelser: andlig (konstnärlig) odling eller socialt överförda levnadsmönster. Inom kulturgeografi används den bredare betydelsen som all mänsklig aktivitet.

Kultur definieras även som livsmönster till exempel språk, konst, värderingar och institutioner hos en population som överförs socialt från generation till generation. Kultur har kallats "levnadssättet hos ett helt samhälle". Som sådant inkluderar det beteendemönster, seder, klädsel, religion, ritualer, lekar, normer för lagar och moraliska system, liksom trossystem och konstarterna. Kultur refererar ofta till en universell mänsklig kapacitet för att klassificera och kommunicera erfarenheter materiellt och symboliskt. Den höga kulturella förmågan har betraktats som en definierande egenskap hos människan.

I samtal med civilsamhället definieras de kultur som mötet mellan människor, utbyte av kunskap och traditioner. Upplevelser som berikar och utvecklar oss som människor nämns också. Kulturen kan skapa förståelse mellan generationer, ursprung med mera. Kulturen kan binda oss samman, men också skapa avstånd mellan människor.

Fritid

Fritid kallas den del av dygnet och veckan som inte upptas av arbete, måltider eller sömn. Fritid är således i strikt mening all den tid som en person förfogar över själv. I praktiken är den upplevda fritiden avsevärt mindre när en stor del av tiden åtgår för hushållsarbete och resande till och från arbete eller fritidsaktiviteter. Fritidsbegreppet kom till i samband med industrialiseringen. Tidigare hade jordbrukssamhället inte innehållit tid för någon "fritid".

Föreningar med flera i Bollebygd definierar fritid som den tid man inte arbetar eller studerar. Vad fritiden är i regel självvalt, det vill säga ingen annan styr över ens fritidsaktiviteter. Vad som upplevs som fritid för en person kan upplevas som arbete/studier av en annan. "Fri tid", tid vi inte måste fylla med "måsten" eller arbete/studier.

Drogrfri kultur- och fritid

För många barn är föreningen, näst efter hemmet och skolan, den viktigaste basen för en trygg uppväxt. Ledaren/tränaren är en viktig social förebild. Ledarens/tränarens förhållningssätt till bland annat alkohol och tobak kan påverka värderingar som barnen och ungdomarna bär med sig. Det är bra om ungdomarna utan att använda alkohol får lära sig prata med killar/tjejer, dansa, fira segrar, sörja förluster, vara på läger och umgås med andra. För barn och ungdomar som växer upp i en otrygg hemmiljö står ledaren/tränaren ofta för en trygghet som saknas. Föreningen ska vara en plats där barn och ungdomar ska kunna lita på de vuxna.

Alkoholen påverkar den egna upplevelseförmågan samt gruppens sammanhållning och laganda och konsumtion av alkohol ger försämrade idrottsresultat. Idrotten får stöd från samhället och i det stödet ingår det att arbeta drogförebyggande. Miljön för barn och ungdomar måste vara

trygg och säker. Berusade/bakfulla ledare eller ungdomar ökar risken för osämja, olyckor, skador eller att andra negativa händelser inträffar. Därför är det viktigt att miljön omkring föreningen är alkoholfri så långt upp i åldrarna som möjligt. Detta kan möjliggöras genom att föreningarna arbetar fram riktlinjer eller policyer om en drogfri kultur- och fritid.

Droger är substanser som är sinnesförändrande och/eller beroendeframkallande. Enligt denna definition ingår följande:

- Tobak
- Alkohol
- Narkotika
- Lättflyktiga lösningsmedel och gas (sniffning)
- Dopningspreparat (Ex. Anabola androgena steroider)
- Vissa läkemedel

Kultur, fritid och hälsa

Forskning visar på tydliga samband mellan kultur och hälsa. Kultur ger upplevelser, insikt, delaktighet och inflytande i samhället och kan på så sätt motverka och förebygga ohälsa. Positivt engagemang är en friskfaktor och möjligheter att påverka sitt liv har betydelse för hälsan. Att öka människors delaktighet, att ge medel för människor att uttrycka sin mening, att påverka, ifrågasätta och förändra är därför centralt. De levnadsvanor och mönster som grundläggs i tidig ålder följer ofta med och påverkar resten av livet. Att tidigt skapa goda kulturvanor kan därför ses som en investering i god hälsa. Kulturella aktiviteter kan fungera förebyggande och skydda mot ohälsa av olika slag, vilket är viktigt för att skapa ett åldrande med livskvalitet. Äldre människors deltagande i kulturverksamheter bidrar till ökade sociala kontaktytor och har en positiv effekt på hälsan.

All form av rörelse kan påverka vår hälsa positivt. Vi blir piggare, starkare och minnet kan förbättras. Dessutom sover vi bättre. När vi börjar träna regelbundet ökar hjärnans prestationsförmåga. Enligt nya amerikanska riktlinjer får vi också bättre impuls kontroll och mindre ångest. När vi rör på oss regelbundet minskar risken att bli sjuk i de allra flesta folksjukdomarna, exempelvis: hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, cancer och olika typer av benbrott.

Idrott, klimat och miljö

En av vår tids största utmaningar är att skapa ett hållbart samhälle där vår livsstil inte bidrar till negativa klimat- och miljöeffekter. Idrott kan både vara avlastande och belastande för klimat och miljö. Idrottsanläggningar och idrottsmiljöer har i många fall en positiv effekt på miljön, när det kommer till bevarande av natur- och kulturvård, samt skapande och bevarande av grönytor. Friluftsliv är klimatsmart och hållbart eftersom anläggningarna kan skapas utan större inverkan på klimat och miljö.

Till de negativa aspekterna hör anläggningars påverkan på luft, mark och vatten. Denna påverkan sker bland annat genom transporter till och från anläggningar, val av byggmaterial vid nybyggnationer, val av energikällor för drift av anläggningar och val av material för verksamheterna. Dessa negativa aspekter kan dock påverkas och minimeras genom goda och väl genomarbetade val.

Tillgången till busskommunikationer mellan kommundelarna påverkar i hög grad invånarnas tillgång till idrottsanläggningar. Om möjligheten att exempelvis att åka buss till och från aktiviteten är begränsad, medför det att bilen måste användas i större utsträckning.

Korta resor inom kommunen sker oftast mellan hemmet och affären, skolan, arbetet eller fritidsaktiviteten. Det görs dagligen många resor till och från idrottsanläggningar. Om resorna görs med bil medför det en negativ klimatpåverkan. Ett utbyggt gång- och cykelnät ökar däremot möjligheterna att gå eller cykla till idrottsanläggningarna, vilket är positivt för både miljön och hälsan.

Jämställdhet, jämlikhet och mångfald

Alla invånare har inte samma förutsättningar att vara med i de kultur- och föreningsaktiviteter som finns. Bollebygds kommun ska arbeta för att alla ska ha samma möjlighet att delta på sina villkor. Det är i mötet med andra som vi lär känna och får respekt för varandras kultur och historia.

Bredden på aktiviteter gynnar mångfalden. Möjligheten till att kunna välja fritidsaktivitet efter intresse och förutsättning medför att fler blir och kan ha en aktiv fritid. Det skapar också en mer jämställd och jämlik fritid för de som bor i kommunen.

Samverkan

En stor framgångsfaktor och god utveckling av verksamheterna inom Kultur och fritid bygger till stor del på samverkan, både internt med övriga förvaltningar och externt med föreningar, studieförbund, olika näringar med flera.

Samverkan ungdomsgård

Alla ungdomar vill eller har av olika anledningar inte möjlighet att delta i föreningslivet. Genom ungdomsgårdens verksamhet finns det en möjlighet för dem att få en aktiv fritid, ett sammanhang. Ungdomsgården har också möjlighet att fånga upp intressen bland ungdomarna och vara en del i att utveckla dessa. Samverkan mellan ungdomsgården och kultur- och fritid är viktig. Denna samverkan kan se ut på olika sätt. Exempelvis genom att skapa olika prova-på aktiviteter på ungdomsgården.

Samverkan besöksnäringen

Besöksnäringen utgör basen i att få besökare till Bollebygd. Genom att samverka med besöksnäringen, så finns möjligheten att utveckla kommunens kultur- och fritidsarbete. Samverkan kan innebära gemensamma arrangemang, projekt med mera. En samverkan som gynnar kommunen, besöksnäringen samt utbudet av kultur- och fritid i kommunen.

Samverkan samhällsbyggnadsförvaltningen

I Bollebygds kommun är det samhällsbyggnadsförvaltningen som sköter och utvecklar kommunens badplatser, idrottshallar/platser, grillplatser med mera. Detta gör att förvaltningen är en viktig part att samverka med. Kultur- och fritid sköter för uthyrningen av idrottshallar och samhällsbyggnadsförvaltningen sköter skötsel och underhåll.

Samverkan skol och förskola

Barn tillbringar en stor del av dagen i skolan eller förskolan. Detta gör att skola och förskola är viktiga parter att samverka med. Samverkan sker redan idag genom skolbiblioteken, folkbiblioteket, kulturskolan. Samverkan mellan kultur- och fritid, skola och förskola kan utvecklas på fler plan såsom exempelvis gemensamma projekt, arrangemang och gemensam kompetensutveckling.

Nationella och regionala utgångspunkter

Det finns en rad olika nationella, regionala och delregionala planer, lagar, strategier, mål med mera som kommunens ska eller bör förhålla sig till när det gäller kultur och fritid.

Agenda 2030 och de globala målen

De 17 globala målen antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. Alla mål är viktiga för att skapa en hållbar utveckling, och målen är odelbara och integrerade. Flera av målen är beroende och direkt kopplade till varandra, vilket innebär att om vi bidrar till framgång för ett av målen ger det positiva effekter på andra mål.

Flera av målen har direkt eller indirekt koppling till kultur- och fritid. Flera av målen påverkar också framtida arbete. Mål som är kopplade till kultur- och fritid är bland annat:

- Mål 3: God hälsa och välbefinnande
- Mål 3: Jämställdhet
- Mål 10: Minskad ojämlikhet
- Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen

Barnkonventionen

Sverige ratificerade barnkonventionen 1990 och vi har haft förpliktelser att följa konventionen sedan dess. Från och med januari 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter även svensk lag, vilket ytterligare stärker barnets rättigheter. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år. Barnkonventionen talar om vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i hela världen. Definitionen ska gälla i alla samhällen, oavsett kultur, religion, etnicitet, funktionshinder eller andra särdrag.

FN har valt ut fyra artiklar som fungerar som grundprinciper. Tillsammans formar de en attityd till barn som kan beskrivas som konventionens barnsyn.

- Artikel 2: Icke diskriminering
- Artikel 3: Barnets bästa i främsta rummet
- Artikel 6: Rätten till liv, överlevnad och utveckling
- Artikel 12: Rätten till delaktighet och inflytande

Barnkonventionens 54 artiklar skapar tillsammans en helhet. Några artiklar som berör kultur- och fritidsområdet dagligen är:

- Artikel 15: Barn har rätt att delta i föreningar och fredliga sammankomster.
- Artikel 23: Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp till att aktivt delta i samhället.
- Artikel 31: Barnet har rätt till lek, vila, fritid och rekreation samt fritt delta i det kulturella livet.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Enligt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har alla rätt att leva ett självständigt liv och delta i samhället på lika villkor. Funktionshinderspolitiken handlar om att skapa ett samhälle med full delaktighet och att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Framst berörs kultur- och fritidsverksamheten av: artikel 9, Tillgänglighet. Artikeln belyser att ändamålsenliga åtgärder görs för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik. Samt artikel 30,

Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott. Vilket innebär att personer med funktionsnedsättning ska på lika villkor som andra delta i kultur och idrottslivet och ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning möjliggör tillgång till exempelvis teatrar, bibliotek, idrottshallar med flera.

Kommunens ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att utveckla och använda sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga, inte endast i eget intresse utan även för samhällets berikande.

För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra delta i rekreations- och fritidsverksamhet och idrott, ska kommunen bland annat uppmuntra och främja deltagande i största möjliga utsträckning. Säkerställa att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att organisera, utveckla och delta i idrott och rekreation som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning samt att säkerställa att barn med funktionsnedsättning har lika möjligheter som andra barn att delta i lek, rekreation, fritidsverksamhet och idrott.

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och regioner. Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Ungdomspolitiska mål

Ungdomspolitikens mål är att alla ungdomar mellan 13 och 25 år ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Med goda levnadsvillkor menas att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor med utgångspunkt i ungdomars rätt att komma i åtnjutande av de mänskliga rättigheterna såsom de uttrycks i grundlagarna och i Sveriges konventionsåtaganden på området. Individen ska ha tillgång till utbildning, arbete, bostad, hälsa, trygghet, kultur, fritid, sitt språk, möjlighet till delaktighet och inflytande samt ett liv fritt från diskriminering.

Med makt att forma sina liv menas att alla ungdomar ska kunna bli delaktiga och inkluderas utifrån sina olika förutsättningar, önskemål och behov, att alla ungdomar oberoende av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder har samma möjligheter till utveckling och att kunna vara självständiga, göra självständiga val och kunna ta ansvar för sina handlingar.

Med inflytande över samhällsutvecklingen menas att det ska vara en uttalad målsättning att ungdomar ska finnas med i samhällsbygget och att ungdomar har en uttalad rätt till inflytande. Ungdomars kunskaper, erfarenheter och värderingar måste tas tillvara som en resurs och beaktas för att en hållbar samhällsutveckling ska uppnås.

Nationella idrottsmål Idrottsrörelsens - "Strategi 2025"

Riksidrottsförbundet har antagit en vision för idrottens utveckling och en strategi för genomförande. Idrottspolitiken ska sträva efter att uppmuntra och ge möjligheter till barns, ungdomars och vuxnas motion och idrott i syfte att främja en god folkhälsa. En viktig utgångspunkt för politiken är att alla oavsett ålder, kön, sexuell läggning samt social, etnisk och kulturell bakgrund och eventuell funktionsnedsättning ska vara lika välkomna i den idrottsliga gemenskapen.

Syftet med strategin är att skapa en hållbar och långsiktig utveckling för idrotten att anpassa idrottsrörelsen till dagens förutsättningar. Strategin har även utvecklats för att komma till rätta med faktorer inom idrottsrörelsen som bidragit till exkludering, till exempel tävlingsmoment, tidiga elitsatsningar och bristande jämställdhet. Arbetet handlar om att öka demokratiseringen inom idrottsrörelsen och göra den tillgänglig för alla.

Förändringen innebär att alla oavsett ålder och ambitionsnivå har möjlighet att idrotta i förening under hela livet. I den förändrade idrottsrörelsen finns en koppling mellan bredd- och elitidrott men verksamheten kompletteras med en utvecklad verksamhet för människor under hela livet. Den nya idrottsrörelsen kan därför illustreras som en rektangel. Utvecklingen kännetecknas av, så många som möjligt, så länge som möjligt i en så bra verksamhet som möjligt.

Idrottsrörelsen har beslutat om fem övergripande mål inom fyra strategiska områden:

- Livslångt idrottande
 - Svensk idrott ska vidareutveckla verksamheten så att barn, unga, vuxna och äldre väljer att idrotta i förening under hela livet.
 - Svensk idrott ska nå fler idrottsliga framgångar internationellt.
- Idrottens värdegrund är vår styrka
 - Alla lever och leder enligt svensk idrotts värdegrund.
- Idrott i förening
 - Svensk idrott ska vidareutvecklas, samverka med andra aktörer och ge goda möjligheter att idrotta i förening
- Idrotten gör Sverige starkare
 - Idrottsrörelsen är en ännu starkare samhällsaktör.

Målen bygger på varandra. För att nå målet om livslång idrott i förening, behöver svensk idrott stärka arbetet med värdegrunden och vidareutveckla föreningsidrotten genom att sätta fokus på engagemang och medlemskap. Sammantaget kommer det att göra Sverige starkare.

Västra Götalands kulturstrategi och regional kulturplan

Kulturstrategin styr, tillsammans med Regionfullmäktiges årliga budget, Västra Götalandsregionens satsningar inom kulturområdet 2020–2023. Kulturstrategin fungerar som vägledning för de organisationer som möjliggör och utvecklar kulturen i Västra Götaland. Kulturstrategin samspelar med Västra Götalandsregionens övergripande styrdokument för visionen om ett gott liv i Västra Götaland.

Kulturplanen visar Västra Götalandsregionens prioriteringar för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen. Den är ett verktyg för dialog och samverkan med myndigheter, kommuner och kommunalförbund samt aktörer inom de konst- och kulturområden som ska utvecklas. Den fungerar också som grunden för Västra Götalandsregionens förhandlingar om statliga medel via kultursamverkansmodellen.

Fem perspektiv är vägledande för Västra Götalandsregionens kulturpolitik. Tillsammans ska de fem perspektiven bidra till att invånarna i Västra Götaland kan delta i ett kulturliv som rör och berör just dem:

- Demokratisk öppenhet
- Konstnärlig kvalitet
- Social relevans
- Ekonomisk potential
- Regional profilering

För att de vägledande perspektiven ska bli verklighet är fem strategiska områden av särskild vikt. De samspelar med de globala megatrenderna och Västra Götalandsregionens utvecklingsuppdrag:

- Vidga deltagandet
- Gynna nyskapande
- Utveckla kapaciteter
- Nyttja tekniken
- Öka internationaliseringen

Regional Biblioteksplan

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen (2013:801, 17§) anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Västra Götalandsregionens regionala biblioteksplan identifierar prioriterade utvecklingsområden och strategiska inriktningar. Planen är styrande för den regionala biblioteksverksamheten och vägledande för kommunala biblioteksplaner. Dessutom ger den underlag för att stärka samverkan mellan biblioteken för att förverkliga visionen om Det goda livet. Den regionala biblioteksplanen är en del av Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020–2023.

Prioriteringar inom den regionala biblioteksplanen:

- Öka möjligheterna för likvärdig tillgång till information, kultur och kunskap genom att bidra till bred samverkan mellan bibliotek och andra samhälleliga aktörer samt främja utveckling av bibliotekens arbetsmetoder
- Främja ökat läsande genom att synliggöra och utveckla bibliotekens läsfrämjande arbete för att inspirera till läsupplevelser, stärka litteraturens ställning och öka läs- och språkförståelsen
- Främja invånarnas digitala kompetens och medie- och informationskunnighet samt stärka invånarnas tillgång till biblioteksverksamhet genom riktade fortbildningsinsatser och ökad samverkan gällande bibliotekens infrastruktur
- Skapa bättre förutsättningar för människors livslånga lärande genom att medverka till fler gemensamma mötesplatser och projekt för biblioteken samt att främja utveckling av arbetsätt

Kulturplan Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund arbetar för kommunernas gemensamma intressen och utvecklar gränsöverskridande samarbeten. De kommuner som samverkar är Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Varberg och Vårgårda. Varbergs kommun samverkar inte med Boråsregionen inom ramen för Kultursamverkansmodellen. Kommunalförbundet arbetar med frågor som berör tillväxt och regional utveckling, infrastruktur och transporter, kultur, miljö, samhällsplanering, utbildning samt social välfärd och hälsa. Målet är att skapa gränsöverskridande möten och främja samverkan, innovation och nytänkande.

Samarbetet har ett tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv och har som mål att stärka Sjuhärad som ett bra område att bo, arbeta och leva i. Boråsregionen och Västra Götalandsregionen tecknar årligen en överenskommelse om samverkan och finansiering för att tillsammans uppfylla målen i den regionala utvecklingsstrategin VG2020 och Kulturstrategi Västra Götaland. Enligt överenskommelsen finansierar Västra Götalandsregionens kulturnämnd del av en tjänst för delregional kultursamverkan samt medel till kulturutvecklingsprojekt som ska skapa delregionalt mervärde, stärka den kulturella infrastrukturen och stärka samverkan med övriga tillväxtområden.

Kommunerna i Boråsregionen lyfte fem prioriterade områden för kultursamverkan:

- Bibliotek och läsfrämjande
- Kulturskolan
- Offentlig konst och gestaltad livsmiljö
- Platsutveckling och besöksnäring
- Folkbildning och civilsamhälle

Kultur- och fritidsplanens kopplingar till kommunala styrdokument

Kommunfullmäktiga har delegerat ansvaret gällande kultur- och fritid till utbildningsnämndens. I nämndens reglemente står det bland annat "Utbildningsnämnden är huvudman för kommunens bibliotek enligt bibliotekslag (2013:801). Utbildningsnämnden ska samarbeta med i kommunen verksamma föreningar och organisationer samt inom ramen för av fullmäktige beviljade anslag och fastställda normer fördela bidrag till föreningar och organisationer".

Utbildningsnämnden de ansvarar för:

- Kulturverksamheten i kommunen
- Kulturskolan,
- Registrering enligt 6 kap. 9 § spellag (2018:1138).

Enheten Kultur- och fritid styrs även av Biblioteksplanen för Bollebygds kommun samt Riktlinjer för kommunens stöd till föreningar.

Bollebygds kommuns vision 2035

Bollebygd är en kommun under utveckling och tillväxt. Här bor 12 000 invånare.

Leva och bo i Bollebygds kommun.

Här får du en by- och småstadskänsla. Det finns bostäder för alla och i hela kommunen. Närheten, oavsett om det är till stad, flygplats eller natur, är påtaglig. Vi har vatten och luft av god kvalitet, vackra dalgångar och blandad skog. Kraften vi får från naturen ger oss livskvalitet. Detta bevarar vi för kommande generationer. En av kommunens många fördelar är att alla känner alla. Det är enkelt att samtala med varandra – invånare, politiker och kommunens anställda. Kommunen genomsyras av öppenhet, tillgänglighet och delaktighet. Samtal och det goda mötet är förutsättningen för bra relationer och tryggheten i vår kommun. Här lever vi tryggt och säkert. Närheten till varandra skapar tillit och samhörighet. Vi är engagerade och bryr oss om kommunens framtid. Här finns mötesplatser, kultur och fritidsaktiviteter för alla. Kommunen stöttar och uppmuntrar civilsamhällets initiativ och dess engagerade ledare. Här trivs vi och lever gott!

Arbeta och verka i Bollebygds kommun.

Här finns goda förutsättningar för ett rikt näringsliv både på landsbygden och i tätorterna med kreativa och innovativa företagare. Kunskap, engagemang och entreprenörsanda skapar förutsättningar för en hållbar kommun där idéer utvecklas. Våra skolor i toppklass utbildar framtidens företagare och medarbetare. Satsningar på hela utbildningskedjan lägger grunden för

en kommun präglad av kunskap, innovation och kreativitet. Oavsett om du åker inom, till eller från kommunen kan du göra det på ett säkert och hållbart sätt. Utbyggda gång- och cykelvägar och en väl fungerande kollektivtrafik gör det enkelt ta sig till skola, arbete, aktiviteter och rekreation. Bollebygd är en attraktiv kommun för besökare. Vår natur, närhet till sjöar och utbudet av aktiviteter erbjuder något för alla att uppleva och välkomnar gäster från när och fjärran. I samverkan går vi framåt!

Kultur och fritids övergripande mål

Bollebygds kommun ska vara en kommun som erbjuder förutsättningar för ett jämlikt och berikande kultur- och fritidsutbud för hela befolkningen i livets alla skeden.

Kultur och fritids verksamhetsområden

I kultur- och fritids verksamhetsområden ingår bland annat allmäncultur, barnkultur, kulturskola, folkbibliotek, lovaktiviteter och föreningsliv. I uppdraget finns också skolbibliotek. Flera av verksamhetsområdena kräver samverkan med andra aktörer såsom: andra kommunala verksamheter, region- och delregion, civilsamhället med flera.

Verksamhetsområde allmäncultur

Ett brett kulturutbud skapar mångfald, bildning och bidrar till ett mer jämlikt, demokratiskt, socialt och hållbart samhälle. Kommunen själva har inte möjlighet att tillskapa bredden av allmäncultur, vilket i sin tur gör att kommunen är beroende av civilsamhället. Genom att exempelvis utveckla kulturskolan, tillskapa kulturaktiviteter för både barn och vuxna, stödja kulturföreningar, stödjade studieförbund, så breddas utbudet av allmäncultur i kommunen. Varje år delar kommun ut ett kulturstipendium till en enskild person, grupp eller förening som belöning för värdefull insats inom kulturområdet. Stipendium ska utgå som belöning för värdefull insats eller som uppmuntran och hjälp till utbildning.

Utvecklingsområden och målsättning

- Förbättra informationen om vilka kulturaktörer, kulturarrangemang med mer som finns i kommunen
- Möjliggöra för fler kulturarrangemang
- Samverka med närliggande kommuner och regioner när det ex. gäller arrangemang, projekt mm.
- Utveckla och marknadsföra kommunens kulturstipendium
- Stödja och utveckla samarbete med kulturföreningarna
- Uppmuntrar till samverkan mellan olika åldersgrupper och verksamheter inom kultur, skola och idrott.

Verksamhetsområde studieförbund

Att genom ekonomiskt stöd till och samverkan med studieförbunden ge kommuninvånarna möjlighet att delta i dessas verksamhet. Att ge möjlighet att i demokratiska former bedriva och främja folkbildning och kulturverksamhet av god kvalitet till flickor och pojkar, kvinnor och män i kommunen, utifrån respektive studieförbunds idéburna profil.

Utvecklingsområden och målsättning

- Utveckla samverkan med studieförbunden
- Stöd till studieförbund som är verksamma i kommunen

Verksamhetsområdet barn och ungdomskultur

Barnkonventionen framhåller barn och ungas rätt till, samt likvärdiga möjligheter att delta i, det kulturella och konstnärliga livet. Detta gäller alla barn, oberoende av bostadsort, socioekonomiska sammanhang, funktionsvariation eller etnicitet. Därför är det ett viktigt demokratiskt uppdrag att alla barn i Bollebygd kommun ska få ta del av kulturella upplevelser.

Genom samverkan mellan kultur- och fritid och utbildningsförvaltningen arbetar Bollebygd kommun med att göra kultur till en del av barn och ungas vardag. Kommunens barn får ta del av kulturupplevelser inom förskolan och skolan samt på fritiden på exempelvis biblioteket och på ungdomsgården. Målgruppen ska erbjudas bred tillgång till olika konstnärliga uttryck och möjlighet att få uppleva professionell kultur, själva få vara delaktiga och lära sig att använda kreativiteten som ett verktyg i vardagen. Bollebygd kommun samarbetar med regionala och delregionala institutioner och det lokala föreningslivet för att skapa kultur för barn och unga.

Utvecklingsområden och målsättning

- Erbjudna tillgång till kostnadsfri scenkonst/kultur för barnfamiljer ett par gånger per termin
- Erbjudna kommunens barn kulturupplevelser via förskola/skola utifrån kommunens årshjul för kultur i skolan.
- Marknadsföra samtliga event och göra verksamheten känd för målgruppen och dess nyckelpersoner.
- Öka barn och ungas möjligheter till påverkan och delaktighet i det kulturutbud som erbjuds i kommunen i enlighet med barnkonventionen.

Verksamhetsområden folkbibliotek och skolbibliotek

Folkbibliotek

Biblioteket är kommunens mest besökta institution och ett viktigt informationscentrum för kommunens invånare, fritidsboende och turister. Verksamheten arbetar utifrån att biblioteket ska vara en mötesplats där alla människor oavsett ålder, etnisk bakgrund, kön, funktionsvariationer, utbildning och ekonomi har tillgång till litteratur, information, kunskap och kulturupplevelser. Enligt bibliotekslagen (2019:961) ska varje kommun anta en biblioteksplan. I biblioteksplanen ska bibliotekets mål och riktning beskrivas samt hur biblioteket ska arbeta med dessa målgrupper och prioriterade gruppen.

Bollebygds kommun har ett huvudbibliotek i tätorten och en filial med meröppet i Töllsjö. Det finns också skolbibliotek på de kommunala skolorna. Beskrivning av bibliotekets uppdrag, utvecklingsområden och målsättning finns i Biblioteksplanen för Bollebygds kommun.

Skolbibliotek

Skolbiblioteken är också en del av det allmänna biblioteksväsendet. I Skollagen understryks att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. (2 kap. 36§) I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 tydliggörs att skolbiblioteket är rektors ansvar. Dessutom betonas vikten av kunskaper i informationssökning och källkritiskt förhållningssätt för eleverna och här skiljer sig uppdraget mellan folkbibliotek och skolbibliotek åt. Likaså vänder sig ett skolbibliotek till elever och lärare på skolan och är en del av det pedagogiska arbetet. Ett skolbibliotek är inte ett öppet offentligt bibliotek.

Verksamhetsområde kulturskolan

Kulturskolan är en viktig resurs för barn och ungas kulturella utveckling och är en mötesplats för unga som är intresserade av musik, teater eller andra kulturella uttryck. Bollebygds kommun har ett ekonomiskt samarbete med Härryda kommuns kulturskola. Genom avtal med Härryda kommun, driver de kulturskolan i kommunen. Kulturskolan erbjuder olika typer av verksamhet på respektive skola.

Utvecklingsområden och målsättning

- Marknadsföra kulturskolan, så att fler barn och unga väljer att delta i kulturskolans verksamhet
- Utbudet på kulturskolan ska spegla de önskemål som finns
- Möjliggöra för fler att delta i kulturskolans verksamhet
- Utveckla kulturskolans utåtriktade verksamhet
- Utveckla samverkan mellan kulturskolan och andra verksamheter inom kommunen

Verksamhetsområde fritid

Bollebygd kommun har ett starkt föreningsliv med tydlig lokal förankring som erbjuder invånarna en bredd i form av olika aktiviteter. Bollebygd kommun avser med föreningsstödet att ge föreningarna möjlighet att driva sina verksamheter vilket ska stärka både föreningarna, den enskilde invånaren som kommunen som helhet. Genom ett anpassat och uppdaterat föreningsstöd avser Bollebygd kommun först och främst att stödja barn- och ungdomsföreningarna i deras verksamheter. Det kommunala stödet till föreningslivet ska utgå från barnkonventionen där barnens bästa sätts i centrum. Föreningsstödet syftar även till att skapa förutsättningar för en levande landsbygd och en jämställd och jämlik kommun.

Utvecklingsområden och målsättning

- Stödja föreningar i marknadsföring, så att fler hittar till föreningarnas verksamheter
- Utveckla kommunens föreningsråd
- Säkerställa att det ekonomiska stödet till föreningarna fördelas rättvist
- Säkerställa att det ekonomiska stödet till föreningarna är kända
- Stödja utvecklingen av föreningarna
- Möjliggöra för att fler föreningar bildas
- Skapa förutsättningar för att barn och unga ska få en trygg och drogfri fritid
- Uppmuntrar till samverkan mellan olika åldersgrupper och verksamheter inom kultur, skola och idrott

Verksamhetsområdet lovaktiviteter

Syftet med lovaktiviteter är att skapa gratisaktiviteter för de barn som är lediga vid olika skollov. Aktiviteterna ska vända sig till alla kommunens barn. Målet med aktiviteterna är att lediga barn ska ha något att göra, men också att skapa förutsättningar för att komma i kontakt med nya fritidsaktiviteter. För att lyckas att arrangera en variation av aktiviteter är samverkan med föreningslivet, studieförbund med flera avgörande.

Utvecklingsområden och målsättning

- Tillse att det finns gratis lovaktiviteter på sport-, påsk-, sommar- och läslov (v. 44)
- Marknadsföra de aktiviteter och arrangemang som finns på de olika lov
- Skapa förutsättningar för föreningar att arrangera lovaktiviteter

Uppföljning

Uppföljning och utvärdering är ett viktigt verktyg för att utveckla olika verksamheter. Genom uppföljning och utvärdering kan vi justera det som var mindre bra men också förbättra det som har varit lyckat. Uppföljning och utvärdering är en ständning pågående process och görs med fördel under hela plantiden.

Uppföljning och utvärdering kan göras på en rad olika sätt. Grunden är dock olika former av statistik exempelvis antalet besökare på biblioteket, antalet föreningar med mera. Tyvärr kan statistik vara ganska trubbiga mått, vilket gör att analysen av siffrorna är avgörande för att kunna använda dem i ett utvecklingsarbete. Genom att använda fler statistiska mått, förbättrar det möjligheten att beskriva de olika verksamheterna på ett mer korrekt sätt.

Planen är tidsbestämd till 2026 och ska därefter revideras och utvärderas. Denna utvärdering utgör sedan ett av underlagen för en ny kultur- och fritidsplan. Ansvar för att utvärderingen görs åligger chefen för Kultur- och fritidsenheten. Planen kommer årligen användas vid framtagandet av handlingsplaner, delårs- och årsrapporter.

Sammanfattning av möte med föreningar, pensionärsorganisationer, studieförbund samt ungdomsråd

Vad betyder ordet "kultur" för er?

- Förhållningssätt livsfilosofi
- Livet
- Allt är kultur även idrott
- Får människor att växa
- Upplevelse som berikar
- odling=kultur
- biblioteket
- Större än vad vi är
- Kyrkan är en del av kultur
- Göra och betrakta
- Förenar folk
- Skapar möten mellan människor
- Samspel mellan lag och publik är kultur
- Kultur i förening, bemötande, "ser saker på samma sätt"
- Ledarskap
- Nästa allt
- Pensionär kulturbärare
- Vidareförs/dela gamla kulturer. Vad har gjorts i generationer.
- Skapa förståelse mellan generationer
- Kultur via musiken samma låter men på nytt sätt
- Invandrare gör att kulturerna förändras/berikas genom ex. mat, idrott mm.
- Vet inte vad det innebär!
- Konst
- Fritidsaktiviteter
- Religion och etnicitet, olika sätt människor lever etc.
- "kultur" är mer eller mindre hur någon person betar sig, tänker och dennes ideologier
- Olika kultur i olika grupper.

Vad betyder ordet "fritid" för er?

- Egenvalda aktiviteter
- Fri tid, tid vi inte måste fylla.
- Glädje och lust
- Sport allt från elit till att bara har roligt
- Generationssporter är viktiga

- Inte behöva arbeta och inte sova, äta
- Läsa
- Aktiv fritid
- Tycka om det. Odla intressen
- Intressestyr
- Umgås med vänner
- Fritid tjänar man inga pengar
- Det man gör när man inte jobbar
- Fritid är enklare att definiera betydelse, medans kultur är en väldigt "brett" begrepp.

Vad finns det för kultur- och fritids utbud i Bollebygd idag?

- Mer än vad som finns information om på hemsidan
- Aktiva föreningar i kommunen
- Kyrkan
- Byalaget
- Fint bibliotek
- Hembygdsgrd
- Natur (vatten, skog mm)
- Arkiv
- Olika mötesplatser
- Konsthallar
- Ungdomsgården
- Epa/a-traktor, fordon organiserar sig själv
- Schack
- Programmering

Vad saknar ni?

- Göra kultur med lättillgänglig
- Information om vad som finns (gärna att den går ut varje år till hushållen)
- Simhall
- Kulturhus
- Idrottsanläggning både inomhus och utomhus. Där alla kan samlas både kultur och fritid
- Tillgängligt
- Plats för publik
- Fler stora hallar ex. Töllsjö och Olsfors
- Bussförbindelser mellan orterna
- Lokaler anpassade efter verksamhet
- Bio
- Finns inget när gården inte är öppen

Hur kan vi få fler Bollebygdsbor att vara aktiva på sin fritid?

- Cykelbanor till kransorterna
- Vill man vara aktiv?
- Tillgängligheten är mycket viktig
- Låga medlemsavgifter
- Information om vad som finns ”att göra” i Bollebygd
- Möjlighet för föreningar att informera om att de finns och vad de gör
- Utegyms
- Gemensamma aktiviteter

Övriga synpunkter tankar om kommande kultur- och fritidsplan

- Behöver inte kosta tex. sätta upp en soptunna
- Olsfors på kartan
- Hur gör vi för att lösa en äldre befolkning
- Möte med kommun
- Lagförslag KPR?
- Feriearbete i föreningslivet? Även på vintern?
- Information kväll om arvsfonden
- Hjälp med administration. Att föreningen kan ”köpa” tid för att hjälp
- Andra former av förningar. Paraplyförening?

Sammanställt av

Robert Hagström
Kultur- och fritidschef

Utbildningsförvaltningen

Robert Hagström | Enhetschef kultur och fritid
0734-64 72 01 | robert.hagstrom@bollebygd.se

Kultur- och fritidsplan 2023-2026

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta förslaget på Kultur- och fritidsplan 2023-2026 för Bollebygds kommun.

Ärendet

Utbildningsnämnden har, efter en motion i Kommunfullmäktige, fått i uppdrag att ta fram en fritidsplan för Bollebygds kommun. Kultur- och fritidschefen initierade 2019 ett arbete att ta fram en kulturplan. Dessa två områden tangerar varandra och det finns stora fördelar men att ta fram en kombinerad kultur- och fritidsplan.

Kultur- och fritidsverksamheten är i huvudsak helt frivillig för kommunerna att bedriva. Någon statlig reglering genom lagar och föreskrifter förekommer i princip inte, med undantag av bibliotekslagen. Detta göra att en kultur- och fritidsplan blir än viktigare. Kultur- och fritidsplanen baseras på kommunens vision, kommunens mål samt andra beslut som rör verksamhetsområdet kultur och fritid. Men också det workshops som genomfördes med ungdomsrådet och kommunens olika föreningar.

Kommunen är en viktig aktör och initiativtagare när det gäller utveckling av kultur och fritidsutbudet. Samverkan inom kommunens verksamheter och med medborgare, civilsamhälle, näringsliv, destinationsbolag och andra är avgörande för att utveckla kultur- och fritidsutbud i kommunen.

Bakgrund

Syftet med en kultur- och fritidsplan är att ta fram en gemensam vilja och riktning för kommunens framtida arbete med kultur- och fritid. Det vill säga vilka områden, inom kultur och fritid, kommunen vill utveckla de kommande åren. Kultur- och fritidsplanen anger också kommunens målsättning med de medel som budgeteras för kultur och fritid och fungerar på så vis som ett planeringsunderlag för politiker och tjänstemän.

På utbildningsnämndens möte den 9 februari 2022 diskuterades bland annat: Vad är ”kultur” för Bollebygds kommun? - Vad är ”fritid” för Bollebygds kommun? - Vilka utmaningar står Bollebygds kommun inför när det gäller verksamhetsområdet kultur och fritid de kommande åren?

För att få en bas att utgå ifrån vid framtagandet av förslag till kultur- och fritidsplan träffade presidiet, tillsammans med Kultur- och fritidschefen, ungdomsrådet, pensionärsorganisationerna, studieförbunden samt föreningar. Målet med dessa möten har varit att lyssna in vilket behov och önskemål civilsamhället har när det gäller kultur och fritid i Bollebygds kommun. Frågor/synpunkter

som lyftes var bland annat: Vad är kultur respektive fritid för er? Vad finns det/saknas det för kultur och fritidsaktiviteter i Bollebygds kommun? Vad bör nämnden prioritera kommande år när det gäller kultur och fritid? Synpunkter som kom fram var exempelvis: brist på lokaler för vissa verksamheter/föreningar, avsaknad av kollektivtrafik (främst mellan tätorten och kransorter), lättillgänglig information om vilket föreningsutbud det finns i kommunen.

Barnkonsekvensanalys

Barn utgör en stor del av kultur- och fritidsplanen. Den största del av de medel som finns avsatta till föreningar, går just till olika former barnverksamhet. Genom att lyssna på barn samt ta information från de som på olika sätt företräder barn, får vi en bra grund att stå på när det gäller utformningen av kultur- och fritidsplanen. Genom att träffa både föreningar vars verksamhet till stor del vänder sig till barn samt ungdomsrådet får vi ett bra underlag till planen utifrån ett barnperspektiv samt barnets perspektiv.

Beslutsunderlag

- Förslag på kultur- och fritidsplan 2023-2026, 2022-10-24
- Tjänsteskrivelse, 2022-10-19
- Sammanställning workshop, 2022-10-24

Skickas till

Kommunstyrelsen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

Annelie Fischer
Förvaltningschef

Robert Hagström
Enhetschef kultur och fritid

Sammanfattning av möte med föreningar, pensionärsorganisationer, studieförbund samt ungdomsråd

Vad betyder ordet "kultur" för er?

- Förhållningssätt livsfilosofi
- Livet
- Allt är kultur även idrott
- Får människor att växa
- Upplevelse som berikar
- odling=kultur
- biblioteket
- Större än vad vi är
- Kyrkan är en del av kultur
- Göra och betrakta
- Förenar folk
- Skapar möten mellan människor
- Samspel mellan lag och publik är kultur
- Kultur i förening, bemötande, "ser saker på samma sätt"
- Ledarskap
- Nästa allt
- Pensionär kulturbärare
- Vidareförs/dela gamla kulturer. Vad har gjorts i generationer.
- Skapa förståelse mellan generationer
- Kultur via musiken samma låter men på nytt sätt
- Invandrare gör att kulturerna förändras/berikas genom ex. mat, idrott mm.
- Vet inte vad det innebär!
- Konst
- Fritidsaktiviteter
- Religion och etnicitet, olika sätt människor lever etc.
- "kultur" är mer eller mindre hur någon person betar sig, tänker och dennes ideologier
- Olika kultur i olika grupper.

Vad betyder ordet "fritid" för er?

- Egenvalda aktiviteter
- Fri tid, tid vi inte måste fylla.
- Glädje och lust
- Sport allt från elit till att bara har roligt
- Generationssporter är viktiga

- Inte behöva arbeta och inte sova, äta
- Läsa
- Aktiv fritid
- Tycka om det. Odla intressen
- Intressestyr
- Umgås med vänner
- Fritid tjänar man inga pengar
- Det man gör när man inte jobbar
- Fritid är enklare att definiera betydelse, medans kultur är en väldigt "brett" begrepp.

Vad finns det för kultur- och fritids utbud i Bollebygd idag?

- Mer än vad som finns information om på hemsidan
- Aktiva föreningar i kommunen
- Kyrkan
- Byalaget
- Fint bibliotek
- Hembygdsgrd
- Natur (vatten, skog mm)
- Arkiv
- Olika mötesplatser
- Konsthallar
- Ungdomsgården
- Epa/a-traktor, fordon organiserar sig själv
- Schack
- Programmering

Vad saknar ni?

- Göra kultur med lättillgänglig
- Information om vad som finns (gärna att den går ut varje år till hushållen)
- Simhall
- Kulturhus
- Idrottsanläggning både inomhus och utomhus. Där alla kan samlas både kultur och fritid
- Tillgängligt
- Plats för publik
- Fler stora hallar ex. Töllsjö och Olsfors
- Bussförbindelser mellan orterna
- Lokaler anpassade efter verksamhet
- Bio
- Finns inget när gården inte är öppen

Hur kan vi få fler Bollebygdsbor att vara aktiva på sin fritid?

- Cykelbanor till kransorterna
- Vill man vara aktiv?
- Tillgängligheten är mycket viktig
- Låga medlemsavgifter
- Information om vad som finns ”att göra” i Bollebygd
- Möjlighet för föreningar att informera om att de finns och vad de gör
- Utegyms
- Gemensamma aktiviteter

Övriga synpunkter tankar om kommande kultur- och fritidsplan

- Behöver inte kosta tex. sätta upp en soptunna
- Olsfors på kartan
- Hur gör vi för att lösa en äldre befolkning
- Möte med kommun
- Lagförslag KPR?
- Feriearbete i föreningslivet? Även på vintern?
- Information kväll om arvsfonden
- Hjälp med administration. Att föreningen kan ”köpa” tid för att hjälp
- Andra former av förningar. Paraplyförening?

Sammanställt av

Robert Hagström
Kultur- och fritidschef

7. Avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning (kf fattar slutligt beslut) KS2022/324

§12

KS2022/324

Avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen tillstyrker socialnämndens förslag; Kommunfullmäktige antar avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning. De nya avgifterna träder i kraft 2023-03-01 och ersätter då tidigare beslutade avgifter (KS2021/319).

Ärendet

Socialnämnden har i uppdrag att årligen föreslå justerade avgifter samt nivåer för maxtaxa och minimibelopp i enlighet med de principer som framgår av styrdokumentet ”Tillämpningsanvisning för avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning”. Socialförvaltningen har justerat avgifterna enligt dessa principer och förslag till nya avgifter för år 2023 framgår av avgiftstabellen för år 2023. Enligt beslut KS2021/319, § 1, så ska tillämpningsanvisningen och avgiftstabellen delas i olika ärenden varav avgiftstabellen skickas vidare för beslut i kommunfullmäktige.

Följande förändringar har gjorts:

- Maxtaxan och minimibeloppen baseras på procent av prisbasbelopp och har därmed räknats upp.
- Avgifter som baseras på prisbasbeloppet räknas upp utifrån 2023 års prisbasbelopp 52 500 i enlighet med tidigare beslut.
- Avgifter för mat har uppräknats genom beslut i samhällsbyggnadsnämnden.

Socialnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2022-12-15, § 129, och föreslår kommunfullmäktige att anta avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning. De nya avgifterna träder i kraft 2023-03-01 och ersätter då tidigare beslutade avgifter (KS2021/319).

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut**Ledamöternas förslag till beslut**

Ulf Rapp (S) föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker socialnämndens förslag; Kommunfullmäktige antar avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning. De nya avgifterna träder i kraft 2023-03-01 och ersätter då tidigare beslutade avgifter (KS2021/319). Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- §129 SN Avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning 2023(SN2022108-3)
- Avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning 2023(SN2022108-2)
- Bilaga; Tillämpningsanvisning antagen av socialnämnden 2022-12-15, § 130

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning 2023

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Allmänt om avgifter enligt socialtjänstlagen, SoL, och hälso- och sjukvårdslagen, HSL.....	3
2.1. Maxtaxa.....	3
2.2. Förbehållsbelopp och avgiftsutrymme.....	3
2.3. Minimibelopp.....	4
3. Allmänt om avgifter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.....	4
4. Avgifter stöd och service år 2023.....	5
4.1. Avgifter för särskilt boende.....	5
4.2. Avgifter för ordinärt boende.....	5
4.3. Avgifter för hälso- och sjukvårdsinsatser.....	5
4.4. Avgifter vid insatser enligt LSS.....	5
4.5. Övrigt.....	5

1. Inledning

Det här dokumentet innehåller de avgifter Bollebygds kommun tar ut i samband med insatser enligt socialtjänstlagen (SoL 2001:453), hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017:30) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS 1993:387). Avgifterna revideras årligen främst med stöd av:

- Socialstyrelsens meddelandeblad: Uppgifter för beräkning av avgifter för äldre- och handikappomsorgen (årlig utgivning)
- Prisbasbeloppet¹ (årlig justering)
- Konsumentverkets referensvärden för levnadskostnader per månad (årlig utgivning)

2. Allmänt om avgifter enligt socialtjänstlagen, SoL, och hälso- och sjukvårdslagen, HSL

Kommunens möjligheter att ta ut avgifter inom vård och omsorg regleras i socialtjänstlagen 8 kap. samt i 17 kap. hälso- och sjukvårdslagen. Flera av de avgifter som kommunen tar ut ska anpassas efter den enskildes avgiftsunderlag. Det gäller avgifter för hemtjänst, dagverksamhet, bostad i särskilt boende och kommunal hälso- och sjukvård. Av lag följer att dessa avgifter måste vara skäliga och får inte uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp). När avgifterna fastställs ska kommunen dessutom försäkra sig om att omsorgstagarens make/maka eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation. Lagen reglerar även den högsta avgiften kommunen får ta ut. Detta kallas maxtaxa vilken ändras årligen utifrån prisbasbeloppet.

Vissa andra avgifter, exempelvis avgifter för kost och förbrukningsvaror som tillhandahålls av kommunen, omfattas inte av maxtaxan. Dessa avgifter tillkommer utöver maxtaxan.

2.1. Maxtaxa

Den avgift kommunen tar ut för särskilt boende, hemtjänst, korttidsboende, trygghetslarm, dagverksamhet och kommunal sjukvård får högst uppgå till en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp. För år 2023 är maxtaxan 2 359 kronor per månad. Det är alltså den högsta kostnaden en enskild kan ha för de insatser som omfattas av maxtaxan.

2.2. Förbehållsbelopp och avgiftsutrymme

Avgifter som tas ut med stöd av socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen får inte vara högre än att den enskilde har pengar kvar till personliga behov och andra normala levnadskostnader. Med hjälp av förbehållsbeloppet (minimibelopp och boendekostnad) och uppgifter om inkomst görs en beräkning av hur stort den enskildes avgiftsutrymme är. Avgiften kan därför reduceras med hänsyn till den enskildes ekonomiska situation. Om det inte finns något avgiftsutrymme tas ingen avgift ut.

¹ Prisbasbeloppet fastställs av regeringen och justeras varje år. De belopp som anges i dokumentet är beräknande utifrån det aktuella prisbasbeloppet 2023 (52 500 kronor).

Så här beräknas avgifterna:

- + Nettoinkomst per månad
- + Bostadstillägg/bostadsbidrag
- Boendekostnad per månad
- Minimibelopp per månad
- = Avgiftsutrymme i kronor/månad

2.3. Minimibelopp

Minimibeloppet anges i 8 kap. 7 § socialtjänstlagen och räknas om årligen utifrån prisbasbeloppet.

Minimibeloppet 2022 är för personer 61 år eller äldre

- ✿ 6 470 kronor per månad för ensamstående
- ✿ 5 279 kronor per månad för sammanlevande makar och sambor

Minimibeloppet 2022 är för personer 60 år eller yngre

- ✿ 7 117 kronor per månad för ensamstående
- ✿ 5 807 kronor per månad för sammanlevande makar och sambor

För personer i åldersintervallet 19-60 år gäller ett generellt förhöjt minimibelopp om 10 %. Personerna i denna åldersgrupp är i många fall yngre personer med funktionsnedsättning vilka normalt sett har högre levnadsomkostnader än äldre personer.

3. Allmänt om avgifter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Utgångspunkten är att stöd och service som ges enligt LSS ska vara avgiftsfri. I anslutning till en insats enligt LSS § 9 punkterna 1-10, får kommunen dock ta ut skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter (18-20 §§ lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och 5-6 §§ förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade). Avgifterna ska vara skäliga och får inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen ska dessutom se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Av lagens förarbeten framgår att kommunen får ta ut avgifter för måltider som serveras i samband med insatser enligt LSS. Avgifterna får tas ut enligt de grunder som kommunen bestämmer och som bygger på skälighet och kommunens självkostnad (SKL cirkulär 1994:49).

4. Avgifter stöd och service år 2023

4.1. Avgifter för särskilt boende

Särskilt boende, omvårdnad och service	2 359 kronor per månad (maxtaxa)
Matabonnemang särskilt boende	4 200 kronor per månad
Sondnäring	50 kronor per dygn (1 500 kronor per månad)
Förbrukningsvaror	130 kronor per månad

4.2. Avgifter för ordinärt boende

Hemtjänst	247 kronor per beslutad timma
Trygghetslarm	219 kronor per månad
Installation av trygghetslarm	200 kronor som engångsavgift
Avgift för borttappat larm	1000 kronor som engångsavgift
Matavgift vid matdistribution	67 kronor per portion
Dagverksamhet	74 kronor per tillfälle (för deltagare som deltar halvdagar debiteras halva avgiften)
Matavgift vid dagverksamhet	67 kronor per portion
Avlösning	Avgiftsfritt upp till 12 timmar/månad, därefter motsvarande avgift som hemtjänst
Korttidsboende/växelvård	79 kronor per dygn
Måltidsavgift korttidsboende/växelvård	140 kronor per dygn

4.3. Avgifter för hälso- och sjukvårdsinsatser

Hemsjukvård	361 kronor per månad
-------------	----------------------

4.4. Avgifter vid insatser enligt LSS

Mat under korttidsvistelse och korttidstillsyn	Genomsnitt av Konsumentverkets referensvärden för livsmedelskostnader för åldersintervallerna 0-5 år, 6-13 år, 14-17 år och 18-60 år.
Bostad med särskild service för ungdomar under 18 år	Enligt riktlinjer för handläggning av föräldrars ersättningsskyldighet för placerade barn
Mat i bostad med särskild service för vuxna - gruppboende (gemensam hushållskassa)	2500 kronor per månad
Förbrukningsvaror gruppboende	130 kronor per månad

4.5. Övrigt

Annat bistånd	247 kronor per beslutad timma (samma som hemtjänst)
Flyttstädning	Avgift som den timkostnad som upphandlat företag fakturerar kommunen.
Resor i kommunens fordon (vid t.ex. aktivitetsresor)	25 kronor per mil fördelat på antal resande (ej personal)

§129

SN2022/108

Avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning 2023

Beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning.

De nya avgifterna träder i kraft 2023-03-01 och ersätter då tidigare beslutade avgifter (KS2021/319).

Ärendet

Kommunfullmäktige gav 2021-04-29, § 52, socialnämnden i uppdrag att årligen justera avgifter samt nivåer för maxtaxa och minimibelopp i enlighet med de principer som framgår av styrdokumentet ”Tillämpningsanvisning för avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning”. Socialförvaltningen har nu justerat avgifterna enligt dessa principer och förslag till nya avgifter för år 2023 framgår av avgiftstabellen för år 2023.

Enligt beslut KS2021/319 §1 så ska tillämpningsanvisningen och avgiftstabellen delas i olika ärenden varav avgiftstabellen skickas vidare för beslut i kommunfullmäktige.

Följande förändringar har gjorts i dokumentet:

- Maxtaxan och minimibeloppen baseras på procent av prisbasbelopp och har därmed räknats upp.
- Avgifter som baseras på prisbasbeloppet räknas upp utifrån 2023 års prisbasbelopp 52 500 i enlighet med tidigare beslut.
- Avgifter för mat har uppräknats genom beslut i samhällsbyggnadsnämnden.

Barnkonsekvensanalys

Barn kan påverkas direkt och indirekt genom att vissa avgiftsbelagda insatser omfattar barnet själv eller mer indirekt genom deras vårdnadshavare. Barn som potentiellt kan påverkas har inte fått uttrycka sina åsikter om avgifterna. Hänsyn till barns bästa tas dock i de enskilda ärendena som hanteras av socialnämnden.

Förslag till beslut

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning.

De nya avgifterna träder i kraft 2023-03-01 och ersätter då tidigare beslutade avgifter

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

(KS2021/319).

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Avgifter för stöd och service till äldre och funktionshindrade 2023
- Avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning 2023

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Fastställt: 2022-12-15 §130

Gäller för: Socialnämnden

Dokumentansvarig: Förvaltningschef

Dnr: SN2022/97

Tillämpningsanvisning för avgifter för stöd och service till äldre och personer med funktionsnedsättning år 2023

Innehåll

1. Inledning	4
1. Allmänt om avgifter enligt socialtjänstlagen, SoL, och hälso- och sjukvårdslagen, HSL.....	5
1.1. Annat bistånd	5
2. Avgiftsberäkning.....	5
2.1. Maxtaxa	5
2.2. Förbehållsbelopp och avgiftsutrymme	5
2.3. Minimibelopp	6
2.3.1. Höjning av minimibelopp efter individuell prövning	6
2.3.2. Höjning av minimibelopp till följd av förhöjda matkostnader	7
2.3.3. Sänkning av minimibelopp	7
2.4. Bostadskostnad	7
2.5. Inkomst.....	7
2.6. Avgiftsberäkning för olika hushållstyper	8
3. Avgifter vid insatser enligt SoL	8
3.1. Avgifter för särskilt boende.....	8
3.1.1. Omvårdnad och service.....	8
3.1.2. Matabonnemang.....	8
3.1.3. Sondnäring	8
3.1.4. Förbrukningsvaror.....	8
3.1.5. Hyra.....	9
3.2. Avgifter för ordinärt boende.....	9
3.2.1. Hemtjänst	9
3.2.2. Trygghetslarm	9
3.2.3. Måltidsavgift för matdistribution	9
3.2.4. Dagverksamhet och mat i samband med dagverksamhet	9
3.2.5. Avlösning	9
3.3. Avgifter för vistelse på korttidsplats/växelvårdsplats	10
3.3.1. Vistelse på korttidsplats/växelvårdsplats	10
3.3.2. Måltidsavgift för korttidsboende och växelvårdsplats	10
3.4. Övriga avgifter	10
3.4.1. Flyttstädning.....	10
4. Avgifter för hälso- och sjukvårdsinsatser	10
4.1. Registrerad mottagare av hemsjukvård	10
1. Allmänt om avgifter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.....	11
1.1. Av vem får avgift tas ut?	11
1.1.1. Brukare med egen inkomst	11

1.1.2. Föräldrars ersättningsskyldighet för omvårdnad av barn utanför det egna hemmet.....	11
1.2. Förbehåll om tillräckliga medel	11
2. Avgifter vid insatser enligt LSS.....	12
2.1. LSS § 9 p 1, Rådgivning och personligt stöd	12
2.2. LSS § 9 p 2, Personlig assistans	12
2.3. LSS § 9 p 3, Ledsagarservice	12
2.4. LSS § 9 p 4, Kontaktperson.....	12
2.5. LSS § 9 p 5, Avlösarservice i hemmet	12
2.6. LSS § 9 p 6, Korttidsvistelse utanför det egna hemmet	12
2.7. LSS § 9 p 7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov.....	12
2.8. LSS § 9 p 8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet.....	12
2.9. LSS § 9 p 9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna	13
2.10. LSS § 9 p 10, Daglig verksamhet	13
3. Övriga avgifter	14
3.1. Övriga kostnader i samband med insatser	14
3.2. Resor i kommunens fordon	14
3.3. Flyttstädning.....	14
1. Nedsättning av avgifter och avgiftsbefrielse.....	15
1.1. Avbeställning.....	15
1.2. Sjukhusvistelse	15
2. Allmänna bestämmelser	15
2.1. Anmälningsskyldighet.....	15
2.2. Betalning av avgift	15
2.3. Vid utebliven betalning	15
2.4. Omprövning av avgiftsbeslut	15
2.5. Begäran om avgiftsberäkning och avgiftsbeslut	16
2.6. Utformning av avgiftsbeslut.....	16
2.7. Överklagande av enskilt avgiftsbeslut.....	16

1. Inledning

För stöd- och serviceinsatser inom vård och omsorg tar Bollebygds kommun ut en avgift. Det här dokumentet innehåller tillämpningsanvisningar avseende uttagande av avgifter i samband med insatser enligt socialtjänstlagen (SoL 2001:453), hälso-och sjukvårdslagen (HSL 2017:30) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS 1993:387).

Avgifterna revideras årligen främst med stöd av:

- Socialstyrelsens meddelandeblad: Uppgifter för beräkning av avgifter för äldre- och handikappomsorgen (årlig utgivning)
- Prisbasbeloppet¹ (årlig justering)
- Konsumentverkets referensvärden för levnadskostnader per månad (årlig utgivning)

Avgifterna är fastställda med stöd av 2 kap. 3 § och 6 § kommunallagen, vilket innebär att kommunens medlemmar behandlas lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat (likställighetsprincipen), samt att avgifterna som kommunen tar ut inte överstiger kommunens självkostnader (självkostnadsprincipen).

¹ Prisbasbeloppet fastställs av regeringen och justeras varje år. De belopp som anges i dokumentet är beräknande utifrån det aktuella prisbasbeloppet 2023 (52 500 kronor).

Del 1. Avgifter enligt SoL och HSL

1. Allmänt om avgifter enligt socialtjänstlagen, SoL, och hälso- och sjukvårdslagen, HSL

Kommunens möjligheter att ta ut avgifter inom vård och omsorg regleras i socialtjänstlagen 8 kap. samt i 17 kap. hälso- och sjukvårdslagen. Vissa avgifter som kommunen tar ut ska anpassas efter den enskildes avgiftsunderlag. Det gäller avgift för hemtjänst, dagverksamhet, bostad i särskilt boende och kommunal hälso- och sjukvård. Av lag följer att dessa avgifter måste vara skäligen och får inte uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp). När avgifterna fastställs skall kommunen dessutom försäkra sig om att omsorgstagarens make eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation. Lagen reglerar även den högsta avgiften kommunen får ta ut. Detta kallas maxtaxa vilken ändras årligen utifrån prisbasbeloppet.

Vissa andra avgifter, exempelvis avgifter för kost och förbrukningsvaror som tillhandahålls av kommunen, omfattas inte av maxtaxan. Dessa avgifter tillkommer utöver maxtaxan.

1.1. Annat bistånd

Annat bistånd i olika former beviljas i vissa fall. Det är biståndshandläggaren som beslutar om avgift ska tas ut. I vissa fall kan ett beslut om annat bistånd bli avgiftsfritt, till exempel med motiveringen att det är en kortvarig och vårdande insats.

2. Avgiftsberäkning

2.1. Maxtaxa

Den avgift kommunen tar ut för särskilt boende, hemtjänst, korttidsboende, trygghetslarm, dagverksamhet och kommunal sjukvård får högst uppgå till en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp. Det är alltså den högsta kostnaden en enskild kan ha för de insatser som omfattas av maxtaxan.

2.2. Förbehållsbelopp och avgiftsutrymme

Avgifter som tas ut med stöd av socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen får inte vara högre än att den enskilde har pengar kvar till personliga behov och andra normala levnadskostnader. Med hjälp av förbehållsbeloppet (minimibelopp och boendekostnad) och uppgifter om inkomst görs en beräkning av hur stort den enskildes avgiftsutrymme är. Avgiften kan därför reduceras med hänsyn till den enskildes ekonomiska situation. Om det inte finns något avgiftsutrymme tas ingen avgift ut.

Så här räknar vi ut avgift:

- + Nettoinkomst per månad
- + Bostadstillägg/bostadsbidrag
- Boendekostnad per månad
- Minimibelopp per månad
- = Avgiftsutrymme i kronor/månad

2.3. Minimibelopp

Minimibeloppet anges i 8 kap. 7 § socialtjänstlagen och räknas om årligen utifrån prisbasbeloppet. Minimibeloppet ska utgöra lägst en tolftedel av 1,4789 prisbasbelopp för ensamstående eller 1,2066 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

För personer i åldersintervallet 19-60 år gäller ett generellt förhöjt minimibelopp om 10 %. Personerna i denna åldersgrupp är i många fall yngre personer med funktionsnedsättning vilka normalt sett har högre levnadsomkostnader än äldre personer.

Minimibeloppet ska täcka kostnader för den enskildes personliga behov. I beloppet ingår kostnader för:

- livsmedel
- möbler
- kläder och skor
- resor
- fritid
- hygienprodukter
- hushållsel
- öppen hälso- och sjukvård
- husgeråd
- tandvård
- dagstidning
- läkemedel
- telefon
- hemförsäkring
- förbrukningsvaror

2.3.1. Höjning av minimibelopp efter individuell prövning

Eftersom en person kan ha faktiska kostnader som överstiger det schablonbaserade minimibeloppet kan ett höjt minimibelopp fastställas efter individuell prövning. Av 8 kap. 8 § socialtjänstlagen följer att kommunen ska höja minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett väsentligt högre belopp. Kostnaderna ska vara varaktiga under större delen av ett år, styrkta och överstiga minst 200 kronor per månad. Kostnader som täcks av annat bidrag eller ersättning kan inte föranleda höjning av minimibeloppet. Kommunen bör godta den faktiska merkostnaden om den inte är oskäligt hög (prop. 2000/01:149 s. 59).

Det är främst kommunens ansvar att vid fastställande av avgifter utreda om den enskilde har behov av ett förhöjt minimibelopp. Uppgifter om de individuella behoven måste dock den enskilde själv bidra med, antingen genom att uppge detta i den årliga inkomstförfrågan eller genom att kontakta förvaltningens avgiftshandläggare. Socialförvaltningen utreder och beslutar därefter om merkostnaden kan ge rätt till ett individuellt förhöjt minimibelopp. I de fall en kostnad behöver bedömas utifrån behov och skälighet ska sociala utskottet besluta i frågan (§ 79 socialnämnden 2021-06-15).

Följande är exempel på kostnader som kan ge ett individuellt högre minimibelopp efter prövning (prop. 2000/01:149 s. 41):

- Merkostnader som uppstår i samband med familje- och arbetssituationen, exempelvis underhållskostnad för minderåriga barn, arbetsresor samt andra kostnader som behövs för en familjs underhåll.
- Kostnader till följd av funktionshinder, bland annat för rehabilitering inklusive resor.
- Yngre funktionshindrade personers rätt till fritidsaktiviteter som är naturliga för yngre personer.

- Kostnader för god man eller förvaltare - arvode inklusive sociala avgifter.

2.3.2. Höjning av minimibelopp till följd av förhöjda matkostnader

Minimibeloppet kan även höjas om den enskilde har merkostnader för livsmedel, till exempel på grund av att denne köper viss kost via hemtjänsten i ordinärt eller i särskilt boende eller dagverksamheten (prop. 2000/01:149 s. 59). Detta innebär att den som har kostnader för matabonnemang, matdistribution, mat i samband med dagverksamhet samt måltidsavgift vid korttidsvistelse har rätt till ett förhöjt minimibelopp. Tillägget som minimibeloppet ska höjas med beräknas utifrån ett snitt av mellanskillnaden mellan Konsumentverkets beräkning av skäliga kostnader för livsmedel för olika åldersgrupper och kommunens måltidsavgift. Vid en situation där den enskilde har flera insatser med tillhörande matavgift är principen att den huvudsakliga insatsen avgör vilket belopp minimibeloppet ska höjas med.

2.3.3. Sänkning av minimibelopp

Minimibeloppet kan sänkas i vissa fall till än lägre nivå än vad som framgår av lagen. Det gäller endast när den enskilde inte har en utgiftspost som ingår i minimibeloppet därför att denna kostnad antingen:

- ingår i avgiften för hemtjänst eller dagverksamhet eller,
- ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende eller,
- tillhandahålls kostnadsfritt

För den som bor på särskilt boende ingår hushållsel i hyran. Minimibeloppet sänks därför med motsvarande kostnad.

2.4. Bostadskostnad

Bostadskostnaden består av hyra för den som bor i hyreslägenhet och månadsavgift för den som bor i bostadsrätt. Viss del av räntekostnaden för bostadslån räknas som bostadskostnad (RFFS 1998:9 § 9 och § 14). Kostnad för bostadens uppvärmning och varmvatten räknas också som bostadskostnad, däremot inte hushållsel.

Den som bor i småhus får räkna med kommunal fastighetsavgift samt viss del av räntekostnaden för bostadslån. Kostnad för bostadens uppvärmning och övriga driftskostnader beräknas enligt Pensionsmyndighetens (PFS 2019:3) schablonbelopp.

Bostadskostnaden delas med det antal vuxna personer som delar hushåll.

2.5. Inkomst

Som inkomst räknas alla skattepliktiga inkomster såsom lön, aktivitets- och sjukersättning, pensioner samt inkomst av näringsverksamhet och inkomst av kapital. Även vissa skattefria ersättningar och bidrag räknas som inkomst, bland annat bostadstillägg och bostadsbidrag. Inkomstpensionstillägget som är ett tillägg till den allmänna pensionen ska dock inte räknas med. Inte heller förmögenhet räknas som inkomst.

Den enskilde ska redovisa aktuella inkomstuppgifter på fastställd blankett. Om den enskilde inte gör detta tar kommunen ut avgift enligt fastställd taxa. Den enskilde är skyldig att själv informera om ändrade förhållanden som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften.

2.6. Avgiftsberäkning för olika hushållstyper

Avgiftsberäkningen skiljer sig för olika hushållstyper. Den enskilde har ansvar för att informera kommunen om varaktig förändring av hushållstyp som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften eller avgiftsutrymmet.

Ensamboende

Samtliga inkomster, tillgångar och utgifter enligt ovan ligger till grund för avgiftsberäkning.

Makar och registrerade partner

Av 8 kap. 4 § SoL följer att i fråga om makar och registrerade partners ska den enskildes inkomst anses utgöra hälften av parets sammanlagda inkomster. För att beräkna makars och registrerade partners inkomster ska dessa läggas samman och delas med två lika stora delar innan beräkning av avgift sker. Inkomstuppgift behöver därför begäras in från båda även om endast en av dem har insats. Eftersom biståndsbeslutet gäller för den enskilde personen och insatserna kan variera för vardera maken, beräknas avgiften för varje enskild person.

Avgiftsberäkningen som beskrivs ovan gäller om den enskilde bor tillsammans med sin make/maka. Bor den enskilde och hens make/maka på olika ställen beräknas dock inkomsten som om dem vore ensamstående.

Sammanboende

I hushåll som består av sammanboende som inte är gifta eller registrerade partners beräknas avgiften som för ensamstående eftersom det inte finns någon lagstadgad underhållsskyldighet dem emellan. Bostadskostnaden ska dock delas lika.

3. Avgifter vid insatser enligt SoL

3.1. Avgifter för särskilt boende

3.1.1. Omvårdnad och service

Avgiften för särskilt boende får per månad uppgå till högst en tolftedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (maxtaxan).

3.1.2. Matabonnemang

För kost i särskilt boende debiteras en avgift för matabonnemang. Avgiften fastställs årligen av lokal- och måltidsenheten. Avgiften ingår inte i maxtaxan men ger rätt till förhöjt minimibelopp.

3.1.3. Sondnäring

Avgiften ingår inte i maxtaxan men ger rätt till förhöjt minimibelopp.

3.1.4. Förbrukningsvaror

Omsorgstagare på särskilt boende betalar en avgift för de förbrukningsvaror som tillhandahålls på boendet. I avgiften ingår tvättmedel, sköljmedel, rengöringsmedel, toalettpapper samt tvättlappar. Avgiften motsvarar Konsumentverkets beräkningar av referensvärden för förbrukningsvaror. Avgiften ingår inte i maxtaxan.

3.1.5. Hyra

Bostäder i särskilt boende upplåtes med hyreskontrakt mellan den enskilde och Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder (Bollebo). Hyresavgiften debiteras av Bollebo. Hyran ingår inte i maxtaxan.

3.2. Avgifter för ordinärt boende

3.2.1. Hemtjänst

Hemtjänst avser beviljade insatser inom personlig omvårdnad och service i den enskildes bostad eller motsvarande. Avgift för hemtjänst debiteras per beslutad timma och beräknas som 0,47 % av prisbasbeloppet. Avgiften ingår i maxtaxan.

3.2.2. Trygghetslarm

För trygghetslarm tas det ut en fast månadsavgift. Avgiften per månad är 5 % av prisbasbeloppet fördelat på 12 månader. För två personer som delar boende och där båda har trygghetslarm delas avgiften lika mellan de två personerna. Avgiften ingår i maxtaxan.

Vid installation av trygghetslarmet utgår en engångskostnad. Om den enskilde tappar bort sitt trygghetslarm debiteras en avgift.

3.2.3. Måltidsavgift för matdistribution

Efter biståndsbeslut kan den enskilde beviljas mat genom matdistribution. Kostnaden för matdistribution är uppdelad i en matavgift och en distributionsavgift. Avgiften för mat fastställs årligen av lokal- och måltidsenheten. Matavgiften ingår inte i maxtaxan men ger rätt till förhöjt minimibelopp.

Distribution av mat ses som en hemtjänstinsats och avgiften beräknas därmed som en del av beviljade hemtjänsttimmar. För makar eller sammanlevande sambos där båda har matdistribution delas distributionsavgiften på två. Eftersom matdistribution är en del av hemtjänsten ingår distributionsavgiften i maxtaxan.

3.2.4. Dagverksamhet och mat i samband med dagverksamhet

Avgiften för dagverksamhet beräknas som 0,14 % av prisbasbeloppet per deltagartillfälle. För deltagare som deltar en halv dag debiteras halva avgiften. Dagverksamhetsavgiften ingår i maxtaxan.

För mat i samband med dagverksamhet tas en avgift ut per portion. Avgiften fastställs årligen av lokal- och måltidsenheten. Matavgiften ingår inte i maxtaxan men ger rätt till förhöjt minimibelopp.

3.2.5. Avlösning

Avlösning upp till 12 timmar i månaden är avgiftsfritt. Vid avlösning som överstiger 12 timmar per månad debiteras en avgift motsvarande avgift för hemtjänsttimmar. Avgiften ingår i maxtaxan.

3.3. Avgifter för vistelse på korttidsplats/växelvårdsplats

3.3.1. Vistelse på korttidsplats/växelvårdsplats

Vid vistelse på korttidsplats eller växelvårdsplats debiteras en dygnsavgift från och med ankomstdagen till och med dagen innan avresedagen. Detta då ankomst- och avresedagen sammantaget utgör ett dygn. Avgiften beräknas som en trettiondedel av maxtaxan per vistelsedygn. Avgiften ingår i maxtaxan.

3.3.2. Måltidsavgift för korttidsboende och växelvårdsplats

Vid vistelse på korttidsplats eller växelvårdsplats tas det en avgift för måltider per vistelsedygn räknat från och med ankomstdagen till och med dagen innan avresedagen. Måltidsavgiften beräknas som en heldygnsavgift av matabonnamanget vid permanent vistelse i särskilt boende. Avgiften ingår inte i maxtaxan men ett tillägg till förbehållsbeloppet görs per vistelsedag.

3.4. Övriga avgifter

3.4.1. Flyttstädning

Flyttstädning i särskilt boende när en boende flyttar eller avlidit ombesörjs av närstående/god man/förvaltare. Om det inte utförs korrekt, enligt gängse standard eller i utsatt tid debiteras den enskildes dödsbo en avgift som baseras på den timkostnad som framgår av avtalet mellan kommunen och upphandlat städföretag.

4. Avgifter för hälso- och sjukvårdsinsatser

4.1. Registrerad mottagare av hemsjukvård

Vårdtagare som är registrerad i hemsjukvården betalar en månatlig avgift. Barn och ungdomar upp till 20 år är avgiftsbefriade. Ungdomar börjar betala från den månad de fyller 20 år. Avgiften ingår i maxtaxan.

Del 2. Avgifter enligt LSS

1. Allmänt om avgifter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Utgångspunkten är att stöd och service som ges enligt LSS ska vara avgiftsfri. I anslutning till en insats enligt LSS § 9 punkterna 1-10, får kommunen dock ta ut skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter (18-20 §§ lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och 5-6 §§ förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade). Avgifterna ska vara skäliga och får inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen ska dessutom se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Av lagens förarbeten framgår att kommunen får ta ut avgifter för måltider som serveras i samband med insatser enligt LSS. Avgifterna får tas ut enligt de grunder som kommunen bestämmer och som bygger på skälighet och kommunens självkostnad (SKL cirkulär 1994:49).

1.1. Av vem får avgift tas ut?

1.1.1. Brukare med egen inkomst

Sådana avgifter som anges ovan får tas ut av dem som har hel ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder kommunen bestämmer (19 § LSS).

1.1.2. Föräldrars ersättningskyldighet för omvårdnad av barn utanför det egna hemmet

Om någon som är under 18 år får omvårdnad i ett annat hem än det egna med stöd av LSS, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden (20 § LSS). Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet. För barn som är placerade utanför det egna hemmet längre tid än en månad ska beslut om föräldrars ersättningskyldighet fattas enligt socialnämndens Riktlinjer för handläggning av föräldrars ersättning till kommunen för placerade barn (SN2019/112). Med begreppet ett annat hem än det egna jämföras såväl familjehem som bostad med särskild service för barn och ungdomar samt korttidshem.

1.2. Förbehåll om tillräckliga medel

Av lagen framgår att den enskilde genom LSS-insatserna ska tillförsäkras goda levnadsvillkor (7 § LSS). Hänsyn måste tas till att det ska finnas tillräckliga medel för den enskildes personliga livsuppehälle och behov som mat, kläder, dagliga resor, fritidssysselsättning, tandvård och läkarvård (19 § LSS). Vid bedömningen av den enskildes personliga behov ska även beaktas kostnader på grund av funktionshindret som inte täcks på annat sätt (6 § förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade).

För att tillse att den enskilde förbehålls tillräckliga medel och tillförsäkras goda levnadsvillkor ska en avgiftsberäkning göras när den enskilde begär det. Avgiftsberäkningen genomförs då jämlikt 8 kap. socialtjänstlagen vilket redogörs för i del 1, avsnitt 2 ”Avgiftsberäkning” i detta dokument (se s. 5-8). Det är den enskilde som själv ansvarar för att begära en avgiftsberäkning, men kommunen ska tillse att den enskilde är informerad om möjligheten.

2. Avgifter vid insatser enligt LSS

2.1. LSS § 9 p 1, Rådgivning och personligt stöd

Insatsen utförs utan avgift.

2.2. LSS § 9 p 2, Personlig assistans

Insatsen utförs utan avgift.

2.3. LSS § 9 p 3, Ledsagarservice

Insatsen utförs utan avgift. Eventuella omkostnader som uppstår för den enskilde i samband med ledsagarservice står den enskilde för själv (se avsnitt 3.1 – Övriga kostnader).

2.4. LSS § 9 p 4, Kontaktperson

Insatsen utförs utan avgift. Eventuella omkostnader som uppstår för den enskilde i samband med ledsagarservice står den enskilde för själv (se avsnitt 3.1 – Övriga kostnader).

2.5. LSS § 9 p 5, Avlösarservice i hemmet

Insatsen utförs utan avgift.

2.6. LSS § 9 p 6, Korttidsvistelse utanför det egna hemmet

Insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet kan vara vistelse i korttidshem, stödfamilj eller på läger. Insatsen utförs utan avgift men i samband med insatsen tar kommunen en avgift för mat. Avgiften för mat regleras utifrån ett genomsnitt av Konsumentverkets referensvärde för livsmedelskostnader för åldersintervallerna 0-5 år, 6-13 år, 14-17 år och 18-60 år. Om insatsen köps av annan kommun/vårdgivare ska måltidsavgiften motsvara dennes gällande måltidstaxa, dock aldrig högre än vid korttidsvistelse inom kommunens egen regi.

Vårdnadshavarna faktureras tills brukaren fyllt 18 år och därefter faktureras brukaren, givet att brukaren har inkomst (se avsnitt 1.1, s. 11).

2.7. LSS § 9 p 7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utförs utan avgift men i samband med insatsen debiteras vårdnadshavaren en avgift för mat. Avgiften för mat regleras och faktureras enligt samma princip som för korttidsvistelse (LSS § 9 p 6).

2.8. LSS § 9 p 8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet

Barn och ungdom under 18 år

När ett barn under 18 år får vård i ett annat hem än sitt egna är föräldrar skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader. Kommunen får i sådana fall erhålla underhållsbidrag för barnet (20 § LSS). Föräldrarnas ersättningsskyldighet för omvårdnad av barn utanför det egna hemmet framgår av avsnitt 1.1.2. (s. 11) i detta dokument.

Ungdom över 18 år utan egen inkomst

När barnet fyller 18 år upphör föräldrarnas skyldighet att bidra till kommunens kostnader. Istället kan kommunen ta ut skäliga avgifter av de ungdomar som har hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek (se avsnitt 1.1. s. 11). Om ungdomen som fyllt 18 år inte har egna inkomster får kommunen endast ta ut en avgift för mat. Avgiften för mat motsvarar Konsumentverkets referensvärden för livsmedelskostnader för åldersgruppen 18-30 år. Avgiften för mat gäller när den enskilde inte handlar maten själv.

Om ungdomen fortfarande går i skolan vid denna tidpunkt har föräldrarna enligt föräldrabalken en direkt underhållsskyldighet gentemot den unge för dennes omkostnader, dock längst till barnet fyller 21 år.

Ungdom över 18 år med egen inkomst

När ungdomen fyllt 18 år och har egen inkomst debiteras avgifter som för vuxna, se nästa punkt.

2.9. LSS § 9 p 9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna

Insatsen utförs utan avgift men den enskilde betalar hyra till kommunen samt avgift för mat och förbrukningsvaror när detta tillhandahålls av kommunen.

Hyra för boende i gruppboende och serviceboende

Den enskilde har ett eget hyreskontrakt och betalar hyra för den lägenhet denne bor i. Vad som ingår i hyran framgår i den enskildes hyreskontrakt.

Kost och förbrukningsvaror i boende med särskild service - gruppboende

I gruppboende köper den enskilde sin mat själv, alternativt tillsammans med andra på boendet. I det senare fallet är livsmedelskostnaden att se som en gemensam hushållskassa för kost som tillagas gemensamt i gruppboendet. Månadskostnaden fastställs årligen av socialförvaltningen men överskrider aldrig Konsumentverkets referensvärde för kostnader för livsmedel, inklusive lunch.

För förbrukningsvaror tas en avgift ut vilken motsvarar Konsumentverkets beräknade kostnader för denna post. Detta gäller inte brukare som köper sina egna förbrukningsvaror.

Kost och förbrukningsvaror i boende med särskild service – serviceboende

Brukare som bor i serviceboende köper normalt mat och förbrukningsvaror själv och därmed utgår inga avgifter för dessa poster.

2.10. LSS § 9 p 10, Daglig verksamhet

Insatsen utförs utan avgift. Brukare som deltar i daglig verksamhet har möjlighet att välja en fri lunch från Bollegården istället för att få habiliteringsersättning utbetalad för den dagen. I de fall brukaren har med egen matlåda eller ombesörjer maten på annat sätt tas ingen avgift för kost och inte heller görs något avdrag av habiliteringsersättning.

Resor till och från daglig verksamhet

Den som har rätt till daglig verksamhet enligt lagen om särskilt stöd till vissa funktionshindrade har också rätt att få resor till och från verksamheten. Färdtjänsten utför

dessa resor på uppdrag av socialförvaltningen. Färdtjänsten är till för den som har ett bestående funktionshinder och inte kan resa med kollektivtrafiken på egen hand.

Resor till daglig verksamhet ska samordnas och beställs av verksamheten. Det gör inte den som reser. Brukaren har rätt till 2 resor/dygn. Avgiften för färdtjänst baseras på Västtrafiks priser och zoner som uppdateras årligen. Brukaren faktureras månadsvis enligt dessa priser och resterande står förvaltningen för.

3. Övriga avgifter

3.1. Övriga kostnader i samband med insatser

Eventuella omkostnader som uppstår för den enskilde i samband med insatser enligt LSS står den enskilde för själv. Det kan exempelvis vara besök på restaurang eller café eller kostnader för entrébiljetter m.m. till arrangemang som uppstår vid fritids- och kulturaktiviteter och daglig verksamhet.

3.2. Resor i kommunens fordon

Vid aktivitetsresor i kommunens fordon debiteras den enskilde en avgift på 25 kronor per mil fördelat på antal resande (ej personal). Avgiften baseras på Skatteverkets uppgifter om milersättning med egen bil.

3.3. Flyttstädning

Flyttstädning i serviceboende/gruppboende när en boende flyttar eller avlidit ombesörjs i första hand av närstående/god man/förvaltare. Om denne inte har möjlighet utförs städningen av upphandlat företag. Den enskilde/den enskildes dödsbo debiteras en avgift som baseras på den timkostnad som framgår av avtalet mellan kommunen och upphandlat företag.

Del 3. Allmänna bestämmelser om avgifter och avgiftshandläggning

1. Nedsättning av avgifter och avgiftsbefrielse

1.1. Avbeställning

Om den enskilde meddelar kommande frånvaro, till exempel vistelse på annan ort, senast en vecka innan blir hen avgiftsbefriad. En längre tids uppehåll kan innebära omprövning av biståndsbeslutet.

Om den enskilde har matdistribution och vill avbeställa denna ska det göras senast två dagar innan för att bli avgiftsbefriad. Om avbeställning sker senare tas full avgift ut.

1.2. Sjukhusvistelse

Om den enskilde inte kan nyttja insatsen på grund av att sjukhusvistelse blir hen avgiftsbefriad för denna tid.

Dubbla bostadskostnader

Den som flyttar till särskilt boende och inte hinner avveckla sin tidigare bostad får räkna med båda bostadskostnaderna när avgiften beräknas under högst tre månader. Reduceringen sker endast för den som kan styrka att hyresrätten är uppsagd eller lämnad till försäljning.

2. Allmänna bestämmelser

2.1. Anmälningsskyldighet

Den enskilde är skyldig att själv anmäla förändrad inkomst-, förmögenhets- och bostadsförhållanden eller övriga förändringar som kan medföra ändringar av avgiften.

2.2. Betalning av avgift

Uttagandet av avgift är individuellt och avgiften tas ut per individ och inte per hushåll. Den enskilde betalar avgift en månad i efterskott. Den som beviljas insatser skall betala avgiften från den dagen då insatserna startar. I de fall insatser avslutas (gäller även vid dödsfall) avslutas debiteringen samma dag.

2.3. Vid utebliven betalning

Kommunens riktlinjer för krav vid utebliven betalning följs. Vid utebliven betalning skickar kommunen en påminnelse 10 dagar efter förfallodatumet därefter skickas kravet till inkasso.

2.4. Omprövning av avgiftsbeslut

Omräkning av avgifterna sker årligen med tillämpning av ändrade prisbasbelopp, pensioner, skattebestämmelser och inkomstuppgifter. Nytt avgiftsbeslut fattas därför varje år.

Avgiftsbeslutet kan även komma att omprövas under året om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Avgiften får ändras utan föregående underrättelse, om ändringen beror på förändringar i prisbasbeloppet (8 kap. 9 § SoL).

Justering av avgift görs inte retroaktivt.

2.5. Begäran om avgiftsberäkning och avgiftsbeslut

För insatser enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen genomförs alltid en avgiftsberäkning enligt den avgiftsberäkning som framgår i del 1 avsnitt 2 i detta dokument och som regleras av 8 kap. socialtjänstlagen.

Motsvarande reglering av avgiftsberäkning förekommer inte i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) men en enskild med beslutade LSS-insatser har möjlighet att själv begära en avgiftsberäkning. Avgiftsberäkningen genomförs då jämlikt 8 kap. socialtjänstlagen. Det är den enskilde som själv ansvarar för att begära en avgiftsberäkning, men kommunen ska tillse att den enskilde är informerad om möjligheten

2.6. Utformning av avgiftsbeslut

Den enskilde ska erhålla ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår vilka uppgifter som använts i avgiftsunderlaget och beloppen för de slutliga avgifterna och ersättningarna samt skälen för beslutet. Avgiftsbeslutet ska innehålla uppgift om hur och inom vilken tid den enskilde kan överklaga beslutet. Besluten ska normalt ges en giltighetstid på högst ett år, men bör förses med upplysning om att avgiften kan ändras tidigare då något förhållande som påverkar avgiftens storlek ändras. Den enskilde bör dessutom på lämpligt sätt upplysas om sin skyldighet att själv anmäla ändrade omständigheter som är avgiftspåverkande. Om det är känt att vissa uppgifter kommer att ändras i avgiftsunderlaget som kan komma att påverka avgifterna bör kortare giltighetstid sättas.

2.7. Överklagande av enskilt avgiftsbeslut

Avgiftsbeslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol genom så kallat förvaltningsbesvär. Det gäller beslut om avgift och avgiftsförändring samt beräkning av avgiftsunderlag, boendekostnad och förbehållsbelopp. Överklagandet måste komma till socialnämnden inom tre (3) veckor från att den enskilde fick sitt beslut. Socialnämnden prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid och skickar sedan vidare ärendet till förvaltningsrätten i Jönköping som prövar överklagandet. Beslutet kan endast överklagas av den som berörs av beslutet.

Besked om avgift ska alltid meddelas skriftligt tillsammans med information om hur man överklagar (besvärshänvisning). Om den enskilde inte själv kan skriva sitt överklagande kan hen få hjälp av någon annan och själv skriva under överklagan, alternativt bifoga en fullmakt där det framgår vem som är ställföreträdare och att denne får företräda den enskilde.

8. Hemställan om ställningstagande
avseende inriktningsbeslut gällande
investering av kapacitetsutveckling av
Ryaverket (kf fattar slutligt beslut) KS2017/69

Kommunstyrelseförvaltningen

Daniel Aronsson | Ekonomichef
0734-64 70 06 | daniel.aronsson@bollebygd.se

Kommunfullmäktige

Hemställan från Gryaab AB angående inriktningsbeslut för kapacitetsutveckling vid Ryaverket

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tillstyrker hemställan från Gryaab AB angående inriktningsbeslut för kapacitetsutveckling vid Ryaverket.

Ärendet

Enligt kommunallagen kapitel 10 § 3 ska fullmäktige få ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas. Ärendet utgör kommunstyrelsens yttrande över Gryaabs hemställan till kommunfullmäktige i delägarkommunerna om ställningstagande till Gryaabs styrelses beslut om inriktning för kapacitetsutveckling vid Ryaverket.

Kapacitetsutveckling vid Ryaverket ("Nya Rya") föreslås utgå ifrån inriktningen att Gryaab ska öka kapaciteten på Ryaverket så att bolaget uppnår förväntade reningskrav i nuvarande miljötillstånd och kan ta emot vatten från cirka 1 300 000 anslutna personer. 2021 var cirka 800 000 personer anslutna till Ryaverket. Kapacitetsutvecklingen uppnås genom att Ryaverket både byggs ut med nya anläggningsdelar på angränsade mark och genom att anpassa processen i dagens verk. Den nya anläggningen planeras att byggas på en fastighet som idag ägs av Göteborgs Hamn AB på mark som angränsar till nuvarande Ryaverket. Kapacitetsutvecklingen ska vara färdigställd 2036 i anslutning till att ett nytt miljötillstånd tas i anspråk.

Den föreslagna kapacitetsökningen innebär en väsentlig ökning av Gryaabs balansräkning. Balansomslutningen kommer att öka från dagens cirka 1,4 miljarder kronor till att hamna i intervallet 5,4-7,4 miljarder kronor. Efter färdigställande av Nya Rya bedöms de årliga kapital- och driftkostnaderna öka med cirka 250 – 300 miljoner.

Förslaget från Gryaab gällande finansieringsmodell innebär att soliditetsnivån som gäller i dagsläget ska bevaras och även i framtiden uppgå till cirka 10 procent. Denna nivå motiveras av den ekonomiska riskbedömning som Gryaab gjort sedan tidigare och bolaget ser inget behov av en högre soliditet. Inriktningen medför att utbyggnaden ska finansieras till tio procent av aktieägartillskott, vilket för Bollebygds kommun skulle motsvara 4,5- 6,7 miljoner kronor för ett investeringsintervall mellan 4-6 miljarder kronor.

Ekonomiska förutsättningar

Sedan Bollebygd inträdde som delägare har förberedande utredningar genomförts för en anslutning av spillvattnet. De utredningar som genomförts visar på en kraftigt ökad kostnad jämfört med det underlag som fanns vid tillfället för ansökan om delägarskap. Dessutom finns det i dagsläget inga konkreta planer på att nyttja marken vid befintligt reningsverk för annat ändamål, vilket var ett av skälen till att ansluta till Gryaab. Mot bakgrund av detta tillsattes en styrgrupp av kommunstyrelsen i maj 2022 för att bereda frågan om framtida VA-lösning.

Utifrån de kalkyler som genomförts i samband med beredningen bedömer kommunstyrelseförvaltningen i dagsläget att kostnadsökningen för en anslutning till Gryaab skulle motsvara en taxehöjning på ca 3 500 kr per år och abonnent jämfört med ny-/om-/tillbyggnation av befintligt reningsverk.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen delar Gryaabs bedömning om att finansieringsmodellen är ändamålsenlig då den säkerställer visst behov av soliditet motsvarande dagens nivå genom att delägarna lämnar kapitaltillskott motsvarande 10 procent av investeringsutgiften och att resterande finansiering sker genom upplåning via Göteborgs kommuns koncernbank.

Utifrån de förändrade förutsättningarna för Bollebygd kommuns del har en inledande dialog tagits mellan Gryaab och den styrgrupp som har berett frågan. Gryaab är införstådda i de förändrade förutsättningarna och kommer tillsammans med Bollebygd verkar för att ta fram ett intentionsavtal som beskriver förutsättningarna för det fall Bollebygd inte ska avleda sitt avloppsvatten till Gryaab. På så sätt förtydligas även de olika alternativen för Bollebygds del. Frågan om intentionsavtal har lyfts på Gryaabs ägarråd och ska beredas under våren 2023.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer utifrån ovanstående att hemställan ska tillstyrkas då det innebär en väl avvägning mellan Gryaabs behov av svar på hemställan från sina delägarkommuner samt Bollebygds intresse om att bedriva en effektiv och ändamålsenlig hantering av kommunens spillvatten.

Beslutsunderlag

Hemställan från Gryaab AB angående inriktningsbeslut för kapacitetsutveckling vid Ryaverket.

Aktieägaravtal Gryaab

Skickas till

Gryaab, samhällsbyggnadsnämnden (för kännedom), ekonomiavdelningen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Monica Holmgren

Daniel Aronsson

Förvaltningschef

Ekonomichef

§3

KS2017/69

Hemställan om ställningstagande avseende inriktningsbeslut gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket**Beslut**

Arbetsutskottet skickar ärendet till kommunstyrelsen utan förslag till beslut från arbetsutskottet, då förväntat beslutsunderlag från Gryaab inte inkommit till Bollebygds kommun.

Ärendet

Gryaabs nuvarande miljötillstånd är tidsbegränsat till och med år 2036 och innehåller villkor på att bolaget ska utreda och ta fram en handlingsplan för hur Ryaverket ska anpassas för att i framtiden klara skärpta krav. Tillståndsgivaren har i miljötillståndet angivit att ett större reningsverk borde klara reningskrav som är betydligt högre än de krav Gryaab har idag. Som framgick redan i miljötillståndsprocessen visar Gryaabs samlade utredningar och erfarenhet av verket att för att nå sådana utsläppshalter måste avloppsreningsverkets kapacitet ökas utöver vad som är möjligt inom verkets nuvarande område. Förutom en förväntan om strängare utsläppskrav har befolkningen i Gryaabs delägarkommuner ökat kraftigt de senaste årtiondena och delägarkommunernas prognoser visar en ökning med 56 % under perioden 2019-2055. För att kunna möta den växande befolkningen i ägarkommunerna och förväntade skärpta miljökrav behöver Ryaverkets kapacitet utökas och Gryaab har därför startat program Nya Rya. Storleken på investeringskostnaden för kapacitetsökningen kommer inte finnas tillgänglig förrän förprojekteringen är genomförd år 2028 men uppskattas i detta skede till 4-6 miljarder kronor.

Dagens sammanträde

Till dagens möte har förväntat beslutsunderlag från Gryaab inte inkommit till Bollebygds kommun.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut**Ledamöternas förslag till beslut**

Ulf Rapp (S) föreslår att ärendet skickas till kommunstyrelsen utan förslag till beslut från arbetsutskottet, då förväntat beslutsunderlag från Gryaab inte inkommit till Bollebygds kommun. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- 13c. Hemställan om ställningstagande avseende inriktningsbeslut gällande investering
- Styrelsemöte 220502 Protokollsutdrag § 24 c) Hemställan om ställningstagande avseende investeringsbeslut

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Beslutsunderlag

Styrelsen 2022-02-04

Telefon: [031 64 74 84](tel:031647484)

Diarienummer 0068/16

Mejladress: mikael.sandstrom@gryaab.se

Handläggare: Mikael Sandström och Karin
van der Salm

Hemställen om ställningstagande avseende inriktningsbeslut gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket

Förslag till beslut

Styrelsen föreslås besluta att:

1. Inriktningarna för en kapacitetsutveckling av Ryaverket (Program Nya Rya) i enlighet med vad som framgår av ärendet godkänns.
2. Investeringskostnaden för Program Nya Rya ska finansieras genom ett ovillkorat aktieägartillskott motsvarande 10 % av den totala investeringskostnaden beräknat utifrån kommunens ägarandel i Gryaab AB samt genom extern upplåning genom Göteborgs Stads koncernbank.
3. Ärendet översänds till ägarrådet för Gryaab för samråd.
4. Ärendet överlämnas i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning till Stadshuset för yttrande och för vidarebefordran till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige i Göteborgs Stad för vidare hantering.
5. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i övriga delägarkommuner för vidare hantering.
6. Besluten förklaras omedelbart justerade.

Sammanfattning

Gryaabs nuvarande miljötillstånd är tidsbegränsat till och med år 2036 och innehåller villkor på att bolaget ska utreda och ta fram en handlingsplan för hur Ryaverket ska anpassas för att i framtiden klara skärpta krav. Tillståndsgivaren har i miljötillståndet angivit att ett större reningsverk borde klara reningskrav som är betydligt högre än de krav Gryaab har idag. Som framgick redan i miljötillståndsprocessen visar Gryaabs samlade utredningar och erfarenhet av verket att för att nå sådana utsläppshalter måste avloppsreningsverkets kapacitet ökas utöver vad som är möjligt inom verkets nuvarande område.

Förutom en förväntan om strängare utsläppskrav har befolkningen i Gryaabs delägarkommuner ökat kraftigt de senaste årtiondena och delägarkommunernas prognoser visar en ökning med 56 % under perioden 2019 - 2055.

För att kunna möta den växande befolkningen i ägarkommunerna och förväntade skärpta miljökrav behöver Ryaverkets kapacitet utökas och Gryaab har därför startat program Nya Rya. Storleken på investeringskostnaden för kapacitetsökningen kommer inte finnas tillgänglig förrän förprojekteringen är genomförd år 2028 men uppskattas i detta skede till 4 - 6 miljarder kronor. Då föreliggande ärende behandlar inriktningen och grunderna för finansieringen av ett framtida mycket betydande investeringsbeslut, som också föreslås ske genom bland annat ett kapitaltillskott, bedöms ärendet vara av principiell beskaffenhet. För att frågor kopplade till projektet ska kunna genomföras i tid är det viktigt att samtliga delägares kommunfullmäktige tagit ställning till behovet av en fortsatt kapacitetsutveckling av Ryaverket, inriktningarna för den och hur finansieringen ska ske. Genom kommunfullmäktiges ställningstagande ges styrelsen för Gryaab möjlighet att fatta beslut inom ramen för inriktningsbeslutet.

Nya Rya föreslås utgå ifrån följande inriktningar:

- Gryaab ska öka kapaciteten på Ryaverket så att bolaget uppnår förväntade reningskrav som anges i nuvarande miljötillstånd och kunna ta emot vatten från cirka 1 300 000 anslutna personer.
- Kapacitetsutvecklingen uppnås genom att Ryaverket både byggs ut med nya anläggningsdelar på angränsade mark och att anpassa processen i dagens verk.

- Kapacitetsutvecklingen ska vara färdigställt 2036 i anslutning till att det nya miljötillståndet tas i anspråk.

Den nya anläggningen planeras att byggas på en fastighet som idag ägs av Göteborgs Hamn på mark som angränsar till nuvarande Ryaverk. Gryaab utreder vilken reningsteknik som ska användas och valet kommer att fastställas i en förstudie. Ökad rening, ett stabilare system och en förlängning av livslängden på nuvarande reningsverk kommer även att uppnås genom att den befintliga avloppsreningsanläggningen byggs om och kompletteras.

Gryaab har övervägt att dimensionera anläggningen för andra reningskrav än vad som anges som förväntade i nuvarande miljötillstånd. Miljötillståndet som gäller efter 2036 är ännu inte på plats och Gryaab bedömer att det finns ett visst utrymme att påverka kommande reningskrav i ansökningsprocessen särskilt om de reningskrav som Länsstyrelsen förespråkar skulle innebära orimligt höga kostnader. Alternativet innebär dock ett risktagande då det kommande miljötillståndet kan komma att innehålla strängare krav än vad Gryaab dimensionerat för. Alternativet är dessutom kortsiktigt då Gryaab riskerar att få ett miljötillstånd som är tidsbegränsat på ett sätt som försvårar bolagets arbete och möjligheten att genomföra ytterligare kapacitetsutökningar. Gryaab föreslår därför att Nya Rya ska utgå ifrån inriktningen att Gryaab ska öka kapaciteten på Ryaverket så att bolaget uppnår förväntade reningskrav som anges i nuvarande miljötillstånd.

Nya Rya föreslås finansieras genom ett ovillkorat aktieägartillskott motsvarande 10 % av den totala investeringskostnaden beräknat utifrån kommunens ägarandel i Gryaab AB samt genom extern upplåning genom Göteborgs Stads koncernbank.

Kapitaltillskottets storlek beräknas utifrån att det ska ge Gryaab en soliditet efter genomförd investering uppgående till 10 % vilket bedöms som tillfredställande. Den ekonomiska stabilitet som bolaget förväntas bygga upp under de kommande åren genom obeskattade reserver, kommer, på grund av investeringens tillkommande upplåningskostnader, att förbrukas fram till att Nya Rya färdigställts år 2036. Efter färdigställandet beräknas de årliga kapital- och driftskostnaderna öka med i storleksordningen 250 - 300 mkr. Det innebär att Gryaabs årliga kostnader ökar till närmare det dubbla. Avgiftsuttaget behöver därför också öka i takt med

kostnadsutvecklingen, vilket omsatt i kostnad per innevånare beräknas leda till en ökning med ca en krona per innevånare och dygn.

Gryaab har övervägt alternativet att finansiera hela eller en större del än 90 % av investeringskostnaden genom lån. Nackdelar i form av sårbarhet för oplanerade kostnadsbelastningar och risken för ett mer ryckigt avgiftsuttag talar emot. Gryaab har även övervägt att ordna den långsiktiga tillfredsställande soliditeten genom en nyemission men landat i att fördelarna med ett kapitaltillskott överväger. Till skillnad från en nyemission där kapitaltillskottet från ägarna redovisas över det bundna egna kapitalet, ger ett kapitaltillskott som tillförs det fria egna kapitalet delägarna tillgång till kapitalet. Dessa så kallade fria vinstmedel ger Gryaab större frihet att hantera eventuella tillfälliga förluster och kan därmed också bidra positivt till ett jämnare avgiftsuttag.

Gryaab löser sedan ett flertal år tillbaka sin långfristiga kapitalförsörjning genom Göteborgs stads koncernbank. Gryaab ingår därmed i Göteborgs stads kommunkontosystem. Koncernbanken ansvarar för hela låneskuldens ränte- och finansieringsrisk. Då koncernbankens portfölj består av ett stort antal lån och derivat med varierande förfalltid ges en trögrörlighet i portföljen som skapar förutsägbarhet och trögrörliga räntor jämfört med om Gryaab hade haft enstaka lån med risk för stor exponering vid låneförfallen. Gryaab har övervägt att sköta upplåningen genom en annan långivare men anser att fördelarna med att ha kvar hela upplåningen hos koncernbanken till Gryaabs största delägarkommun överväger.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utifrån Gryaabs perspektiv innebär en föreslagen kapacitetsutbyggnad en väsentlig ökning av bolagets balansräkning. Omslutningen bedöms öka från dagens ca 1,4 mdkr till att hamna inom intervallet 5,4 – 7,4 mdkr.

Efter färdigställande av Nya Rya bedöms de årliga kapital- och driftskostnaderna öka med cirka 250 - 300 mkr. De sista av Gryaabs ekonomiska reserver i form av obeskattade reserver försvinner då helt och bolaget blir mycket sårbart för oplanerade kostnadsbelastningar. Detta innebär i sin tur att Gryaabs soliditet efter genomförd investering kommer att bli obetydlig och bolagets ekonomiska stabilitet och handlingsberedskap mycket begränsad. Utan en tillfredsställande stabilitet finns också risk för ett ryckigt avgiftsuttag. Enligt Gryaabs nya ägardirektiv, kapitel 2,

paragraf 12 som fastställdes vid bolagsstämman den 8 mars 2022, anges följande: “Bolaget ska i sin ekonomiska planering tillse att låga avgifter går hand i hand med en tillfredsställande soliditet”.

Den föreslagna finansieringen av kapacitetsutbyggnaden genom ett kapitaltillskott från ägarna med 10 %, ger Gryaab en tillfredsställande soliditet i linje med formuleringen i bolagets ägardirektiv. Gryaab bedömer att en soliditet på 10 % är tillräckligt för att ha handlingsberedskap mot oförutsedda händelser och ge finansiell stabilitet över tid. Detta överensstämmer också med kapitel 2, paragraf 10 i Gryaabs ägardirektiv: “Bolaget ska säkerställa en stabil ekonomisk utveckling och skapa ett ekonomiskt utrymme som möjliggör ett långsiktigt och hållbart agerande till nytta för delägande kommuner, dess boende, besökare och näringsliv”.

Gryaab ser också utifrån sin ekonomiska riskbedömning och utifrån det faktum att bolaget enligt Lagen om Allmänna Vattentjänster (LAV) har laglig rätt att ta in avgifter för att finansiera sin verksamhet, inget behov av en högre soliditet.

Till skillnad från en nyemission där kapitaltillskottet från ägarna redovisas över det bundna egna kapitalet, ger ett kapitaltillskott som tillförs det fria egna kapitalet delägarna tillgång till kapitalet. Dessa så kallade fria vinstmedel ger Gryaab större frihet att hantera eventuella tillfälliga förluster och kan därmed också bidra positivt till ett jämnare avgiftsuttag. Gryaab ser inte heller något behov av att öka aktiekapitalet ur ett soliditetsperspektiv då soliditeten påverkas i samma utsträckning oavsett om det egna kapitalet är bundet eller fritt. Ett kapitaltillskott via fritt eget kapital redovisas hos delägarkommunerna som en del av anskaffningsutgiften för aktierna i Gryaab. Ägarandelarna vid aktieägartillskott kommer därför vara oförändrade då man ger tillskott utifrån ägd andel.

För 2022 uppgår Gryaabs avgiftsuttag till 333 mkr vilket motsvarar verksamhetens självkostnader. Efter färdigställandet förväntas de årliga kapital- och driftskostnaderna öka med i storleksordningen 250 - 300 mkr. Det innebär att Gryaabs årliga kostnader kan komma att öka till närmare det dubbla. Avgiftsuttaget behöver därför också öka i takt med kostnadsutvecklingen, vilket omsatt i kostnad per innevånare kan leda till en ökning med ca en krona per innevånare och dygn.

Bedömning ur ekologisk dimension

Gryaabs nuvarande miljötillståndet sträcker sig till 2036 och anger tydliga förväntningar på strängare reningskrav därefter. Kraven avser bland annat hur mycket fosfor, kväve och organisk substans (BOD) som får släppas ut med det behandlade avloppsvattnet.

Länsstyrelsens förväntningar på reningsvillkor för BOD, kväve och fosfor är styrande för projekt Nya Rya tillsammans med dimensionerande inkommande flöden. Under projekttiden, år 2020 – 2036, kan eventuellt ytterligare reningskrav tillkomma, till exempel för läkemedel. Gryaab har utifrån de förslagna inriktningarna möjlighet att komplettera anläggningen om sådana krav skulle komma.

Bedömning ur social dimension

Genom en kapacitetsutveckling av Ryaverket möjliggörs för Gryaab att fortsätta ta emot spillvattnet från sina delägarkommuner även efter 2036. Det är i sin tur en förutsättning för att delägarkommunerna ska kunna bygga nya bostäder och öka infrastrukturen för att kunna möta den växande befolkningen.

Kapacitetsutvecklingen ligger i linje med Göteborgs Stads övergripande budgetmål vilket är att Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro och att ta ansvar för kommande generationers livskvalitet. I övrigt har inte Gryaab funnit några ytterligare särskilda aspekter utifrån denna dimension.

Samverkan

Beslutet har behandlats på samverkansgruppsmöte den 28 januari och den 20 april 2022. Beslutet har även behandlats på möte med ägarrådet den 24 februari 2022.

Ärendet

Ärendet avser förslag till inriktningsbeslut gällande investering av en kapacitetsutveckling av Nya Rya.

Ärendet innehåller frågor som är av principiell beskaffenhet och kräver kommunfullmäktige i delägarkommunernas ställningstagande för att ge Gryaab och styrelsen handlingsutrymme för genomförande inom ramen för beslutet.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Ryaverket invigdes 1972. Sedan dess har verket byggts ut ungefär vart tionde år för att möta nya krav. Vid dessa tillbyggnader har man, bl.a. grund av den närliggande Rya skog, varit begränsad av tillgången på yta på området vilket varit en stor anledning till att reningstekniker som inte kräver så stor yta fått prioriterats framför reningstekniker som ger de lägsta utsläppshalterna. Ryaverket tar idag emot spillvattnet från delägarkommunerna Göteborg, Lerum, Ale, Kungälv, Härryda, Mölndal och Partille. Även Bollebygd's kommun är delägare i Gryaab och förväntas ansluta sitt spillvatten år 2026.

Gryaabs nuvarande miljötilstånd

Gryaabs verksamhet är miljötilståndspliktig. Vid årsskiftet 2021 tog Gryaab ett nytt miljötilstånd i anspråk. Det nya miljötilståndet är tidsbegränsat till och med 2036 och innehåller villkor på att Gryaab ska utreda och ta fram en handlingsplan för hur anläggningen ska anpassas för att i framtiden klara skärpta utsläppsvillkor och uppfylla kravet på bästa möjliga teknik samt medverka till att miljö kvalitetsnormerna för ytvatten kan uppnås.

Av Miljöprövningsdelegationens beslut anges att den generella bedömningen är att ett större reningsverk ska klara följande begränsningsvärden om bästa möjliga teknik används:

- 5 mg/l BOD7 (krav i nuvarande miljötilstånd 10 mg/l)
- 0,2 mg/l tot-fosfor (krav i nuvarande miljötilstånd 0,3 mg/l)
- 6 mg/l tot-kväve (krav i nuvarande miljötilstånd 8 mg/l)

Av miljöprövningsdelegationens beslut framgår bl.a. följande angående kravet på bästa möjliga teknik.

Kravet på att bästa möjliga teknik ska användas gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla det. I dagsläget går det inte att klara de ovan nämnda utsläppshalterna vid Ryaverket, och även om ny teknik som utretts i ansökan skulle tillämpas inom befintlig anläggning bedömer sökanden att möjligheterna att sänka halterna i utgående vatten är små. För att nå de utsläppshalter som Miljöprövningsdelegationen menar motsvarar bästa möjliga teknik i branschen måste avloppsreningsverkets kapacitet ökas utöver vad som är möjligt inom verkets nuvarande område eller så måste ledningsnätet åtgärdas så att mängden tillskottsvatten minskar rejält. Det senare bedöms inte vara möjligt att uppnå inom överskådlig tid. Mot denna bakgrund anser Miljöprövningsdelegationen att det i nuläget inte är rimligt att ställa krav på åtgärder som innebär att bästa möjliga teknik fullt ut kan uppnås inom den befintliga anläggningen. Tillståndet för det befintliga avloppsreningsverket ska i stället tidsbegränsas och riktlinjerna för de fortsatta utredningsinsatserna läggas fast.

Som skäl för att tidsbegränsa tillståndet anfördes även följande.

Sökanden redovisar att det tar minst 16 år innan nya anläggningsdelar kan vara i drift. Miljöprövningsdelegationen finner sökandens tidsplan rimlig och tidsbegränsar tillståndet t.o.m. 2036. Under dessa år ges sökanden tid att genomföra de utredningar som krävs, vid behov skaffa sig rådighet över nya ytor, initiera de detaljplaneändringar och inhämta de tillstånd som krävs, samt bygga och ta i drift nya anläggningsdelar, så att kravet på bästa möjliga teknik tillgodoses och så att verksamheten bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för ytvatten på sikt kan uppnås.

En ökande befolkning

Regionen har haft en kraftig befolkningsökning de senaste årtiondena och prognosen visar på en fortsatt befolkningstillväxt de kommande decennierna. Under 2021 har respektive ägarkommun tagit fram flödesprognoser utifrån befolkningsutveckling, klimatförändringar samt åtgärder på befintligt ledningssystem. Prognosen för befolkningstillväxten är en ökning med 56% från 2019 fram till 2055. År 2024 kommer ägarna att uppdatera flödesprognoserna.

Behovet av en kapacitetsutveckling av Ryaverket

Det finns utifrån Gryaab's miljö tillstånd en tydlig förväntan på betydligt strängare utsläppskrav efter år 2036. Som framgick redan i miljö tillståndsprocessen visar

bolagets utredningar och erfarenhet av verket att även om det nuvarande Ryaverket skulle kompletteras med ny teknik skulle den nuvarande anläggningen inte komma ned i dessa krav så länge vattenmängderna inte minskas rejält. Att vattenmängderna skulle minskas på det sätt som krävs skulle kräva insatser på ledningsnätet på ett sätt som inte bedöms möjligt under denna tidsperiod. Mot den bakgrunden finns ett behov av att Ryaverkets kapacitet utvecklas.

Inriktningsbeslut gällande investering för en kapacitetsutveckling av Nya Rya

Bedömning av ärendets principiella beskaffenhet

Av 17 § i Gryaab's ägardirektiv framgår att ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska i god tid lämnas till delägarnas kommunfullmäktige för ställningstagande. I 18 § anges ett antal exempel på frågor som är av principiell beskaffenhet. Där anges bland annat:

- Beslut om kapitaltillskott
- Beslut som väsentligt påverkar bolagets eller delägarkommunernas ekonomi eller medför annan risk (till exempel större investeringar eller avyttringar av tillgångar).

Ärendet behandlar inriktningen och grunderna för finansieringen av ett framtida mycket betydande investeringsbeslut som också föreslås ske bland annat genom ett kapitaltillskott. Gryaab bedömer därför att ärendet är av principiell beskaffenhet.

För att utbyggnaden av Nya Rya ska kunna genomföras i tid är det viktigt att samtliga delägares kommunfullmäktige tagit ställning till behovet av en fortsatt kapacitetsutveckling av Ryaverket, inriktningarna för den och hur finansieringen ska ske. Genom kommunfullmäktiges ställningstagande ges styrelsen handlingsutrymme att fatta beslut inom ramen för inriktningarna (se tidplan och beslutsprocess nedan).

Gryaab har vid ett flertal tillfällen diskuterat förslaget till inriktningsbeslut med Teknisk och ekonomisk delegation (TED) som ställt sig positiva till det.

Program Nya Rya – Förslag till inriktningar

Gryaab har påbörjat en utredning för att uppnå en kapacitetsutveckling för Ryaverket, program Nya Rya. I planeringen för programmet ingår att Gryaab år 2024 ska söka ett nytt miljötillstånd som gäller efter år 2037. Det nya miljötillståndet ska enligt planeringen ha vunnit laga kraft år 2026. Gryaab måste dock redan nu planera för omfattning och genomförande av kapacitetsutvecklingen.

Programmet föreslås utgå ifrån följande inriktningar:

- Gryaab ska öka kapaciteten på Ryaverket så att bolaget uppnår förväntade reningskrav i nuvarande miljötillstånd och kan ta emot vatten från cirka 1 300 000 anslutna personer.
- Kapacitetsutvecklingen uppnås genom att Ryaverket både byggs ut med nya anläggningsdelar på angränsade mark och att anpassa processen i dagens verk.
- Kapacitetsutvecklingen ska vara färdigställt 2036 i anslutning till att det nya miljötillståndet tas i anspråk.

Genomförande av inriktningar

Nuvarande avloppsreningsverk (Rya 1) uppgraderas och reningsverket byggs ut (Rya 2) och ger Nya Rya

För att kunna uppnå de reningskrav som Länsstyrelsen angivit att ett större reningsverk bör klara planeras för en utbyggnad av Ryaverket med en ny processarea där en ny avloppsreningsanläggning byggs (Rya 2). Den nya anläggningen planeras att byggas på en fastighet som idag ägs av Göteborgs Hamn på mark som angränsar till nuvarande Ryaverk. Gryaab utreder vilken reningsteknik som ska användas och valet kommer att fastställas i en förstudie. Programmet innefattar även en utökning av verkstäder, förråd, kontor omklädningsrum med mera som kommer av en utbyggnad av reningsverket.

Bilden visar en flygbild över Ryaverket där områdena för utbyggnation är utmärkta med Rya 2.

För att frigöra markyta på fastigheten där befintligt reningsverk ligger kommer eventuellt befintlig slambehandling flyttas. Gryaab planerar i så fall för en ny anläggning som tar mindre plats.

Ökad rening och en förlängning av livslängden på nuvarande reningsverk (Rya 1) kommer även att uppnås genom att den befintliga avloppsreningsanläggningen byggs om och kompletteras. Gryaab utreder bl.a. en ombyggnad av befintlig förbehandling och att en ny pumpstation IN byggs med högre kapacitet än vad dagens pumpstation har. Gryaab planerar även för byggnation av en ny utloppstunnel. Både pumpstation IN och en ny utloppstunnel kommer skapa dubbla anslutningar jämfört med nuvarande system vilket skapar ett säkrare reningssystem. Redundans skapas även av kompletteringen av en avloppsanläggning i sig.

Möjlighet att ta emot fler anslutna personer

2021 var det 800 435 personer som var anslutna till Ryaverket. Efter genomförandet av projekt Nya Rya föreslås att Gryaab ska kunna ta emot vatten från totalt c:a 1 300 000 personer. Uppgiften på 1 300 000 personer är framtagen utifrån delägarkommunernas flödesprognoser för år 2055 och för ytterligare två

delägarkommuner som har lika många anslutna som genomsnittet för nuvarande delägarkommuner (Göteborg ej inkluderat).

Alternativ inriktning – anpassning av ansökan om miljötillstånd

Gryaab har övervägt alternativet att dimensionera anläggningen för andra reningskrav än vad som anges som förväntade i nuvarande miljötillstånd. Miljötillståndet som gäller efter 2036 är ännu inte på plats och Gryaab bedömer att det finns ett visst utrymme att påverka kommande reningskrav i ansökningsprocessen särskilt om de reningskrav som Länsstyrelsen förespråkar skulle innebära orimligt höga kostnader. Alternativet innebär ett risktagande då det innebär att kommande miljötillstånd innehålla strängare krav än vad Gryaab dimensionerat för. Alternativet är dessutom kortsiktigt då Gryaab riskerar att få ett miljötillstånd som är tidsbegränsat på ett sätt som försvårar bolagets arbete och möjligheten att genomföra ytterligare kapacitetsutökningar.

Som framgår ovan saknas alternativ till att genomföra kapacitetsökningen genom en utbyggnad med nya anläggningsdelar. Gryaab's utredningar visade redan inför ansökan om nuvarande miljötillstånd att bolaget inte kan uppnå av Länsstyrelsen angivna reningskrav genom att enbart förbättra nuvarande reningsverk.

Uppskattning av investeringskostnaden

Då programmet är i ett tidigt skede och arbetet med hur anläggningen ska designas inte är färdigt är uppskattningen av investeringens storlek mycket osäker. Efter genomförd förstudie år 2024 kommer en grov uppskattning av investeringskostnaden kunna anges. År 2028 efter genomförandet av förprojekteringen kommer investeringskostnaden kunna uppskattas närmare. I detta skede uppskattas investeringskostnaden till 4 - 6 miljarder kronor och beräknas därför i löpande penningvärde.

Förslag till finansiering av Nya Rya samt en långsiktig strategi för hållbar ekonomisk stabilitet

Investeringen föreslås finansieras genom 90 % upplåning genom Göteborgs stads koncernbank och genom ett 10 % ovillkorat kapitaltillskott från delägarna. Att tillskottet är ovillkorat innebär att det är utan återbetalningskrav. Förslaget säkerställer inte bara finansieringsbehovet för Nya Rya utan utgör också en strategi

för att ge Gryaab en långsiktigt hållbar ekonomisk stabilitet och ökad finansiell handlingsberedskap vilket går också i linje med kapitel 2, paragraf 10 i Gryaabs ägardirektiv: ”Bolaget ska säkerställa en stabil ekonomisk utveckling och skapa ett ekonomiskt utrymme som möjliggör ett långsiktigt och hållbart agerande till nytta för delägande kommuner, dess boende, besökare och näringsliv”.

Långsiktigt tillfredsställande soliditet

Kapacitetsutbyggnaden leder till en väsentlig ökning av Gryaabs balansräkning. Balansomslutningen förväntas öka från dagens ca 1,4 mdkr till att hamna inom intervallet 5,4 – 7,4 mdr. Enligt Gryaabs ägardirektiv, kapitel 2, paragraf 12, anges följande: “Bolaget ska i sin ekonomiska planering tillse att låga avgifter går hand i hand med en tillfredsställande soliditet”. Gryaabs soliditet, beräknat utifrån ett justerat eget kapital uppgick per 2021-12-31 till 9 %. Att det egna kapitalet är justerat innebär att hänsyn tagits till Gryaabs obeskattade reserver. De obeskattade reserverna utgörs av skattemässiga överavskrivningar och har skapats ur det vinstutrymme som genererats genom sidointäkterna från försäljning av råbiogas och spillvärme. Två intäktskällor vars tjänster erbjuds marknaden till marknadsmässiga priser och som kan, i enlighet med Gryaabs ägardirektiv, kapitel 2, paragraf 5, bidra positivt till bolagets långsiktiga ekonomiska utveckling och till att brukarkollektivet erbjuds en långsiktigt låg kostnadsnivå: § 5. “Bolagets utveckling ska ske med långsiktighet. Gryaab AB:s avloppsrening ska drivas kostnadseffektivt i syfte att erbjuda ägarna låga avgifter. Övriga produkter och tjänster ska erbjudas till marknadsmässiga priser och positivt bidra till en låg kostnadsnivå för brukarkollektivet. Investeringar och utvecklingsarbete ska kunna motiveras från såväl ekonomiska som ekologiska utgångspunkter, som av förändrade beteendemönster”.

Enligt den 10-åriga ekonomiska långtidsplan 2023 - 2032 som styrelsen beslutade den 3 december 2021, förväntas Gryaabs ekonomi, genom en fortsatt gynnsam utveckling av Gryaabs sidointäkter, leverera positiva resultat fram till och med 2028. De obeskattade reserverna förväntas därmed öka under dessa år. I takt med att de obeskattade reserverna växer kommer Gryaabs soliditet att fortsätta stärkas. När dock Nya Ryainvesteringens utgifter börjar utöka balansomslutningen och de obeskattade reserverna nyttjas för att finansiera ökade räntekostnader, kommer soliditeten att reduceras helt. De obeskattade reserverna kommer därför endast att kunna utgöra en temporär krockkudde för avgiftsutvecklingen när väl

investeringsutgifterna börjar belasta Gryaab's driftsekonomi. Gryaab's soliditet kommer efter genomförd investering att bli obetydlig och bolagets ekonomiska stabilitet och handlingsberedskap mycket begränsad. Utan en tillfredställande ekonomisk stabilitet finns risk för ett ryckigt avgiftsuttag.

Mot denna bakgrund ser Gryaab ett behov av att, i samband med frågan om finansieringen av utbyggnaden av Nya Rya, skapa en långsiktig ekonomisk strategi som bygger på en tillfredsställande soliditet. Soliditet behövs för att ha handlingsberedskap mot oförutsedda händelser och därigenom möjliggöra finansiell stabilitet över tid. Gryaab bedömer att en soliditet på 10 % är tillräcklig för att ha handlingsberedskap mot oförutsedda händelser och samtidigt ge finansiell stabilitet över tid. Denna nivå kan i andra sammanhang te sig blygsam men bedöms tillräcklig utifrån det faktum att Gryaab är ett bolag som har laglig rätt att ta ut avgifter för att finansiera sin verksamhet. Gryaab ser inte heller utifrån sin övriga ekonomiska riskbedömning något behov av en högre soliditet. Gryaab bedömer också att en viss soliditet behövs för att skicka nödvändiga signaler till omvärlden i form av utländska såväl som inhemska entreprenörer och leverantörer vilka kan komma att vilja lämna anbud för genomförandet av Nya Rya.

Aktieägartillskott

Gryaab har övervägt för- och nackdelarna med att ordna den långsiktiga tillfredsställande soliditeten genom en nyemission eller via ett formlöst kapitaltillskott, och landat i att fördelarna med ett kapitaltillskott överväger. Till skillnad från en nyemission där kapitaltillskottet från ägarna redovisas över det bundna egna kapitalet, ger ett kapitaltillskott som tillförs det fria egna kapitalet delägarna tillgång till kapitalet. Dessa så kallade fria vinstmedel ger Gryaab större frihet att hantera eventuella tillfälliga förluster och kan därmed också bidra positivt till ett jämnare avgiftsuttag. Gryaab ser inte heller något behov av att öka aktiekapitalet ur ett soliditetsperspektiv då soliditeten påverkas i samma utsträckning oavsett om det egna kapitalet är bundet eller fritt. Ett kapitaltillskott via fritt eget kapital redovisas hos delägarkommunerna som en del av anskaffningsutgiften för aktierna i Gryaab. Ägarandelarna vid aktieägartillskott kommer därför vara oförändrade då man ger tillskott utifrån ägd andel. Kapitaltillskottets storlek beräknas utifrån att det ska ge Gryaab en soliditet efter genomförd investering uppgående till 10 %. För att möjliggöra detta krävs att varje delägarkommun gör ett, utifrån sin

ägarandel i bolaget kapitaltillskott motsvarande 10 % av investeringsvolymen. Resterande del, d.v.s. 90 % av investeringen kommer att finansieras genom lån. Förslaget säkerställer inte bara finansieringsbehovet för Nya Rya utan är också en strategi för att ge Gryaab en långsiktigt hållbar ekonomisk stabilitet efter kapacitetsutbyggnaden.

Aktieägartillskott per delägarkommun

Av tabellen nedan framgår storleken på respektive kommuns aktieägartillskott vid investeringsnivåerna 4 och 6 miljarder kr och vid soliditetsnivån 10 % efter genomförd investering. Investeringsnivåerna utgår ifrån de investeringsantaganden som görs i dagsläget. En exakt siffra på investeringen beräknas finnas färdig efter genomförandet av förprojekteringen år 2028.

Kommun	Ägarandel %	Investering 4 Mdkr 10 %	Investering 6 Mdkr 10 %
Ale	3,3	13,4 mkr	20,0 mkr
Bollebygd	1,1	4,5 mkr	6,7 mkr
Göteborg	70,6	282,5 mkr	423,8 mkr
Härryda	2,8	11,1 mkr	16,7 mkr
Kungälv	5,4	21,6 mkr	32,5 mkr
Lerum	4,7	18,9 mkr	28,4 mkr
Mölndal	7,8	31,3 mkr	46,9 mkr
Partille	4,2	16,7 mkr	25,0 mkr
Summa:	100	400 mkr	600 mkr

Upplåning genom Göteborgs stads koncernbank

Gryaab löser sedan ett flertal år tillbaka sin långfristiga kapitalförsörjning genom Göteborgs stads koncernbank. Gryaab ingår därmed i Göteborgs stads kommunkontosystem. För att delägda bolag som Gryaab ska få använda Göteborgs Stads koncernbank för finansiella tjänster ställer Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten krav på att bolagets lånefinansiering sker fullt ut genom koncernbanken. Koncernbanken ansvarar för hela låneskuldens ränte- och finansieringsrisk. All upplåning och räntesäkring sker via koncernbanken. Reverser

vid utlåning har ersatts med en kontolösning där bolagen drar sitt lånebehov direkt på koncernkontot. Samtliga låntagare får därmed samma ränte- och kapitalbindning.

Då koncernbankens portfölj består av ett stort antal lån och derivat med varierande förfallotid ges en trögrörlighet i portföljen som skapar förutsägbarhet och trögrörliga räntor jämfört med om Gryaab hade haft enstaka lån med risk för stor exponering vid låneförfallen. Gryaab bedömer också att ett fortsatt deltagande i Göteborgs Stads koncernkontosystem ger följande fördelar:

- Stort urval av finansieringsmöjligheter.
- Väl utspridda förfall minskar sårbarheten.
- Stora back-up faciliteter (kreditlöften för kristider) ger trygghet.
- Behöver inte låna upp i förväg utan drar bara på krediten när behov finns.
- Rating innebär tillgång till internationella finansmarknader.
- Finansiering genom gröna obligationer.
- Möjlighet till finansiering genom EU Green Bonds i framtiden (Taxonomi).

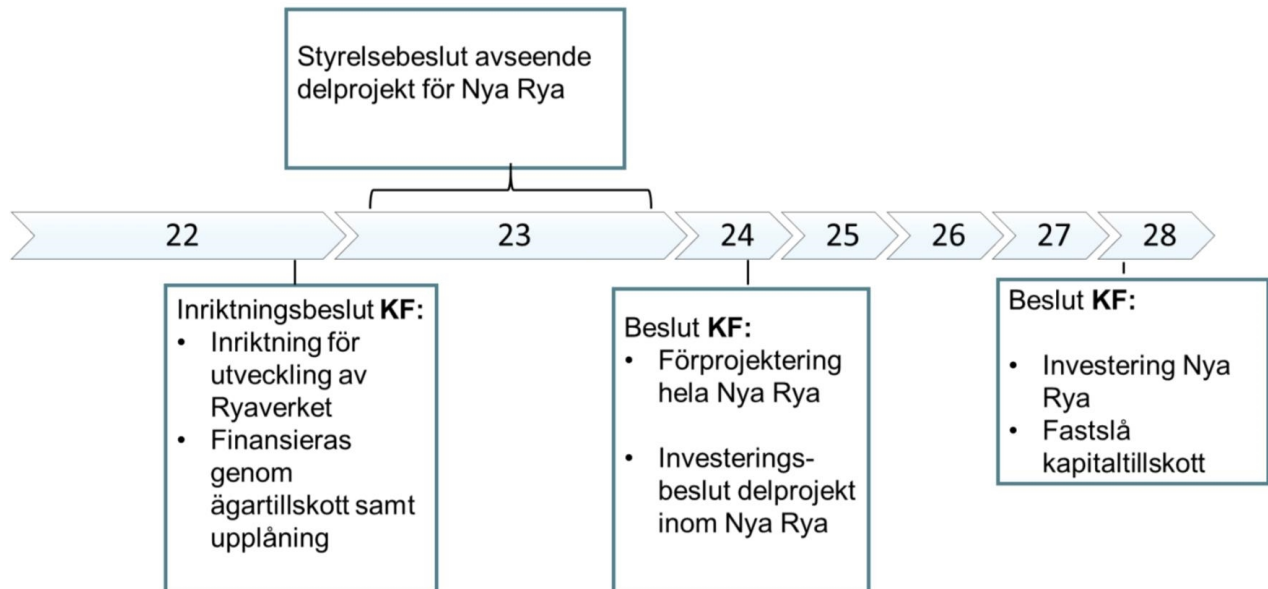
Gryaab har övervägt att sköta upplåningen genom en annan långivare men anser att fördelarna med att ha kvar hela upplåningen hos koncernbanken till Gryaabs största delägarkommun överväger. Gryaab avser dock att med regelbundenhet omvärldsbevaka andra finansieringskanaler och återrapportera till TED samt vid behov till ägarrådet.

Fortsatt tidplan och beslutsprocess för investering av kapacitetsutvecklingen

Då utredningen som ska leda till en kapacitetsutveckling precis påbörjats är det svårt att överskåda alla beslut som kommer aktualiseras. Nedan anges de beslut som Gryaab planerar till och med år 2028.

- 2022-Q4: Nu aktuellt ärende - Inriktningsbeslut gällande investering av kapacitetsutveckling (Beslut av principiell beskaffenhet)
- 2023-2024: Styrelsebeslut avseende delprojekt för Nya Rya inom ramen för inriktningen för kapacitetsutvecklingen av Ryaverket
- 2024-Q4: Beslut att inleda Förprojektering Nya Rya (Beslut av principiell beskaffenhet)
- 2024-Q4: Investeringsbeslut om Genomförande inkommande pumpstation (Beslut av principiell beskaffenhet)

- 2028-Q4: Investeringsbeslut om Genomförande av Nya Rya samt beslut om kapitaltillskott, (Beslut av principiell beskaffenhet)

Kommande beslut av principiell beskaffenhet

År 2024 planeras beslut om förprojektering Nya Rya och investeringsbeslut pumpstation IN vilka bedöms vara beslut av principiell beskaffenhet.

Investeringsbeslut Nya Rya och kapitaltillskott

Innan omfattningen av respektive delägarkommuns kapitaltillskott kan fastställas behöver förprojekteringen genomföras och i samband med den en investeringsbudget tas fram. Förprojekteringen beräknas vara färdig cirka 2028. Alla delägarkommuner behöver därefter fatta ett investeringsbeslut och ett beslut att fastslå respektive kommuns kapitaltillskott. Inbetalningen av kapitaltillskottet kommer därefter ske med utgångspunkt i projektets betalningsplan.

Bolagets bedömning

Genom ärendet står det klart att det finns ett behov av en kapacitetsutveckling av Ryaverket för att kunna möta ökade miljökrav och för att kunna ta emot vattnet från en växande befolkning i delägarkommunerna.

En kapacitetsökning bör dimensioneras efter de reningskrav som tillståndsgivaren nämner i nuvarande miljötillstånd då det är troligt att miljötillståndet efter 2036

kommer att ligga på dessa nivåer. Det är lämpligt att kapacitetsutvecklingen är färdigställd senast 2036 då Gryaab nuvarande miljötillstånd upphör gälla vid denna tidpunkt. Gryaab anser att alternativet att i en kommande miljötillståndprocess försöka påverka kommande reningskrav i en riktning som inte kräver en lika långtgående kapacitetsutveckling är kortsiktigt och innebär ett allt för stort risktagande. Gryaab bedömer även att inriktningen för antalet personer, som bygger på de flödesprognoser som delägarkommunerna gjort, är rimliga. För att uppnå de nivåer på reningskrav som förväntas räcker det inte anpassa processen i dagens reningsverk utan Ryaverket måste även byggas ut med nya anläggningsdelar på angränsande mark.

Programmet föreslås således utgå ifrån följande inriktningar:

- Gryaab ska öka kapaciteten på Ryaverket så att bolaget uppnår förväntade reningskrav i nuvarande miljötillstånd och kan ta emot vatten från cirka 1 300 000 anslutna personer.
- Kapacitetsutvecklingen uppnås genom att Ryaverket både byggs ut med nya anläggningsdelar på angränsade mark och att anpassa processen i dagens verk.
- Kapacitetsutvecklingen ska vara färdigställt 2036 i anslutning till att det nya miljötillståndet tas i anspråk.

Gryaab har i dagsläget en soliditet på cirka 9 %. Gryaab ser utifrån sin ekonomiska riskbedömning inget behov av en betydligt högre soliditet. Samtidigt behövs en viss soliditet för att ha handlingsberedskap mot oförutsedda händelser och därigenom möjliggöra finansiell stabilitet över tid. Efter färdigställandet av Nya Rya kommer de årliga kapitalkostnaderna öka med cirka 250 - 300 mkr och bolagets obeskattade reserver kommer att försvinna helt. För att undvika stora avvikelser i avgiftsuttaget och att ge Gryaab en långsiktigt hållbar ekonomisk stabilitet föreslås att finansieringen av Nya Rya utgörs av ett aktieägartillskott motsvarande 10 % av den totala investeringskostnaden beräknat utifrån kommunens ägarandel i bolaget och att den återstående finansieringen sker genom långfristig upplåning.

Gryaab har i dagsläget hela sin långfristiga kapitalförsörjning genom Göteborgs Stads koncernbank. Gryaab kan inte välja en annan långgivare till det kommande lånet för kapacitetsutvecklingen utan att byta långgivare för hela sin upplåning. Utifrån den

trygghet som ett deltagande i Göteborgs stads kommunkontosystem medför, ställer sig Gryaab positiv till att fortsätta lösa den långfristiga upplåningen på samma sätt.

Ärendet behandlar inriktningen och grunderna för finansieringen av ett framtida mycket betydande investeringsbeslut som också föreslås ske bland annat genom ett kapitaltillskott. Gryaab bedömer därför att ärendet är av principiell beskaffenhet. Ärendet hemställs därför i enlighet med Gryaabs ägardirektiv och kommunallagen (2017:725) till kommunfullmäktige i respektive delägarkommun för ställningstagande.

Övriga beslutspunkter

§ 24 c) Hemställan om ställningstagande avseende investeringsbeslut

VD och Mikael Sandström redogjorde för hemställan om ställningstagande avseende inriktningsbeslut gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket, Bilaga F.

Beslut

Styrelsen beslutade

Att godkänna de redovisade inriktningarna för en kapacitetsutveckling av Ryaverket (Program Nya Rya).

Att investeringskostnaden för Program Nya Rya ska finansieras genom ett ovillkorat aktieägartillskott motsvarande 10 procent av den totala investeringskostnaden beräknat utifrån kommunens ägarandel i Gryaab AB samt genom extern upplåning genom Göteborgs Stads koncernbank.

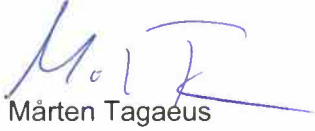
Att ärendet översänds till Gryaab AB:s ägarråd för samråd.

Att ärendet i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning överlämnas till Göteborgs Stadshus AB för yttrande och för vidarebefordran till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i Göteborgs Stad för vidare hantering.

Att ärendet överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i övriga delägarkommuner för vidare hantering.

Beslut under denna punkt förklarades omedelbart justerade.

Vid protokollet

Märten Tagaeus

Sekreterare

Claes Johansson

Ordförande

Peter Rundström

Justerande

9. Nyupptagning av lån 2023 KS2023/21

§4

KS2023/21

Nyupptagning av lån 2023**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen beslutar om nyupptagning av tillsvidarelån på 40 mnkr med en räntebindningstid på 3 månader.

Ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att ge kommunstyrelsen mandat att ta upp nya lån på upp till 40 mnkr för att finansiera verksamhetens investeringar. Kommunens likviditet och soliditet har under de senaste tre åren förbättrats avsevärt till följd av höga resultat och låga investeringsnivåer. Lån på 35 mnkr löstes 2020, 60 mnkr 2021 samt 44 mnkr 2022 dvs totalt 139 mnkr. I dagsläget uppgår kommunens låneskuld till 56 mnkr.

För 2023 budgeteras ett lågt resultat och en relativt hög investeringsnivå vilket i kombination med höga exploateringsutgifter och markförvärv under första kvartalet 2023 innebär att hela det beviljade låneutrymmet behöver nyttjas för att säkra en god likviditet.

Offerter med olika räntebindningstider har tagits in från Kommuninvest och de mest fördelaktiga alternativen bedöms vara:

3 månaders räntebindningstid till 2,956 % ränta (ingen kapitalbindningstid)

3,6 års ränte- samt kapitalbindningstid till 3,40 % ränta

5,1 års ränte- och kapitalbindningstid till 3,39% ränta

Befintliga lån är:

26 mnkr till 2,21% ränta som löper till 2025-05-12

30 mnkr till 3-månaders ränta

Kostnaden för nya lånet kommer uppgå till ca 1,2 mnkr om året vid nuvarande rörliga räntan och ca 1,4 mnkr vid fast ränta.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att det över tid bör finnas en kombination av bunden samt rörlig ränta för att minska ränterisken. I dagsläget görs dock bedömningen att kommunens lån fortsatt är väldigt låga och ränterisken inte utgör en särskilt stort hot mot kommunens finansiella ställning. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår därför ett tillsvidarelån med 3 månaders räntebindningstid.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar om nyupptagning av tillsvidarelån på 40 mnkr med en räntebindningstid på 3 månader.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Nyupptagning av lån

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

10. Verksamhetsplan och budget 2023 för kommunstyrelsen KS2022/307

§5

KS2022/307

Verksamhetsplan och budget 2023 för kommunstyrelsen**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen antar verksamhetsplan och budget 2023 för kommunstyrelsen.

Arbetsutskottets beslut

Materialet revideras utifrån dagens diskussion, inför behandling i kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen presenterar förslag till verksamhetsplan och budget 2023 för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens budget höjs från 59 mnkr till 63 mnkr. De största förändringarna är att medlemskapet i SÄRF ökar med 1 mnkr/år och dessa medel tillskjuts kommunstyrelsen. Utöver det ges budget för en arkivarie samt satsning på IT-säkerhet. Resterande tillskott är bland annat riktat mot satsning på näringsliv och utredningsuppdrag kopplat till kollektivtrafik. Kommunfullmäktige har beslutat om nio (9) målområden förutom de två (2) finansiella målen; skola, företagande, attraktiv arbetsgivare, fritid, hållbarhet, samhällsutveckling, miljö samt kollektivtrafik och kommunstyrelsen kommer att arbeta med sex (6) av dessa målområden.

Dagens sammanträde

Diskussion om framtida avloppsverksamhet i kommunen, samt integration och hållbarhet.

Förslag till beslut**Ledamöternas förslag till beslut**

Ulf Rapp (S) föreslår att kommunstyrelsen antar verksamhetsplan och budget 2023 för kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker. Ordföranden konstaterar även att materialet kommer att revideras utifrån dagens diskussion, inför behandling i kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Verksamhetsplan och budget 2023 för kommunstyrelsen

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Verksamhetsplan och budget 2023 för kommunstyrelsen

Innehållsförteckning:

<u>1. SAMMANFATTNING</u>	<u>3</u>
<u>2. INLEDNING.....</u>	<u>4</u>
2.1 VERKSAMHETSPLANENS FUNKTION	4
2.2 ÖVERGRIPANDE OM KOMMUNSTYRELSENS VERKSAMHET	4
<u>3. MÅL.....</u>	<u>5</u>
3.1 KOMMUNFULLMÄKTIGES MÅL FÖR KOMMUNSTYRELSEN	5
3.2 UPPDRAG FRÅN KOMMUNFULLMÄKTIGE	9
<u>4. EKONOMI.....</u>	<u>11</u>
4.1 BUDGETRAM	11
4.2 INTERNBUDGET PER ENHET/VERKSAMHET	11
4.3 RESULTATRÄKNING	12
4.4 INVESTERINGAR	12
<u>5. MEDARBETARE</u>	<u>13</u>
<u>6. ÅRETS VERKSAMHET I ÖVRIGT</u>	<u>14</u>
<u>7. INTERNKONTROLL</u>	<u>15</u>
7.1 NÄMNDENS INTERNKONTROLLARBETE FÖR 2023	15

1. Sammanfattning

Kommunstyrelsens budget höjs från 59 mnkr till 63 mnkr. De största förändringarna är att medlemskapet i SÄRF ökar med 1 mnkr/år och dessa medel tillskjuts kommunstyrelsen. Utöver det ges budget för en arkivarie samt satsning på IT-säkerhet. Resterande tillskott är bland annat riktat mot satsning på näringsliv och utredningsuppdrag kopplat till kollektivtrafik.

Kommunfullmäktige har beslutat om nio (9) målområden förutom de två (2) finansiella målen; skola, företagande, attraktiv arbetsgivare, fritid, hållbarhet -sammanslagning- miljö samt kollektivtrafik och kommunstyrelsen kommer att arbeta med sex (6) av dessa målområden.

2. Inledning

2.1 Verksamhetsplanens funktion

Detta dokument är kommunstyrelsens verksamhetsplan och budget för 2023. Här anges vilka mål som kommunstyrelsen ska arbeta med under året och vilken budget som är styrande. Till sin hjälp med detta har man kommunstyrelseförvaltningen. Förvaltningen består av tre avdelningar; administrativa-, ekonomi- och HR-avdelningen, som alla ska göra avdelningsplaner. Förvaltningens medarbetare får genom enskilda utvecklingsplaner ytterligare konkretiserade mål och uppgifter. På det viset knyts styrkedjan samman; från de förtroendevalda i kommunfullmäktige till den enskilde medarbetaren.

2.2 Övergripande om kommunstyrelsens verksamhet

Kommunstyrelsen består av nio ledamöter och nio ersättare. Kommunstyrelsen bereder ärenden till kommunfullmäktige men är också att jämställa med övriga nämnder med en egen förvaltning. Kommunstyrelsen har också enligt kommunallagen uppsiktsplikt över övriga nämnder, kommunalförbund, kommunala bolag och stiftelser samt föreningar som utför kommunala angelägenheter.

Till kommunstyrelsen hör kommunstyrelseförvaltningen som består av cirka 35 medarbetare fördelat på tre avdelningar; administrativa-, ekonomi- och HR-avdelningen. På kommunstyrelsen ligger centrala uppgifter såsom kommunens växel och reception, kommunikatör, IT, upphandling och juridik. Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för budget- och bokslutsprocesserna, finansfrågor, intern kontroll och framtagande av kommunens delårsrapport och årsredovisning. Utöver detta ligger också ansvaret för, och stödet till, övrig organisation i kommunen avseende lönefrågor, pensioner, arbetsrätt, arbetsmiljö, rekrytering och andra personalrelaterade frågor. Ansvaret för folkhälsa, säkerhet och civilt försvar samt näringslivsfrågor ligger hos kommunstyrelsen.

Nytt för 2023 är att det kommer att inrättas en tjänst som arkivarie i kommunen och den funktionen kommer att ligga organiserad på kommunstyrelseförvaltningen.

Kommunstyrelsen har som ett av sina uppdrag att stödja övriga nämnder. Kommunstyrelsen vill fortsätta utveckla det uppdraget i nära samarbete med nämnderna, allt för att ge bästa möjliga förutsättningar för nämnderna i sitt arbete.

Under 2023 kommer en arkivarie att anställas. Funktionen ska bland annat samordna, utveckla, processleda och följa upp kommunens arbete inom arkiv och dokumenthantering men också specifikt ansvara för kommunstyrelsens arkivfrågor. Arkivarien kommer att vara projektledare för att införa e-arkiv i kommunen. Detta arbete genomförs i nära samarbete med övriga kommuner i Sjuhärad och tillsammans med Boråsregionen Sjuhärad.

Under 2023 kommer även kommunstyrelseförvaltningens resurser inom lokalresursplanering förstärkas vilket innebär ytterligare fokusering på kommunens långsiktiga lokalresursplanering. Samarbetsforum med fastighetsavdelningen och nyttjande förvaltningar behöver byggas upp.

3. Mål

3.1 Kommunfullmäktiges mål för kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige har angett mål för kommunens verksamheter. Kommunstyrelsen kommer under 2023 att arbeta med nedan mål:

Företagande

Mål 2	Genomföra minst två riktade aktiviteter t.ex. konferenser eller seminarier under 2023–2024			
	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Mål 2023
	-	-	-	2

Aktiviteter för att uppnå målet

Kommunstyrelsen kommer förutom de aktiviteter som redan genomförs att i dialog med kommunstyrelsens arbetsutskott och näringslivsorganisationerna planera och genomföra ytterligare aktiviteter tillsammans med företagare

Mål 3	Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras			
	Utfall 2020***	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2023
Insikt (SKR:s undersökning) NKI totalt *	60	56	prel 52	
Insikt (SKR:s undersökning) Värde/index (0–100) bemötande alla ärende	65	62	prel 62	
Insikt (SKR:s undersökning) Värde/index (0–100) bemötande företagsärenden specifikt**	65	62	prel 54	

*Insiktmätningen visar på ett NöjdKundIndex (NKI) på 52–56 vilket är ett lågt betyg. Ett NKI på 62–69 bedöms som ”godkänt”.

** Index Bollebygd ligger bland de 25 % sämsta i landet

*** Avser enbart företagare, från 2021 och framåt företagare samt privatpersoner.

Aktiviteter för att uppnå målet

Kommunstyrelsen ska tillsammans med samhällsbyggnadsnämnden analysera och ta fram konkreta insatser som ska understödja att målet uppnås

Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare

Mål 4	Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras.			
	Målet ska mätas genom årlig medarbetarenkät			
Kommunstyrelsens underliggande och stödjande mål.	Utfall 2019	Utfall 2021		Mål 2023
Resultat av HME i medarbetarenkäten	82	83		84

Aktiviteter för att uppnå målet

Under 2022 har en ny medarbetarenkät arbetats fram och under våren 2023 kommer medarbetarenkäten att genomföras. De resultat som är jämförbara i den gamla och den nya är hållbart medarbetarengagemang (HME) och det är också HME som är jämförbart med andra organisationer.

Under året ska en uppföljning av redan befintlig möjlighet till distansarbete göras för att se om åtgärder behöver vidtas. Utredning av behov av satellitkontor ska genomföras samt om det är möjligt att underlätta arbetspendling till och från Bollebygd.

Under året kommer kommunstyrelsen även intensifiera arbetet kring strategisk kompetensförsörjning, vilket kommer mynna ut i en kompetensförsörjningsplan.

Mål 5	Genom tillitsfull dialog vill vi skapa en hållbar organisation.			
	Varje nämnd/styrelse ska hålla workshop kring (tillitsbaserad) hållbar organisation.			
	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Mål 2023
Genomförd workshop	-	-	-	1

Aktiviteter för att uppnå målet

Kommunstyrelsen kommer att erbjuda samtliga nämnder och styrelsen externt stöd i att genomföra workshops

Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö

Mål 7	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar			
	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Mål 2023
Antal utbildningsinsatser	-	-	-	

Aktiviteter för att uppnå målet

Då kommunstyrelsens energianvändning till stor del kommer från kommunstyrelsens lokaler kommer förvaltningen inleda dialog med fastighetsavdelningen angående lämpliga åtgärder. I dagsläget finns inga uppgifter om kommunstyrelsens energianvändning.

Miljö- och hållbarhetsstrateg kommer att påbörja genomförande av utbildningsinsatser varav en eller flera ska vara genomförda under året.

Kollektivtrafik

Mål 9	Inleda förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen.			
	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Mål 2023
	-	-	-	-

Aktiviteter för att uppnå målet

Dialog med Västtrafik ska intensifieras och kommunens efterfrågan, behov och vilja ska vägas mot leverans och kostnad från Västtrafik.

Det utredningsuppdrag som kommunstyrelsen fått, att utreda hur kommunen kan delfinansiera utökad kollektivtrafik kommer att vara en del i dialogen med Västtrafik

Finansiella mål

Mål 10	Det ekonomiska resultatet ska över mandattiden motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.			
	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Mål 2023
Resultat som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	3,4%	9,2 %	8,2 %	3%

Aktiviteter för att uppnå målet

Målet är satt utifrån tidigare mandatperiodens finansiella måll och kommer ses över under året. Målen ska bygga på en långsiktig analys där hänsyn bl.a. tas till befolkningsutveckling och investeringsbehov.

Mål 11	Under mandatperioden ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel.			
	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Mål 2023
Kommunens egenfinansieringsgrad som andel av investeringar	241 %	349 %	132 %	40 %

Aktiviteter för att uppnå målet

Se ovan.

3.2 Uppdrag från kommunfullmäktige

"Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag så att beslut om ny skola kan fattas under 2023"

En arbetsgrupp för behovsanalys har tillsatts av kommunledningsgruppen. Analysen fokuserar inledningsvis på befintliga lokalers skick och ändamålsenlighet samt framtida elevunderlag för att därefter ge förslag på lösning. En presentation av analysen planeras att presenteras på planberedningen i april, därefter kommer dialog inledas med politiken angående olika alternativa lösningar. När de fysiska förutsättningarna är framtagna kommer barnperspektivet och det pedagogiska perspektivet införlivas i analysen. Arbetsmiljö ska givetvis beaktas och samverkan ske kontinuerligt.

"Kommunstyrelsen får ett uppdrag att skapa en arena för näringslivsfrågor för att förbättra förutsättningar för företag och fler arbetstillfällen"

Det finns sedan tidigare en arena där representanter för näringslivsorganisationerna ingår tillsammans med kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunchef och näringslivschef. Denna arena ska utvecklas med arbetsmarknadens parter.

"Kommunstyrelsen får ett uppdrag att utreda åtgärder för att stärka Bollebygds kommun som arbetsgivare"

Med utgångspunkt av resultatet av medarbetarenkäten som genomförs våren 2023 kommer arbetet med att utreda lämpliga åtgärder för att stärka Bollebygds kommun som arbetsgivare att inledas, fler insatser beskrivs under mål 4.

"Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda insatser för att utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde."

Arbetet är påbörjat sedan tidigare men behöver intensifieras. Kommunstyrelsen kommer tillsammans med samhällsbyggnadsnämnden och utbildningsnämnden att utreda och föreslå insatser som kan påskynda arbetet.

"Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram förslag på reviderat reglemente som inkluderar ett miljö- och hållbarhetsutskott."

Kommunstyrelsen kommer under våren 2023 att ha framme ett förslag på reviderat reglementet som kommunfullmäktige kan ta ställning till.

"Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en plan för hur laddinfrastrukturen i kommunen ska utvecklas i samverkan med andra intressenter."

Det finns en antagen publik laddinfraplan som ska ligga till grund för utvecklingen/utbyggnaden av laddinfra i kommunen. Den planen kommer att vara ett levande dokument som kommer att revideras utifrån behov och efterfrågan.

"Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en riktlinje för upphandling och inköp där det framgår att vid inköp av fordon eller kollektivtrafik som till exempel skolskjuts välja fossilfritt alternativ där så är lämpligt"

Kommunstyrelseförvaltningen kommer under våren att ha framme ett förslag på riktlinje för upphandling och inköp som kommunstyrelsen kan ta ställning till.

"Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur kommunen kan delfinansiera utökad kollektivtrafik."

Utredning kommer att startas våren 2023 och resultat av denna kommer att införlivas i kommande år budgetarbete

"Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en mobilitetsplan för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande"

En mobilitetsplan kommer att tas fram under 2023.

Kommunstyrelsens egna uppdrag till kommunstyrelseförvaltningen

Gryaab

Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen att bevaka avloppsfrågan och en eventuell framtida anslutning till Gryaab då ett beslut ska tas under 2023

Social hållbarhet

Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att ta fram en plan för social hållbarhet. I arbetet ska en del vara att fortsätta samordna och ta fram strategier för att utveckla integrationsarbetet.

Samarbete med civilsamhället*

Det civila samhället utgör en central del av samhället, och ett väl fungerande civilsamhälle är viktigt för demokratin. Det är viktigt att stärka och skapa goda förutsättningar för civilsamhället. Det innebär bland annat att civilsamhällets aktörer ska kunna bidra till en mångfald av både associationsformer och verksamhetsområden, företräda medlemmar eller grupper i det demokratiska samtalet och driva verksamheter i olika form och med olika syfte. Det innebär också att civilsamhället ska ha goda förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden i samhället.

Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att fortsätta tydliggöra förutsättningar och möjligheter för samarbete för att involvera civilsamhället i alla förvaltningar samt att utveckla arbetsformer för samarbete.

*Def. civilsamhället: I En politik för det civila samhället (prop. 2009:10/55) definieras det civila samhället som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Man kan också tala om den idéburna sektorn och den ideella sektorn, alltså när människor organiserar sig tillsammans för att de har ett gemensamt mål, ideal eller intresse av något slag. Civilsamhället utgörs bland annat av; ideella föreningar, registrerade trossamfund och stiftelser, kooperativa rörelser som har någon form av oegennyttigt uppdrag (inte statlig eller kommunal), sociala företag och aktieföretag med särskild vinstutdelningsbegränsning. Nätverk, rörelser och uppdrag utgör exempel på den icke-formaliserade delen av civilsamhället.

4. Ekonomi

4.1 Budgetram

Tabell 2.

Budgetram, av KF	mnkr
Budgetram 2022	59,5
Avgår heltidsplan	-1,0
Förändringsuppdrag	-0,2
Indexreglering	0,6
Justering PO	1,1
Ökat medlemsbidrag SÄRF	1,0
IT-säkerhet	0,3
Arkivarie	0,7
Återbruk	0,5
Kollektivtrafik	0,25
Näringsliv	0,1
Budgetram 2023	62,8

Nämndens ursprungliga budgetram för 2022 var 59,5 mnkr och höjs till 62,8 mnkr 2023, vilket motsvarar en ökning med 5,5 %. Merparten av ökningen avser att täcka ökade kostnader till följd av inflation samt ökat medlemsbidrag till SÄRF. Bland ambitionshöjande åtgärderna finns satsning på en arkivarietjänst, satsning på IT-säkerhet och kollektivtrafik samt näringsliv. Till kommunstyrelsen överförs även 0,5 mnkr som senare ska fördelas för uppstart av återbruksverksamhet.

4.2 Internbudget per enhet/verksamhet

Tabell 3.

Avdelning	Budget 2023	Budget 2022
Kommunstyrelsens ordf	2,4	2,1
Kommunchef	33,7	30,9
IT-drift	6,6	6,2
Ekonomichef	11,6	10,9
HR chef	8,5	9,4
Total budget	62,8	59,4

Belopp är i mnkr.

Under kommunstyrelsens ordförande budgeteras främst kostnader för arvoden. Denna budgetpost höjs med 0,3 mnkr till följd av fler sammanträden samt nya beräkningsgrunder för kommunstyrelsens presidium.

Merparten av de satsningar som kommunstyrelsen tar del av budgeteras under kommunchefen vilket förklarar den största delen av utökningen på 2,8 mnkr.

Minskningen på 0,9 mnkr under HR-chef beror till största delen på avdraget för heltidsplanen.

4.3 Resultaträkning

Tabell 4.

	Budget 2023	Budget 2022
Summa intäkter:	-2,8	-2,8
Kostnader		
Bidrag	1,8	1,7
Köpt verksamhet	14,1	12,6
Personal	29,5	29,0
Lokaler	5,0	4,9
Övriga kostnader	12,4	11,2
Kapitalkostnader	2,8	2,7
Summa kostnader:	65,6	62,2
Nettokostnad:	62,8	59,4

Belopp är i mnkr.

Fördelat på kostnadsslag sker den största ökningen på köpt verksamhet, där merparten av inflationskompensationen samt satsningen på SÄRF budgeteras.

Kostnadsökningen för övriga kostnader beror på satsningen på IT-säkerhet som avser licenskostnader samt satsningarna på kollektivtrafik och näringsliv.

Kostnadsökningarna på lokaler och kapitalkostnader beror till största del på höjd intern ränta.

4.4 Investeringar

Tabell 5.

Typ	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
IT-investeringar	3,0	3,0	3,0
Reinvesteringsanslag	1,0	1,0	1,0
Datahall			5,0
Totalt kommunstyrelsen	4,0	4,0	9,0

Belopp är i mnkr.

Investeringsramen är på 4,0 mnkr som främst avser inköp av IT-utrustning såsom datorer, skärmar och skrivare.

5 Medarbetare

Kommunstyrelseförvaltningen har låg sjukfrånvaro och ganska höga värden på HME, men det innebär inte att det saknas utmaningar. Många tjänster är ensamma i sin roll vilket innebär en sårbarhet, under 2022 har det även varit utmaningar att rekrytera viss kompetens.

Kommunstyrelsen har under flera år ständigt haft en eller flera tjänster vakanta, vilket påverkar förvaltningens möjlighet att genomföra planerade insatser och åtgärder.

Kommunstyrelsen har ökat antalet medarbetare under de senaste åren för att kunna erbjuda ett bättre stöd till såväl politik samt kommunens förvaltningar. Det har inneburit att en mängd arbetsuppgifter och uppdrag har tillkommit där vissa tidigare har hanterats av respektive nämnd medan andra är helt nya för kommunen. Många gånger är det effektivare att samordna kommunens resurser men det innebär också utmaningar utifrån ett ledningsperspektiv.

Det finns behov av att utveckla arbetsformer inom och mellan kommunstyrelsens avdelningar. Det kan t.ex. ske genom att arbeta med att kartlägga och utveckla processer.

6 Årets verksamhet i övrigt

Europa Direkt Sjuhärad (EDIC)

Europa Direkt Sjuhärads uppdrag är att nå ut till allmänhet i Sjuhärad, öka känslan av delaktighet i EU och bidra till delaktighet i den europeiska demokratiska processen.

Europa Direkt Sjuhärad har beviljats en ny verksamhetsperiod till och med 2024. Under verksamhetsperioden utgår kontoret från EU-kommissionens prioriteringar och arbetar utifrån 5 verksamhetsområden: Information och kontakter med allmänheten, förbindelser med lokala medier och informationsspridare, medvetenhet om känsliga EU-frågor på lokal nivå, EU i skolan samt främja regionala nätverk.

Under 2023 kommer projektledaren för EDIC, förutom att arbeta med antagen verksamhetsplan, att arbeta för att få en större förståelse för och engagemang från kommunerna i Sjuhärad i syfte att utveckla kontoret och dess uppdrag.

Krisberedskap och civilt försvar

Bollebygds kommun arbetar utifrån Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, Överenskommelsen om kommuners krisberedskap samt Överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar.

Stor vikt kommer under 2023 att vara att fortsätta det arbete som påbörjades under 2022 med att ta fram kontinuitetsplaner och få dessa klara under året. Inom område kontinuitetsplan ska inventering samt behovsanalys göras så att förvaltningen eller annan ansvarig förvaltning kan gå fram i budgetarbetet och beskriva investerings- eller driftbehov.

7 Internkontroll

7.1 Nämndens internkontrollarbete för 2023

Risk- och väsentlighetsanalys

Nedan återfinns risk- och väsentlighetsanalysen, den berör kommunstyrelsens ansvarsområde. Arbetet med att ta fram och värdera riskerna har gjorts genom workshops som kommunstyrelsen gjorde under senare delen av 2022.

Nr	Risk	Konsekvens	Sannolikhet	Totalt
1	Kortare, mindre än ett dygn, strömavbrott/ingen elförsörjning	2	3	6
2	Längre, mer än ett dygn, strömavbrott/ingen elförsörjning	3	2	6
3	Kortare, mindre än ett dygn, dålig eller ingen internetuppkoppling	3	3	9
4	Längre, mer än ett dygn, dålig eller ingen internetuppkoppling	3	2	6
5	Hacker-/överbelastnings-/cyberattack	4	1	4
6	Ingen eller brister i kontinuitetsplanering	3	3	9
7	Otillåtna direktupphandlingar	1	2	2
8	Brist på avtalsföljsamhet	1	2	2
9	Felaktiga utbetalningar, fakturor	2	1	2
10	Blufffakturor	1	4	4
11	Felaktiga löneutbetalningar beroende på bristande inrapportering/kontroll av chef	2	2	4
12	Liten sårbar förvaltning med många solitära funktioner	2	2	4
13	Svårighet att rekrytera	3	3	9
14	Utlämnande av känsliga personuppgifter	3	3	9
15	Bristande följsamhet till god redovisningssed	2	2	4
16	Ökad inflation/ränta	3	3	9

Internkontrollplan

Utifrån ovanstående risk- och väsentlighetsanalys så har nedan internkontrollplan tagits fram.

Tabell x.

Nr	Process rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
5	Hacker-/överbelastnings-/cyberattack		IT-samordnare	
6	Ingen eller brister i kontinuitetsplanering		Säkerhetssamordnare	
13	Svårighet att rekrytera	Uppföljning av annonserade tjänster	HR-chef	
14	Utlämnande av känsliga personuppgifter		Informationssäkerhetssamordnare	

Risk nr 3 är satt utifrån att det i dag på många ställen saknas kontinuitetsplan för driftsavbrott i IT-tjänster. Förvaltningens bedömning är att risken bäst hanteras genom att arbeta med rutiner för att minska konsekvensen av driftsavbrotten.

Risk nr 16 hanteras i samband med revidering av kommunens finanspolicy.

11. Firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt KS2023/12

§6

KS2023/12

Firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer att teckna kommunens firma och underteckna handlingar i övrigt;

Undertecknande av för kommunen bindande handlingar i samtliga fall	Kommunstyrelsens ordförande Ulf Rapp eller vid förfall för honom 1:a vice ordförande Daniel Persson. Handlingen kontrasigneras av kommunchef Monica Holmgren eller vid förfall för henne den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommunchef.
----- Undertecknande av borgensförbindelse efter beslut i kommunfullmäktige	Kommunchef Monica Holmgren eller vid förfall för henne den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommunchef. Borgensförbindelsen kontrasigneras av ekonomichef Daniel Aronsson.
----- Undertecknande av avtal rörande köp av tjänster eller produkter	Om avtalet är en följd av ett tilldelningsbeslut fattat med delegation undertecknas avtalet av den som av kommunstyrelsen utsetts som delegat. I de fall kommunstyrelsen fattat tilldelningsbeslutet undertecknas avtalet av kommunstyrelsens ordförande Ulf Rapp eller vid förfall för honom 1:a vice ordförande Daniel Persson. Avtalet kontrasigneras av kommunchef Monica Holmgren eller vid förfall för henne den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommunchef.
----- Undertecknande av handlingar avseende utsträckning, nedsättning, dödning, sammanföring och relaxtion av inteckningar samt utbyte av pantbrev och därmed jämförliga åtgärder	Två av nedanstående personer i förening: Kommunchef Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson eller vid förfall för dessa tjänstepersoner den som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommun- resp. ekonomichef.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Undertecknande av leasingavtal avseende lös egendom	Leasingavtalet undertecknas av förvaltningschef för den förvaltning som leasingavtalet rör. Avtalet kontrasteras av ekonomichef Daniel Aronsson eller vid förfall för honom den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad ekonomichef.
----- Teckna Bollebygds kommuns firma på utbetalningar från bankgiro-, postgiro eller checkräkningar samt på inbetalningar genom bankgiroutbetalningsavier, postgiroutbetalningskort, postanvisningar samt bank- och postcheckar	Kommunchef Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson eller vid förfall för dessa tjänstepersoner den som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommun- resp. ekonomichef. Med kontrastering av antingen: Ekonom Karl Norlander Ekonom Lisa Johansson Ekonomiadministratör Marie-Louise Sandebert Ekonomiadministratör Anki Standar
----- Teckna Bollebygds kommuns firma vad gäller utbetalningar från kommunens bankkonto via Internetbank och kontantuttag från kommunens bankkonto	- Två av nedanstående personer i förening: Kommunchef Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson Ekonom Karl Norlander Ekonom Lisa Johansson Ekonomiadministratör Marie-Louise Sandebert Ekonomiadministratör Anki Standar
----- Teckna Bollebygds kommuns firma vad gäller moms- och skattedeklarationer	Kommunstyrelsens ordförande Ulf Rapp eller vid förfall för honom 1:a vice ordförande Daniel Persson. Med kontrastering av antingen: Kommunchef Monica Holmgren Ekonomichef Daniel Aronsson eller vid förfall för dessa tjänstepersoner den som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommun- resp. ekonomichef.
----- I övrigt teckna kommunens firma	Kommunstyrelsens ordförande Ulf Rapp eller vid förfall för honom 1:a vice ordförande Daniel Persson. Handlingen kontrasteras av kommunchef Monica Holmgren eller vid förfall för henne den tjänsteperson som enligt särskilt beslut utsetts till tillförordnad kommunchef.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Ärendet

Beslutet om firmatecknare behöver uppdateras då kommunfullmäktige vid ny mandatperiod utsett nya förtroendevalda till kommunstyrelsens presidium. Utöver det föreslås inga övriga förändringar.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer att teckna kommunens firma och underteckna handlingar i övrigt, enligt förteckning i tjänsteskrivelse.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Firmatecknare och undertecknande av handlingar i övrigt

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

13. Val av representanter i
Närvårdssamverkan Södra Älvsborg,
mandatperioden 2023-2026 KS2022/263

2022-11-07

Till parterna i
Närvårdssamverkan Södra Älvsborg

Val av ledamöter och ersättare till Närvårdssamverkan Södra Älvsborg

Parterna i Närvårdssamverkan Södra Älvsborg uppmanas utse ledamöter och ersättare till Delregionalt politiskt samråd, DPS.

Medlemskommunerna utser vardera en ledamot och en ersättare.

Från Västra Götalandsregionen deltar följande;

- Presidiet för Södra hälso- och sjukvårdsnämnden eller utsedd ersättare
- Presidiet för Regionhälsan
- Presidiet för Närhälsan
- Presidiet för styrelsen Södra Älvsborgs Sjukhus
- Presidiet för styrelsen Habilitering & Hälsa
- Presidiet för Tandvårdsstyrelsen

Beslut av ledamöter och ersättare meddelas Närvårdskontoret senast **2022-12-16** på narvardssamverkan.info@vgregion.se

Charlotte Bliesener Falkenström
Koordinator

14. Svar på medborgarförslag om cykelbana riksväg 180 KS2022/197

§8

KS2022/197

Svar på medborgarförslag om cykelbana riksväg 180

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget med hänvisning till att riksväg 180 ingår i det statliga vägnätet och åtgärder på vägen därmed primärt ligger under Trafikverkets ansvar. Kommunen har vid intresse möjlighet att själva finansiera och bygga en cykelbana utmed aktuell sträcka, dock finns det i dagsläget inte några aktuella planer för vägsträckan.

Ärendet

2022-09-03 inkom ett medborgarförslag gällande önskemål om upprättandet av en cykelbana längs med riksväg 180, mellan Alingsås och Hedared. Som motivering till förslaget angavs att kommunen bör underlätta för boende nära väg 180 att på ett säkert och miljövänligt sätt cykla utmed sträckan. Kommunfullmäktige har överlämnat medborgarförslaget till kommunstyrelsen enligt sammanträdesprotokoll från 2022-09-22, § 91.

Kommunstyrelseförvaltningens handläggare har varit i kontakt med Trafikverket, då riksväg 180 ingår i det statliga vägnätet och därmed ligger under Trafikverkets ansvar. Trafikverket har för närvarande inga planer på trafiksäkerhetshöjande åtgärder utmed den aktuella sträckan.

2021 publicerade Trafikverket en åtgärdsvalsstudie för väg 180 gällande sträckan Viared-Sandhult-Alingsås. (Rapport 2021:154). Studiens syfte var att identifiera brister och alternativa lösningar utmed väg 180 kopplade till framkomlighet, trafiksäkerhet och närmiljöer. Lösningar föreslås utifrån funktion, förutsättningar och prognoser för vägen. I denna studie avslås förslaget om byggnad av gång- och cykelbana i tätorter utmed aktuell väg med motivering att befolkningsunderlaget är för lågt för att motivera åtgärden. Därmed finns inget intresse från Trafikverket för finansiering av cykelbana inom en överskådlig framtid.

Kommunen kan för egna medel bygga samt underhålla en gång- och cykelbana längs med statliga vägar, så länge banan ligger utanför vägområdet (vägbana och tillhörande dike). Vid kontakt med samhällsbyggnadsförvaltningen uppger man att kommunen inte har några aktuella planer för vägsträckan. Samhällsbyggnadsförvaltningen har inte tidigare fått in önskemål om förbättringar utmed aktuell sträcka.

Sträckan mellan Hedared och Alingsås (till anslutande cykelbana i Alingsås) är ca 22 km. Enligt uppskattningar från Trafikverket, baserat på tidigare genomförda projekt, ligger kostnaden för att anlägga cykelbana mellan 14-20 tkr/meter. Vid en beräkning på ett medelvärde av 17 tkr/meter skulle kostnaden, i det fall kommunen själva finansierar cykelbana utmed aktuella vägsträcka, landa på 374 mnkr. Vid bygge av cykelbana utmed den sträcka som ligger i Bollebygds kommun

(6,4 km) landar kostnaden på 108,8 mnkr.

Handläggaren har också varit i kontakt med de två andra kommunerna som berörs av aktuell vägsträcka - Borås Stad och Alingsås kommun. Varken Borås stad eller Alingsås kommun har i dagsläget planer på, eller önskemål om, att upprätta cykelväg, eller genomföra likvärdiga åtgärder, utmed sträckan.

Vid handläggarens kontakt med Trafikverket uppmanas förslagsställaren att ta direkt kontakt med Trafikverket vid önskemål om fortsatt utredning kring förbättringar av väg 180.

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning till avslaget grundar sig på:

- Att riksväg 180 ingår i det statliga vägnätet och åtgärder på vägen därmed primärt ligger under Trafikverkets ansvar.
- Att kostnaden för att bygga en cykelbana, i det fall kommunen själva finansierar en sådan, är hög i förhållande till nytta samt att det inte finns någon budget avsatt för förbättringar av vägsträckan.
- Det finns inget intresse av att samfinansiera projektet från angränsande kommuner.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget med hänvisning till att riksväg 180 ingår i det statliga vägnätet och åtgärder på vägen därmed primärt ligger under Trafikverkets ansvar. Kommunen har vid intresse möjlighet att själva finansiera och bygga en cykelbana utmed aktuell sträcka, dock finns det i dagsläget inte några aktuella planer för vägsträckan.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Svar på medborgarförslag om cykelväg längs med väg 180
- Medborgarförslag om cykelbanan mellan Alingsås och Hedared_Bortredigerad

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Här skriver du rubriken på ditt medborgarförslag

Cykelbana riksväg 180

Här beskriver du ditt medborgarförslag

Bygg tillsammans med Borås och Alingsås ut cykelbanan mellan Alingsås och Hedared. Dags att även vi som bor utanför centralorten kan få cykla tryggt och säkert.

Här motiverar du varför kommunen ska genomföra ditt förslag

Ekokommunen bör underlätta för alla skolm vi ta sig till och från jobbet med cykel. Även vi som bor utmed riksväg 180. Dem är livsfarlig att cykla på och det finns inga alternativa cykelvägar.

Dina kontaktuppgifter

Förnamn	Miriam
Efternamn	Persson
E-post	████████████████████
Telefon	██████████████
Adress	████████████████████
Postnummer	██████
Ort	Ospecificerat län (Sverige)

Samtycke

2022-09-03 19.17 Jag samtycker till att mina kontaktuppgifter hanteras enligt ovanstående beskrivning.

Kommunstyrelseförvaltningen

Therese Fredman | Näringslivsutvecklare
0734-64 70 08 | therese.fredman@bollebygd.se

Svar på medborgarförslag om cykelväg längs med väg 180

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget med hänvisning till att riksväg 180 ingår i det statliga vägnätet och åtgärder på vägen därmed primärt ligger under Trafikverkets ansvar.

Kommunen har vid intresse möjlighet att själva finansiera och bygga en cykelbana utmed aktuell sträcka, dock-finns det idag inte några aktuella planer för vägsträckan.

Ärendet

2022-09-03 inkom ett medborgarförslag gällande önskemål om upprättandet av en cykelbana längs med riksväg 180, mellan Alingsås och Hedared. Som motivering till förslaget angavs att kommunen bör underlätta för boende nära väg 180 att på ett säkert och miljövänligt sätt cykla utmed sträckan.

Kommunfullmäktige har överlämnat medborgarförslaget till kommunstyrelsen enligt sammanträdesprotokoll från 2022-09-22, § 91.

Kommunstyrelseförvaltningens handläggare har varit i kontakt med Trafikverket, då riksväg 180 ingår i det statliga vägnätet och därmed ligger under Trafikverkets ansvar. Trafikverket har för närvarande inga planer på trafiksäkerhetshöjande åtgärder utmed den aktuella sträckan.

2021 publicerade Trafikverket en åtgärdsvalsstudie för väg 180 gällande sträckan Viared-Sandhult-Alingsås. (Rapport 2021:154). Studiens syfte var att identifiera brister och alternativa lösningar utmed väg 180 kopplade till framkomlighet, trafiksäkerhet och närmiljöer. Lösningar föreslås utifrån funktion, förutsättningar och prognoser för vägen. I denna studie avslås förslaget om byggnad av gång- och cykelbana i tätorter utmed aktuell väg med motivering att befolkningsunderlaget är för lågt för att motivera åtgärden. Därmed finns inget intresse från Trafikverket för finansiering av cykelbana inom en överskådlig framtid.

Kommunen kan för egna medel bygga samt underhålla en gång- och cykelbana längs med statliga vägar, så länge banan ligger utanför vägområdet (vägbana och tillhörande dike).

Vid handläggarens kontakt med samhällsbyggnadsförvaltningen i Bollebygds kommun uppger man att kommunen inte har några aktuella planer för vägsträckan. Samhällsbyggnadsförvaltningen har inte tidigare fått in önskemål om förbättringar utmed aktuell sträcka. Sträckan mellan Hedared och Alingsås (till anslutande cykelbana i Alingsås) är ca 22 km. Enligt uppskattningar från Trafikverket, baserat på tidigare genomförda projekt, ligger kostnaden för att anlägga cykelbana mellan 14-20 tkr/meter. Vid en beräkning på ett medelvärde av 17 tkr/meter skulle kostnaden, i det fall kommunen själva finansierar cykelbana utmed aktuella vägsträcka, landa på 374 mnkr.

Vid bygge av cykelbana utmed den sträcka som ligger i Bollebygds kommun (6,4 km) landar kostnaden på 108,8 mnkr.

Handläggaren har varit i kontakt med de två andra kommunerna som berörs av aktuell vägsträcka, Borås Stad samt Alingsås kommun. Varken Borås Stad eller Alingsås kommun har i dagsläget planer på eller önskemål om att upprätta cykelväg, eller genomföra likvärdiga åtgärder, utmed sträckan.

Vid handläggarens kontakt med Trafikverket uppmanas förslagsställaren att ta direkt kontakt med Trafikverket vid önskemål om fortsatt utredning kring förbättringar av väg 180.

Ekonomiska förutsättningar

Förbättringar av riksväg 180 och därmed förenliga kostnader ligger primärt under Trafikverkets ansvar. I dagsläget har Trafikverket inga planer på cykelbana utmed riksväg 180.

I det fall kommunen väljer att med egna medel finansiera en cykelbana utmed riksväg 180 beräknas den totala kostnaden för ankommet förslag ligga på runt 374 mnkr. Vid byggnation av cykelbana utmed den sträcka som ligger i Bollebygds kommun beräknas kostnaden till runt 108,8 mnkr.

Bedömning

Förvaltningens bedömning till avslaget grundar sig på:

- Att riksväg 180 ingår i det statliga vägnätet och åtgärder på vägen därmed primärt ligger under Trafikverkets ansvar.
- Att kostnaden för att bygga en cykelbana, i det fall kommunen själva finansierar en sådan, är hög i förhållande till nytta samt att det inte finns någon budget avsatt för förbättringar av vägsträckan.
- Det finns inget intresse av att samfinansiera projektet från angränsande kommuner.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag KS 2022/197 daterat 2022-09-03.

Skickas till

Förslagsställaren

BOLLEBYGDS KOMMUN

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Therese Fredman

Näringslivsutvecklare

15. Svar på motion (S) om att kommunen ska införa frukost på högstadiet (kf fattar slutligt beslut) KS2022/57

§9

KS2022/57

**Svar på motion (S) om att kommunen ska införa frukost på
högstadiet****Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen och ger samhällsbyggnadsnämnden, som ansvarig nämnd för måltidsverksamheten i kommunen, i uppdrag att genomföra motionens intentioner i samråd med utbildningsnämnden.

Ärendet

Ulf Rapp (S) föreslår i motion daterad 2022-03-01 att eleverna på Bollebygdskolans högstadium ska erbjudas frukost. Motionären menar att forskning visat att frukost i skolan ger bättre skolresultat. Prestationen bland eleverna ökar samtidigt som man kan se minskat våld, skolk och mobbing. Personal uppskattar att så många som 50 % av högstadieleverna inte äter frukost innan skolan. Äter man dessutom sällan lunchen regelbundet och på tom mage ska försöka prestera det som behövs för att bygga grunden för resten av sitt liv, då har man en väldigt svår utmaning.

Kommunfullmäktige har på sammanträde 2022-03-24, § 29, remitterat motionen till samhällsbyggnadsnämnden för handläggning.

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat motionssvaret på sammanträde 2022-12-12, § 215, och föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen och ge kommunstyrelsen i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för fortsatt utredning i samverkan med berörda förvaltningar.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut**Ledamöternas förslag till beslut**

Ulf Rapp (S) föreslår följande: Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen och ger samhällsbyggnadsnämnden, som ansvarig nämnd för måltidsverksamheten i kommunen, i uppdrag att genomföra motionens intentioner i samråd med utbildningsnämnden. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- Motion (S) Frukost på högstadiet, en investering för framtiden
- §215 SBN Motion (S) om frukost på högstadiet

- Svar på motion om frukost på högstadiet(SBN202264-4)
- §29 Kf Inkommen motion; Motion (S) om att kommunen ska införa frukost på högstadiet

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Motion till Bollebygds kommunfullmäktige.

Frukost på högstadiet, en investering för framtiden!

Frukostens betydelse för vår hälsa är väl dokumenterad.

Forskningen säger enligt lärarförbundet att frukost i skolan ger bättre skolresultat. Prestationen bland eleverna ökar samtidigt som man kan se minskat våld, skolk och mobbing.

Andelen behöriga till gymnasiet har i Bollebygd sjunkit 4 år i rad från 92,4 % 2018 till 87,0 % 2021 samtidigt som den har ökat i riket. Detta är en trend som måste brytas!

Skolans kompensatoriska uppdrag brukar beskrivas som "att uppväga skillnader i elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen". Vi vet att många elever har dagtidsarbetande vårdnadshavare som börjar arbeta så tidigt att de måste lämna hemmet långt innan barnen och då inte har bästa möjlighet att kontrollera att frukost äts innan de går till skolan.

Personal uppskattar att så många som 50 % av högstadieeleverna inte äter frukost innan skolan. Äter man dessutom sällan lunchen regelbundet och på tom mage skall försöka prestera det som behövs för att bygga grunden för resten av sitt liv, då har man en väldigt svår utmaning.

I två svenska kommunala högstadieskolor serverades eleverna under tre månader frukost. 60 % av eleverna uppgav att det ledde till att de kunde koncentrera sig bättre under skoldagen och att klassrumsmiljön blev bättre. Upplevelsen delades av lärarna.

Jag tror att om frukost erbjuds i Bollebygds skolan kommer skolresultat, hälsa och arbetsmiljö att förbättras markant.

Jag föreslår att: eleverna på Bollebygds skolans högstadium erbjuds frukost

Bollebygd 2022-03-01

Ulf Rapp (S)
Ledamot av kommunfullmäktige

§215

SBN2022/64

Motion (S) om frukost på högstadiet

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen och ge kommunstyrelsen i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för fortsatt utredning i samverkan med berörda förvaltningar.

Ärendet

Ulf Rapp (S) har inkommit med en motion till Kommunfullmäktige gällande att kommunen ska införa frukost på högstadiet. Motionären skriver att "Forskningen säger enligt lärarförbundet att frukost i skolan ger bättre skolresultat. Prestationen bland eleverna ökar samtidigt som man kan se minskat våld, skolk och mobbing. Personal uppskattar att så många som 50% av högstadieleverna inte äter frukost innan skolan. Äter man dessutom sällan lunchen regelbundet och på tom mage skall försöka prestera det som behövs för att bygga grunden för resten av sitt liv, då har man en väldigt svår utmaning."

Måltidsverksamheten och skolans högstadierektorer ställer sig positiva till att prioritera elevernas hälsa och resultat.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har initialt sett över möjligheten till att införa frukost på högstadiet. Om frukost ska erbjudas i samband med fritidsbarnens frukost i skolrestaurangen så skulle enbart eleverna som bor i tätorten kunna erbjudas detta. Elever som har skolskjuts (minst 1/3 av eleverna) kommer i direkt anslutning till skoldagens start och rektorerna har inga möjligheter att justera skolskjutstiderna. Utbildningsförvaltningen bedömer även att personal skulle behövas för att närvara om högstadieleverna skulle serveras frukost. Rektorerna har i dagsläget ingen möjlighet att avvara personal för detta.

I skolans café säljs mackor, dricka mm mellan kl 9:15-11:15 dagligen samt tre eftermiddagar i veckan. Detta sker i LSS-verksamhetens regi. En möjlighet skulle vara tidigarelägga caféts öppettider, men det fungerar inte i dagläget för i LSS-verksamheten utan då behöver annan personal bemanna och detta bedöms inte rymmas i dagens personalbudget.

Skolcaféet ses som en lämplig arena i första hand för att erbjuda frukost till högstadiets elever eftersom den är en etablerad mötesplats och i direkt anslutning till ordinarie studielokaler.

Utbildningsnämnden har fått komma med synpunkter på motionen och ställer sig positiva till den. Samtidigt beskrivs svårigheter att lösa det då nya skolskjutstider och nytt schema krävs för insatsen samt att personella resurser är en budgetfråga som behöver tas i budgetberedningen.

Ekonomiska förutsättningar

Det krävs resurser för att dels anställa personal för att bemanna skolcafé vid andra tider samt för livsmedel till frukostserveringen.

Bedömning

I dagsläget finns ingen möjlighet att genomföra frukostservering utifrån skolskjutstider och personalbemanning. För att kunna göra på sikt krävs att en gemensam utredning görs där berörda parter deltar för att planera för genomförande och behov av budget.

Tillskott av medel krävs för att anställa personal som bemannar frukostservering i skolcafé och agerar skolvärd/värdinna vid frukost för att skapa matro alternativt ser över möjligheter att serveras frukost under lektionstid.

En gemensam arbetsgrupp är en förutsättning för att förslaget ska kunna genomföras.

Barnkonsekvensanalys

Beslutet bedöms ha positiva effekter på barns hälsa för de barn som inte äter frukost i hemmet.

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen och ge kommunstyrelsen i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för fortsatt utredning i samverkan med berörda förvaltningar.

Ledamöters förslag till beslut

Jonny Svensson (S) yrkar med stöd av Peter Krahl Rydberg (MP) bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts och föredragits av måltidschef Therese Lindh.

Beslutsunderlag

- Svar på motion om frukost på högstadiet
- §29 Kf Inkommen motion; Motion (S) om att kommunen ska införa frukost på högstadiet
- §67 UN Motion (S) Frukost på högstadiet
- Motion (S) Frukost på högstadiet, en investering för framtiden

Skickas till

Enhetschef måltid

Kommunfullmäktige (beslut)

Paragrafen är justerad

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Therese Lindh | Enhetschef måltid
0734-64 71 07 | therese.lindh@bollebygd.se

Kommunfullmäktige

Svar på motion om frukost på högstadiet, en investering i framtiden

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen och ge kommunstyrelsen i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för fortsatt utredning i samverkan med berörda förvaltningar.

Ärendet

Ulf Rapp (S) har inkommit med en motion till Kommunfullmäktige gällande att kommunen ska införa frukost på högstadiet. Motionären skriver att ”Forskningen säger enligt lärarförbundet att frukost i skolan ger bättre skolresultat. Prestationen bland eleverna ökar samtidigt som man kan se minskat våld, skolk och mobbing. Personal uppskattar att så många som 50% av högstadieeleverna inte äter frukost innan skolan. Äter man dessutom sällan lunchen regelbundet och på tom mage skall försöka prestera det som behövs för att bygga grunden för resten av sitt liv, då har man en väldigt svår utmaning.”

Måltidsverksamheten och skolans högstadierektorer ställer sig positiva till att prioritera elevernas hälsa och resultat.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har initialt sett över möjligheten till att införa frukost på högstadiet. Om frukost ska erbjudas i samband med fritidsbarnens frukost i skolrestaurangen så skulle enbart eleverna som bor i tätorten kunna erbjudas detta. Elever som har skolskjuts (minst 1/3 av eleverna) kommer i direkt anslutning till skoldagens start och rektorerna har inga möjligheter att justera skolskjutstiderna. Utbildningsförvaltningen bedömer även att personal skulle behövas för att närvara om högstadieeleverna skulle serveras frukost. Rektorerna har i dagsläget ingen möjlighet att avvara personal för detta.

I skolans café säljs mackor, dricka mm mellan kl 9:15-11:15 dagligen samt tre eftermiddagar i veckan. Detta sker i LSS-verksamhetens regi. En möjlighet skulle vara tidigarelägga caféts öppettider, men det fungerar inte i dagsläget för i LSS-verksamheten utan då behöver annan personal bemanna och detta bedöms inte rymmas i dagens personalbudget.

Skolcaféet ses som en lämplig arena i första hand för att erbjuda frukost till högstadiets elever eftersom den är en etablerad mötesplats och i direkt anslutning till ordinarie studielokaler.

Utbildningsnämnden har fått komma med synpunkter på motionen och ställer sig positiva till den. Samtidigt beskrivs svårigheter att lösa det då nya skolskjutstider och nytt schema krävs för insatsen samt att personella resurser är en budgetfråga som behöver tas i budgetberedningen.

Ekonomiska förutsättningar

Det krävs resurser för att dels anställa personal för att bemanna skolcafé vid andra tider samt för livsmedel till frukostserveringen.

Bedömning

I dagsläget finns ingen möjlighet att genomföra frukostservering utifrån skolskjutstider och personalbemanning. För att kunna göra på sikt krävs att en gemensam utredning görs där berörda parter deltar för att planera för genomförande och behov av budget.

Tillskott av medel krävs för att anställa personal som bemannar frukostservering i skolcafé och agerar skolvärd/värdinna vid frukost för att skapa matro alternativt ser över möjligheter att serveras frukost under lektionstid.

En gemensam arbetsgrupp är en förutsättning för att förslaget ska kunna genomföras.

Barnkonsekvensanalys

Beslutet bedöms ha positiva effekter på barns hälsa för de barn som inte äter frukost i hemmet.

Beslutsunderlag

Svar på motion om frukost på högstadiet, en investering i framtiden, Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-11-21

Motion 2022-03-01, SBN2022/64-1

Protokollsutdrag kommunfullmäktige, 2022-03-30, SBN2022/64-2

Svar på remiss från Utbildningsnämnden, SBN2022/64-3

Skickas till

Enhetschef måltid

Kommunfullmäktige (beslut)

BOLLEBYGDS KOMMUN

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ann-Charlotte Lind

Therese Lindh

Förvaltningschef

Enhetschef måltid

16. Granskningsutställning av fördjupad
översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst i Marks
kommun - yttrande KS2022/298

§13

KS2022/298

Granskningsutställning av fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst i Marks kommun - yttrande

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Bollebygds kommun vill skicka med följande som yttrande på granskningsutställningen:

- De smala broarna som påtalas längs väg 1627 är åtgärdade och behöver inte längre påtalas som brist.
- Utvecklingsplan BoHäM är upphävd.
- Det görs en intressant reskvot-sammanställning (bil/kollektivtrafik) på sidan 10, vi föreslår att man lägger till Bollebygds kommun som pendlingsresmål i denna eftersom vi är grannkommun till Marks kommun, och potential för ökad pendling mellan kommunerna finns. För att skapa goda och attraktiva boendemiljöer i närheten av stationer samt bra kollektivtrafikanslutning av befintliga attraktiva boendemiljöer krävs nära och god samverkan mellan kommunerna. Bollebygds kommun ser gärna att Marks kommun och Bollebygds kommun fortsätter den gemensamma dialogen och arbetet kring Götalandsbanan och att kommunerna även fortsättningsvis planerar för dess sträckning.
- Pendelparkering vid Grönkullemotet har tidigare varit ett intresse från Marks kommun. Även om platsen inte ligger i Marks kommun kan det vara nyttigt om det yttras som målpunkt från Marks sida. Bollebygds kommun har gjort ett strategiskt markinköp i december 2022 vid Grönkullemotet. Tillgång till kommunal mark underlättar kommunens möjligheter att möta framtida behov.

Ärendet

Marks kommun har tagit fram förslag till utställningshandling för fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst. Som grannkommun har Bollebygds kommun fått förslaget på remiss med möjlighet att yttra sig.

I kommunstyrelseförvaltningens handläggning har samhällsbyggnadsförvaltningens planenhet tillfrågats.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Bollebygds kommun vill skicka med följande som yttrande på granskningsutställningen:

- De smala broarna som påtalas längs väg 1627 är åtgärdade och behöver inte längre påtalas som brist.
- Utvecklingsplan BoHäM är upphävd.

- Det görs en intressant reskvot-sammanställning (bil/kollektivtrafik) på sidan 10, vi föreslår att man lägger till Bollebygds kommun som pendlingsresmål i denna eftersom vi är grannkommun till Marks kommun, och potential för ökad pendling mellan kommunerna finns.
- Pendelparkering vid Grönkullemotet har tidigare varit ett intresse från Marks kommun. Även om platsen inte ligger i Marks kommun kan det vara nyttigt om det yttras som målpunkt från Marks sida.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande som tilläggsförslag till tredje punkten: För att skapa goda och attraktiva boendemiljöer i närheten av stationer samt bra kollektivtrafikanslutning av befintliga attraktiva boendemiljöer krävs nära och god samverkan mellan kommunerna. Bollebygds kommun ser gärna att Marks kommun och Bollebygds kommun fortsätter den gemensamma dialogen och arbetet kring Götalandsbanan och att kommunerna även fortsättningsvis planerar för dess sträckning.

Ingridh Anderén (M) föreslår följande som tilläggsförslag till fjärde punkten: Bollebygds kommun har gjort ett strategiskt markinköp i december 2022 vid Grönkullemotet. Tillgång till kommunal mark underlättar kommunens möjligheter att möta framtida behov.

Beslutsgång

Ordföranden frågar först om förvaltningens förslag kan antas och finner att så sker. Därefter frågar ordföranden om arbetsutskottet avslår eller bifaller de två tilläggsförslagen och finner att arbetsutskottet bifaller dem.

Beslutsunderlag

- Granskningsutställning av fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst i Marks kommun - yttrande
- Fördjupad översiktsplan Mark Nordväst Granskningsutställning
- Kommunstyrelsens arbetsutskott § 2482022 Beslut om granskningsutställning

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Kommunstyrelseförvaltningen

Suzanna Bengtsson | Kommunsekreterare
0734-64 70 10 | suzanna.bengtsson@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Granskningsutställning av fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst i Marks kommun - yttrande

Förslag till beslut

Bollebygds kommun vill skicka med följande som yttrande på granskningsutställningen:

- * De smala broarna som påtalas längs väg 1627 är åtgärdade och behöver inte längre påtalas som brist.
- * Utvecklingsplan BoHäM är upphävd.
- * Det görs en intressant reskvot-sammanställning (bil/kollektivtrafik) på sidan 10, vi föreslår att man lägger till Bollebygds kommun som pendlingsresmål i denna eftersom vi är grannkommun till Marks kommun, och potential för ökad pendling mellan kommunerna finns.
- * Pendelparkering vid Grönkullemotet har tidigare varit ett intresse från Marks kommun. Även om platsen inte ligger i Marks kommun kan det vara nyttigt om det yttras som målpunkt från Marks sida.

Ärendet

Marks kommun har tagit fram förslag till utställningshandling för fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst. Som grannkommun har Bollebygds kommun fått förslaget på remiss med möjlighet att yttra sig.

I kommunstyrelseförvaltningens handläggning har samhällsbyggnadsförvaltningens planenhet tillfrågats. Bollebygds kommun vill skicka med följande som yttrande på granskningsutställningen:

- * De smala broarna som påtalas längs väg 1627 är åtgärdade och behöver inte längre påtalas som brist.
- * Utvecklingsplan BoHäM är upphävd.
- * Det görs en intressant reskvot-sammanställning (bil/kollektivtrafik) på sidan 10, vi föreslår att man lägger till Bollebygds kommun som pendlingsresmål i denna eftersom vi är grannkommun till Marks kommun, och potential för ökad pendling mellan kommunerna finns.
- * Pendelparkering vid Grönkullemotet har tidigare varit ett intresse från Marks kommun. Även om platsen inte ligger i Marks kommun kan det vara nyttigt om det yttras som målpunkt från Marks sida.

Skickas till

Marks kommun

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Suzanna Bengtsson

Kommunsekreterare

Inledning

Förslag till utställningshandling

Samhällsbyggnadsförvaltningen, Samhällsutvecklingsenheten 2022-09-07

Introduktion till fördjupad översiktsplan för Mark Nordväst

Nu tar vi nästa steg i processen mot en ny fördjupad översiktsplan!

Fördjupning av översiktsplan för Mark Nordväst är ett viktigt strategiskt verktyg för samhällsutvecklingen i nordvästra delen av kommunen. Den ska visa kommunens viljeinriktning och skapa tydliga spelregler för dem som bor, bygger, besöker och verkar i Mark Nordväst på olika sätt.

Översiktsplanearbetet befinner sig nu i utställningsskedet. Alla som är berörda och intresserade är välkomna att tycka till om förslaget.

Utställning sker under tiden 1 december 2022 - 1 februari 2023

Det förslag till fördjupad översiktsplan över kommunens nordväst delar som ni har framför er är ett resultat av en mångårig arbetsprocess som startades upp efter ett beslut i kommunstyrelsen oktober 2013. Under åren har arbetsmaterialet diskuterats och disponerats av olika handläggare och ett förändrat politiskt landskap, och även den framtagna rapporten har färgats av utveckling och förändring. Planen spänner över ett stort geografiskt landskap, som i och för sig är glest befolkat men där tillväxten totalt sett är högst i kommunen. Därmed finns också ett större exploateringsstryck och en väsentligt större benägenhet till utveckling och förändring.

Planens syfte är i första hand att ge beredskap och framförhållning för detta och kanalisera exploateringar till de orter och platser som bedöms långsiktigt hållbara. Planen ger i de inledande delarna en bild av utgångspunkter, kommunens status strukturellt och befolkningsmässigt men också hur och vilken roll Marks kommun spelar i ett regionalt perspektiv. Den helt dominerande tillväxtorten i regionen är Göteborg och tillväxten i Marks nordvästra hörn är helt avhängigt det exploateringsstryck som härrör därifrån. Därmed

Figur 1:1 - Illustration som visar på produkthierarki mellan översiktsplan, detaljplan, byggande och förvaltning.

Samtliga bostäder bör ha tillgång till någon form av grönområde inom 300 meters avstånd. Grönstråk bör lokaliseras längs de naturliga avrinningsstråken och vid lågpunkter för att kunna buffra klimatorsakade översvämningar.

huvudstråket och i de orter som betecknas som noder och länkade orter i Marks kommuns strukturbild. I det mest omfattande del; Geografiska fokusområden, beskrivs vidare huvudorterna i Mark Nordväst och dess förutsättningar. Orterna har med det generellt höga exploateringstrycket och stora antalet förfrågningar ett större behov av nybyggnation av bostäder. Avslutningsvis ges också en bild av fördjupningsområdet med utgångspunkt ur tematiska fokusområden, hur förutsättningarna ser ut och vilket förhållningssätt som ligger till grund för attraktivitetsfaktorer, näringslivsutveckling, infrastruktur, natur- och kulturmiljöer, energi- och miljöfrågor samt miljö- och riskfaktorer.

Planen är i första hand vägledande och har ej direkt juridisk bindning. Den ska ses som ett försök att bli ense om vägval och god framförhållning. God samhällsbyggnad är ett lagarbete där samhällets alla aktörer är inblandade och denna fördjupning av översiktsplan, FÖP, avses vara en transparent och överblickbar spelplan med stöd av politisk enighet över tid.

Utställningshandlingen för Fördjupning av översiktsplan för Mark Nordväst har utarbetats av samhällsutvecklingsenheten på samhällsbyggnadsförvaltningen i Marks kommun 2021. Styrgrupp: kommunstyrelsens arbetsutskott

Medverkande tjänstepersoner:

- Lillemor Berglund Andreasson, Kommundirektör/VD
Spinnerskan,
- Malin Bexell, Förvaltningschef Samhällsbyggnadsförvaltningen
- Victoria Bengtsson, Enhetschef Samhällsutvecklingsenheten
- Sofia Refsnes, Planarkitekt översiktsplan (t o m mars 2017)
- Åsa Hagnestål, Planarkitekt översiktsplan (t o m december 2021)
- Ing-Marie Sjöblom, Planhandläggare översiktsplan (t o m maj 2021)
- Julia Lindahl, Planarkitekt översiktsplan
- Elin Berg, Planarkitekt översiktsplan
- Karin Alfredsson, Planarkitekt översiktsplan
- Duncan Van 't Land, Planhandläggare översiktsplan
- Petronella Hauptmann, GIS-samordnare

Ett flertal tjänstepersoner inom Marks kommun har i olika delar av arbetet medverkat med sina respektive specialistkunskaper.

Jawa samhällsbyggnad har deltagit genom Pernilla Jacobsson.

Utgångspunkter

Översiktsplanen och fördjupningar av den är en del av framtidsdiskussionen i Marks kommun. Den anger vilka prioriteringar som behöver göras och vilken inriktning den fysiska planeringen bör ha för att nå en hållbar samhällsutveckling. För att kunna analysera framtidsfrågor på en mer detaljerad nivå och redovisa ställningstagande i större skala har en fördjupning av översiktsplanen för den nordvästra delen av Mark tagits fram.

Fördjupning av översiktsplanen

Bakgrund, uppdrag och organisation

Idag finns fyra gällande fördjupningar för Mark Nordväst: Komplettering av översiktsplan för Mark (Finns ej digitalt) (antagen KF 1997-12-16), Hyssna (KF 1996-12-17), Sätilla (KF 2003-10-21) och Fotskäl (KF 1991-06-25). Efter att dessa fördjupningarna antogs har förutsättningar för mark- och vattenanvändningen förändrats och kraven på planeringsunderlagen har ökat. Invånarantalet i Mark Nordväst har ökat. Närheten till den växande storstadsregionen samt en utbyggnad av Landvetter flygplats och Götalandsbanan har också

betydelse för utvecklingen i denna del av kommunen. Kommunstyrelsen beslutade i oktober 2013 att ersätta gällande Fördjupningar av översiktsplan för området och ge bygg- och miljökontoret i uppdrag att upprätta en ny FÖP för Mark Nordväst. Arbetet med fördjupningen för Mark Nordväst leds av samhällsbyggnadsförvaltningen med kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU) som styrgrupp för arbetet.

Syfte och mål

Syftet med en ny FÖP för nordvästra delen av Mark är att bryta ner den kommunövergripande översiktsplanens strategier och arbeta med dem i en större skala. Meningen är att Fördjupningen av översiktsplanen för Mark Nordväst ska vara ett underlag som är tillräckligt detaljerat för att fungera som program för kommande detaljplanering, och som underlag för att göra lämplighetsbedömningar och avvägningar vid förhandsbesked och bygglov. Målet för samhällsplaneringen i Mark Nordväst är att skapa en hållbar och attraktiv utbyggnad i enlighet med översiktsplanens strukturbild, strategier och befolkningsmål. Det innebär att förutsättningar för en kraftigare befolkningsutveckling skapas, samtidigt som belastningen på miljön minimeras. Bebyggelseutvecklingen behöver ske i attraktiva lägen där den samtidigt stödjer utvecklingen av effektiva och hållbara kommunikationer mellan bostäder och arbetsplatser i regionen.

Process och tidplan

Processen att ta fram en Fördjupning av översiktsplan för Mark Nordväst består av flera skeden som regleras av plan- och bygglagen (PBL), se figur 2:1. När ett planförslag tagits fram samråds det med myndigheter, organisationer, kommunmedborgare och andra intresserade. Utifrån inkomna synpunkter revideras förslaget och ställs sedan ut under minst två månader. Efter ytterligare justeringar kan planen slutligen antas av kommunfullmäktige. Ambitionen i arbetet med FÖP Mark Nordväst är att genom en öppen process och kontinuerlig dialog mellan invånare, förtroendevalda och tjänstemän skapa en väl förankrad FÖP.

Figur 2:1 - Processen att ta fram en fördjupning av översiktsplan (FÖP)

Avgränsning av Mark Nordväst

För att få ett helhetsperspektiv och tydliggöra sammanhangen mellan orter och omgivande landsbygd, anger Översiktsplan för Mark att nya fördjupningar ska tas fram för större, mer heltäckande områden av kommunen än som tidigare varit praxis, se figur 2:2. Den geografiska avgränsningen av Mark Nordväst följer indelningen i ÖP, och gränsar till FÖP-områdena Mark Sydväst och Centrala Mark.

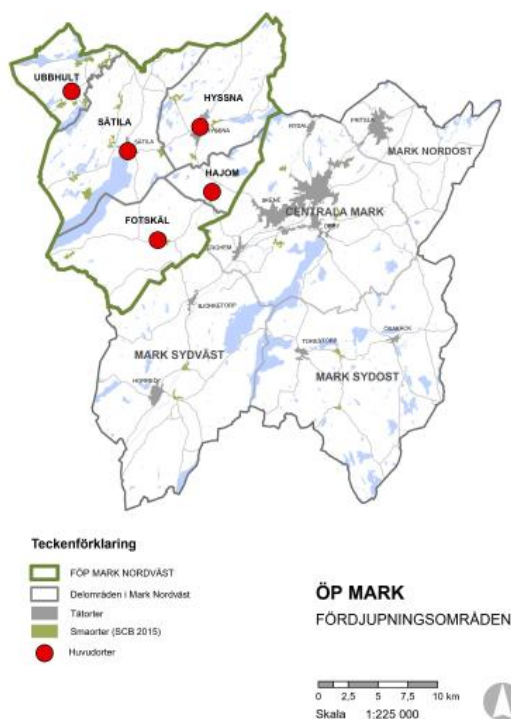
Definition av orter enligt SCB

Tätort tätbebyggt område med minst 200 invånare där avståndet mellan husen är mindre än 200 meter samt där andelen fritidsfastigheter understiger 50 %.

Småort småorter är koncentrerad bebyggelse med 50-199 folkbokförda invånare.

Landsbygd och övriga orter omfattar allt utom just tätorter och småorter, dvs. även orter med färre invånare än ovanstående.

Definition av orter enligt SCB.

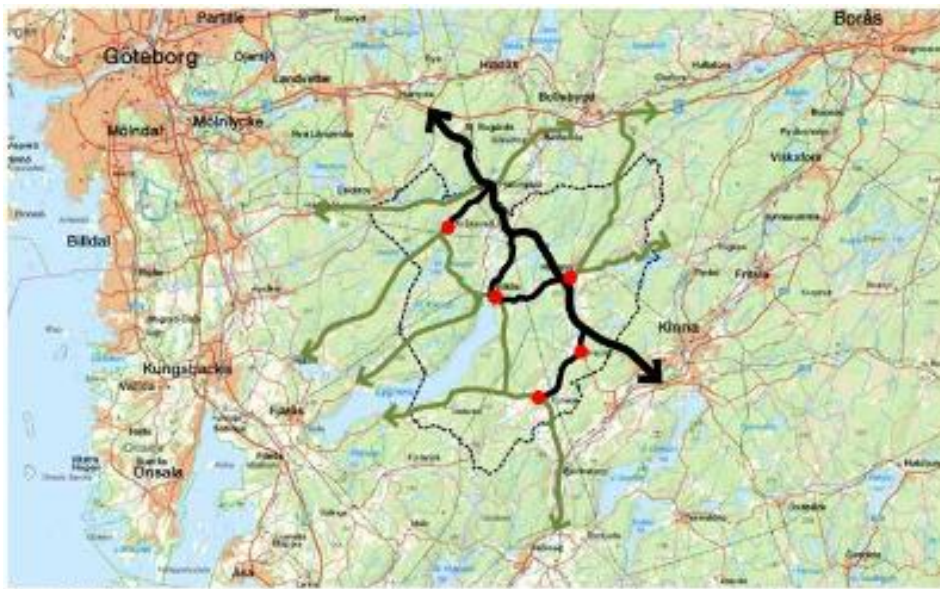
Läget i regionen

Mark Nordväst i sitt omland

Mark Nordväst är ca 270 kvkm stort och utgör drygt 27 procent av Marks kommuns sammanlagda yta.

Fördjupningsområdet gränsar till Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Bollebygd och Borås kommuner. Mark Nordväst skiljer sig från kommunen som helhet genom att den största utpendlingen går till Göteborg och därmed i praktiken redan ingår i Göteborgs lokala arbetsmarknadsregion.

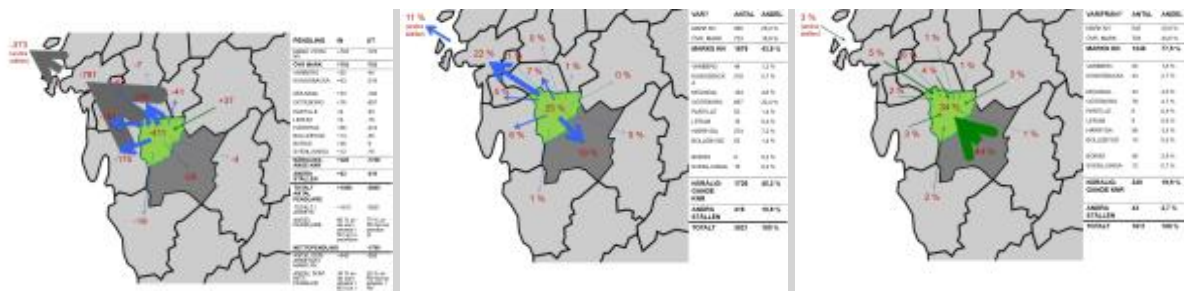
Figur 2:2 - Indelning av kommunen i fördjupningsområden enligt översiktsplanen och de fem delområden som ingår i Mark Nordväst. Figuren visar även huvudorter, småorter och landsbygd.

Figur 2:3 - Mark Nordvästs läge i regionen. Svarta vägar är huvudstråk och länkade stråk enligt strukturbilden och gröna vägar är interna och externa stråk.

Pendling

Tre fjärdedelar arbetspendlar ut från Mark Nordväst. Utpendlingen till Göteborg är störst med 22 procent. Näst störst pendling går till övriga delar av Marks kommun (19 %). Utpendlingen till Borås är endast 0,2%. Nästan hälften av dem som arbetar i Mark Nordväst kommer från andra delar av Mark. Se figurerna 2:4-6 nedan.

Figur 2:4-6 - Pendlingsmönster

Restider

De tidsmässiga avstånden till de större målpunkterna i Mark Nordvästs omland varierar mellan orterna. Tabellen i figur 2:7 nedan är en ögonblicksbild av hur avstånden ser ut idag, med bil eller kollektivtrafik från huvudorterna till de fem största målpunkterna i omlandet. Huvudorterna i Mark Nordväst ligger på restider under 45 minuter med bil till de fem målpunkter som jämförs, utom Fotskäl där det tar 51 minuter och Hajom 46 minuter med bil till Göteborg. Med buss varierar restiderna

betydligt mer. I tvärled och till Landvetter flygplats är förbindelserna med kollektivtrafik mycket sämre. De orter som haft en negativ befolkningstillväxt har också de längsta restiderna till Göteborg, varifrån inflyttningen huvudsakligen sker. Med infrastruktursatsningar som Götalandsbanan och upprustning av väg 156, förväntas restiderna kortas för hela Mark Nordväst, med en längre inflyttningsradie som följd.

Restidkvoter längs huvudstråket

Generellt anses restidskvoter mellan bil och kollektivtrafik på under 1,5 vara acceptabla (Göteborgs stad 2013). Alla huvudorter i Mark Nordväst har restidskvoter under 1,5 längs huvudstråket till Göteborg och Kinna. Till Landvetter, Kungsbacka och Borås är restidskvoterna högre från alla orter, och i vissa fall extremt höga, se figur 2:7 nedan.

	KINNA	KUNGSBACKA	GÖTEBORG	BORÅS	LANDVETTER
	Resecentrum	Station	Centralstation**	Resecentrum	Flygplats
SÅTILA (Sätla centrum)	22 km	29 km	44 km	43 km	23 km
Restidskvot Buss/bil	1,32	1,69	1,46	2,63	2,74
HYSSNA (Hyssna Handel)	16 km	36 km	45 km	36 km	24 km
Restidskvot Buss/bil	1,00	2,22	1,47	2,20	3,1
UBBHULT (Ubbhults kapell)	30 km	24 km	39 km	39 km	18 km
Restidskvot Buss/bil	1,65	1,50	1,94	2,72	4,12
Bil 5 km + buss från Källarbacken*/Bil	1,40	-	1,59	2,50	3,52
FOTSKÅL (Fotskåls kyrka)	20 km	32 km	57 km	50 km	36 km
Restidskvot Buss/bil	1,30	-	-	-	-
Bil 7 km + buss från Hjorttorp*/bil	1,40	3,03	1,53	1,95	2,35
HÄJOM (Hjorttorp)	10 km	39 km	50 km	42 km	29 km
Restidskvot buss/bil	1,07	2,31	1,47	1,89	2,43

Figur 2:7. Avstånd i kilometer (km) och restidskvoter mellan orterna i Mark Nordväst och målpunkter i regionen. Busstiderna är beräknade med ankomst vardagar ca kl 8. Restidskvoter under 1,5 anses generellt acceptabla och är markerade med grönt, över 2,0 (oacceptabla) är markerade med rött, och övriga med blått. Källa: Sweco 2015, hitta.se och reseplanerare.vastrafik.se. Idé: Pernilla Jacobsson. *inkl. bytesmarginal 5 min, **430 hpl Heden.

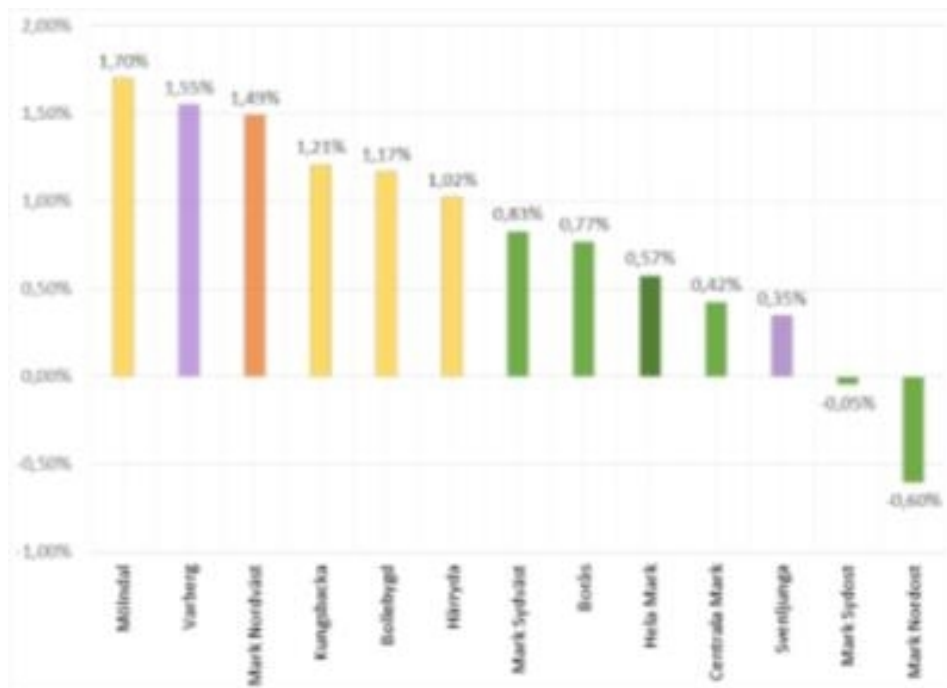
Hållbar samhällsutveckling

För att kunna uppnå en hållbar samhällsbyggnad och möta framtida utmaningar i Mark Nordväst är det viktigt att planering och byggande samverkar enligt den kommunövergripande översiktsplanens befolkningsmål, strukturbild och strategier. Dessa har i detta kapitel brutits ner och analyserats utifrån de förutsättningar och möjligheter som finns i Mark Nordväst.

Befolkningsutveckling

Mark nordväst växer mest i Mark

I Mark Nordväst bor cirka 7600 personer (SCB 2020-12-31) vilket motsvarar en femtedel (22 %) av befolkningen i Marks kommun. Mark Nordväst växer kraftigt och är den delen av kommunen som växer mest. Befolkningen växer 2,5 gånger snabbare (1,49 % per år) än i kommunen som helhet (0,57 % per år), se figur 3:1.

Figur 3:1. Jämförelse av befolkningsutvecklingen genomsnitt per år mellan 2016-2021 i Mark Nordväst med angränsande kommuner och kommuner. Källa: SCB, 31-12-2016 / 31-12-2021

Tätorterna ökar medan orterna och landsbygderna minskar

I Mark Nordväst finns enligt SCB:s definition (2015) tre tätorter, se figur 3:2 nedan. Störst är Sätilla med cirka 1140 invånare, följt av Hyssna med cirka 660 invånare, samt Kråkered (Ubbhult) med cirka 230 invånare (SCB 2020). Av småorterna är Fotskäl störst med cirka 190 invånare (2020), men även Hägnen-Flyksnäs (Ubbhult), Almered (Sätilla) och Hultet (Ubbhult) har cirka 100 invånare eller mer.

MARK NORDVÄST	NULÄGE			MÅLSCENARIO				NOLLSCENARIO			
	Befolkning 2012	Befolkning 2017	Befolkning 2020	Befolkning 2018	Bostadsför sörjningsp rogram Nv	CASTOR/ÖIS Fogd mellan 2018/2021	Befolknings ökning/år i % 2030	Antal nya bostäder	Befolkning 2035	Befolknings ökning/år i % 2030	Antal nya bostäder
SÄTILA-området	2672	2814	2984	3080		26	5,1	100	3210	1,5	198
Sätila tätort	1106	1159	1244	1360	1700	3	5,9	240	1320	1	76
Övriga orter, landsbygd	1566	1655	1740	1800	5132	23	1,3	80	1890	1,1	120
HYSSNA-området	1758	1765	1885	1927		17	3,6	250	1780	0,5	10
Hyssna tätort	616	629	661	693	967	0	6,1	140	660	0,4	20
Övriga tätorter, landsbygd	1142	1136	1220	1230		17	2	70	1120	-0,1	-10
UBBHULT-området*	1001	1078	1121	1201		28	4,1	150	1340	1,5	128
Ubbhult tätort*	170	205	232	270	260	0	13,2	120	320	6,1	60
Övriga tätorter, landsbygd	831	873	889	940		28	1,2	30	1020	1	68
FOTSKÄL-området	1181	1164	1205	1280	283	9	1,5	60	1220	-0,2	-20
Hajom-området**	474	460	480	480	284	50	3,8	60	450	-0,2	-10
MARK NORDVÄST	7087	7288	7571	8061	8585	90	3,1	780	7920	0,71	200

Figur 3:2 - Bostadsbehov och fördelning av befolkningstillväxt mellan olika delar av Mark Nordväst enligt målskenario (mitten) och nollscenari (till höger). Enligt SCB räknas Sätila, Hyssna och Ubbhult (Kråkered) som tätorter (Ubbhult sedan 2015), vilka särredovisas i tabellen. Nollscenariot är en ren framskrivning av befolkningstillväxten 2012-2020 (nuläge till vänster), medan målskenariot innefattar bedömningar av utvecklingen utifrån nuläge och översiktsplanens intentioner. * Ubbhult Kråkered räknas sedan 2015 som tätort enligt SCB. Befolkning i tätorter enligt statistik för respektive NYKO-område, utom Ubbhult 2012 som räknats ut med utgångspunkt från statistik för småorter 2010 och tätorter 2015. Befolkningsantalet 2020 är hämtat från kommuninvånarregistret KIR. ** Området kring Skene skog ingår i FÖP Kinna-Skene-Örby och har inte räknats in.

Bakgrund

Genom att bygga efter översiktsplanens strukturbild och strategier skapas förutsättningar för utvecklade kommunikationer och kortare restider till arbetsplatser i regionen. Då kan de växande skillnaderna mellan Mark Nordväst och andra delar av kommunen successivt jämnas ut.

Befolkningsscenarier för Mark Nordväst

Målskenario

Målet för tillväxten i hela kommunen är att befolkningen år 2030 växer med en procent per år, baserat på statistiken från år 2012, se ÖP del 1 Befolkningsmål. Målskenariot förutsätter en kraftig utbyggnad enligt strukturbilden tillsammans med satsningar på kollektivtrafik och annan stödjande infrastruktur. Målskenariot för antal nya bostäder i Fotskäl och Hajom är omfördelat 2020. Om befolkningsmålet bryts ner till kommunens olika delar, med utgångspunkten att alla delar ska växa, så blir målet för Mark Nordväst att befolkningen växer med drygt 2 % per år 2030, vilket ger över 9000 invånare år 2030, det vill säga cirka 1100 fler än i nollscenariot se figur 3:2. Detta mål innebär en större tillväxt än idag, även för Mark Nordväst, men medför samtidigt att balansen

mellan olika delar av kommunen blir jämnare än vid dagens utveckling.

Nollscenario

Vid framtagande av nollscenariot 2012 bedömdes att befolkningen i kommunen skulle växa något snabbare 2012-2030 än under 2006-2012. Befolkningen i Mark Nordväst kommer enligt nollscenariot att år 2030 vara cirka 7900 personer vilket är drygt 350 fler än år 2020, räknat på 2,2 personer per bostad, se figur 3:2.

Bostadsbehov enligt målsenario

När befolkningen växer behövs också fler bostäder, antingen genom att nya byggs eller att befintliga hus byggs om. Sedan samrådet har det tillkommit ett antal bostäder, vilka har subtraherats från målscenariot 2018. I hela Mark Nordväst behöver det tillkomma cirka 600 bostäder mellan år 2021-2030, enligt senaste uppdateringen (2020) jämfört med cirka 300 i nollscenariot, se figur 3:2.

Befolkningsscenarier och bostadsbehov

Nollscenario i Mark Nordväst

Idag varierar befolkningsutvecklingen betydligt mellan olika områden i Mark Nordväst, se figur 3:2. Om inga förändringar görs i inriktningen för den fysiska planeringen kommer skillnaderna att fortsätta öka.

Målsenario i Mark Nordväst

Eftersom förutsättningarna ser olika ut, kommer också planeringsmålet att variera mellan de olika delarna i Mark Nordväst, nedan uppdaterat 2020.

Sättila har den högsta inflyttningen och största befolkningstillväxten i kommunen idag, och bedöms ha fortsatt stor potential för inflyttning. Målet för befolkningstillväxten är att det ska byggas cirka 200 bostäder i Sättila fram till 2030 och därmed bo nästan 1700 invånare i tätorten.

För *Hyssna* huvudort är målet att bygga drygt 130 bostäder fram till 2030, vilket ger en befolkning på drygt 930 personer, det vill säga cirka 270 fler än i nollscenariot. Hyssna har med sitt strategiska läge i huvudstråket, se Strukturbild nedan, sin relativt höga service nivå och sitt attraktiva natur- och kulturlandskap, mycket goda förutsättningar för tillväxt.

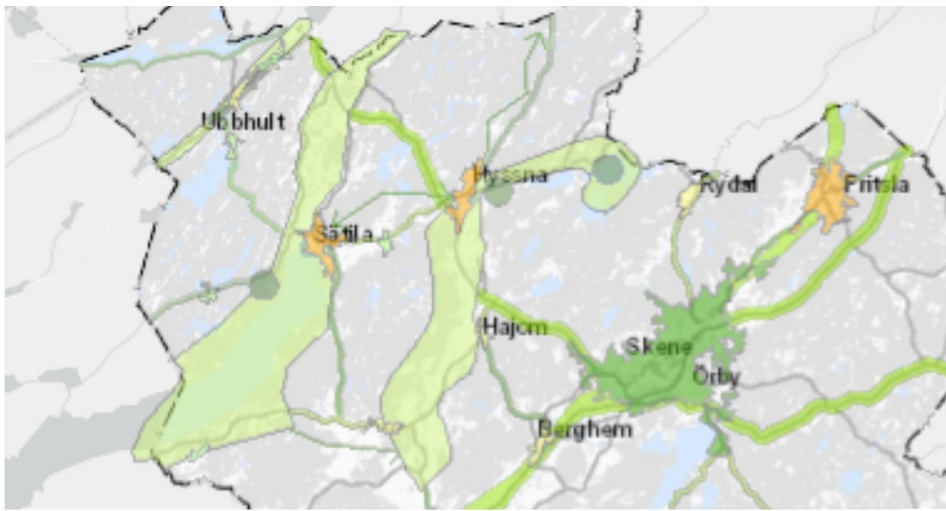
I målsceariot byggs det 50 bostäder, varav 40 kvarvarande, i *Hajom* fram till 2030, vilket ger en befolkningsökning på cirka 90 personer jämfört med nollscenariot. Hajom ligger strategiskt inom cykelavstånd till hållplats Hjorttorp i huvudstråket, har service i byn, erbjuder utblickar mot Surtans dalgång och bedöms ha goda möjligheter att utvecklas som boendeort.

I *Ubbhults* tätort (Kråkered) är målet fortsatt att bygga 120 bostäder fram till 2030, vilket ger 150 fler invånare än i nollscenariot. Ubbhult är den huvud ort i Mark Nordväst som har kortast restid med bil till Göteborg, Landvetter, Borås och Kungsbacka, se figur 2:7, och har länge varit attraktiv för inflyttning.

I målsceariot byggs det 70 bostäder, varav 55 kvarvarande, i *Fotskäl* fram till 2030, vilket ger en befolkning på knappt 200 fler än i nollscenariot, se figur 3:2. Fotskäl har kommunal service i form av äldreboende, skola, förskola och ishall samt ett attraktivt kultur- och natur landskap.

Småorterna och landsbygderna betyder mycket för mångfalden av miljöer i Mark Nordväst och bör därför utvecklas för att öka attraktiviteten. Totalt beräknas 130 bostäder behöva tillkomma i någon av de utpekade småorterna eller på landsbygden fram till 2030, vilket genererar en befolkning på drygt 5130 invånare. Strategiskt värdefulla småorter att utveckla i Mark Nordväst är Almered, Svansjökulle-Bokelid, Sjödal, Hultet och Tostared, se Strukturbild för Mark Nordväst nedan.

Strukturbild och utvecklingsinriktning

SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, FAO, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Karta Strukturbild och Utvecklingsinriktning

Strukturbild

Utvecklad strukturbild Mark Nordväst

Översiktsplanens strukturbild ger riktlinjer för hur nya områden för blandad bebyggelse bör pekas ut. En mer detaljerad strukturbild för Mark Nordväst har tagits fram, se Strukturbild ovan.

Vikten av huvudstråket

I Mark Nordväst utgör väg 156 ett huvudstråk i ÖP, med större målpunkter som Kinna/Skene i sydost, och Landvetter flygplats och Göteborg i nordväst. I stråket finns utvecklingsnoderna Hajom och Hyssna samt pendlingsnoderna Björlanda och Källarbacken (Härryda kommun). I anslutning till huvudstråket ligger de länkade orterna Ubbhult, Sättila och Fotskäl, vilka med länkstråk kopplas till huvudstråket. Genom att i första hand koncentrera bebyggelseutvecklingen till utvecklingsnoder och länkade orter skapas kraftfullare underlag för service, omsorg och kollektivtrafik. Restiderna förkortas och fler får möjlighet att bosätta sig och stanna i kommunen.

Utvecklingsnoder och länkade orter

De fem utvecklingsnoderna och länkade orterna i ÖP utgör naturliga huvudorter i Mark Nordväst, det vill säga Sättila, Hyssna, Fotskäl, Ubbhult (Kråkered) och Hajom. Dessa bedöms ha god

utvecklingspotential tack vare sin växtkraft, service utbyggnad och/eller strategiska läge. På samma sätt görs bedömningen att de småorter som i kraft av sitt läge har potential att växa är Hultet, Sjödal, Svansjökulle-Bokelid, Almered, och Tostared (kyrkbyn).

Interna och externa länkar

De tre viktigaste interna länkarna mellan huvudorter och småorter som kan identifieras är Ubbhult–Sätilla, Sätilla–Fotskäl och Hajom–Berghem. De regionala sambanden förstärks av fyra viktiga externa länkar: Ubbhult–Lindome, Ubbhult–Fjärås, Sätilla–Kungsbacka; Fotskäl–Kungsbacka; och Hyssna–Bollebygd/Borås, se Strukturbilds karta ovan.

Utvecklingsinriktning

Boverkets modell för översiktsplanering 2.1 föreslår att begrepp som strukturbild ska ersättas med begreppet utvecklingsinriktning för att förtydliga den framtida målbilden. Inom aspekten utvecklingsinriktning interagerar de tre kategorierna bebyggelse, kommunikationer samt natur och friluftsliv. Kärnor, noder, värdekärnor och viktiga funktioner används för att nyansera dessa teman, se Utvecklingsinriktning i kartan ovan.

Strukturerna bebyggelse och transport

Översiktsplanens strukturbild belyser bebyggelsestrukturen i kartans utvecklingsnoder, länkade orter och småorter, samt samt strukturen kommunikationer i huvud- och länkstråk samt interna och externa länkar. Pendlingsnoderna kan betecknas som viktiga funktioner för strukturen kommunikationer.

Strukturerna natur och friluftsliv

Strukturbilden för Mark Nordväst har kompletterats med de viktigaste områdena för natur- och friluftsliv, som ett tillägg till översiktsplanen. I kartan Utvecklingsinriktning ovan redovisas även värdekärnor, viktiga funktioner och grönblå samband däremellan. Dessa kan belysa utvecklingsmöjligheter i den grönblå strukturen och där motstående intressen bör utredas. Områdena

för natur och rekreation sammanfaller till största delen med Storåns och Surtans dalgångar, samt även Ubbhultsdrumlinen.

Värdekärna

Värdekärnor utgör en del av stora områden för natur och friluftsliv där områdets kvaliteter är koncentrerade. Till grönblå värdekärnor klassas drumlinformationen, Lygnern, Ramhultafallet, Stoms Ås och Liagärde naturreservat.

Viktig funktion

Viktiga funktioner utgörs av anläggning eller plats som är av stor betydelse för service, idrott, friluftsliv eller turism. Viktiga grönblå funktioner är Sätilla sand samt turistnäringen kopplad till Lygnern och Hyssna leden.

Riksintressenas hantering

Riksintressen i Mark Nordväst

Miljöbalken (MB) anger att områden av riksintresse för naturmiljö, kulturvård och friluftsliv ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. (MB 3:6)

Riksintresseanspråken har en värdebeskrivning och en geografisk avgränsning vilken bör ses som ungefärlig. Dessa kan enligt Länsstyrelsen inom översiktsplaneringen tolkas utifrån ett lokalt perspektiv och i vissa fall justeras geografiskt. Ansvar för att peka ut anspråk och beskriva riksintressens värden är fördelat på flera statliga myndigheter vilka benämns som riksintressemyndigheter. Bland dessa återfinns även myndigheter som pekar ut anspråk för anläggningar för exempelvis kommunikationer, energidistribution och vattenförsörjning. (MB 3:8) Enligt miljöbalken klassas även Natura 2000-områden som riksintressen. (MB 4:8) (Stöd för hantering av riksintressen i fysisk planering, Länsstyrelsen Västra Götaland 2018)

SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, FAO, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Karta över riksintressen i Mark Nordväst

Natura 2000

Fördjupningen föreslår inga åtgärder som medför påtaglig skada på Natura 2000-områdena Stoms ås, Ramhultafallet eller Årenäs-Tostakulla. Riksintressena beskrivs utförligare i avsnitt Tematiska fokusområden.

Riksintressen enligt miljöbalken

Riksintresse för kulturvård

För riksintresset gällande Hyssna gamla kyrka och Melltorps radby finns det upprättade områdesbestämmelser daterade 2000-01-13. Därav föreslås inga åtgärder inom eller i anslutning till området, dock finns ett LIS 05A utpekad i ÖP, vars sydligaste del visuellt kan komma att påverka riksintresset för kulturmiljö.

Riksintresse för naturvård

Gode mosse och Uttermossen. För riksintressena gäller att områdenas hydrologi bör skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning, torvtäkt och skogsavverkning, även i kantzonen. Det föreslås inga åtgärder inom gränserna för Gode mosse eller Uttermossen.

Ubbhultsdrumlinen. Längs riksintresset föreslås utbyggnad koncentrerad till huvudorten Kråkered enligt Planprogram Ubbhult (KS 2016). Planprogrammet hänvisar till att övrig bebyggelse ska

placeras i gränserna till riksintresseområdet för att minimera påverkan. Med hänsyn till naturvärdena ska till exempel bebyggelse vara väl anpassad till landskapsbilden, för att föreslagna åtgärder inte ska medföra påtaglig skada på riksintresset. Riksintresse Ubbhultsdrumlinen bedöms komma att påverkas i tätorten Kråkered. Därutöver sker kontinuerligt tillkommande enstaka bebyggelse genom bygglovgivning som i sin helhet riskerar att påtagligt skada riksintresset. Efter samrådet av FÖP Mark Nordväst har landskapsbilden på drumlinen studerats och en konceptuell indelning har skett utefter nuvarande bebyggelsesamlingar inom riksintresset. Syftet med studien av landskapsbilden är att betona de ytor inom riksintresset som fortsatt behöver hållas fria från bebyggelse, för att inte ytterligare påtagligt skada riksintresset. De befintliga bebyggelsesamlingarna i Ubbhult kallas lokalt för ”byar i byn”. FÖP Mark Nordväst föreslår att det är i dessa samlingar som bebyggelse som tillkommer utan planförfarande bör förläggas, med en placering utanför riksintressegränsen, se avsnitt Geografiska fokusområden.

Lygnern och Storåns dalgång. Riksintressena bedöms komma att påverkas i serviceorten Sättila. Riksintresseområdet omfattar både skolområdet och ett antal bostadsområden. En precisering av gränsen underlättar också för att kunna tillgodose bebyggelsetrycket i Sättila. Däremot bedöms inte riksintresset att påverkas i sin helhet. Ett detaljplaneuppdrag för Smälteryd (före detta anstalten i Sättila) pågår. Området är sedan tidigare ianspråktaget inom riksintresset för naturvård och friluftsliv och i detaljplanen arbetas aktivt kring lösningar för att upprätthålla dessa värden. Även ett planprogramarbete pågår för att säkerställa optimering av riksintressenas värden runt omkring Smälteryd och Sättila sand.

Surtans dalgång. Riksintresset bedöms inte direkt att komma att påverkas i utvecklingsnoden Hyssna, då värdet ligger i att Surtan med biflöden är viktiga lek- och uppväxtområden för lax och havsöring. Områden för blandad bebyggelse föreslås i anslutning till riksintresset, dock ej inom områdesgränsen. LIS-område 05B sträcker sig på båda sidor om Surtan och möjliggör att bebyggelseområden kan förläggas närmare än 100 meter från ån.

Det är viktigt att naturmiljövärden värnas inom den 50 meter breda allmänna passagen längs vattendraget för att inte påverka riksintresset.

Riksintresse för friluftsliv

Lygnern och Storåns dalgång. Friluftsintressena Lygnern och Storåns dalgång bedöms komma att påverkas i serviceorten Sättila. Däremot bedöms inte riksintresset att påtagligt påverkas negativt eftersom tätortens service stärker riksintresset i sin helhet. I detaljplanen för Smälteryd arbetas aktivt kring lösningar för att bevara områdets friluftsvärden, där exempelvis kulturmarker bevaras söder om området och stigförbindelser länkas. Se karta över riksintressen för precisering av ny gränsdragning. Ett planprogramarbete pågår för att säkerställa optimering av riksintressenas värden runt omkring Smälteryd och Sättila sand, exempelvis att minimera påverkan på vattentäkten och att friluftsanordningar inte påtagligt ska påverka riksintresset.

Riksintresse för kommunikationer

Inom riksintresset för Landvetter flygplats föreslås inga åtgärder som kan medföra påtaglig skada på hinderbegränsande yta, inte heller inom influensområdet med hänsyn till flygbuller. Trafikverket arbetar med en uppdatering av preciseringen av riksintresse Landvetter flygplats. Föreslagna förändringar berör inte arbetet med fördjupningen.

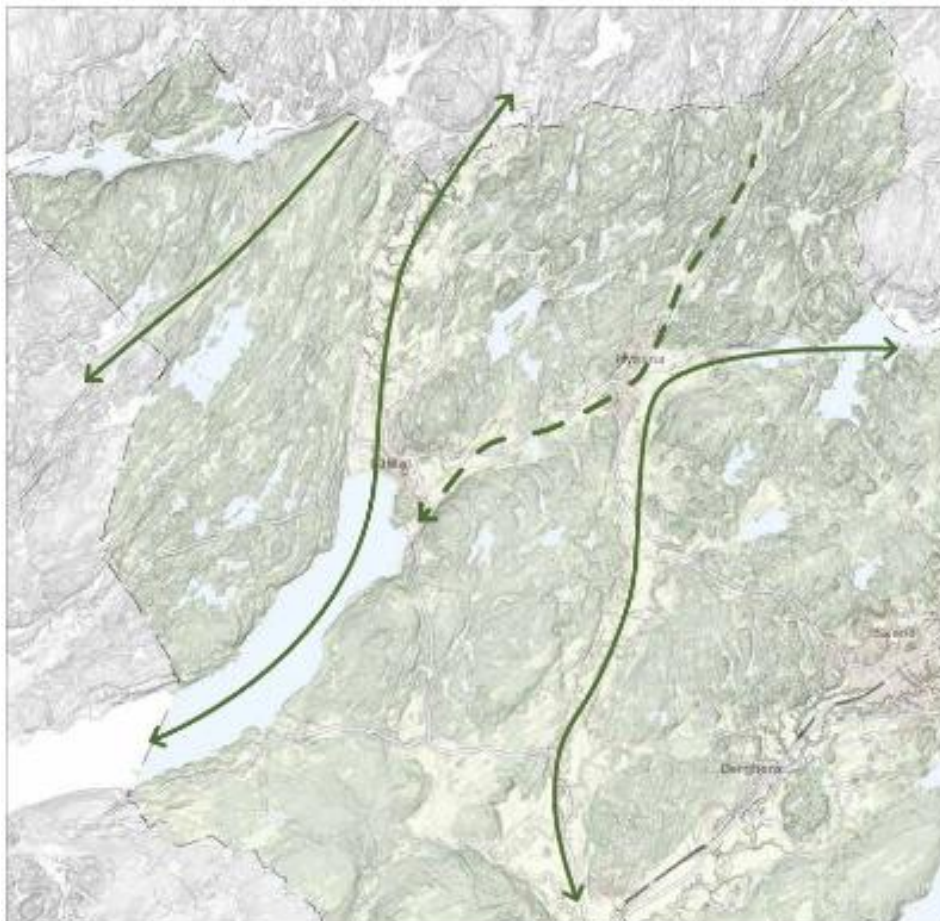
Riksintresse för stamledning och stationer

Den 400 kV-ledning som går mellan Horred och Stenkullen omfattas av riksintresse för energi, vilket innebär att kraftledningen är en del av ett större sammanhängande system för eldistributionen och är av nationellt intresse. En förnyelse inom samma sträcka som den befintliga pågår för de äldsta ledningarna.

Almered. Bebyggelseutveckling i Almered i närheten av stamledningen föreslås på ett avstånd av 500 meter. Därmed ligger bebyggelsen utanför skyddsavståndet och bebyggelseutvecklingen bedöms inte påverka riksintresset för stamledning och stationer.

Riksintresse för vattenförsörjning

Lygnern inom Hallands län. I västra delen av Lygnern finns en dricksvattentäkt för Kungsbacka kommun, vilken är utpekad som riksintresse för vattenförsörjning. Vattenskyddsområdet och riksintresset sträcker sig till länsgränsen, men Länsstyrelsen i Halland bedömer att påverkan på dricksvattnet kan ske kring hela sjön. Ett planprogramarbete pågår för att säkerställa optimering av riksintressenas värden runt omkring Smälteryd och Sätilla sand, exempelvis att minimera påverkan på vattentäkten och att friluftsanordningar inte ska medföra skada på riksintresset. Marks kommun är i slutfasen av utbyggnad av en överföringsledning, vilken ska ansluta orterna i nordvästra Mark till vatten- och avloppsförsörjning (VA) från centralorten. Även bebyggelsesamlingarna kring Lygnern, till exempel Basås, Flohult och Dyrenäs kommer att anslutas till kommunalt VA via överföringsledningen.

Figur 2:3 - Det unika landskapet i Mark Nordväst är markerade med gröna pilar på kartan.

Heldragen linje representerar dominanta landskapsrum och streckad linje lokalt identitetsskapande rum. Ubbhultsdrumlinen samt Storåns och Surtans dalgång från Hålsjöarna är dominanta landskapsrum medan dalgången mellan Grönered, Hyssna och Sätilla kan anses lokalt identitetsskapande. Genom att i första hand koncentrera bebyggelse utvecklingen till utvecklingsnoder och länkade orter ges övriga landskapsrum möjlighet att bevaras.

Avvägning av jordbruksmark

Tillägg till Översiktsplanen (2017)

Nedanstående citat är hämtat från ÖP del 1 kapitel 3.3

Avvägningar mellan olika intressen:

*”JB Område med jordbruksmark – B/J/K Bebyggelseutveckling
Bebyggelseutveckling bör i första hand ske genom förtätning och komplettering av befintlig bebyggelse i stråkens knutpunkt, utvecklingsnoder eller länkade orter. Flera av dessa orter har relativt gles bebyggelse som i många fall ligger omlott med jordbruksmark. Vid bebyggelseutveckling genom förtätning och komplettering i dessa orter, måste därför en avvägning mellan*

jordbruksintresset och bebyggelseintresset alltid göras. Prövning av ny bebyggelse på produktiv jordbruksmark bör alltid ske restriktivt och ev. lokalisering motiveras tydligt. Starkt vägande skäl för ett ianspråktagande av jordbruksmark är att föreslagen bebyggelse:

- 1. utnyttjar ianspråktagen mark effektivt och ytsnålt;*
- 2. ligger i en knutpunkt, utvecklingsnod eller länkad ort;*
- 3. ligger inom ca 300 meter fågelvägen eller 400 meter gångvägen till kollektivtrafikhållplats och/ eller andra servicefunktioner;*
- 4. inte i onödan splittrar upp brukningsenheter.*

Vid ett ev. ianspråktagande av produktiv jordbruksmark för bebyggelse eller andra åtgärder redovisas ianspråktagen areal och exploateringens påverkan på jordbruket i detaljplan.”

Väsentligt samhällsintresse

Samtliga utpekade områden i fördjupningen bedöms utgöra ett regionalt och lokalt väsentligt samhällsintresse för bostadsförsörjningsbehovet och/eller kommunal service. Det regionala samhällsintresset bedöms stort och består i arbets- och bostadsmarknadsförstoringen medan det lokala intresset bedöms som mycket stort. Det innebär att tillgodose bebyggelsestrycket i området samt att uppfylla ÖPs kriterier om att den huvudsakliga bostadsutvecklingen ska ske i huvudorterna, för anslutning till teknisk infrastruktur, med möjlighet till ett utbyggt serviceutbud med mera.

Närhetsprincipen till kollektivtrafik

Inom FÖP Mark Nordväst har rekommenderat avstånd till kollektivtrafikhållplats fastställts till 400-800 meter (Sweco 2015).

Avvägning mot ÖP

Samtliga områden anses uppfylla de två första punkterna i ÖP gällande att 1) utnyttja ianspråktagen mark effektivt och ytsnålt; 2) ligga i anslutning till nod och länkad ort. Därav redovisas detta inte

områdesvis. Områdenas planeringsförutsättningar beskrivs i sin helhet under respektive ort i avsnitt Geografiska fokusområden.

Sätila

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

Karta som visar markanvändning i Sätila

Sätila är den största orten och servicenod i nordvästra Mark, vilket ökar behovet av tillkommande blandad bebyggelse. Därav konstateras i avvägningen att viss jordbruksmark behöver tas i anspråk för att kunna tillgodose det väsentliga samhällsintresset för bebyggelse och servicefunktioner som exempelvis en förskola. Det finns ett alternativt område för blandad bebyggelse i norra Sätila på skogsmark, B06. Avståndet till centrum, skola och servicefunktioner är likvärdigt med område B05 och B07, men längre än från område B01-B04. Närhet till kollektivtrafikhållplats uppfylls och elever i området kommer inte beröras av skolskjuts.

Läs mer om Sätila här

B01, total areal 5,7 hektar (ha), varav 1,1 ha JB

Område B01 består till största delen av tätortsnära skogsmark, men i anslutning till bebyggelsen i nordväst finns ett par kvarvarande små ängar från en kil av jordbruksmark som fram till ca 1975 sträckte sig in från dalgången. Att komma åt att bruka de här ängarna innanför bebyggelsen, anses inte vara livskraftigt jämfört med jordbruksmarkerna i dalgångarna väster och söder om

jämfört med jordbruksmarkerna i dalgångarna väster och söder om orten.

1. Området ligger mellan befintlig bebyggelse och bedöms vara en naturlig fortsättning på Sätilla tätort. Avståndet till kollektivtrafikhållplatser är mellan 500-800 meter.
2. Området avgränsas av bebyggelse i väster och bergsbranter i norr och öster.
3. Jordbruksmarken väster och söder om Sätilla bedöms i jämförelse vara bättre lämpad för att jordbruk ska kunna fortsätta bedrivas i området.

Läs mer om område B01 här

B03, total areal 4,5 ha, varav 4,1 ha JB

1. Området ligger i direkt anslutning till centrum funktioner och befintlig bebyggelse och bedöms vara en naturlig fortsättning på Sätilla tätort. Avståndet till kollektivtrafikhållplats är mindre än 400 meter.
2. Området ingår i en större dalgång, men omfattar mark i ett hörn som inte påverkar i stort.
3. Området avgränsas av Björlandavägen, befintliga centrumfunktioner och bebyggelse, en höjdskillnad mot dalgången nedanför och en åsformation i norr.
4. Jordbruksmarken i dalgången väster om utvecklingsområdet bedöms vara tillräckligt stor för att jordbruk ska kunna fortsätta bedrivas. Bebyggelsen bör anpassas efter topografin i dalgången.

Läs mer om område B03 här

B05, total areal 1,8 ha varav 1,4 ha JB

Område B05 ligger mellan befintliga bostadsområden på tydligt avgränsad jordbruksmark. Östra delen av området utgörs av ett skogsbryn mot bostadsområdet intill. Området ligger utanför skyddsavstånd till Haga gård. (Respektavstånd till djurhållning, 2015)

1. Området ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och bedöms vara en naturlig fortsättning på Sätilla tätort. Avståndet till kollektivtrafikhållplats är mindre än 400 meter.
2. Området avgränsas mot omgivande jordbruksmark av en väg och i söder av tillfartsvägar.
3. Jordbruksmarken i dalgången söder om utvecklingsområdet bedöms vara tillräckligt stor för att jordbruk ska kunna fortsätta bedrivas.

Läs mer om område B05 här

B07, total areal 7,2 ha varav 1,0 ha JB

I dalgången ligger en tidigare anstalt omgiven av Fjäråsvägen i norr och väster. De gamla anstaltsbyggnaderna anses inte tillföra något till tätorten eller dalgången, istället planeras blandad bebyggelse på den sedan tidigare ianspråktagna marken. I samband med det har södra gränsen flyttats och cirka 8000 kvm jordbruksmark ianspråktagas. För att säkerställa fortsatt tillgång till åkrarna planeras för en ny anslutningsväg från området. Då åkerarealen redan idag är småskalig, bedöms produktiviteten inte påverkas i större skala, utan snarare kan småskaligheten och de tillhörande biotoperna upprätthållas.

1. Smälteryd ligger 850 meter väster om Sätilla centrum. Norra delen av området ligger i direkt anslutning till kollektivtrafikhållplats.
2. Området är sedan tidigare ianspråktaget och omgivande småskaliga jordbruk bedöms kunna fortsätta bedrivas.
3. Området begränsas i norr och väster av Fjäråsvägen och i öster av Storån.

Läs mer om område B07 här

Hyssna

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

Karta som visar markanvändning i Hyssna

Avvägningen har bekräftat att det inte är aktuellt att flytta område B11 för blandad bebyggelse till skogsområdet väster om väg 156, på grund av vägområdets barriäreffekt och att avstånden till befintlig service och infrastruktur i Hyssna ökar. Alternativa områden för blandad bebyggelse B12-B13 har pekats ut i norra Hyssna i skogsmarken i anslutning till bebyggelsen. Dessa områden uppfyller dock inte närheten till kollektivtrafikhållplats, där hållplats Stomshöjd ligger på 1500-2000 meters avstånd. Även avståndet till centrum, förskola och skola är längre än från område B11.

Läs mer om Hyssna här

B11, areal totalt 2,7 ha, varav 2,0 ha JB

1. Området ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och vägar, och bedöms vara viktigt för att binda ihop Hyssna tätort. Avståndet till servicenod och kollektivtrafikhållplats Hyssna handel är 400 meter.
2. Området avgränsas mot omgivande jordbruksmark av bebyggelse, naturmark.
3. Jordbruksmarken i omgivande dalgångar bedöms vara tillräckligt stor för att fortsatt jordbruk ska kunna bedrivas.

Område B11 ligger i direkt anslutning till befintlig väg och VA-ledning och bedöms lämpligt att bebygga för att knyta ihop

befintliga bebyggelseområden och utvecklingen av orten mot pendlingsnoden.

Läs mer om område B11 här

S11 och S12 service, areal 0,6 ha JB

För befintliga kommunala verksamheter pekas 2500 kvm jordbruksmark ut för förskolans och 3000 kvm JB för äldre boendets framtida utbyggnadsmöjligheter.

1. Området ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och vägar, och i direkt anslutning till befintlig förskola. Området ligger inom 400 meter från kollektiv trafikhallplats Stomshöjd och med cirka 1000 meter till hållplats Hyssna handel.
2. Jordbruksmarken i omgivningen bedöms vara tillräckligt stor för att fortsatt jordbruk ska kunna bedrivas.

Läs mer om område S11 och S12 här

Geografiska fokusområden

För att uppnå en hållbar samhällsbyggnad och möta framtida utmaningar i Mark Nordväst är det viktigt att planering och byggande samverkar enligt den kommunövergripande översiktsplanens befolkningsmål, strukturbild och strategier. I detta kapitel redovisas förutsättningar och möjligheter för huvudorterna Sätilla, Hyssna, Ubbhult, Fotskäl och Hajom i Mark Nordväst.

Orterna i relation till varandra

Varierat bebyggelsetryck i Nordväst

I Mark Nordväst finns fem huvudorter med olika förutsättningar, som står i relation till varandra vid bebyggelseutveckling i fördjupningsdelen. Störst bebyggelsetryck finns i Sätilla, Ubbhult och Hyssna där det råder brist på olika typer av bostäder. Därav föreslås ett tillägg till ÖP nedan.

I Översiktsplanen under rubrikerna *Strategier, Gör det möjligt att bygga och bo på landsbygden* och underrubriken *Underlätta för*

byggande i områden med lågt bebyggelsetryck (Se utdrag till höger)

anges att det ska vara möjligt att pröva bebyggelse med upp till fem bostäder med bygglov istället för detaljplan. I stora delar av FÖP Mark Nordväst är bebyggelsetrycket högt och därmed är ovanstående strategi inte tillämpbar. Förfrågan om mer än två nytillkommande bostäder i Sätilla, Ubbhult och Hyssna delområden behöver prövas i detaljplan. Det överensstämmer med att plan- och bygglagen anger att bebyggelse ska prövas med detaljplan vid sammanhållen bebyggelse, PBL 4 kap 2§.

UNDERLÄTTA FÖR BYGGANDE I OMRÅDEN MED LÅGT BEBYGGELSETRYCK

För att underlätta för nybyggnation i områden utanför knutpunkt, utvecklingsnoder och länkade orter, som inte ligger inom detaljplan eller sammanhållen bebyggelse, föreslås i denna ÖP att man i sådana områden som är lämpade för ändamålet och där motstående intressen är få, ska kunna pröva bebyggelse med upp till fem bostäder med bygglov istället för detaljplan.

Kommunen kan också på andra sätt aktivt medverka till att bostadsbeståndet i områden med lågt bebyggelsetryck kompletteras med t ex marklägenheter eller boende med olika former av service. På så sätt kan "flyttkedjor" dras igång, där befintliga småhus frigörs för t ex inflyttande barnfamiljer, se kapitel 8.1 avsnitt *Blandad bebyggelse*.

Textutdrag från ÖP - Strategi - Gör det möjligt att bygga och bo på landsbygden.

Bebyggelsetrycket bedöms vara lågt i delområdena Hajom och Fotskäl. Bedömningen baseras på bygglovstatistik mellan maj 2020-maj 2021.

Serviceutbud i respektive ort

I **Sätilla** finns grundskola årskurs F-9, tre mindre förskolor, bibliotek, ett äldreboende, tandläkare, vårdcentral, apotek, bank, livsmedelsaffär och drivmedelsstation. Dessutom bland annat ett gym, restaurang och utlämningsställe för Systembolaget.

I **Hyssna** finns grundskola årskurs F-6, förskola med fem avdelningar, äldreboende, idrottshall, café, pizzeria, mataffär och en drivmedelsstation.

I **Ubbhult** finns grundskola årskurs F-3, en kommunal förskola och ett föräldrakooperativ.

I **Hajom** finns en ur och skur-förskola och en livsmedels affär. Skolan lades ner 2011.

I **Fotskäl** finns grundskola årskurs F-6, ett äldreboende samt en ishall.

Hällingsjö och **Källarbacken** i Härryda kommun. I Hällingsjö finns förskola och skola F-5. Det finns även en mindre livsmedelsaffär, pizzeria, klädes- och inredningsaffär, ett café och en drivmedelsstation.

Utbyggnadsstrategi i fördelning av bebyggelsen

Då Sätilla har det största serviceutbudet i Mark Nordväst och det råder högst bebyggelsestryck där, så blir det naturligt att den största utbyggnaden sker i orten. Även i huvudorterna Hyssna och Ubbhult som har högt bebyggelsestryck fördelas den största delen av bostäderna. För att få en hållbar utbyggnad fördelas även en del av tillkommande bostäder till utvecklingsnoden Hajom och Fotskäl, båda med bekvämt avstånd till centralorten, Kungsbacka och Göteborg.

Landsbygderna

Ungefär 10 procent av den tillkommande bebyggelsen beräknas till ske utanför huvudorterna. För att undvika alltför spridd bebyggelse på landsbygderna föreslås utvecklingsområden i

- Almered
- Tostared
- Råryggen

Sätila

Sätila är fördjupningsområdets största ort och en länkad ort till huvudstråket väg 156. Invånarantalet är cirka 110 personer (SCB 2017-12-31) och orten har störst service- och omsorgsutbud i Mark Nordväst. Med kollektiva transporter går det att resa till väg 156 och vidare mot Landvetter, Göteborg och Kinna. Tillgången till service och det vattenrika landskapet skapar efterfrågan och gör att utvecklingsåtgärder bör prioriteras här. Avsnittet inleds med en kartläggning av planeringsförutsättningarna för Sätila. De strategier som bör användas vid utveckling redovisas sedan och avsnittets tredje del ger förslag till utveckling.

Bostadsbehov till 2030 i Sätila är 200 bostäder.

Läs mer om Sätila här

Hyssna

De för Mark Nordväst största regionala målpunkterna finns idag i Göteborgsregionen och centralorten. Hyssnas läge i anslutning till huvudstråket 156 gör tätorten attraktiv för inflyttning och verksamhets etableringar. Hyssna tätort har cirka 630 invånare. Det finns potential för en ökning av invånarantalet. Avsnittet inleds med en kartläggning av de planeringsförutsättningar som råder i Hyssna. Därefter redovisas de strategier som bör gälla vid utveckling av orten. Avsnittets tredje del omfattar förslag på utveckling av blandad bebyggelse med fokus på att binda ihop orten med kollektivtrafiknoden.

Bostadsbehov till 2030 i Hyssna är 140 bostäder.

Läs mer om Hyssna här

Ubbhult

Namnet Ubbhult används för den utsträckta bebyggelse som finns längs Kungsbackavägen i både Marks och Kungsbacka kommuner, medan det också finns kopplingar mot Härryda kommun. Det område som utgör Ubbhult tätort är Kråkered med 205 invånare. I anslutning till Kråkered finns också småorterna Hägnen-Flyksnäs och Hultet. Från Kråkered till pendlingsnoden Källarbacken vid väg 156 i Härryda kommun är det drygt fem kilometer. Därifrån går buss till Göteborg och centralorten. Närheten till Landvetter Airport och Göteborg gör Ubbhult attraktivt för utbyggnad. Denna fördjupade översiktsplan redovisar planeringsförutsättningar och därefter redovisas strategier för utveckling. När det gäller förslag till utvecklingsområden för framtida utbyggnad av blandad bebyggelse hänvisas till Planprogram för Ubbhult (2016).

Bostadsbehov till 2030 i Ubbhult är 120 bostäder.

Läs mer om Ubbhult här

Fotskäl

Fotskäl är en länkad ort enligt översiktsplanens strukturbild. Det innebär att orten har ett strategiskt läge mellan huvudstråket väg 156 och Kungsbacka och bebyggelseutveckling föreslås för att stärka serviceunderlaget. Orten är förbunden med huvudstråket via väg 1604 och med Kungsbacka via väg 1602. Läget mellan två arbetsmarknader samt ortens vackra omgivningar gör området attraktivt att utveckla.

Bostadsbehov till 2030 i Fotskälsområdet är 45 bostäder

Läs mer om Fotskäl här

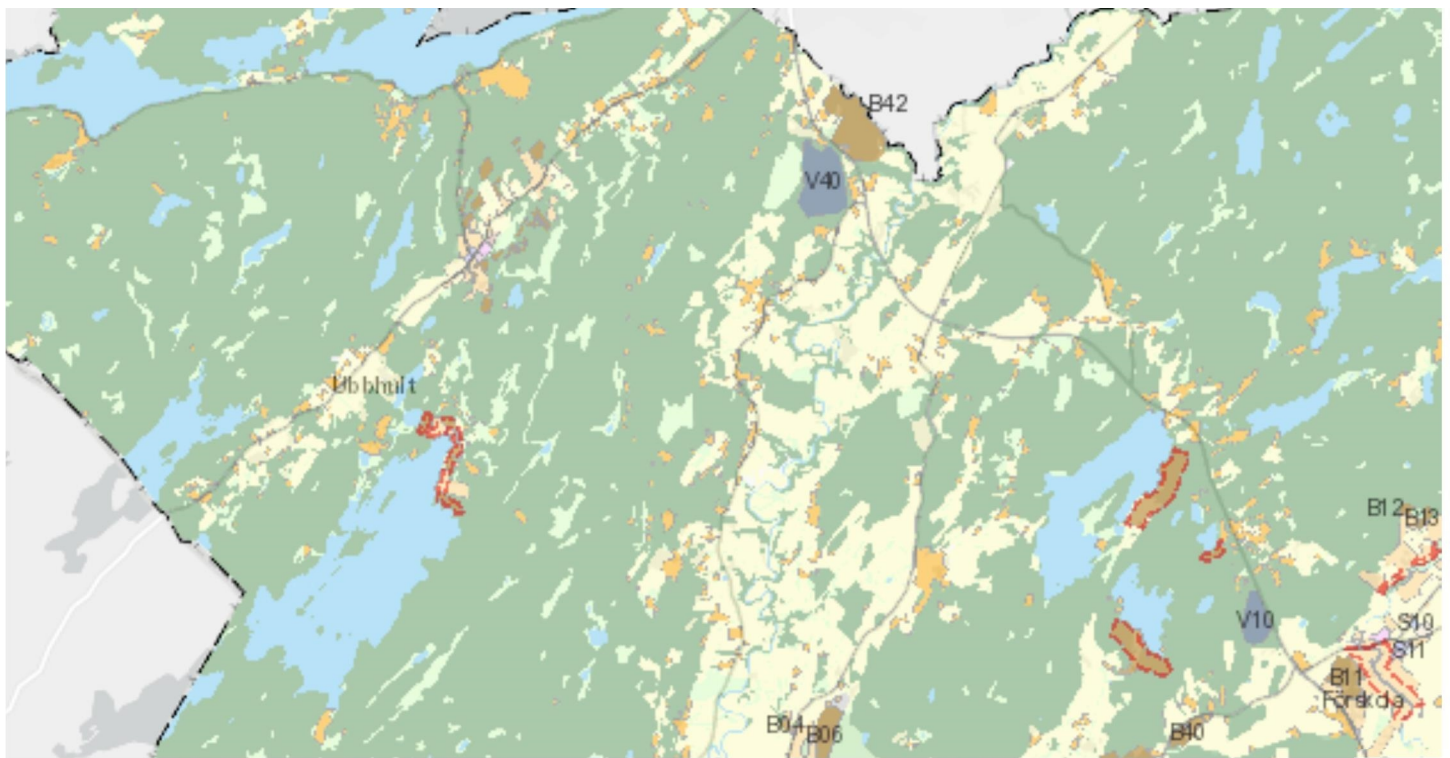

Hajom

Hajom är en utvecklingsnod enligt översiktsplanens strukturbild. Det innebär att orten har ett strategiskt läge nära huvudstråket (väg 156) och bebyggesleutveckling föreslås för att förstärka den lokala servicen. Från Hajom by är det drygt två km till väg 156 och pendelparkeringen vid Hjorttorps hållplats. Därmed bedöms orten ha goda möjligheter att resa mot centralorten eller Göteborgsregionen. Pendlingsmöjligheterna tillsammans med de vackra omgivningarna är två anledningar till att Hajom bedöms som attraktivt att utveckla.

Bostadsbehov till 2030 i Hajomsområdet är 50 bostäder

Läs mer om Hajom här

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, Inc, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Landsbygderna

Nedanstående utpekningar ligger utanför orterna men har ett attraktivläge utifrån bland annat pendling.

B40 Almered

Klicka för utpekade områden i Almered

Strukturbilden anger sträckan mellan Sätila och Hyssna som ett viktigt länkstråk för pendling. För att åstadkomma en hållbar utveckling i kombination med högt bebyggelse tryck, föreslås områden i anslutning till småorten Almered. Almered ligger mitt emellan Sätila och Hyssna, på tre respektive 3,5 kilometers avstånd. I Sätila och Hyssna finns kommunal och annan service. Det finns en GCM-väg mellan Sätila och Almered samt vidare till Brandskog. Det är positivt att komplettera bebyggelsen i småorten Almered med par-, rad- eller kedjehus i medelhög täthet. En hållbar bebyggelseutveckling möjliggörs av att överföringsledningen för VA ligger i anslutning till områdena och att kollektivtrafiken är utbyggd. Bullerfrågan från länkstråket (väg 1612) kan behöva utredas. Respektavstånd till hästgårdar kan vara aktuellt.

B41 Tostared

Klicka för utpekade områden i Tostared

Tostared är utpekad i strukturbilden som småort och sträckan mellan Fotskäl och Fjärås (Kungsbacka kommun) som extern länk för pendling. För att åstadkomma en hållbar utveckling och styra bebyggelsen till valda platser föreslås ett utbyggnadsområde för bostäder samt möjlighet för förskola i anslutning till småorten Tostared. Tostared ligger mitt emellan länkade orten Fotskäl och Fjärås (Kungsbacka kommun), på 8 respektive 16 kilometers avstånd. I Fotskäl finns kommunalservice. Det är positivt att utveckla bebyggelsen i småorten Tostared för att kunna skapa attraktiva lägen med goda pendlingsmöjligheter för både målpunkter inom Marks kommun men också till Kungsbacka kommun.

B42 och V40 Råryggen

Klicka för utpekade områden i Råryggen

Råryggen ligger i strukturbildens huvudstråk som sträcker sig från centralorterna Kinna, Skene, Örby och genom hela fördjupningsområdet vidare ut i Härryda kommun. För att skapa platser med goda pendlingsmöjligheter föreslås område för bostadsbebyggelse och verksamheter i stråket. Råryggen ligger ca 2 km från Hällingsjö (Härryda kommun), 9 km från Hyssna och 8 km från Sätilla. Närheten till väg 156 skapar goda förutsättningar för transporter och arbetspendling både inom Marks kommun men också till ett större geografisk område på grund av anslutningen till väg 40. Bostadsbebyggelsen föreslås bli med medellåg täthet för att bevara en mer lantlig struktur. Med det nära läget till Härryda kommun bör samarbete för utökad samhällsstruktur och service diskuteras.

Sätila

Bostadsbehov till 2030 i Sätila är 200 bostäder

Sätila är fördjupningsområdets största ort och en länkad ort till huvudstråket väg 156. I Sätila med omnejd bor cirka 2900 personer och i tätorten ca 1100 personer (SCB 2020-12-31), vilket innebär att Sätila har störst service- och omsorgsutbud i Mark Nordväst. Med kollektiva transporter går det att resa till väg 156 och vidare mot Landvetter, Göteborg och Kinna. Tillgången till service och det vattenrika landskapet skapar efterfrågan och gör att utvecklingsåtgärder bör prioriteras här.

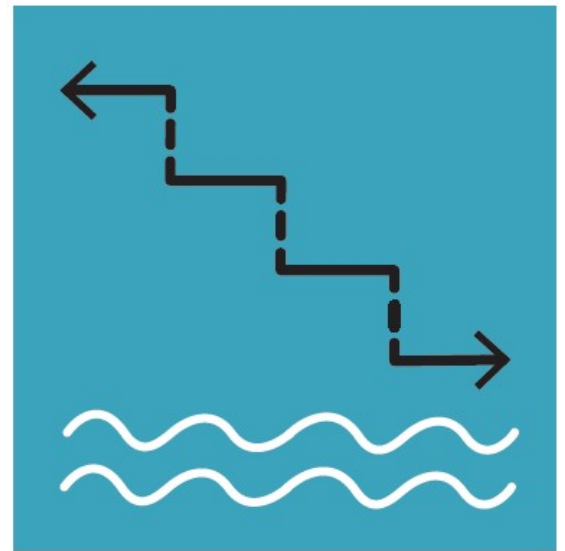
Till geografiska fokusområden

Planeringsförutsättningar

Ett karaktäristiskt dalgångslandskap

Lygnerns djupa fåra sträcker sig mellan Sätila och Fjärås (Kungsbacka kommun). I sluttningarna ner mot sjön finns höga natur- och friluftsvärden. Här finns också flera kulturminnen, som

exempelvis en tidigare riksgrens mot Danmark. I anslutning till Lygnern i Sätila finns idrottsplats, camping och flera badstränder. Ångbåten ISA trafikerar Lygnern på sträckan Sätila-Fjärås. De sammanlagda värdena är betydelsefulla för både boende och besökare. Sätila med omnejd präglas av ett mjukt kuperat, naturskönt kulturlandskap med många möjligheter till rekreation. Bebyggelsen ligger kulturhistoriskt i stråk längs dalsidorna och ovanför gårdarna tar skogsklädda berg vid. Det finns flera mindre grönområden i tätorten för bostadsnära rekreation och möten. Vid Gunnesgården finns ett elbelyst motionsspår.

Sätila har en marin karaktär där sjön och det strandnära friluftslivet är en viktig del av ortens identitet.

Bebyggelsen

trappar ner mot stranden där byns olika funktioner, som centrum och skola, ligger på olika fysiska nivåer.

Placebranding, Fojab arkitekter 2014.

Natur- och kulturmiljövärden

Riksintresse och Natura 2000

Storåns dalgång är riksintresse för naturvård och friluftsliv och höga naturvärden finns i bland annat Natura 2000-områdena Ramhultafallens och Årenäs/Tostakullas naturreservat.

Kulturmiljö

Radbyn Hede by utpekats som kulturhistoriskt intressant i kommunens kulturmiljöprogram. I området ingår också kyrkomiljön vid Sätila kyrka samt ett område med fornlämningar utefter Storån. I revidering av kulturmiljöprogrammet föreslås ett nytt område mellan Håkankila och Smälteryd. I dalgången norr om Sätila ligger även Strömma gård, som har anor från medeltiden och där det bedrivs utbildningsverksamhet sedan 1918. Strömma är utpekad i kulturmiljöprogrammet liksom även gårdsmiljön Kalvshult och backstugan Käringeliden.

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

Karta Värdefulla natur- och kulturmiljöer i Sätilla

Landvetter airport

Sätilla ligger strategiskt i förhållande till Landvetter flygplats. Orten besöks av turister från olika länder och det finns ett pensionat med boendemöjligheter. Vid utveckling av Landvetter Airport kommer Sätilla bli ännu mer attraktivt för bostäder och turism.

Social hållbarhet och service

Ortens sociala interaktion sker vid skolan, biblioteket, idrottsplatserna, Sätilla sand och kyrkan, samt vid den centralt belägna vårdcentralen, affären, torget och Hälsohuset. Ungdomarna saknar en plats att vistas på med sina motorfordon. I Sätilaskolan huserar bibliotek, låg- och mellanstadie och högstadieskola. På orten finns tre förskolor och äldreboendet Klockaregården. Grundläggande servicefunktioner såsom tandläkare, vårdcentral, apotek, och bank är lokaliserade i orten och det drivs även en mataffär och restaurang i centrum. Service och sociala målpunkter redovisas på kartan nedan samt natur- och kulturvärden redovisas på karta Natur- och kulturmiljöer ovan.

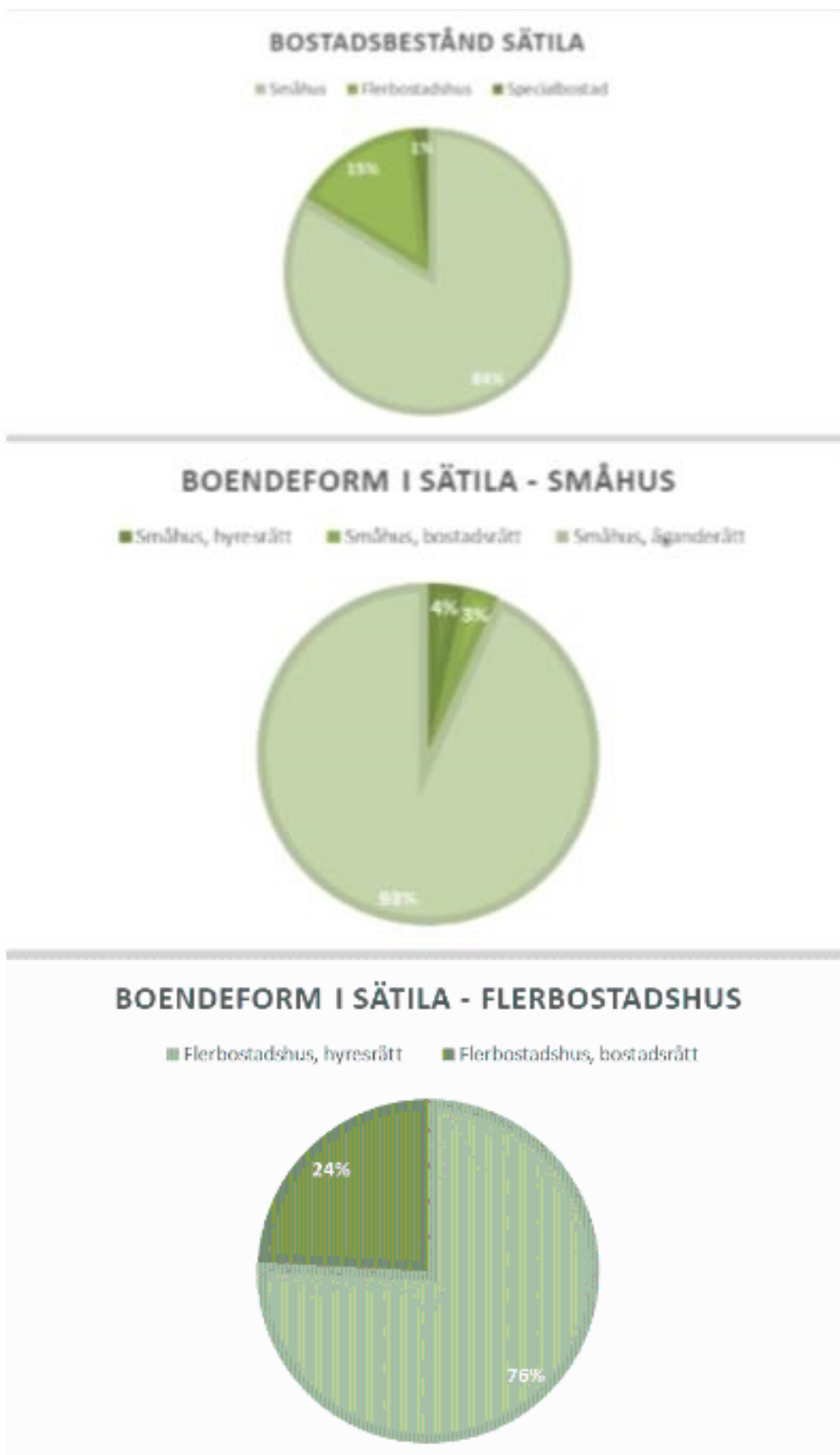

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

Karta FÖP NV Service och sociala målpunkter i Sätla

Bostäder

För att uppnå målet med 40% lägenheter i flerbostadshus, 60% i småhus i kommunen (Bostadsförsörjningsprogrammet) bör bebyggelsen i Sätla kompletteras med fler lägenheter i flerbostadshus särskilt i centrala lägen. Utformningen av bebyggelsen kan variera efter platsens förutsättningar, exempelvis småskalig och tät eller hög och gles. I centrala delar bör tätheten vara hög utan att några boendevärden försvinner. Figur 3:1-3 visar bostadsbeståndet i Sätla. Andelen småhus och flerbostadshus är cirka 84% respektive 15%. Småhusen är främst äganderätter (93%) medan hyresrätter utgör största andelen (76%) i flerbostadshusen.

Figur 3:1-3 - Bostadsbestånd i Sätilla. Källa: SCB, 31 december 2021. Klicka på bilderna för att förstora dem.

Infrastruktur

Länkstråk

Mellan Sätilla och väg 156 leder två vägar, Björlandavägen (1611) till Björlandakrysset och Hyssna vägen (1612) till Sandvadskrysset.

Björlandavägen trafikeras med 500 fordon per dygn, vid resor mot Göteborgsregionen. Hyssnavägen har mellan 1500-2000 fordon per dygn och används mot Borås och målpunkter inom kommunen, se bild [Antal fordon per dygn](#).

Busslinje 430

Buss 430 trafikerar mellan Kinna, Sätila och Göteborg. Restiden är en dryg timme från Sätila centrum till Göteborg (Åkareplatsen) och 33 minuter till Kinna resecentrum. I pendlingstider går linjen hela vägen till Göteborg men övrig tid krävs byte i Landvetter centrum.

GCM-vägar

Björlanda- och Hyssnavägen utgör centrumgatan i Sätila. Gång-, cykel- och mopedvägnätet (GCM) är utbyggt mellan Ramdalsvägen i norr, genom centrum och vidare till Almered och Brandskog.

Busshållplatsen Sätila centrum och centralt övergångsställe på Hyssnavägen med Båthuset i bakgrunden.

Extern länk och interna länkar

Stråket mot Kungsbacka utpekats som en extern länk i strukturbilden då pendlingsfunktionen är viktig. Vägarna mot Ubbhult och Fotskäl är klassade som interna länkar och är viktiga för exempelvis skolskjutsar och transporter till kollektivtrafikhållplatser.

Teknisk försörjning

Sätila tätort försörjs idag med vatten från ortens vattentäkt. Kommunen har verksamhetsområden för vatten, avlopp och dagvatten inom tätortsgränsen, se karta Energi och miljö för framtiden nedan. Sätila kommer fortsatt främst försörjas med vatten från vattentäkten medan spillvattnet leds via överföringsledningen.

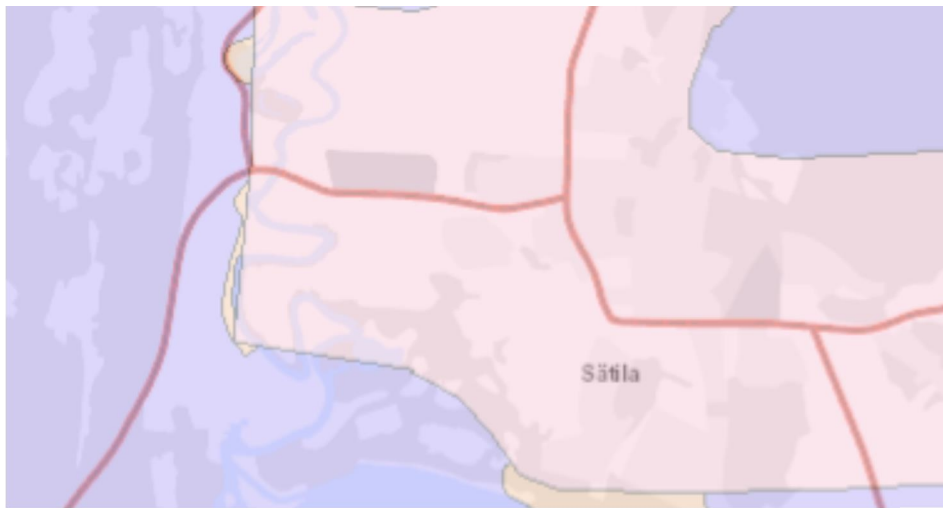
Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

FÖP NV Energi och miljö för framtiden

Tekniska olycksrisker

Geoteknik

Undersökningar av stabilitetsförhållanden gjordes 2001 i de då bebyggda delarna i anslutning till Sätilla tätort. Karta Miljö- och riskfaktorer nedan visar var det behövs geotekniska undersökningar inför ställningstagande om markanvändning. Marken i anslutning till Lygnerns nordligaste strand och i anslutning till Smälteryd har översiktligt inte klassats som tillfredsställande stabila. Detaljerade geotekniska undersökningar behövs och bebyggelse bör prövas med stor restriktivitet. Inget av de övriga föreslagna utvecklingsområdena ligger inom skredriskområde. Någon detaljerad översvänningsutredning har inte genomförts då planerad bebyggelse, förutom Smälterydsområdet, bedöms ligga på tillräckligt avstånd från Storån. Utredning har utförts vid Smälteryd.

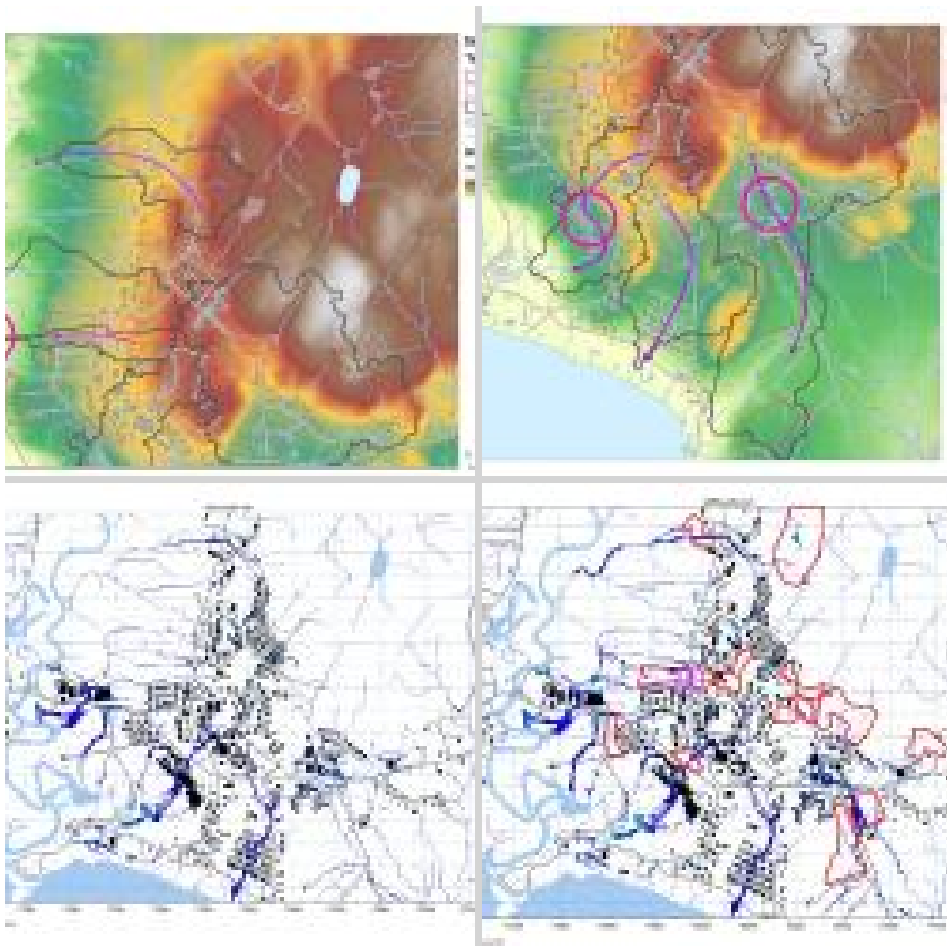

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

FÖP NV Miljö- och riskfaktorer

Avrinning och lågpunkter

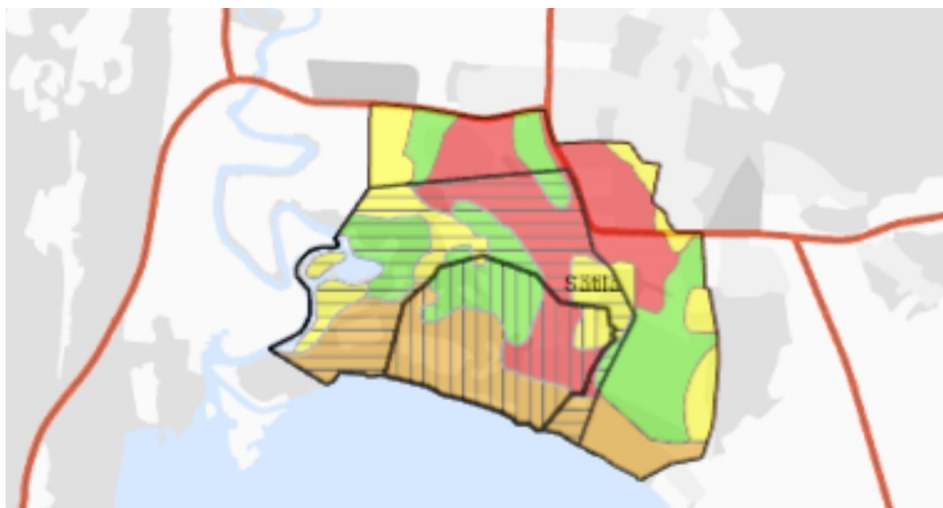
Lågpunkter i Sätla visas i karta ovan och bilderna nedan. Vid stora nederbördsmängder riskerar dagvattenhanteringssystemet att fyllas och vattenavrinningen ske på markytan istället. Fem huvudavrinningsstråk är identifierade där avrinning bedöms kunna ske på markytan, markerade med pilar. Längs stråken finns platser med instängda områden, markerade med rosa ringar där vatten riskerar att ansamlas vid stora nederbördsmängder. Bilderna nedan redovisar utbredning och djup. Notera att översvämningens risk vid skolan och inom befintliga verksamhetsområden är stor. Huvudavrinningsstråken går genom flera av de föreslagna områdena för blandad bebyggelse och det förekommer även ett par instängda områden. Vid utbyggnad behöver markanvändningen planeras så att risken minimeras för att vatten ansamlas i områden där det redan idag förekommer översvämningens risk. Se även skyfallskarteringen för regn med återkomsttid på 200 år nedan.

Avrinningsstråk Sätila. De lila pilarna visar huvudstråken för avrinning med bedömd större avrinning. Avrinningsområden är markerade med svart gräns och instängda områden är streckade i grått. Översvämningsanalys Mark Nordväst, Tyréns 2015.

Sårbarhetsanalys för Sätila vattentäkt

En stor del av Sätila tätort ligger inom fastställt vattenskyddsområde för Sätila vattentäkt och det är därför nödvändigt att begränsa ytterligare exploatering för att inte riskera att påverka vattentäkten negativt. Ytor med extremt hög sårbarhet utgörs av områden där grundvattenmagasinet ligger i dagen. En stor del av ytorna med extremt hög sårbarhet är redan idag bebyggda och ytterligare exploatering av sådana ytor är därför inte lämpligt. Detta gäller inom vattenskyddsområdets samtliga skyddszoner. Se karta nedan. Därför föreslås inga områden för blandad bebyggelse inom vattenskyddsområdet.

SDFE, Esri, HERE, Garmin, GeoTechnologies, Inc., USGS

Powered by Esri

Karta för sårbarhetsanalys vattentäkt Sätila. (Sweco 2021)

Miljö- och hälsoskydd

Verksamheter med rekommenderade skyddsavstånd visas i karta Miljö- och riskfaktorer. Vid den tidigare drivmedelsstationen finns ett skyddsavstånd på 100 meter där riskanalyser bör utföras vid utveckling. Djurhållande gårdar är markerade i kartan, men inte skyddsavståndet, då underlaget inte omfattar var på fastigheten som djuren vistas. Frågan bör utredas vid behov. Det finns också risk för förorenade områden vilket redovisas i avsnitt [Planförslag](#).

Buller

Det finns risk för bullerstörningar från Björlanda- och Hyssnavägen. Översiktliga gränser redovisas i karta Miljö- och riskfaktorer. I flera utvecklingsområden är det aktuellt med detaljerade bullerutredningar. Flygtrafik från Landvetter flygplats åstadkommer även visst buller.

Grön och blå strukturer i Sätila

Grönstruktur

De gröna värdena har kartlagts och redovisas för Sätila i markanvändningen. I Sätila finns det grönstruktur i form av kilar som går in i tätorten från nordost, nordväst, sydost och sydväst. Det finns gröna stråk, ett längs Lygnevi, ett nordsydligt i öster, precis utanför tätorten samt ett större längs vattendraget i öster

som korsar åkermarken i nordsydlig riktning. Det finns ett 15-tal grönområden i tätorten med olika värde och funktion.

Nåbarhet grönområden

Idag har samtliga bostäder inom Sätilla tätort tillgång till någon form av grönområde inom rekommenderat 300 meters avstånd. Framförallt grönytor med vatten, stenrösen eller fruktbarande brynväxter har extra kvaliteter att bevara. Grönstråk bör lokaliseras längs de naturliga avrinningsstråken och vid lågpunkter för att kunna buffra klimatorsakade översvämningar.

Ekosystemtjänster i Sätilla

Det är av stor vikt att ekosystemtjänster utreds i respektive utvecklingsområde innan förtätning sker i Sätilla. Det höga befolkningstrycket gör att allt fler av ursprungligen integrerade grönområden behöver tas i anspråk. Kvaliteten och mängden ekosystemtjänster i kvarvarande grönområden respektive på tillkommande bostadsgårdar och byggnader behöver då höjas.

Natur- och kulturturism

Lygnern och Storåns dalgång är utpekade som områden för besöksnäring i översiktsplanen. Åtgärder som bidrar till ökad natur- och kulturturism som exempelvis utbud och tillgänglighet bör prioriteras.

Strategier för utveckling

Fram till år 2030 bör det tillkomma cirka 200 bostäder i Sätilla. Med utgångspunkt i översiktsplan, fördjupningens befolkningsmål, strukturbild och intentioner så har följande strategier tagits fram:

- Bygg fler lägenheter i flerbostadshus
- Tillgodose närheten till grönområden

Vid planering inom de kartlagda grönområdena bör det göras en analys av omgivande bostäders fortsatta närhet till grönområden. I

varje föreslaget område bör det finnas gröna inslag i boendemiljön. Även vid hög täthet bör mindre grönytor integreras. Grönområdena i anslutning till förskolor och skola bör bevaras för att säkra rekreativsmöjligheter och gynna barn och ungdomars fysiska aktivitet.

- **Bevara Sätilas karaktär**

Sätilas naturnära läge, Lygnern och kulturpräglade dalgångslandskapet bidrar till att ge orten dess identitet. Anpassning till landskapets förutsättningar samt natur- och kulturmiljövärdena är betydelsefullt för att ortens identitet inte ska gå förlorad. Det öppna landskap ställer krav på bebyggelsens placering. Närheten till sjön kan bidra till att skapa en sammanhängande arkitektur med marina inslag.

- **Utveckla centrum**

Målsättningen för att bibehålla funktionen som serviceort är att bevara och stärka den. Centrum är redan en attraktiv samlingspunkt för ortens invånare och bör ges en småskalig och tillgänglighetsanpassad utformning.

- **Skapa en god och trygg infrastruktur**

För ökad trafiksäkerhet inom tätorten bör framkomlighets- och hastighetsdämpande åtgärder genomföras vid Hyssna- och Björlandavägen. Utveckling av gång- och cykelnätet bör ske enligt Trafiksäkerhetsplanen, med tillägg av en GCMväg mellan Hultavägen (1611) och över Storån. För Sätilaborna är det en förlust att varje avgång med Västtrafiks linje 430 inte längre har direktförbindelse med Göteborg. En god kollektivtrafikförsörjning utgör en attraktivitetsfaktor.

Vy över kyrkan, utsiktsplatsen samt det etablerade gångstråket ner till skolan. Det finns även en välanvänd stig mellan Knoppelidsvägen och skolan.

Planförslag

Utveckling av länkstråk och externt stråk

Det finns behov av att öka framkomligheten på de två interna stråken samt ett externt stråk mot Kungsbacka, då de är kurviga och smala. När det gäller länkarna till väg 156 så är länkstråket mellan Sätilla och Hyssna strategiskt viktigt, då det förbinder de två största orterna i Mark Nordväst och bör ha högst prioritet. En gång- och cykelväg är utbyggd mellan Sätilla och Kyrkekullen. En fortsättning längs väg 1612 och 1626 till Hyssna är viktigt ur strategiskt perspektiv. Länkstråket till pendlingsnod Björlanda är viktigt ur pendlings synpunkt och ges andra prioritet.

Förslag till rörelsestråk (pilar) som bör permanentas respektive utvecklas i Sätilla. Placebranding, Fojab arkitekter 2014.

Förtydliga rörelsestråken inom tätorten

Sätila centrum och skola ligger på olika höjdnivåer. Kopplingen mellan målpunkterna är bitvis svaga och bör knytas samman med tydligare rörelsestråk. För att stärka centrumkaraktären skulle trafikstråket kunna omvandlas till en stadsgata. Genom omsorgsfull gestaltning med exempelvis plattsatta ytor, trädrader, småskalig belysning och bänkar skapas en mer attraktiv gatumiljö som samtidigt bidrar till sänkt hastighet. Slänten mellan skolan och utsiktsplatsen skulle kunna förses med fler funktioner, framförallt med koppling till skolverksamheten. De välanvända stigarna bör permanentas genom att förses med markbeläggning och trappor. Slänten närmast befintlig bebyggelse föreslås för utveckling av blandad bebyggelse. Bevarandet av rörelsestråket bör då säkras. En gång- och cykelväg mellan centrum och stranden via skolområdet skulle bidra till att binda ihop ortens funktioner. Ett promenadstråk längs strandlinjen bort mot Kullnäs och Flohult skulle öka tillgången till rekreativa miljöer. Stråket kan vara av naturtyp med informationsskyltar, utsikts punkter, sittplatser och liknande. Placebranding, Fojab arkitekter 2014. En bro över Storån mellan Lygnevi och Smälteryd skulle avsevärt förbättra vandringsmöjligheterna mot Ramhulta fallets naturreservat, enligt samrådshandlingen för Planprogram för området runt Smälteryd (2018). För att öka närbarheten till Storån skulle ett vandringsstråk kunna anläggas längs vägarna i dalgången. Det skulle förbinda tätorten med Björlanda och Ubbhult, öka trafiksäkerheten och ge positiva effekter på friluftslivet.

Planarbete Sätila Sand

Det finns tre gällande byggnadsplaner för de delar av Lygnevi som ingår i LIS-området 07A. Marken ägs idag av en samfällighet. Kommunen bör säkra framtida skötsel genom naturvårdsavtal. Området kring idrotts- och badplatsen är utpekad som område för allmän plats, park i byggnadsplan 1956-10-06. Sätila Sand pekas också ut som ett område för allmän plats i byggnadsplan 1965-1126. I planbeskrivningen anges det som ett område för rekreation och att tillgängligheten till området ska vara god. Plats för lek och bollspel ska finnas. Även byggnadsplanen för skolan (1981-0825) anger park. Syftet med fördjupningen och LIS-området stämmer överens med planerna. Hänsyn till strandskyddet, riksintresse för

naturvård och friluftsliv samt till påverkan på vattenskyddsområdet måste tas. Ett planprogramarbete pågår för området.

Planarbete Smälteryd

Ett arbete med detaljplan pågår för Smälteryd. Avvägning mellan bebyggelse och jordbruksmark har utförts i del 3.

Utöka antalet förskoleplatser

Områden för förskola behöver avsättas i Sätila för att utöka antalet förskoleplatser. Flera områden föreslås för att ha goda förutsättningar att erbjuda nya och befintliga invånare möjligheten att få förskoleplats i sitt närområde.

Utveckling av infratrukturen

Pendelparkering

För att öka möjligheterna att pendla med kollektivtrafik från Sätila bör mark avsättas för en pendelparkering, vilken föreslås lokaliseras i korsningen mellan Hyssna- och Torråsvägen.

Gång-, cykel- och mopedvägnät

Gång-, cykel- och mopedvägnätet (GCM) i centrala Sätila är utbyggt. En ny GCMväg vid Fjäråsvägen mellan Björlanda och Knoppelidsvägen är högst prioriterad i Trafiksäkerhetsplan (2017). Även en GCM-bana längs Zethelius väg förbi skolan har prioritet 1. Strategiskt förespråkas även en GCMväg mellan Hultavägen (1611) och Sätila Bygg. Rekommendationen i denna fördjupning är att det längs kommunala huvudvägar för biltrafik bör finnas ett avskilt gång- och cykelvägnät. På bostads gator bör bil samt gång- och cykeltrafik kunna samordnas på ett säkert sätt.

Ungdomar i Sätila saknar en plats där de kan samlas med sina motorfordon utan att störa omkringboende.

Återvinningsstation

En ny placering av återvinningsstation i Sätila föreslås förläggas till ovan föreslagen pendelparkering i korsningen mellan Hyssna- och Torråsvägen. Alternativt skulle återvinningsstationen kunna placeras vid Tappen.

Förslag på områden för blandad bebyggelse

Nedan redovisas förslag till områden för utbyggnad av blandad bebyggelse. Avgränsningarna är övergripande och kan komma att justeras i samband med kommande planering.

Urvalskriterier

- Överensstämmer med översiktsplanen gällande att bygga i nära anslutning till befintlig bebyggelse.
- Närheten till service gör områdena attraktiva att utveckla.
- Avvägning mellan bebyggelse och jordbruksmark har utförts enligt översiktsplanens kriterier.
- Områdena ligger inte inom respektavstånd till djurgårdar.

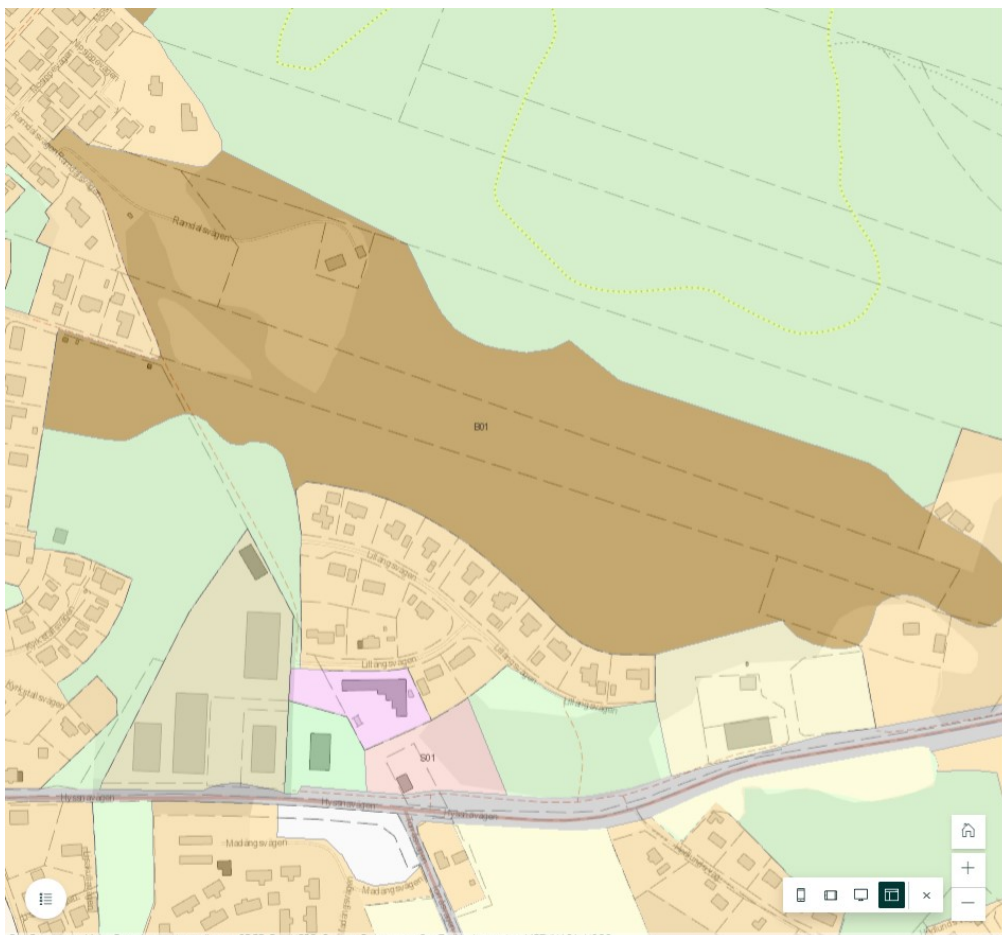
Planeringsinriktningar

- I översiktsplanen redovisas vilka skäl som föreslås användas vid avvägningar mellan jordbruksmark och bebyggelseutveckling. Stor restriktion ska råda, men avvägning måste göras i varje enskilt fall. Avvägning mellan bebyggelse och jordbruksmark har utförts i del 3 .
- Riktlinjer för respektavstånd mellan bostäder och djurhållning (Marks kommun 2015) anger ett respektavstånd på 200 meter mellan gårdar med stor påverkan och bostäder.
- Befintliga grönytor bör integreras för att skapa attraktiva boendemiljöer.
- Samtliga områden ligger inom Lygnerns avrinningsområde där särskild hänsyn ska tas. För att säkerställa statusen i närmaste recipient (Lygnern) ska påverkan från respektive utvecklingsområde utredas.
- Hänsyn ska tas till landskapsbilden, natur- och kulturvärden samt bebyggelsestruktur.
- Fjärrvärmenät saknas i Sätila.

- Områdena ingår i generellt riskområde för vägbuller. I kommande planering bör hänsyn tas till placering och utformning för att minska bullerpåverkan.
- Dagvattenutredningar bör upprättas för respektive område, med fokus på vart dagvattnet avrinner så att områden nedanför inte påverkas negativt av den nya bebyggelsen.
- Samtliga områden ligger i anslutning till kommunalt verksamhetsområde för VA och kommer att anslutas till det kommunala nätet, förutom område B06, där kapaciteten på VA-nätet först måste utredas.
- Radhus, kedjehus eller villor är lämpliga hustyper, byggda med, mellan områdena, varierande täthet. I centrum även flerbostadshus.
- En variation av upplåtelseformer förordas.

Till geografiska fokusområden

Utpekade områden

B01 Öster om Gunnesgården/norr om Ekehöjd till Grebbeshult

Området ligger öster om centrum i anslutning till befintlig bebyggelse och länkstråket mot Hyssna. Avståndet är 300 meter till förskola, drygt 1000 meter till bibliotek och grundskola, 250-500 meter till kollektivtrafik och 500 meter till centrum, mataffär och vårdcentral. Området består av skogs- och ängsmark.

- Det finns inga angivna natur- eller kulturvärden, men ett grönstråk bör säkerställas i nordsydlig riktning.
- Kompletterande bebyggelse med hög täthet som blir glesare österut föreslås, med hustyper som rad- och kedjehus eller villor. Med anledning av höjdskillnader i landskapet kan sutterränghus vara lämpliga.
- Även om en hög täthet föreslås bör kvalitativa mindre grönytor integreras i boendemiljöerna.
- Anslutning till Björlandavägen är möjlig via Ramdals- eller Tvärdalsvägen respektive Fänagatan och Lillängsvägen. Utfart till Hyssnavägen föreslås ske via befintlig utfart i Grebbeshult.
- Runt Gunnesgården och Kammarsjön i norr finns idag större rekreatiomsområden. Närhet till de områdena bör säkerställas.
- Området ligger delvis på en höjd och ett av Sätilas huvudstråk för avrinning går genom området. Därav bör det avsättas tillräckligt stora ytor för dagvattenhantering så att avrinning från extrema nederbörds mängder kan fördröjas och infiltreras. Det bör utredas i en dagvattenutredning och integreras med grönstråk. Dagvattenutredningen bör upprättas med fokus på vart dagvattnet avrinner så att bebyggelse nedanför inte påverkas negativt.
- Jordarten i västra delen består främst av lera och silt, vilka har låg infiltrationsförmåga. Östra delen av området består främst av berg och morän, vilket generellt bedöms lämpligt för infiltration.
- Påverkan på Lygnerns avrinningsområde ska utredas.
- Inget skyddsavstånd från någon djurgård.
- Det finns inga registrerade fornlämningar.

- Det finns inga förorenade områden.
- Området ingår i riskområdet för vägbuller, men med tanke på höjdskillnaderna i området görs bedömningen att en bullerutredning inte behöver upprättas.

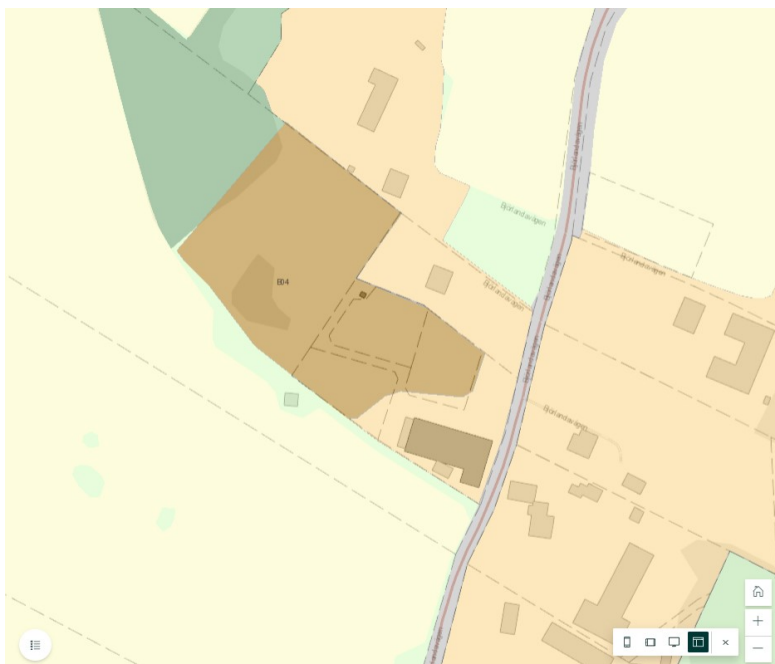
Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

B03 Väster om Björlandavägen

Området ligger centralt med god tillgänglighet till sociala mötesplatser och avståndet till kollektivtrafik är 200 m, skola drygt en km, förskola 500 meter, livsmedelsbutik 250 meter och vårdcentral 200 meter.

- Anslutning till Björlandavägen föreslås ske via befintlig utfart på Gunnesvägen.
- Områdets centrala läge gör det lämpligt för utbyggnad med hög täthet, d.v.s. lägenheter i radhus eller kedjehus som lämpliga hustyper.
- Området ligger väster om Hede by som är utpekad i kommunens kulturmiljöprogram. Anpassning till bebyggelsen i området bör därmed prioriteras för att bevara karaktären.
- Bullerfrågan bör utredas och tyst sida kan bli aktuell.
- Området är ett relativt flackt jordbrukslandskap med en mindre höjdskillnad.
- Avvägning mellan bebyggelse och jordbruksmark har utförts i del 3 .
- Anpassning till dalgångslandskapet bör ske för att erbjuda attraktiva utblickar.
- Utformningen av de nya bostäderna bör anpassas till bebyggelsen i omgivande områden så att ett helhetsperspektiv uppnås.

- Befintliga vegetationsytor bör integreras för att skapa attraktiva boendemiljöer.
- Utvecklingsområdet omfattas till viss del av riksintressena i Storåns dalgång. Då det är en tätortsnära, mindre del i kanten av riksintresset bedöms påverkan inte som påtaglig.
- Området är flackt med svag lutning åt väster så ytor för dagvattenhantering bör avsättas så det inte stannar kvar och skadar bebyggelsen inom området eller rinner av mot anslutande bebyggelse.
- Jordarterna består främst av sand med inslag av lera och silt. Sand har generellt ganska bra infiltrationsförmåga.
- Grönområden bör lokaliseras längs de naturliga avrinningsstråken alternativt kan vattnet ledas i svalldiken till en närliggande plats för infiltration, för att minska risken för översvämningsskador.
- Påverkan på Lygnerns avrinningsområde ska utredas.
- Rekreationsmöjligheterna i anslutning till området är goda. Avståndet till lekplats med pulkabacke är drygt 200 meter, till fotbollsplan drygt 400 meter och till elljusspår och rekreationsområde vid Gunnesgården drygt 500 meter. Näbarhet till dessa områden bör tillgodoses.
- Området ligger i anslutning till en avvecklade drivmedelsstation. Sanering kommer att ske.
- Det finns inga registrerade fornlämningar.
- Det finns inga förorenade områden.

B04 Sättila Hede

Från området är det drygt 1000 meter till grundskola och bibliotek, 800 meter till centrum, livsmedelsaffär och vård central, 500 meter till förskola, samt mindre än 400 meter till kollektivtrafikhållplats. Området ligger i en sydvästlig sluttning där berg ligger i dagen.

- Området föreslås bebyggas med medelhög täthet. Parhus eller villor är lämpliga hustyper, med en variation av upplåtelseformer.
- Området ingår i riskområdet för vägbuller, se karta Miljö- och riskfaktorer, vilket innebär att bullerutredning bör upprättas och eventuell ljuddämpad sida bör övervägas.
- Utformningen av de nya bostäderna bör anpassas efter bebyggelsen i omgivande områden så att ett helhetsperspektiv uppnås. De lantliga utblickarna bör bevaras.
- Påverkan på Lygnerns avrinningsområde ska utredas. Dagvatten bör hanteras lokalt.
- Området utgör den sydligaste spetsen av en grön kil som länkar grönstrukturen mellan dalgången och skogsområdena i öster. Kopplingen är mycket viktig att upprätthålla för den biologiska mångfalden.
- Den norra delen av området utgör sydspetsen på ett område med naturvärden, som sträcker sig norrut i dalgången. Värdena utgörs av mosaik av betesvall, bergshällar, vidkroniga ekar, och stenmurar. Det bör beaktas i detaljplaneskedet.
- Det finns eventuellt risk för föroreningar i anslutning till den gamla textilfabriken. Risken bör utredas och vid behov åtgärdas.
- Ny bebyggelse får endast tillkomma längre än 100 m från drivmedelsstationen norr om området.
- GCM-nätet behöver förlängas med cirka 250 meter norrut för att ansluta till området.
- Det finns inga registrerade fornlämningar.

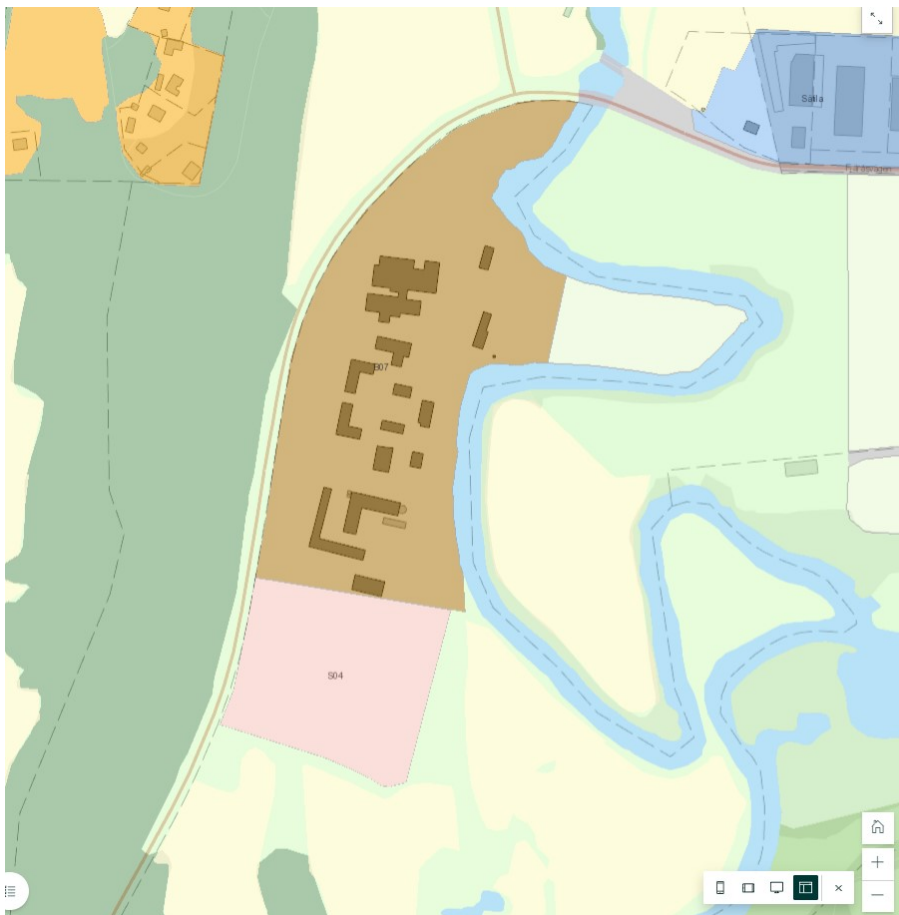

Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

B06 Öster om Hede

Ett skogsområde norr om tätorten kan på längre sikt utvecklas längs länkstråket till väg 156. Området anses vara lämpligt för utbyggnad med medelhög eller låg täthet. Lämpliga hustyper är villor, radhus eller kedjehus. Bostäderna i området kan få fina vyer över jordbrukslandskapet i Storåns dalgång, vilket gör området attraktivt för utbyggnad. Området ligger 300 meter från förskola, 350 meter från kollektivtrafik drygt en km från centrum samt drygt två km från biblioteket och grundskolan.

- Tillfart till området kan ske via en befintlig anslutning till Björlandavägen.
- En ny förskola skulle kunna samlokaliseras med bostadsbebyggelsen. Se karta för placering.
- Anpassning till landskapet och dess bebyggelsestruktur bör ske.
- Eftersom området ligger på en höjd bör tillräckliga ytor för lokal dagvattenhantering avsättas så att områden nedanför inte påverkas negativt.
- Området består främst av lera, men också en del morän. Morän har generellt bra infiltrationsförmåga. Därmed kan infiltrationslösningar bli aktuella i de delarna.
- Bedömningen görs att området ligger på en höjd och att det finns skyddande bebyggelse mellan området och Björlandavägen så bullerutredning är inte aktuell.
- Det finns en registrerad gård med djurhållning inom området. Påverkan från och på denna verksamhet bör utredas.
- Det finns inga registrerade fornlämningar.
- Ett grönstråk i väst-östlig riktning bör bevaras.
- Det finns kommunalt VA i anslutning till området. Det är osäkert om befintligt nät klarar ökningen, vilket bör utredas i kommande planarbete.
- Det finns inga förorenade områden.

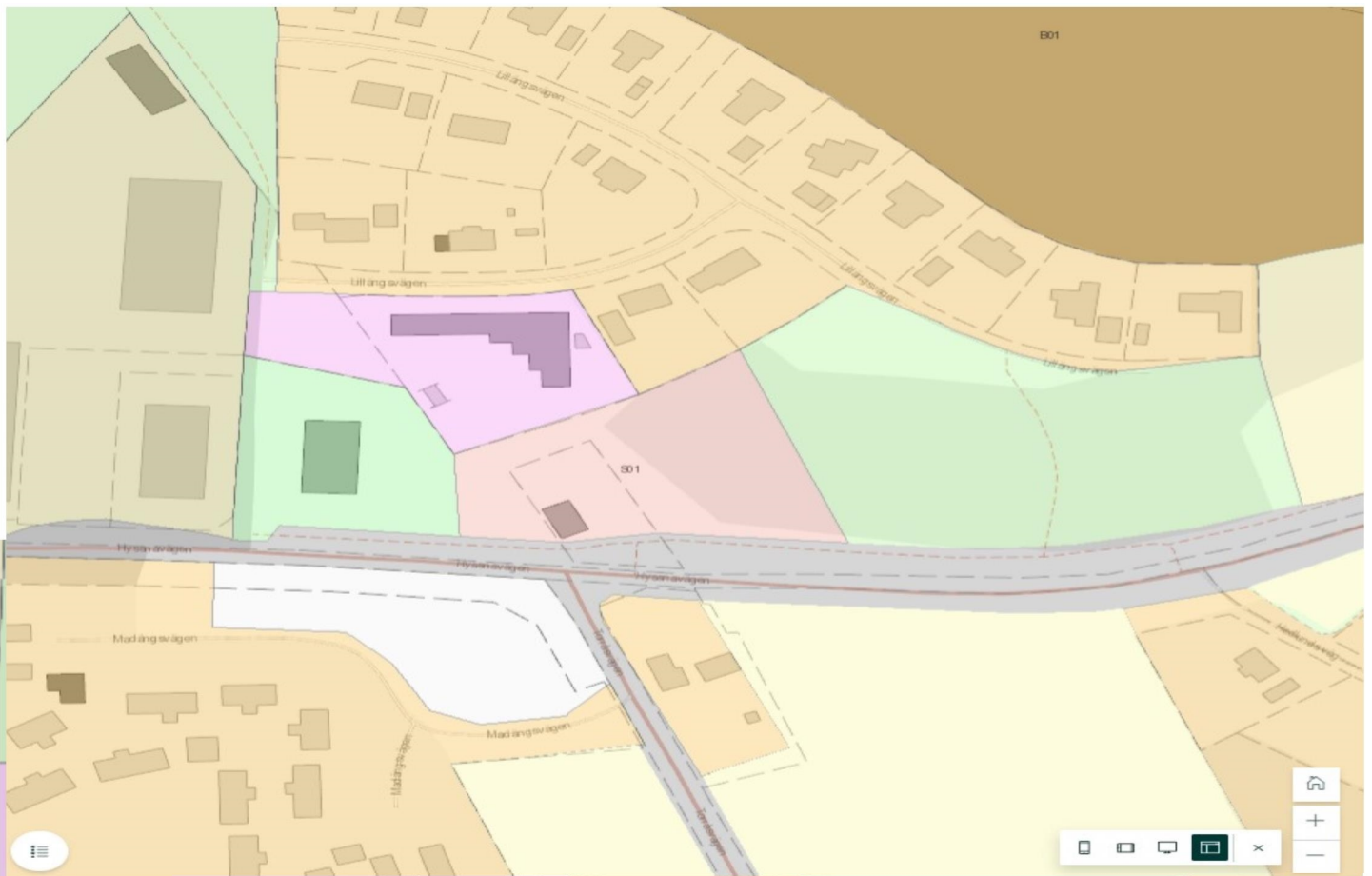

B07 Smälteryd

Området är beläget i ett attraktivt läge med närhet till naturupplevelser och regionala kommunikationer strax väster om centrala Sätila. Området som idag till största del utgörs av en nedlagd anstalt och jordbruksmark avgränsas av Fjäråsvägen i väster och Storån i öster. Söder om området finns Smälteryds naturreservat och i sydost Sätila sand. Områdets läge vid Storån och Lygnern gör platsen intressant för bostäder och en utveckling av friluftslivet.

- Området föreslås bebyggas med medelhög till hög täthet med radhus, kedjehus, villor och flerbostadshus som lämpliga hustyper. Vyerna över Storån bör bibehållas.
- Området och platsen har sedan långt tillbaka varit ianspråktaget som bostad, för jordbruk och senare även för fångvård, skogsbruk och lättare industri.
- En utveckling av området skulle innebära att tillgängligheten till Storån ökar. Området bör fördelaktigt kopplas ihop med friluftsområdet Sätila sand och Lygnevi.
- Då platsen sedan länge varit bebyggd och har varit tongivande för Sätilas utveckling som samhälle föreslås strukturen och platsens karaktär som gårdsmiljö bevaras.
- Utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för friluftsliv och naturvård. Då den föreslagna bebyggelsen främst föreslås på platsen för den nedlagda anstalten och i direkt anslutning till Fjäråsvägen, bedöms den övergripande påverkan på riksintressena inte vara påtaglig.
- Området är lokaliserat utanför skyddszon för Sätila vattentäkt. Hänsyn till eventuell påverkan på vattentäkten bör dock iakttas.
- Påverkan på Lygnerns avrinningsområde ska utredas.
- Då området är inom riksintresse för friluftsliv och naturvård bör grönytor framhållas och lokal dagvattenhantering prioriteras.
- Dagvattenutredning bör upprättas.
- Geotekniska förhållanden bör utredas.
- Eventuellt behöver bullerfrågan utredas och ljuddämpad sida kan bli aktuell.
- Inget skyddsavstånd från någon djurgård.

- Strandskyddet bör utredas.
- En ny förskola skulle kunna samlokaliseras med bostadsbebyggelsen. Se karta för placering.
- Det finns inga förorenade områden.
- Påverkan på Lygnerns avrinningsområde ska utredas. Dagvatten bör hanteras lokalt.
- Eftersom stor restriktivitet ska råda mot ny bebyggelse på produktiv jordbruksmark bör den aktuella jordbruksmarkens användning och produktivitet utredas. Ny bebyggelse bör endast tillkomma om det bedöms som (ur översiktsplanens angivna skäl för etablering på jordbruksmark) ett väsentligt samhällsintresse.
- Anpassning till det omgivande landskapet med natur- och kulturvärden bör ske. De lantliga utblickarna bör bevaras.
- Det finns inga registrerade fornlämningar.
- Det finns inga förorenade områden.
- Avvägning mellan bebyggelse och jordbruksmark har utförts och redovisas under avsnittet Hållbar samhällsutveckling

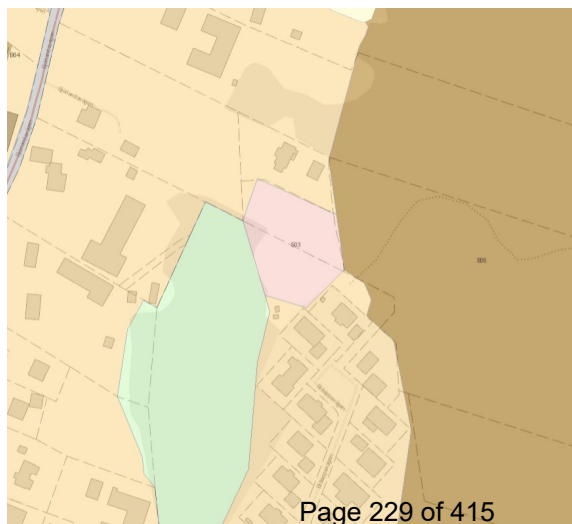

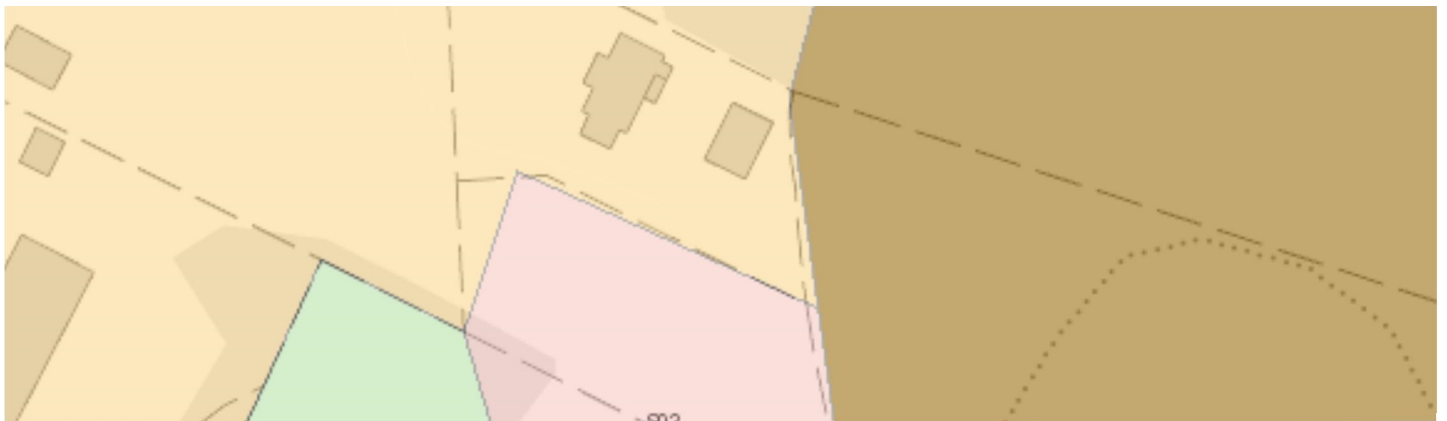
Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

S01 Smedjan

Sätla har flera områden utpekade för skola, område S01 ger möjlighet till framtida utbyggnad av förskolan Smedjan.

- Området har möjlighet att ansluta till kommunalt VA.

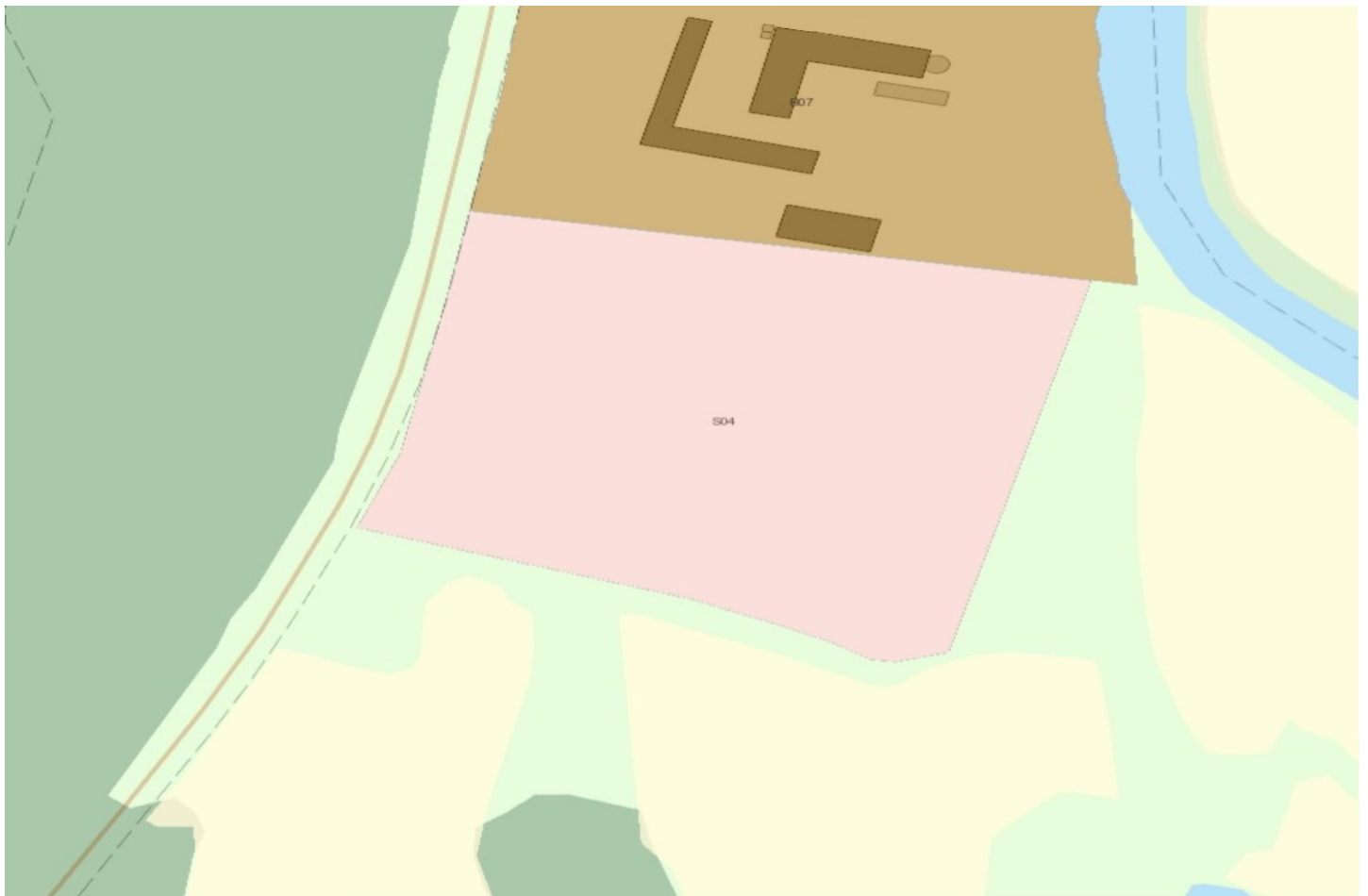

Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

S03 Öster om Hede

Sätla har flera områden utpekade för skola, område S03 ger möjlighet till framtida nybyggnad av förskola.

- Området har möjlighet att ansluta till kommunalt VA.

Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

S04 Smälteryd

Sätla har flera områden utpekade för skola, område S04 ger möjlighet till framtida nybyggnad av en mindre förskoleenhet.

- Området har möjlighet att ansluta till kommunalt VA.
- Denna förskola bör genomföras i samklang med bostäderna i området.
- God tillgänglighet till kvalitativ grönstruktur.

Hyssna

Bostadsbehov till 2030 i Hyssna är 160 bostäder

De för Mark Nordväst största regionala målpunkterna finns idag i Göteborgsregionen och centralorten. Hyssnas läge i anslutning till huvudstråket 156 gör tätorten attraktiv för inflyttning och verksamhets etableringar. I Hyssna med omnejd bor cirka 1800 personer och i tätort har cirka 660 invånare (SCB 2020-12-31). Det finns potential för en ökning av invånarantalet.

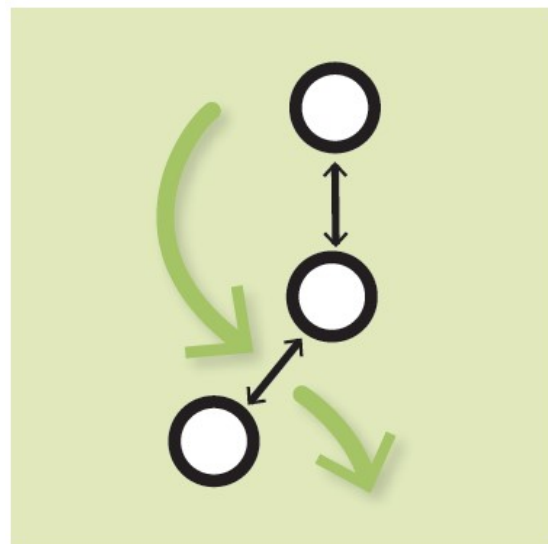
Till geografiska fokusområden

Planeringsförutsättningar

Ett utpräglat jordbrukslandskap

Hyssna är beläget i Surtans dalgång, i en utpräglad jordbruksbygd och orten har ursprungligen bestått av flera mindre byar. Jord- och skogsbruk har en mycket stark tradition i området. Surtan har under lång tid sakta grävt sig ner och skapat ett meandrande ravinlandskap från Hyssna i norr till Björketorp i söder. Runt

dalgången reser sig skogsklädda höjder och formar en storslagen landskapsbild. Vegetationen utgörs både av löv- och barrskog. I anslutning till gårdar och betade marker finns alléer och gamla lövträd. Hyssna ligger på ett isälvsdeltaområde som utgör ett stort och öppet landskapsrum. Orten kan upplevas som glest bebyggd då bebyggelse och verksamheter förutom ett centralt område ligger i ovanligt smala stråk och enklaver, framförallt i landskaps rummets västra sida. Centralt i orten ligger skola, förskola och äldreboende samt företagshus och pizzeria. Bebyggelsen består av flerbostadshus, radhus och villor. Avstånden till Hyssnas norra bebyggelse samt den ringa befolkningmängden gör det svårt att hålla centrum levande. Den öppna landsbygdskaraktären är typisk för Hyssna och ger goda möjligheter till bevarade utblickar.

Hyssna är uppdelat i tre centrum med olika innehåll och karaktär. Respektive centrum kan med fördel utvecklas inom sitt område men de geografiska kopplingarna behöver förbättras så att Hyssna kan fungera som en hel ort. Placebranding, Fojab arkitekter 2014.

Natur- och kulturmiljövärden

Hyssna är en historisk bygd med bevarande värda kulturmiljöer och fornminnen. Möjligheterna till rekreation och upplevelser omkring tätorten är goda, förutom svårigheten att röra sig tvärs skiftesindelningarna.

Natura 2000

Sydost om Hyssna tätort ligger naturreservatet Stoms ås som är ett Natura 2000-område. Det är en stor bokskog som utgör en del av en historiskt sett större sammanhängande ädellövskog.

Radbyn och klungbyn

Radbyn i Melltorp och Hyssna klungby i anslutning till gamla kyrkan är utpekade som värdefulla miljöer och objekt i kommunens kulturmiljöprogram. Byggnaderna, bygatan, murar, fägator och spår av äldre odlingslandskap är även av riksintresse

för kulturmiljö värden. Det finns områdesbestämmelser för hur bebyggelse i anslutning till radbyn ska utformas.

Kvarnar

Melltorps kvarn har också betydande kulturhistoriska värden och rörelsen med konferensanläggning, rekreationspaket, festvåning och pensionat med restaurang lockar både kommuninvånare och besökare utifrån. Lockö kvarn ligger i södra delen av Hyssna tätort. Kvarnbyggnaden har lämningar från både tidiga och senare anläggningar. Tillsammans med naturområdet längs forsen bildas en värdefull rekreationsmiljö.

Två kyrkor

Efter att ha bevarat den gamla kyrkan vid bygget av den nya är Hyssna unikt med sina två kyrkor. Hyssna gamla kyrka är från 1100-talet. Miljön runt den gamla kyrkan med stenvalvsbron, gamla skolhuset, prästbostället och den parkliknande naturen vid Surtan förstärker kulturmiljöupplevelsen.

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

Karta Värdefulla natur- och kulturmiljöer i Hyssna

Social hållbarhet och service

I vardagslivskartläggningen (2011) lyftes platser för idrott och bad fram som viktiga mötesplatser, till exempel Ekängs idrottsplats, Härsjöns och Lilla Hålsjöns badplatser. Även det kulturhistoriska området längs Surtan med byggnader och platser betonas som väl använda mötesplatser. De kilformade odlingsmarkerna mitt i byn

anses viktiga att bevara för odling och rekreativt område vintertid. Omgivande skogar och Hyssnaleden anses ge både rekreativa värden och historiska perspektiv. I Hyssna finns dagligvarubutik och en pizzeria som är betydelsefulla service- och mötes platser. Bensinstationen som även är postombud utgör också en mötesplats. Äldreboendet Stomsåker i centrala Hyssna ger möjligheter att leva kvar på orten. Kommunal service för barnfamiljer finns som förskola och skola upp till årskurs 6. Även dessa och idrottshallen är viktiga mötesplatser. Karta Värdefulla natur- och kulturmiljöer visas ovan och Karta Service och sociala infrastruktur nedan.

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

Karta Service och social infrastruktur i Hyssna.

Infrastruktur

Huvud och länkstråk

Närheten till väg 156 ger snabba kommunikationer både till Göteborg och centralorten. Hyssna är därför attraktivt för utveckling. Bollebygdsvägen (1627) leder mellan väg 156 genom Hyssna tätort och norrut till Bollebygd. Vägen utgör ett viktigt pendlingsstråk mellan Mark Nordväst och Borås, samt centralorten och Bollebygd.

GCM-vägar

Trafikverket har utfört GCM-vägar centralt i Hyssna för att förbättra trafiksäkerheten, både vid väg 1626 mot Rydal och 1627

mot Bollebygd. Det finns gång-, cykel- och moped vägar mellan Hyssnas spridda bebyggelseområden och de centrala målpunkterna som skola, förskola och församlingshemmet. Det saknas en GCM-sträcka längs väg 1626 till idrottsplatsen vid Ekäng och bygdegården, samt mellan skolan och Dalängsvägen.

Bostäder

Bostadsfördelningen i Hyssna skiljer sig stort från Mark Nordväst som helhet. I Hyssna tätort är andelen småhus drygt 78 % och andelen flerbostadshus nästan 20 % medan andelen är uppåt 90% respektive knappt 10% i hela Mark Nordväst. Till tätorten räknas dock inte Melltorp,

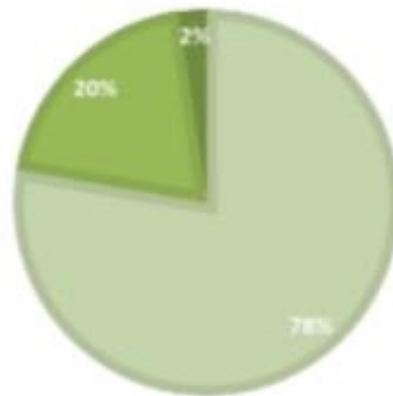
Olideberg eller Ryavägen. Figur 3:5-7 redovisar bostadsbeståndet i Hyssna tätort. Komplettering av lägenhetsbeståndet, främst med bostadsrätter i flerbostadshus, kan möjliggöra för unga och äldre att bo kvar i Hyssna. Komplettering med flerbostadshus, radhus och parhus centralt i Hyssna och villor i utkanten bidrar till förtätning, ett stärkt serviceunderlag och en ökad variation av upplåtelseformer, boendemiljöer och befolkningsbakgrund.

Hyssna servicecentrum med kollektivtrafikhållplats som trafikeras av linje 300, 430 och 431, samt pendelparkering och dagligvaruhandel.

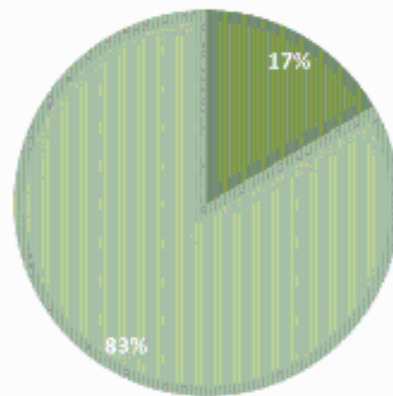
BOSTADSBESTÄND HYSSNA

■ Småhus ■ Flerbostadshus ■ Specialbostad

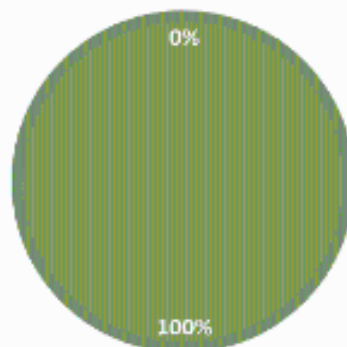
BOENDEFORM HYSSNA TÄRTORT - SMÅHUS

■ Småhus, hyresrätt ■ Småhus, äganderätt

BOENDEFORM HYSSNA TÄRTORT - FLERBOSTADSHUS

■ Flerbostadshus, hyresrätt ■ Flerbostadshus, bostadsrätt

Figur 3:5-7 Bostadsbestånd i Sätilla. Källa: SCB, 31 december 2021. Klicka på bilderna för att förstora dem.

Teknisk försörjning

Dricksvatten

Hyssna försörjs med vatten från centralorterna via överföringsledningen i sin helhet. Det finns kapacitet för fler anslutningar vid utbyggnad. Hyssna vattentäkt har fungerat som reservvatten men hävning av vattenskyddsområdet är på gång då tälkten inte längre används och inte kommer att användas framöver. Hävning av vattenskyddsområden kommer att ske under hösten 2022.

Fjärrvärme

I Hyssna tätort finns det ett fjärrvärmenät som Marks Energi AB ansvarar för med möjligheter till anslutning vid utbyggnad i tätorten.

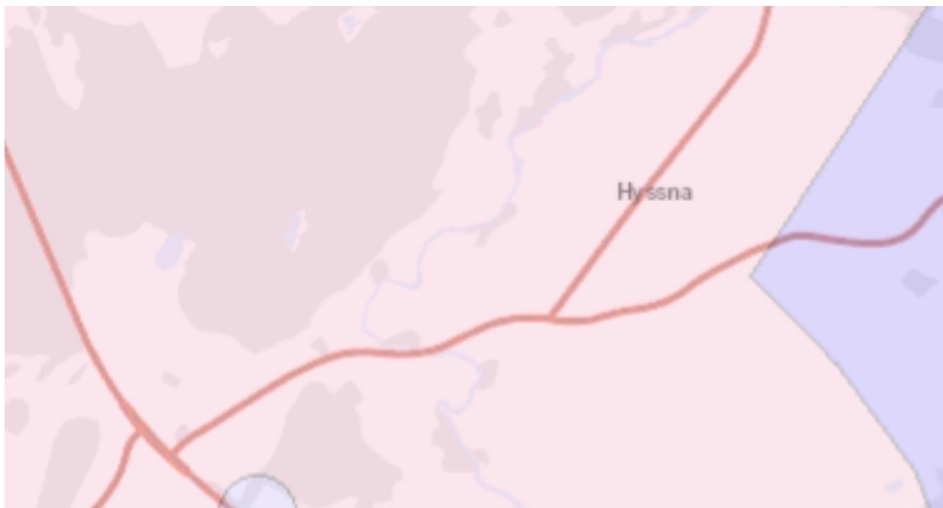
Avrinning och lågpunkter

Hyssna tätort har kommunal dagvattenhantering, men vid prognostiserade framtida nederbörds mängder kan den vara underdimensionerad. Bilerna nedan visar stråk för avrinning i Hyssna. Avrinning i Hyssna sker mot Surtan och det finns två huvudstråk där avrinning bedöms kunna ske på markytan. Stråken är markerade med lila pilar i vilka illustrerar områden där vatten riskerar att ansamlas vid skyfall i förhållande till befintliga och utbyggnadsområden. Flera utvecklingsområden ligger i anslutning till huvudstråken och det förekommer även instängda områden. Vid utbyggnad bör risken minimeras för att ytterligare vatten ansamlas.

Avrinningsstråk Hyssna. De lila pilarna visar huvudstråken för avrinning med bedömd större avrinning. Avrinningsområden är markerade med svart gräns och instängda områden är streckade i grått. Översvämningsanalys Mark Nordväst, Tyréns 2015.

Tekniska olycksrisker

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

FÖP NV Miljö- och riskfaktorer

Geoteknik

Längs Surtan i de centrala delarna av Hyssna finns områden där stabiliteten inte anses vara tillfredsställande eller tillräckligt utredd enligt skredriskvärderingen från 2001. I dessa områden kommer utredningar och stabilitetshöjande åtgärder eventuellt att bli aktuella. Behovet redovisas för respektive område i [Planförslag](#). I karta Miljö- och riskfaktorer redovisas skredriskområdena.

Buller och farligt gods

Eftersom Hyssna ligger i närheten av väg 156 och Bollebygdsvägen 1627 behöver troligen vissa åtgärder utföras för att uppnå riktvärdena för buller. De utvecklingsområden där en ljuddämpad sida kan bli aktuell redovisas i [Planförslag](#). Karta Miljö- och riskfaktorer ovan visar, utan att ta hänsyn till höjdskillnader, vilka områden som kan beröras av bullerproblematik. Väg 156 är sekundär transportled för farligt gods. I planeringsskedet bör därmed hänsyn tas till risken inom 150 meter från vägen.

Djurhållning och bebyggelse

Det bedrivs djurhållning i Hyssna, vilket visas i kartan ovan. Kombinationen mellan utbyggnad och fortsatt djurhållning är betydelsefull för att bevara ortens karaktär. Utvecklingsområde B10 påverkas av skyddsavstånd från djurhållning. Kommunens riktlinjer för respektavstånd mellan djurhållning och bostäder

(2015) ska användas.

Grön och blå strukturer i Hyssna

Grönstruktur

Idag har samtliga bostäder inom Hyssna tätort tillgång till grönområden inom rekommenderade 300 meter. Vid exploatering inom de kartlagda grönområdena bör en analys av ekosystemtjänster och påverkan på bostädernas avstånd till närmaste grönområde göras. I Hyssna finns det gröna kilar som når tätorten från söder, nordost och nordväst. Det finns två gröna stråk, ett längs Surtan och ett över väg 156 norr om Hyssna handel. Det finns ett antal gröna öar i tätorten med olika kvalitet och funktion. De öar som inte används för rekreation idag bör göras nåbara, gallras och eventuellt kompletteras med planteringar för att höja upplevelsekvaliteten.

Vattendrag och sjöar

Vattendraget Surtan påverkar starkt landskapsbilden i Hyssna. Även Hålsjöarna öster om orten kopplas ihop med Hyssnas identitet, framförallt badplatsen vid Lilla Hålsjön.

Ekosystemtjänster i Hyssna

Det är viktigt att värna de ekosystemtjänster som tillgodoses av jordbruks- och det vattennära landskapet som exempelvis habitat, pollinering, naturpedagogik och matproduktion.

Ekosystemtjänsterna bör utredas närmare i kommande planering av orten så de inte går förlorade.

Natur- och kulturturism

Hyssna, Surtan och området runt Hålsjöarna och Hysnaleden är utpekade som preliminärt område för besöksnäring i översiktsplanen. Det innebär att åtgärder som bidrar till ökad natur- och kultur turism bör prioriteras. Aktuella platser bör därför utredas med fokus på hur de kan utvecklas och stärka besöksnäringen.

Strategier för utveckling

Fram till år 2030 bör det tillkomma drygt 160 bostäder i Hyssna för att befolkningsmålet ska uppnås. Utifrån översiktsplanens och denna fördjupnings befolkningsmål, strukturbild och intentioner har strategier för utveckling av Hyssna tagits fram.

- **Bygg ihop Hyssnas bostadsområden**

Idag är bebyggelsen i Hyssna till stor del utspridd. För att få en sammanhållen bebyggelsestruktur måste komplettering ske som samtidigt bör anpassas efter landskapsbilden.

Centrum med återvinningsstation, äldreboendet, parkering och företagshuset.

- **Utveckla Hyssnas karaktär**

För att skapa underlag för service och kollektivtrafik bör Hyssna växa. Samtidigt bör de karaktäristiska utblickarna över odlingslandskapet och kulturmiljön tillvaratas.

- **Framhäv kulturmiljövärdena på orten**

I Hyssna förekommer olika kulturmiljövärden och fornminnen mitt i byn. Strategin är att framhäva dessa värden för att skapa ett attraktivt mervärde i bostadsmiljöerna.

- **Bygg fler lägenheter**

För att nå målet om ett varierat bostadsbestånd bör lägenheter med olika upplåtelseform i små och stora storlekar byggas i Hyssna. Då kan befintliga småhus bli lediga och flyttkedjor startas.

- **Utveckla ortsentrum och ett servicecentrum**

Parkeringsstorget i centrum behöver ytterligare åtgärder för att bli en attraktiv mötesplats. Området vid Hyssna handel bör utvecklas till ett resecentrum.

- **Behovet av trafiksäkra lösningar**

Vid en befolkningstillväxt i Hyssna kommer fler människor att röra sig i trafikmiljöerna och över väg 156, Hålsjövägen (1626) och Bollebygdsvägen (1627). Ytterligare åtgärder för att skapa säkra trafiklösningar eftersträvas i planeringen.

Vy över ny övergång med refug till Hyssnaskolan och nya idrottshallen. Till höger i bild skymtar den nya bebyggelsen norr om skolan.

Till geografiska fokusområden

Planförslag

Utveckla pendlingsmöjligheterna

För att förbättra pendlingen till och från Hyssna bör åtgärder på väg 156 prioriteras. Ur pendlingsynpunkt är det externa stråket, väg 1627 till Bollebygd viktigt. Vägen och de två enfiliga broarna behöver breddas och förses med mittlinje. Fler kollektivtrafikturer bör trafikera hållplatsen Stomshöjd vid Hyssnaskolan.

Stärk interna kopplingar

Hyssna är delat i två centra med olika funktion och karaktär. Dels området kring torget, pizzerian och företagshuset samt området vid Hyssna handel och pendelparkeringen som också fungerar som mötesplats, se figur 3.5. Den geografiska kopplingen mellan de centrala platserna behöver förstärkas och prioriteras i det fortsatta arbetet. Centrum

vid Hyssna handel kan med fördel utvecklas åt det urbana hållet som service- och resecentrum, med kollektivtrafik och livsmedelsaffär samt andra servicefunktioner. Nybyggnation bör vara sammanhållen och i flera våningar för att ha en bullerdämpande effekt. De natur- och kulturvärden som finns kan förtydligas på orten genom ett rekreativt stråk mellan Hyssna handel och torget. Stråket bör förläggas längs med Surtan för att göra vattnet nåbart. Utvecklingsbehovet av dagens centrum vid företagshuset i Hyssna är stort och bör prioriteras. Nya bostäder och handel bör etableras i området för att stärka mötesplatsen.

Figur 3.5 Principskiss Hyssna. Genom att bygga vidare på respektive centrums karaktär kan dessa stärkas. Dagens centrum, brokopplingen över Surtan samt service- och handelscentrum är punkter med nyckelfunktioner som bör prioriteras. Placebranding, Fojab arkitekter 2014.

Samla bebyggelsen

Hyssnas bebyggelse ligger, förutom villagatorna söder om torget, i ett långt band längs skogskanten i ortens norra del, som en följd av det tätortsnära jordbruket. För att minska avstånden till service och effektivisera infrastrukturen föreslås att en kommande utveckling främst sker söderut mellan torget och servicefunktionerna vid Hyssna handel.

Öka antalet skol- och förskoleplatser

Majoriteten av de framtida bostäderna i Hyssna föreslås lokaliseras i Lockö-området. För att kunna erbjuda fler förskoleplatser behöver ytterligare en förskola tillkomma, se under utpekade områden. Utökning av skollokalerna beräknas även kunna ske på befintligt skolområde, område för detta har avsatts. Förstudier för detta pågår.

Utveckling av infratrakturen

En ny vägsträckning som kan samordna utfarterna på väg 156 och trafikmata befintlig bebyggelse samt område B10 och kanske B11 bör utredas.

Gång-, cykel- och mopedvägnät

Gång- och cykelvägnätet i Hyssna är utbyggt till viss del. Planering av utbyggnad och åtgärder finns i kommunens Trafiksäkerhetsplan för gång, cykel- och mopedvägar. Målet är att skapa ett sammanhängande gång- och cykelvägnät i orterna. Sträckan mellan skolan, Torsbovägen och Dalängsvägen är prioriterad i GCM-planen.

Rekommendationen i denna fördjupning är att det längs kommunala huvudgator för biltrafiken bör finnas ett avskilt gång- och cykelvägnät. På bostadsgator bör bil samt gång- och cykeltrafik generellt kunna samordnas på ett säkert sätt.

Principdiagram kopplat till ny och befintlig struktur i den fördjupade översiktsplanens förslagskarta. Genom att bygga vidare på varje centrums karaktär kan dessa stärkas. Dagens centrum och brokopplingen mellan den södra delen och resten av orten är extra viktiga punkter med nyckelfunktioner och bör därför prioriteras i det fortsatta arbetet. Grönstråket gör naturen och ån mer tillgänglig för Hyssnas invånare. Strategiskt bör sträckan mellan Hyssna handel och Hyssna mack- och livs på väg 156, samt fortsättning på gång- och cykel banan från församlingshemmet till idrottsplatsen Ekäng och bygdegården prioriteras.

Förslag på områden för blandad bebyggelse

Härnäst kommer förslag till områden för utbyggnad av blandad bebyggelse. Avgränsningarna är övergripande och kan komma att justeras i samband med kommande planering beroende på förutsättningarna i områdena.

Urvalskriterier

- Överensstämmer med översiktsplanen gällande att bygga ut utvecklingsnod nära kollektivtrafikhållplats vid huvudstråket.
- Hyssna är ett genuint jordbrukssamhälle omgivet av odlingsmark, därav behöver nutida bebyggelseutveckling

Gång- och cykelvägen mellan Hyssna centrum och Hyssna handel föreslås få en förlängning skild från Skogvallavägen vid bebyggelseutbyggnad.

ianspråkta viss jordbruksmark. Avvägning är utförd i del 3.

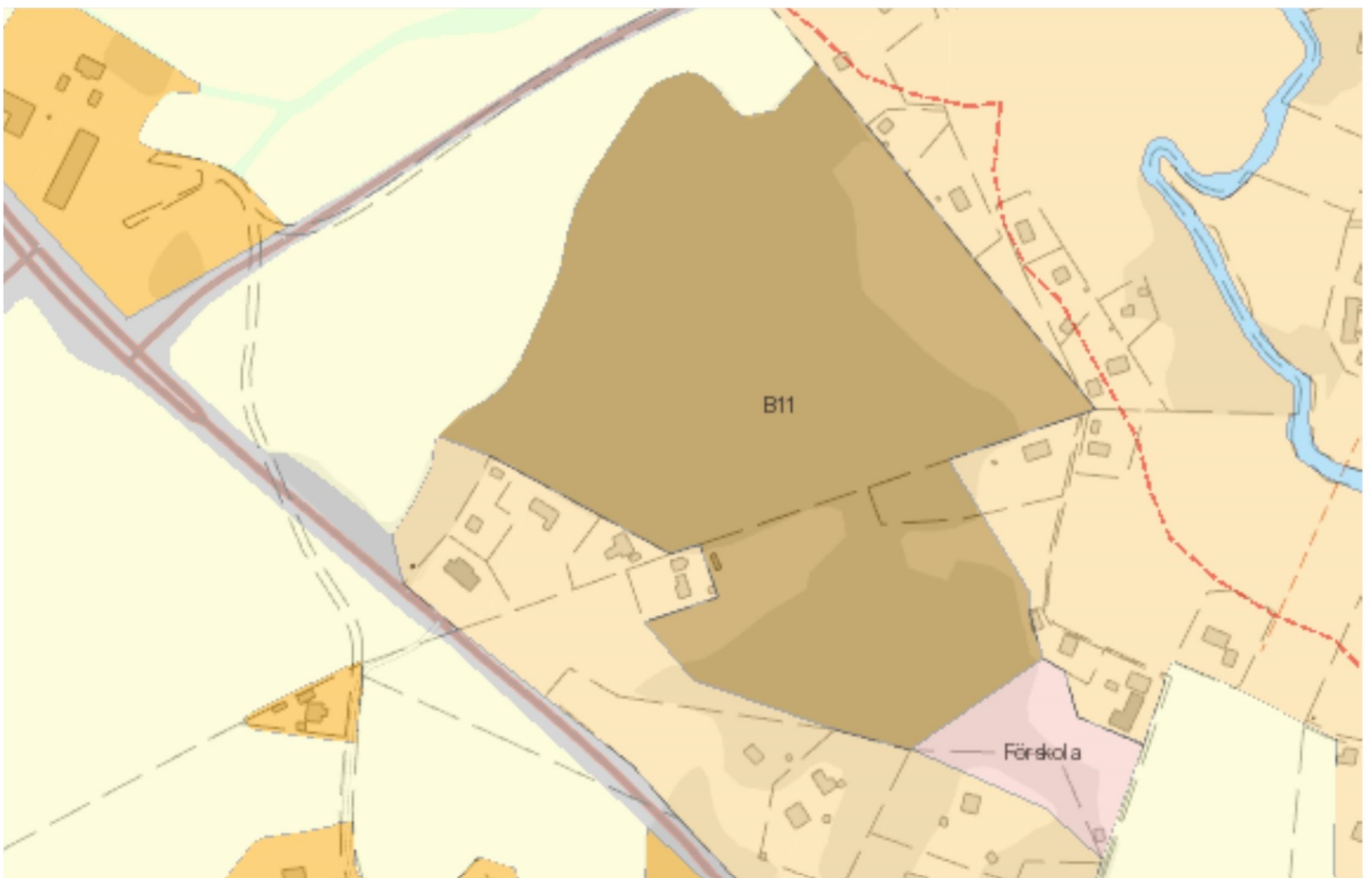
- Närheten till kollektivtrafik och servicepunkter gör områdena attraktiva och hållbara.
- Endast ett av områdena ligger inom respektavstånd till djurgårdar.

Planeringsinriktningar

- I översiktsplanen redovisas vilka skäl som föreslås användas vid avvägningar mellan jordbruksmark och bebyggelseutveckling. Stor restriktion ska råda, men avvägning måste göras i varje enskilt fall.
- Riktlinjer för respektavstånd mellan bostäder och djurhållning (Marks kommun 2015) anger ett respektavstånd på 200 meter mellan gårdar med stor påverkan och bostäder.
- Områdena ingår i riskområde för vägbuller, vilket innebär att utredningar bör utföras i kommande planering.
- Hänsyn ska tas till landskapsbilden, natur- och kulturvärden samt befintlig bebyggelse.
- Befintliga grönytor bör integreras för att skapa attraktiva boendemiljöer. Rekommendationen max 300 meter mellan bostad och grönyta gäller.
- Samtliga områden ligger i anslutning till kommunalt verksamhetsområde för VA och kommer att anslutas till det kommunala nätet.
- Det finns möjlighet att ansluta till fjärrvärmenätet i Hyssna.
- Dagvattenutredningar bör upprättas för respektive område, så att områden i anslutning till den nya bebyggelsen inte kommer att påverkas negativt av avrinningen. För att minimera risken för översvämningsskador har grönstråk lokaliserats längs huvudstråken för avrinning. Det ger synergieffekter då grönområden med dagvattendammar bildar specifika biotoper, ekosystemtjänster och kan användas i rekreativt syfte.
- Flerbostadshus, rad-, kedje- och parhus eller villor är lämpliga hustyper, byggda med mellan områdena varierande täthet.
- En variation av upplåtelseformer förordas.
- Hyssna försörjs i sin helhet via överföringsledningen från de stora vattenreserverna i centralorten. Det finns kapacitet för fler anslutningar till överföringsledningen vid utbyggnad.

Vy mot väg 156 från Locköfallsvägen, område B10.

Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

B11 Lockö, Daläng/Slätthed och Skogsda

Områdena ligger centralt i Hyssna med närhet till ortens olika målpunkter och även postombud och drivmedels station. Avståndet till bibliotek och vårdcentral i Sätilla är cirka sju kilometer.

Kommunikationerna och utbyggd infrastruktur till områdena är goda.

- Området består av skogsmark på berg, där fördröjning och alternativa lösningar till infiltration bör övervägas.
- Jordarten i området består av sand med en mindre del lera, vilka antas ha god förmåga till infiltration.
- Utveckling av bebyggelse får endast ske längre än 100 m från drivmedelsstationen och hänsyn ska tas till risker från buller och farligt gods på väg 156.
- Områdena bör bebyggas med medelhög täthet, med rad- och kedjehus som lämpliga hustyper.
- Områdena ligger inom skyddsavstånd för djurhållning. Kommunens riktlinjer för respektavstånd (2015) anger att det är möjligt att ha beteshagar i direkt anslutning till nya bostäder. Därför görs bedömningen att det går att kombinera intressena i området.
- Flera väganslutningar är möjliga till exempel från Bollebygds- respektive Dalängsvägen.
- Området ligger delvis på jordbruksmark. Avvägning mellan bebyggelse och jordbruks mark har utförts i del 3.

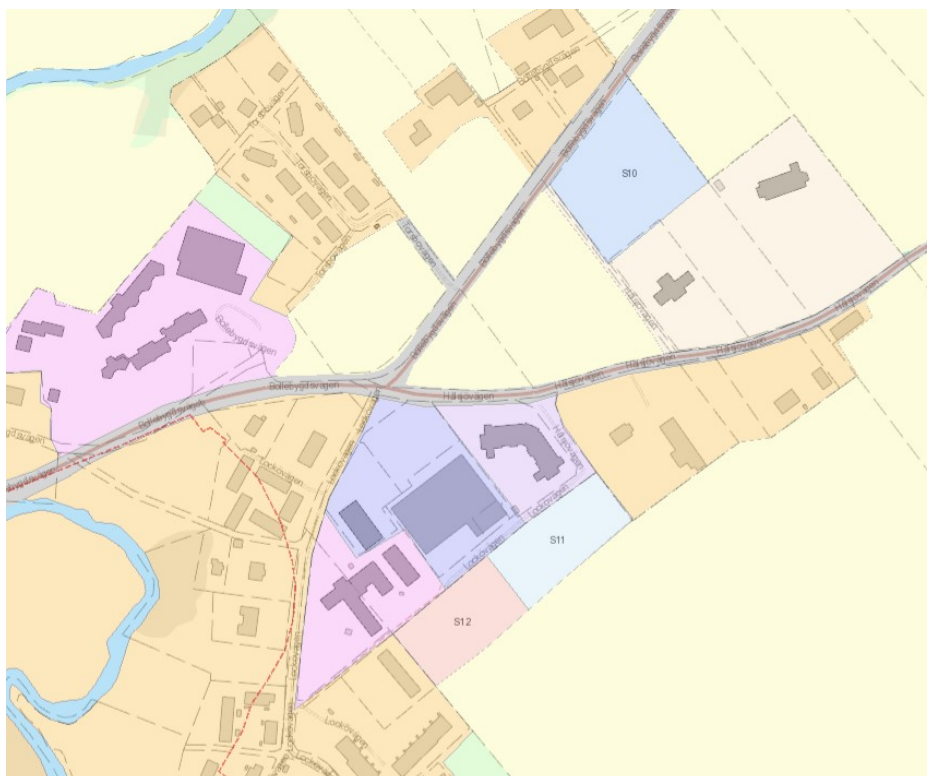

B12 Olideberg och B13 Melltorp

Alternativa områden för blandad bebyggelse B12 och B13 har pekats ut i norra Hyssna, i skogsmarken i närhet till den befintliga byggelsen. Områdena uppfyller dock inte hållbarhetskriteriet med närhet till kollektivtrafikhållplats, då hållplats Stomshöjd ligger på 1200-2000 meters avstånd. Avståndet till centrum, förskola och skola ligger på liknande avstånd, vilket är längre än från område B10 och B11. Skolelever kommer inte att beröras av skolskjuts.

- Områdena ligger på skogsmark på berg, där fördröjning och alternativa lösningar till infiltration bör övervägas.
- Områdena bör bebyggas med medelhög täthet, med parhus och villor som lämpliga hustyper.
- Områdena har möjlighet till anslutning till kommunalt VA.
- Väginfrastruktur och broanslutningar över Surtan behöver utredas.
- Områdena ligger inom skyddsavstånd för djurhållning.

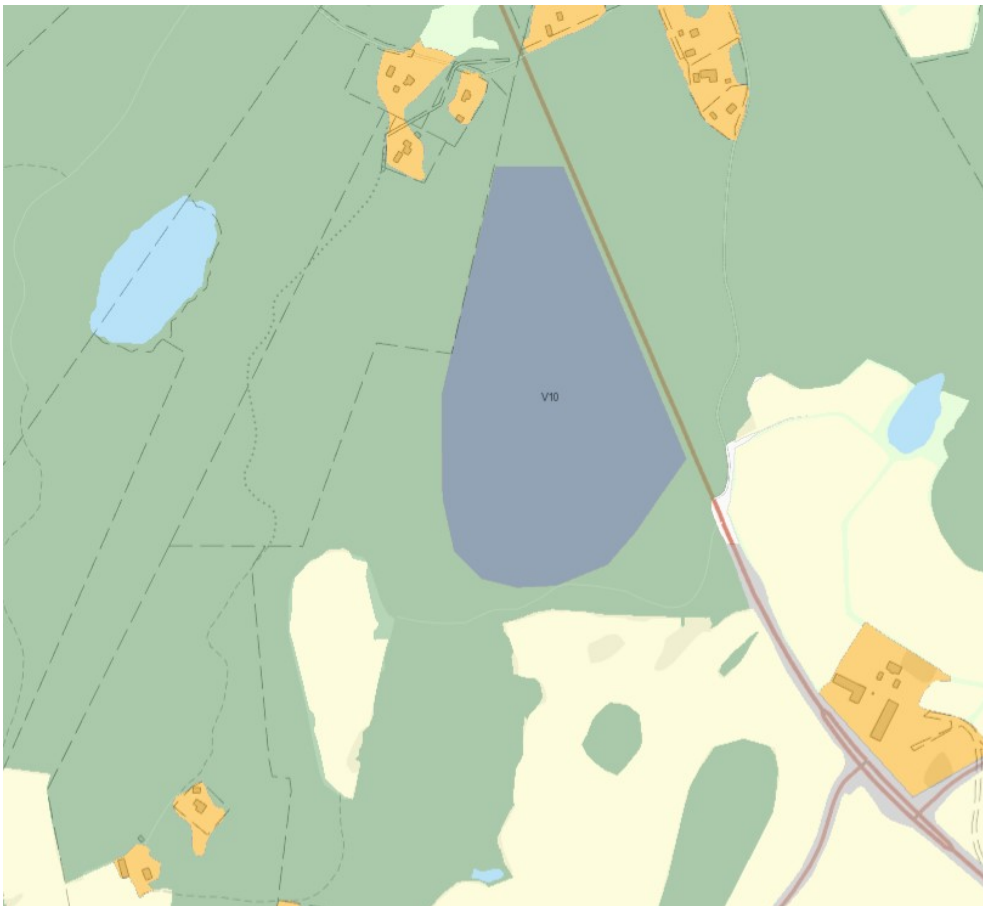
Kommunens riktlinjer för respektavstånd (2015) anger att det är möjligt att ha beteshagar i direkt anslutning till nya bostäder. Därför görs bedömningen att det går att kombinera intressena i området.

S10 Centrum intill kyrkan, S11 Centrum Stomsåker, S12 Centrum Hyssna förskola

Områdena utpekade för service ligger centralt i Hyssna. Område S10 ger möjlighet till framtida utbyggnad av kyrkogården. Område S11 och S12 pekats ut som utbyggnadsmöjligheter för befintliga kommunala verksamheter, S11 för äldreboendet Stomsåker och S12 för Hyssna förskola. Ur ett socialt hållbarhetsperspektiv är det positivt att integrera dessa verksamheter i centrum. Områdena ligger i direkt anslutning till befintliga verksamheter, centrum, bebyggelse och vägar. Område S11 och S12 ligger inom 400 meter från kollektivtrafikhållplats Stomshöjd och med cirka en kilometer till hållplats Hyssna handel.

- Områdena har möjlighet till anslutning till kommunalt VA.
- Område S10, S11 och S12 är lokaliserade på jordbruksmark.
Avvägning mellan bebyggelse och jordbruks mark i område S11 och S12 har utförts i del 3.

V10 Väster om väg 156

Området ligger vid huvudstråket väg 156 med närhet till både Hyssna och Sätilla, kommunal service, samt olika målpunkter i orterna. Avståndet är till kollektivtrafikhållplats Sandvad är mindre än 800 meter. Området är lokaliserat till kuperad skogsmark med inslag av våtmarker.

- Området har möjlighet till anslutning till kommunalt VA.
- Huvudtillfart bör finnas från väg 156.
- Intern utfart till väg 1612 bör studeras för att minimera anspänningstiden till Sätilla för brandmän i jourhavande beredskap.

Hajom

Bostadsbehov till 2030 i Hajom är 50 bostäder

Hajom är en utvecklingsnod enligt översiktsplanens strukturbild. Det innebär att orten har ett strategiskt läge när huvudstråket (väg 156) och bebyggesleutveckling föreslås för att förstärka den lokala servicen. Från Hajom by är det drygt två km till väg 156 och pendelparkeringen vid Hjorttorps hållplats. Därmed bedöms orten ha goda möjligheter att resa mot centralorten eller Göteborgsregionen. Pendlingsmöjligheterna tillsammans med de vackra omgivningarna är två anledningar till att Hajom bedöms som attraktivt att utveckla. I och omkring Hajom bor 460 personer (SCB 2020-12-31)

Till geografiska fokusområden

Planeringsförutsättningar

Odlingslandskapet präglar Hajom

Precis som Hyssna och Fotskäl präglas Hajom av vattendraget Surtan och dalgångens böljande odlingslandskap med stor variation av flora och fauna. I Hajom by bor det drygt 200 personer. Här rinner många mindre vattendrag ut i Surtan. De har skapat lövskogsklädda raviner som går tvärs dalgången och gör landskapet finkulligare och än mer varierat. Hela Surtan och dess närmaste område är av riksintresse för naturvården. Från Surteby kyrka och söder ut omfattar riksintresseområdet hela dalgångens bredd.

Kulturmiljövården

Precis som Hyssna och Fotskäl präglas Hajom av vattendraget Surtan och dalgångens böljande odlingslandskap med stor variation av flora och fauna. I Hajom by bor det drygt 200 personer. Här rinner många mindre vattendrag ut i Surtan. De har skapat lövskogsklädda raviner som går tvärs dalgången och gör landskapet finkulligare och än mer varierat. Hela Surtan och dess närmaste område är av riksintresse för naturvården. Från Surteby kyrka och söder ut omfattar riksintresseområdet hela dalgångens bredd.

Surtans dalgång förstärker Hajoms lantliga karaktär.

Social hållbarhet och mötesplatser

Det finns flera sociala mötesplatser i Hajom. Den kooperativa affären, som även är bensinstation och paketutlämningsställe, är en central punkt. Även före detta skolan, idrottshallen, bygdegården, liksom församlingshemmet och kyrkan samlar bygdens invånare. På hembygdsgården hålls flera evenemang. Utvecklingen av nyföretagarcentrum och coworkingplatser i tidigare Hajomskolan har bildat en mötes plats.

Infrastruktur

Den huvudsakliga vägen för förflyttningar till och från Hajom är väg 1604, vilken är i smalaste laget sett till den mängd tung trafik

som belastar den. Det saknas en gång- och cykelbana genom byn och till Hjorttorps busshållplats och pendelparkering.

Teknisk försörjning

Hajom kommer att försörjas med VA via överföringsledningen, där dricksvattnet kommer från central orten medan spillvatten avleds till Skene avlopps reningsverk. Överföringsledningen har kapacitet för fler anslutningar vid utbyggnad, vilket gör att Hajoms vattenskyddsområde och tillhörande skyddsföreskrifter kan upphävas. Det ger möjlighet till att ny- och ombyggnation kan tillkomma centralt i Hajom. Eventuellt kan framtida byggnation utföras med vidtagande av skyddsåtgärder.

Tekniska olycksrisker

Det finns risk för buller både från väg 156 och Hjorttorpsvägen (väg 1604). Det finns också ett par gårdar med djurhållning där hänsyn kan behöva tas i kommande planering (se vidare Planförslag nedan).

Strategier för utveckling

I Hållbar samhällsutveckling presenteras antalet bostäder som behöver tillkomma i Hajom för att befolkningsmålet ska kunna uppnås. Fram till 2030 bör det tillkomma 45 bostäder i orten respektive fem bostäder på landsbygden. Utifrån översiktsplanens och denna fördjupnings befolkningsmål, strukturbild och intentioner har strategier för utveckling av Fotskäl tagits fram:

Låt orten växa mot väg 156

Ur ett hållbarhetsperspektiv och för att bidra till att avstånden till kollektivtrafik blir ännu kortare bör lokalisering av bebyggelse bidra till att orten utvecklas i riktning mot väg 156.

Bygg ut på östra sidan om Hjorttorpsvägen

Vy över Hajoms kyrka, byn, bensintappen och Hajoms kooperativa handel.

För att ta tillvara det böljande jordbrukslandskapet och utblickarna över Surtans dalgång bör ny bebyggelse lokaliseras på östra sidan om väg 1604. Det innebär också att värdefull jordbruksmark inte tas i anspråk och att riksintresset inte påverkas.

Integrera och utveckla näbara grönområden

Även om Hajom omges av rekreationsområden bör små kvalitativa grönområden integreras i bostadsmiljöerna. Förslag till gröna stråk och bostadsnära natur finns i områdeskartorna. Grönområdena bör vara tillgängliga för alla.

Bevara och utveckla Hajoms karaktär

Hajom och Surtans dalgång består av öppna odlingslandskap. Dessa miljöer bör tas tillvara för att bevara attraktiva lantliga utblickar. Miljön kring kyrkan bör bevaras och ny bebyggelse föreslås anpassas till befintlig bebyggelsestruktur.

Fler lägenheter i flerbostadshus

För att skapa en variation av hustyper och för att det ska vara möjligt att bo på orten hela livet bör det byggas fler lägenheter i flerbostadshus. Det finns en efterfrågan från både äldre och ungdomar att bo i lägenheter.

GCM-väg mellan Hajom och Hjorttorp

I Hajom finns behov av en GCM-väg mellan byn och pendlingsnoden Hjorttorp. Ett gång- och cykelstråk föreslås norrut från B30 Hjorttorp till pendelparkerigen vid väg 156.

Planförslag

Nedan redovisas förslag till områden för utbyggnad av blandad bebyggelse. Avgränsningarna är övergripande och kan komma att

justeras i samband med kommande planering beroende på förutsättningarna i områdena.

Urvalskriterier

- Överensstämmer med översiktsplanen gällande att bygga ut utvecklingsnod nära kollektivtrafikhållplats vid huvudstråket.
- Områdena är lokaliserade till skogsmark.
- Närheten till kollektivtrafik och servicepunkter gör områdena attraktiva och hållbara.
- Endast ett av områdena ligger inom respektavstånd till djurgårdar.

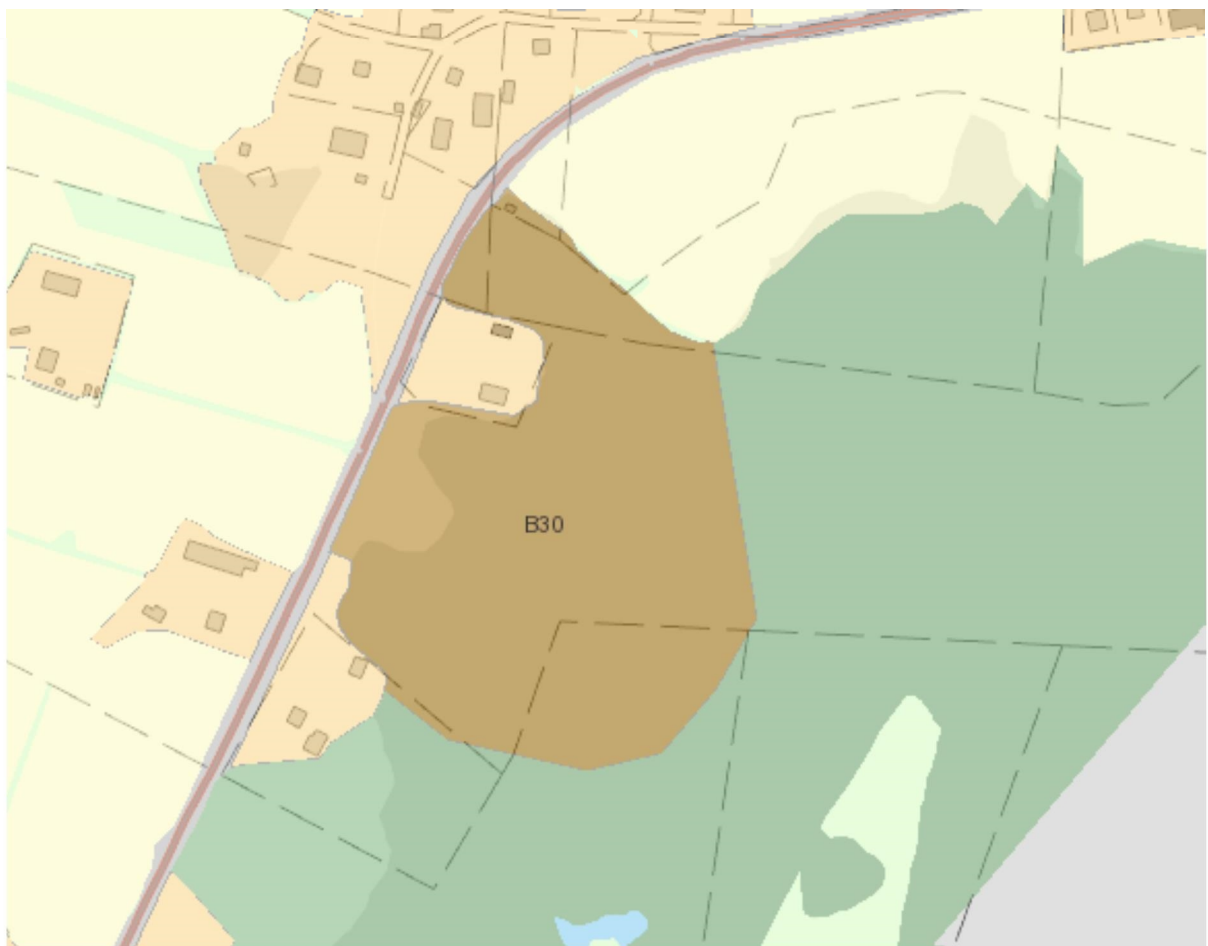
Planeringsinriktningar

- Riktlinjer för respektavstånd mellan bostäder och djurhållning (Marks kommun 2015) anger ett respektavstånd på 200 meter mellan gårdar med stor påverkan och bostäder. Surtans dalgång förstärker Hajoms lantliga karaktär.
- Områdena ingår i riskområde för vägbuller, vilket innebär att utredningar bör utföras i kommande planering.
- Ny bebyggelse bör anslutas till överföringsledningen för VA.
- Hänsyn ska tas till landskapsbilden samt natur- och kulturvärden.
- Mindre befintliga grönytor bör integreras för att skapa attraktiva boendemiljöer. Grönstråk är utpekade. Rekommendationen max 300 meter mellan bostad och närmaste grönyta gäller.
- Områdena ligger vid kommunalt verksamhetsområde för VA och kan anslutas till överföringsledningen.
- Det finns inget fjärrvärmenät i Hajom.
- Dagvattenutredningar bör upprättas för respektive område, så att områdena inte kommer att påverkas negativt.
- För att minimera risken för översvämningsskador bör grönområden lokaliseras längs huvudstråken för avrinning. Det ger synergi effekter då grönområden med dagvattendammar bildar ekosystemtjänster, specifika biotoper, och kan användas i rekreativt syfte.
- Rad- och kedjehus, flerbostadshus eller villor är lämpliga hustyper, byggda med mellan medelhög till låg täthet.

- En variation av upplåtelseformer förordas.
- Skola med årskurs F-6 finns i Fotskäl och årskurs 7-9 finns i Sätila, på sju respektive 15 kilometers avstånd. I Sätila finns det även bibliotek, vårdcentral, bank och annan service.
- Till serviceutbudet i Skene och Kinna är avståndet cirka 10 km.

Till geografiska fokusområden

Utpekade områden

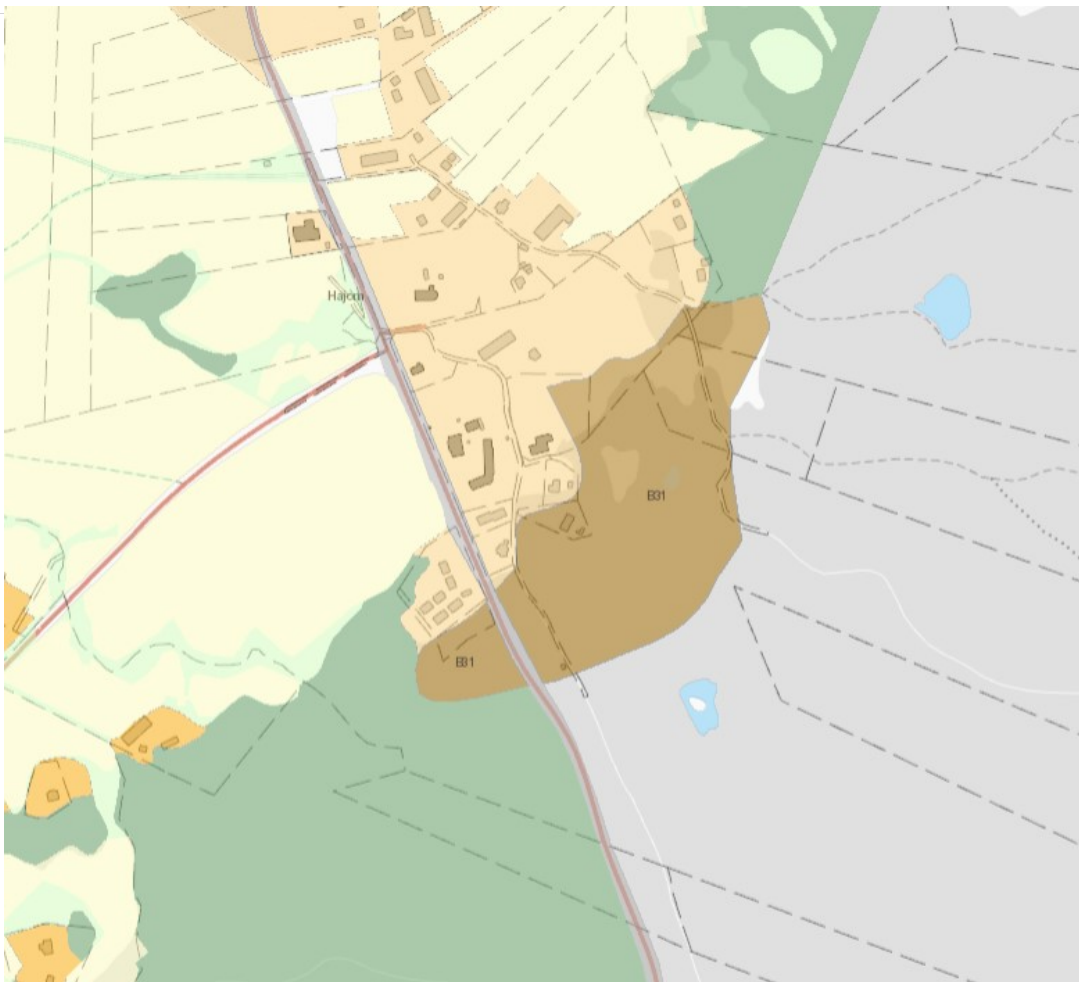
Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

B30 Hjorttorp

Utveckling i området följer strategin för en utvecklingsnod då det innebär en utveckling av Hajom i riktning mot väg 156. Området ligger i anslutning till gårdssamlingen nära Hjorttorp. Avståndet till kollektivtrafik hållplats är cirka 700 meter. Till Hajoms

kooperativa affär och till förskolan är det 1200 respektive 1500 meter.

- Området föreslås anslutas till väg 1604 via befintliga eller mittemot befintliga utfarter.
- För att bevara den lantliga karaktären i Hajom före slås en låg täthet vid utbyggnad med villor som lämplig hustyp.
- Utblickarna mot omgivande jordbrukslandskap bör tas tillvara för att stärka Hajoms karaktär och attraktivitet.
- Bedömningen görs att en bullerutredning kommer att behövas i kommande planering.
- Eftersom området har en viss lutning bör dagvattenfrågan prioriteras så att nederbördsmängder inte påverkar bebyggelsen negativt.
- Jordarten i området är främst berg som har mycket låg infiltrationskapacitet. Fördröjning och andra alternativa lösningar till infiltration bör övervägas.
- Det finns inga registrerade fornlämningar eller områden med risk för föroreningar inom området.
- Omgivande skogsområden bör göras nåbara i rekreationssyfte.

B31 Lundsberg

Området ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och förskolan finns precis intill området. Till hållplats för kollektivtrafik är det 250 meter respektive två kilometer till Hjorttorp. Hajoms kooperativa ligger drygt 500 meter från området.

- Området föreslås anslutas till väg 1604 via befintliga utfarter.
- En medelhög täthet föreslås öster om idrottshallen med par-, radhus eller lägenheter i marknära flerbostadshus. I södra delen föreslås en lägre täthet med friliggande småhus.
- Utblickarna mot omgivande jordbrukslandskap bör tas tillvara för att behålla attraktivitet.
- Området ligger delvis inom sekundär skyddszon för Hajoms vattentäkt. Detaljplanering bör föregås av en utredning så att eventuell negativ påverkan på vattentäkten minimeras.
- Bullerutredning vid väg 1604 bör utföras i detaljplaneskedet.
- Eftersom området är lokaliserat i anslutning till befintlig bebyggelse och delvis ligger på en höjd bör dagvattenfrågan prioriteras så att ökade nederbörds mängder inte påverkar bebyggelsen negativt.
- Jordarten i området är främst berg, vilken har mycket låg infiltrationskapacitet. Därmed bör alternativa lösningar till infiltration övervägas.
- Det finns en registrerad fornlämning i området. Detaljplanering bör föregås av arkeologisk utredning.
- Det finns inget registrerat område med risk för föroreningar inom området.
- Det finns ett registrerat ekologiskt särskilt känsligt område inom området, vilket ingår i inventeringen av värdefulla odlingslandskap. Anpassning till odlingslandskapet är därmed en förutsättning för att behålla karaktären.
- Omgivande skogsområden bör göras nåbara i rekreationssyfte.
- Det finns ett registrerat markavvattningsföretag i anslutning till området. Eventuell påverkan bör utredas i kommande planering.

Fotskäl

Bostadsbehov till 2030 i Fotskälsområdet är 45 bostäder

Fotskäl är en länkad ort enligt översiktsplanens strukturbild. Det innebär att orten har ett strategiskt läge mellan huvudstråket väg 156 och Kungsbacka och bebyggelseutveckling föreslås för att stärka serviceunderlaget. I Fotskäl med omnejd bor cirka 1290 invånare (SCB 2020-12-31)

Till geografiska fokusområden

Planeringsförutsättningar

Surtans dalgång karaktäriserar området

Miljön i Fotskäl med omnejd präglas av Surtans dalgång. I söder, vid Fotskäls kyrka, är dalgången bred och öppen, och ån leder fram i en bred ravin. Dess påverkan på landskapet är markant. Kyrkan ligger högt över intilliggande landskap och utgör ett tydligt landmärke. Samhället Fotskäl ligger i ett separat landskapsrum

ovanför dalgången bland öppna jordbruksmarker och ett flertal stenmurar. I orten bor det knappt 200 personer. Kommunens ishall ligger här, vilken är en mötesplats i orten och en plats för rekreation. Även skogsområdet nordost om äldreboendet, som används i rekreationssyfte. Hembygdsgården och bygdegården är platser för möten och helgfiranden. Gärdsås, Barekulle och Bönhult är väl använda rekreativa miljöer, varav den tredje har en särskilt unik natur och historia sedan bronsåldern.

Kulturmiljövärden och social hållbarhet

Det finns flera kulturhistoriskt intressanta platser, bland annat kyrkan, Drottning Rådas sten, Bönhult, Gärdsås och Guthult. De är inte bara betydelsefulla platser utan också sociala mötesplatser. Även Almäng, skolan, förskolan och bilverkstaden anges som betydelsefulla servicepunkter och mötesplatser i Vardagslivskartläggningen. Det finns möjlighet att gå i skolan upp till sjätte klass på orten, vilket är en attraktivitetsfaktor. Högstadielärover hänvisas till Sättilaskolan och det finns skolskjutsverksamhet mellan orterna. Närmaste dagligvarubutik är Hajoms kooperativa butik på drygt sex km avstånd.

Fotskäls kyrka, gamla landsvägen och kyrkbyn.

Infrastruktur

Länkstråk

I Fotskäl korsas flera vägar, mot Sätila, Tostared, Björketorp och Hajom, vidare till centralorten. Väg 1604 som ansluter till väg 156 är utpekad som ett länkstråk i översiktsplanens strukturbild. Det ska gå att effektivt ta sig till närmaste bytespunkt och därifrån åka vidare med kollektivtrafik.

Interna och externa länkar

Vägarna mot Sätila och Björketorp anges som interna länkar. Väg 1602 mot Kungsbacka är utpekad som en extern länk i strukturbilden för Mark Nordväst, så pendlingsfunktionen bör prioriteras. Det är även närmaste vägen till havet.

Teknisk försörjning

Fotskäl försörjs med vatten från Björketorp och ingår i kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Det finns inget fjärrvärmenät.

Teknisk olycksrisker

Det finns tre miljöfarliga verksamheter i Fotskäl, två träverksamheter och en kemisk verksamhet. Det finns också en drivmedelsstation. Vid utveckling inom 100 meter från dessa bör riskanalyser göras. Där behövs detaljerade utredningar och eventuella saneringsåtgärder utföras innan eventuell utveckling. Det förekommer också risker för buller i anslutning till Tostaredsvägen. Föreslagna utvecklingsområden kan eventuellt påverkas.

Bostäder

Idag finns 26 st två- och trerumslägenheter i flerbostadshus medan resterande bostäder är friliggande småhus.

Strategier för utveckling

Fram till 2030 bör det tillkomma 45 bostäder i Fotskäl för att befolkningsmålet ska kunna uppnås. Utifrån översiktsplanens och denna fördjupnings befolkningsmål, strukturbild och intentioner har strategier för utveckling av Fotskäl tagits fram:

- **Fotskäls unika karaktär**

Fotskäl ligger högt med utsikt över omgivande öppna odlingslandskap. Huvudgatan genom orten kantas av trädrader. Dessa kvaliteter bör tas tillvara för att skapa ytterligare attraktivitet. Grönområden bör integreras i boendemiljöerna, vara tillgängliga för alla och hålla hög kvalitet. Tostaredsvägen genom centrala Fotskäl bör fortsatt vara trädplanterad.

- **Bygg ut orten åt öster mot kyrkan**

Kyrkan är ett betydelsefullt landmärke i Fotskäl. För att få en mer sammanhängande ort bör på sikt ny bebyggelse lokaliseras längs Tostaredsvägen och bidra till att bygga ihop centrala delar av Fotskäl med kyrkan. Kyrkan och omkringliggande miljö bör samtidigt bevaras som landmärke.

- **Bygg en-, fyra- och femrumslägenheter**

Lägenhetsbeståndet består av två- och trerumslägenheter och behöver kompletteras med både mindre och större lägenheter i blandade upplåtelseformer. Det kan sätta igång flyttkedjor.

Planförslag

Trafiksäkerhet

Den externa länken, väg 1602 (Tostaredsvägen), mot Kungsbacka går genom centrala delarna av Fotskäl. Det går en del tung trafik på vägen. Trafiksäkerheten i centrala Fotskäl bör utredas och en åtgärdsplan bör tas fram för att skapa säkra miljöer.

Trafiksäkerhetsplanen rekommenderar hastighetsdämpande åtgärder med prioritet 1. Trafikverket äger vägen.

Gång- och cykelväg genom centrum

Rekommendationen i denna fördjupning är att det längs huvudvägar för biltrafiken bör finnas ett avskilt gång- och cykelvägnät. Trafiksäkerhetsplanen prioriterar hastighetsdämpande åtgärder längs Tostaredsvägen i de centrala delarna av Fotskäl högst. Denna fördjupning föreslår en gång- och cykelväg längs sträckan för att skapa en än mer trafiksäker miljö. Säkra skolvägar för barn bör vara en prioriterad fråga.

Den externa länken, väg 1602 (Tostaredsvägen)

Förslag på områden för blandad bebyggelse

Nedan redovisas förslag till områden för utbyggnad av blandad bebyggelse i Fotskäl. Avgränsningarna av områdena är övergripande och kan behöva justeras i kommande planering beroende på områdenas förutsättningar.

Urvalskriterier i Fotskäl

- Överensstämmer med översiktsplanen med att bygga i länkad ort samt i nära anslutning till befintlig bebyggelse och kollektivtrafik.
- Områdena i Fotskäl är lokaliserade till tätortsnära skogsmark i anslutning till befintlig bebyggelse och bedöms därför inte splittra brukningsenheter.

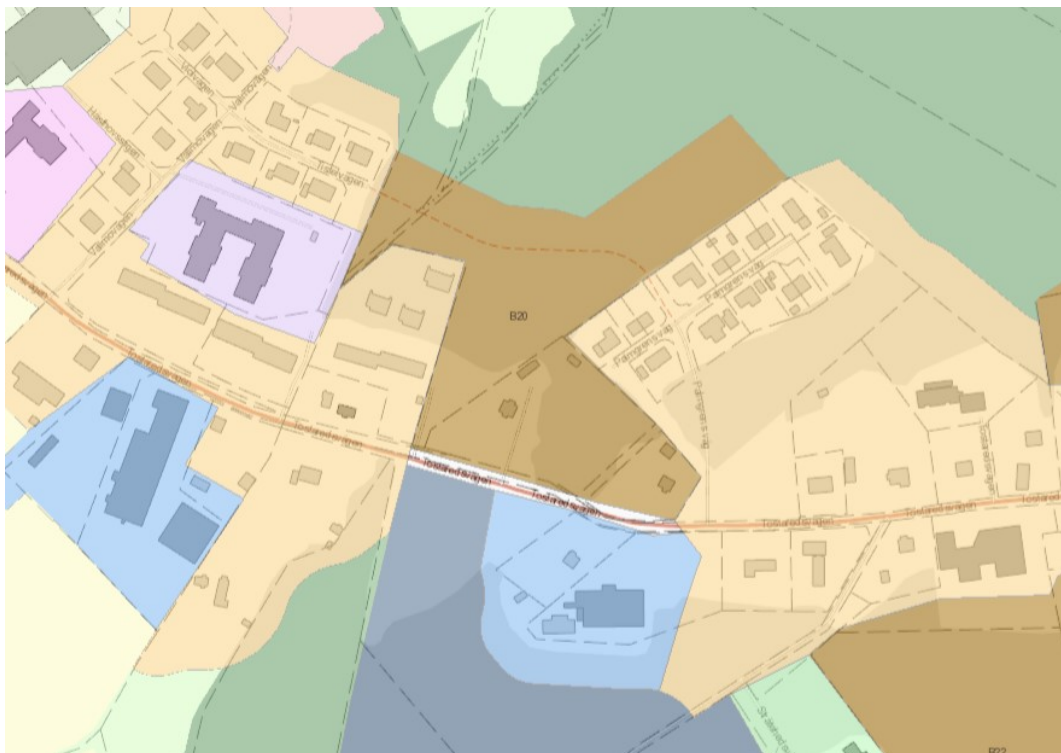
Planeringsinriktningar

- Hänsyn ska tas till landskapsbilden, natur- och kulturvärden samt befintlig bebyggelse.
- Befintliga grönytor bör integreras för att skapa attraktiva bostadsmiljöer. Rekommendationen max 300 meter mellan bostad och närmaste grönyta ska följas.
- Radhus, kedjehus eller villor är lämpliga hustyper, byggda med mellan områdena varierande täthet.

- En variation av upplåtelseformer förordas.
- Riktlinjer för respektavstånd mellan bostäder och djurhållning (Marks kommun 2015) anger ett respektavstånd på 200 meter mellan gårdar med stor påverkan och bostäder.
- Några områden ingår i riskområde för vägbuller vilket innebär att hänsyn måste tas i kommande planering.
- Dagvattenutredning bör upprättas i varje delområde förutom B21 som är mycket litet.
- För att minimera risken för översvämningsskador bör grönområden lokaliseras längs huvudstråken för avrinning. Det ger synergieffekter då grönområden med dagvattendammar bildar ekosystemtjänster, specifika biotoper och kan användas i rekreativt syfte.
- Fotskäl är ett kommunalt verksamhetsområde för VA och ny bebyggelse kan anslutas.
- Det finns inget utbyggt fjärrvärmenät i Fotskäl.

Till geografiska fokusområden

Utpekade områden

B20 Öster om Almäng

Området ligger centralt i Fotskäl och i anslutning till befintlig bebyggelse. Det är drygt 500 meter till förskolan och 700 meter till Fotskäls skolan. Kollektivtrafikhållplats finns i direkt anslutning till området. Det är cirka en mil till Sätilla där det finns högstadieskola, bibliotek, vårdcentral, apotek, bank och livsmedelsbutik. Till Hajoms livsmedelsbutik är det drygt sex km.

- Området föreslås anslutas till Tostaredsvägen via befintliga vägar.
- Eftersom området är lokaliserat centralt i Fotskäl föreslås en medelhög täthet vid utbyggnad med radhus, kedjehus eller lägenheter i flerbostadshus som lämpliga hustyper.
- Anpassning till natur- och kulturvärden bör ske.
- Nuvarande skogsområde med vandringsstig i anslutning till området bör bevaras och nåbarheten till området bör säkerställas.
- I delarna närmast Tostaredsvägen finns risk för bullerproblematik.
- Eftersom området är lokaliserat i anslutning till befintlig bebyggelse bör dagvattenfrågan prioriteras så att ökade nederbördsmängder inte påverkar varken ny eller befintlig bebyggelse negativt.
- Jordarten i området är främst morän som generellt har låg infiltrationskapacitet. Därmed bör fördröjning eller andra alternativa lösningar till infiltration övervägas.
- Det finns inga registrerade fornlämningar
- Ingen risk för föroreningar.
- Det finns två träverksamheter i anslutning till området. Risker med nya etableringar i anslutning till verksamheterna bör utredas, då skyddsåtgärder kan bli aktuellt.
- Överväg att plantera alléträd längs Tostaredsvägen för att förstärka karaktären av trädkantad huvudgata.

Område B20 är beläget i skogspartiet till vänster bakom radhusen.

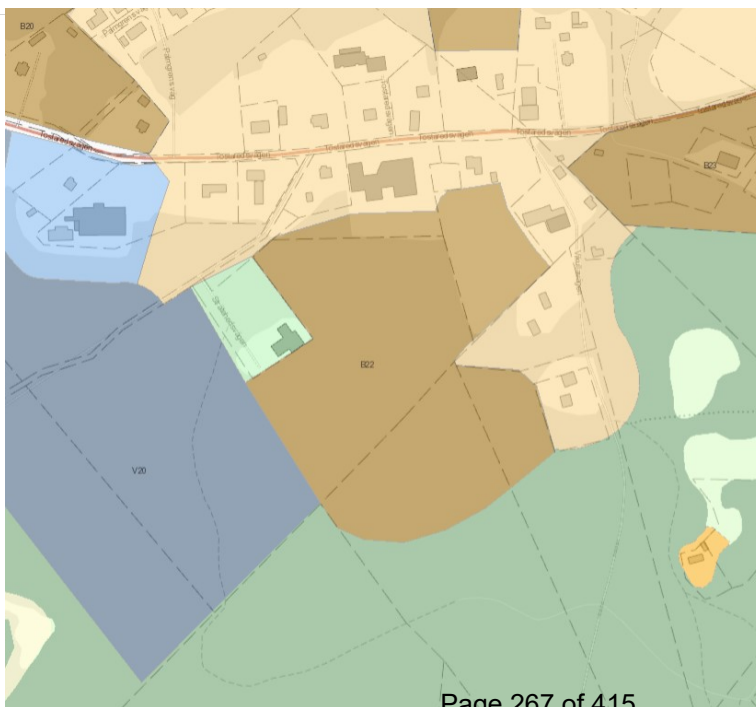
Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

B21 Norr om Tostaredsvägen

Området stämmer överens med strategin med utbyggnad i riktning mot kyrkan och ligger i anslutning till befintlig bebyggelse bakom Mejeriet. Avståndet är drygt en km till förskolan och

Fotskälsskolan samt 200 meter till kollektivtrafikhållplats. Det är cirka en mil till Sätilla där det finns högstadieskola, bibliotek och andra servicefunktioner. Till Hajoms livsmedelsbutik är det drygt sex km.

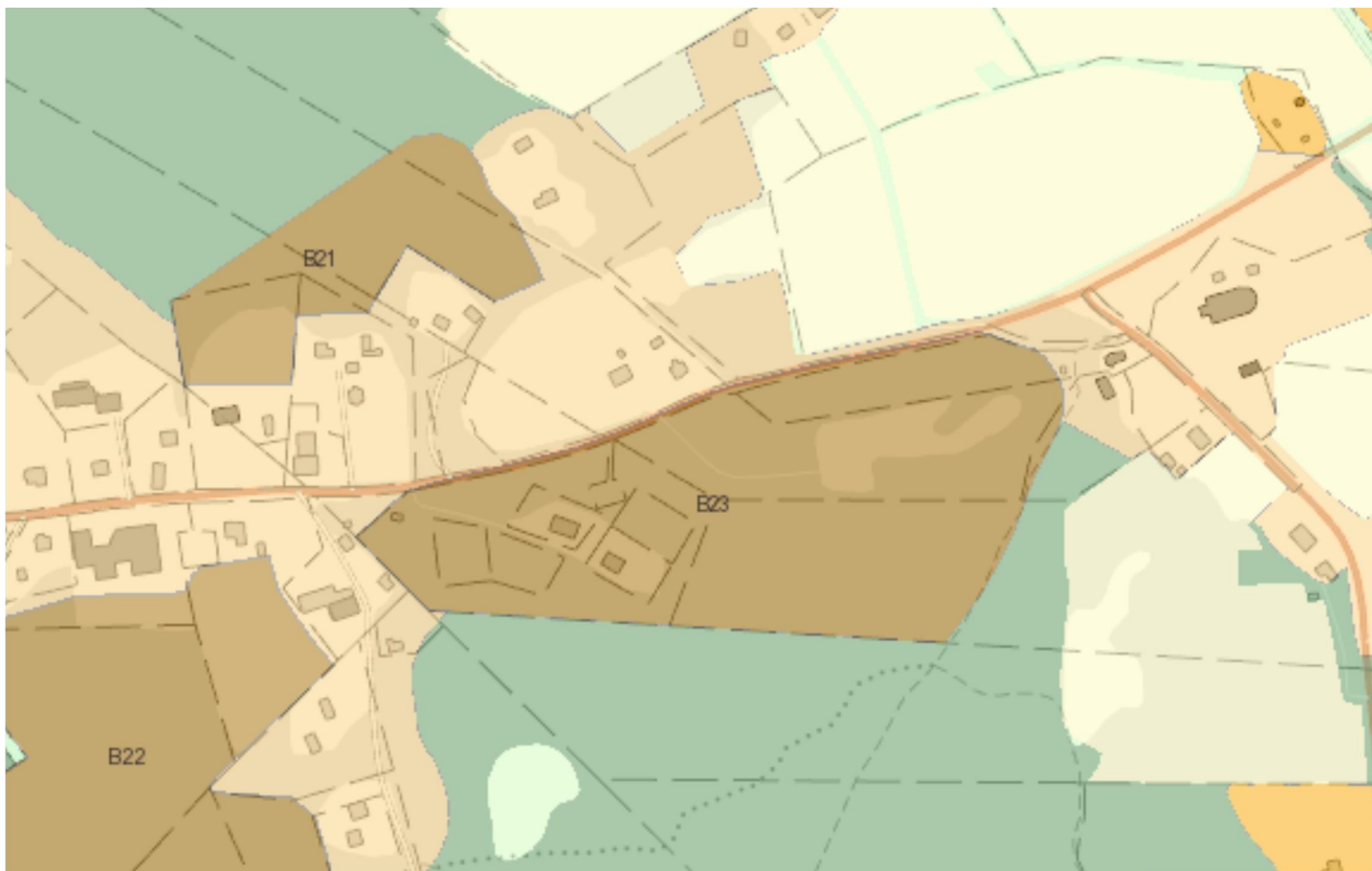
- Området föreslås anslutas till Tostaredsvägen via en av de befintliga utfarterna.
- Då området är lokaliserat centralt i Fotskäl föreslås en medelhög täthet vid utbyggnad med radhus, kedjehus eller villor som lämpliga hustyper.
- Anpassning till det omgivande landskapet med natur- och kulturvärden bör ske.
- Det finns ett registrerat markavvattningsföretag i anslutning till området som bör utredas i detaljplaneskedet.
- Eftersom området är lokaliserat i anslutning till befintlig bebyggelse och har en viss lutning bör dagvattenhanteringen utredas för ökade nederbörds mängder.
- Jordarten i området är främst morän som generellt har låg infiltrationskapacitet. Fördröjning och andra alternativa lösningar till infiltration bör övervägas. Delområden kommer att behöva användas för att leda bort överskottsvatten.
- Det finns inga registrerade fornlämningar.
- Inga kända föroreningar inom området.
- En kemisk verksamhet ligger i anslutning till området. Risker med nya etableringar i anslutning till verksamheten bör utredas. Skyddsåtgärder kan bli aktuellt.

B22 Mellan Sträteheds- och Vikullavägen

Området ligger centralt i Fotskäl och i anslutning till befintlig bebyggelse. Det är drygt en km till förskolan och Fotskälsskolan samt 200 meter till kollektivtrafikhållplats. Det är cirka en mil till Sätila där det finns högstadieskola, bibliotek, och andra servicefunktioner. Till Hajoms livsmedelsbutik är det drygt sex km.

- Området föreslås anslutas till Tostaredsvägen via Strätehedsvägen och Vikullavägen.
- Eftersom området är lokaliserat centralt i Fotskäl föreslås en medelhög täthet vid utbyggnad med radhus, kedjehus eller lägenheter i flerbostadshus som lämpliga hustyper. Delen av området som ligger närmast Tostaredsvägen föreslås ha en högre täthet än den södra delen av området.
- Anpassning till det omgivande landskapet med natur- och kulturvärden bör ske.
- Även om en medelhög täthet föreslås bör tillgängliga grönytor integreras i boendemiljöerna.
- I delarna närmast Tostaredsvägen finns en viss bullerrisk.
- Eftersom området är lokaliserat i anslutning till befintlig bebyggelse och har en viss lutning bör dagvattenhanteringen utredas för ökade nederbörds mängder.
- Jordarterna i området är främst berg och lera. Generellt har dessa jordarter låg infiltrationskapacitet. Delområden kommer att behöva användas för att fördröja och leda bort överskottsvatten.
- Det finns inga registrerade fornlämningar
- Det finns inga kända föroreningar.
- Det finns en träverksamhet och en kemisk verksamhet i anslutning till området. Riskerna med nya etableringar i anslutning till verksamheterna bör utredas, då skyddsåtgärder kan bli aktuellt.

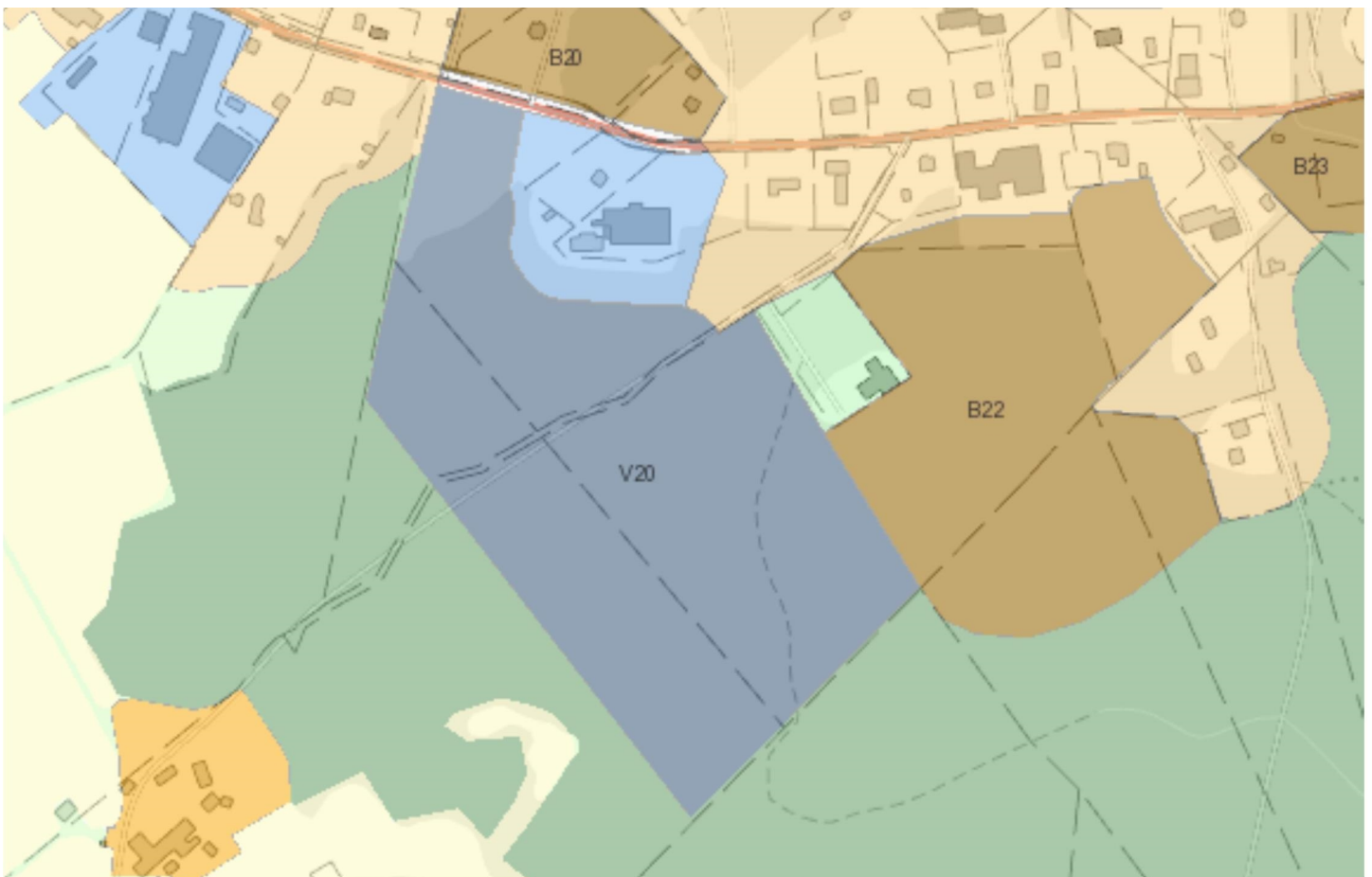
Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

B23 Väster om Törestorpsvägen

Området ligger på en höjd i utkanten av samhället och bidrar till strategin att bygga ihop tätorten med kyrkbyn. Då området ligger på en höjd bedöms bullerrisken som liten. En bullerutredning bedöms inte krävas. En vegetationsridå kan sparas mellan området och trafiken på Tostaredsvägen. Det är drygt en kilometer till förskolan och Fotskälsskolan samt 200 meter till kollektivtrafikhållplats. Det är cirka en mil till högstadieskola, bibliotek och annan service i Sätilla. Till Hajoms livsmedelsbutik är det drygt sex km.

- Området föreslås anslutas till Tostaredsvägen via befintliga utfarter.
- För att bevara den lantliga karaktären i Fotskäl föreslås en låg täthet vid utbyggnad med villor, vilket bedöms minimera påverkan på miljön runt kyrkan.
- Anpassning till det omgivande landskapet med natur- och kulturvärden bör ske. Utblickarna mot omgivande jordbrukslandskap bör tas tillvara för att skapa ytterligare attraktivitet.

- Närbarhet till omgivande skogsområde bör prioriteras i detaljplaneskedet.
- Eftersom området är lokaliserat på en höjd bör dagvattenhanteringen utredas för att ökade nederbördsmängder inte ska påverka. Ett ökat antal hårdgjorda ytor kan leda till att överblivet vatten leds mot Tostaredsvägen.
- Jordarterna i området är främst berg med inslag av morän som kan ha låg infiltrationskapacitet. Fördröjning och alternativa lösningar till infiltration bör övervägas. Delområden kommer att behöva användas för att leda bort överskottsvatten.
- Det finns inga registrerade fornlämningar eller områden med risk för föroreningar inom området.
- Det finns en kemisk verksamhet som ligger i anslutning till området. Risken med nya etableringar i anslutning till verksamheten bör utredas, då skyddsåtgärder kan bli aktuellt.

Esri Community Maps Contributors, Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnologies, In... Powered by Esri

V20 Sörvilg

V20 ligger i anslutning till ett obebyggt område som redan är detaljplanerat för verksamheter. Det är viktigt att nya verksamheter uppförs med skyddsavstånd så att de inte påverkar

föreslaget bebyggelseområde B22 Mellan Stråteheds- och Vikullavägen.

- Området föreslås anslutas till Stråtehedsvägen.
- Eftersom området är lokaliserat på en höjd bör dagvattenhanteringen utredas för att ökade nederbörds mängder inte ska påverka. Ett ökat antal hårdgjorda ytor kan leda till att överblivet vatten leds mot Tostaredsvägen.
- Jordarterna i området är främst berg med inslag av morän som kan ha låg infiltrationskapacitet. Fördröjning och alternativa lösningar till infiltration bör övervägas. Delområden kommer att behöva användas för att leda bort överskottsvatten.
- Det finns inga registrerade fornlämningar eller områden med risk för föroreningar inom området.

Ubbhult

Bostadsbehov till 2030 i Ubbhult är 120 bostäder

Namnet Ubbhult används för den utsträckta bebyggelse som finns längs Kungsbackavägen i både Marks och Kungsbacka kommuner, medan det också finns kopplingar mot Härryda kommun. Det område som utgör Ubbhult tätort är Kråkered med 232 invånare, i området Ubbhult bor ca 1120 personer (SCB 2020-12-31). I anslutning till Kråkered finns också småorterna Hägnen-Flyksnäs och Hultet. Från Kråkered till pendlingsnoden Källarbacken vid väg 156 i Härryda kommun är det drygt fem kilometer. Därifrån går buss till Göteborg och centralorten. Närheten till Landvetter Airport och Göteborg gör Ubbhult attraktivt för utbyggnad.

Till geografiska fokusområden

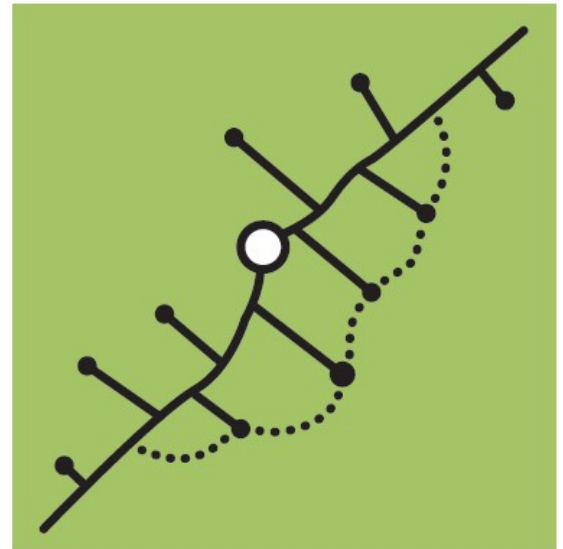
Planeringsförutsättningar

Drumlinen definierar Ubbhult-området

Ubbhultsdrumlinen är av riksintresse för naturvård och består av ett långsträckt, lätt välvt landskapsrum med öppna odlingslandskap omgivna av branta slänter och småkuperade områden.

Högt beläget kulturlandskap som identitet

Den befintliga bebyggelsen samt bebyggelsegrupperna relaterar till det centrala landskapsrummet, vilket långsträckt följer Ubbhultsdrumlinen. Det levande kulturlandskapet med beteshagar och gles bebyggelse omgiven av skogar med höjder och sjöar är identiteten och närheten till detta värdesätts av invånarna.

Figuren Principskiss Ubbhult. Ubbhult är en långsträckt ort mitt i naturen med bebyggelsen samlad i mindre, utspridda enheter.

Grupperna med bebyggelse nås huvudsakligen via sidovägar som kopplar på vägen mellan Hällingsjö och Kungsbacka. Placebranding, Fojab arkitekter 2014.

Natur- och kulturmiljövärden

Kulturhistoriskt värdefulla miljöer

Det finns många värdefulla kulturmiljöer, vilka ger Ubbhult sin landsbygdskaraktär. Det finns fem kulturhistoriskt värdefulla områden i anslutning till Ubbhult huvudort: Gården Lidhult, Ubbhults kapell, Gården Hultet, Torpet Öresjö, Torpet Nabben och Torpet Högasvedjan

Topografi och landskapsbild

Topografin i området är omväxlande med stora våtmarks- och barrskogsområden på höga plataer i vilka vattendrag har bildat mindre dalgångar i en sprickdalsterräng. Både vattendrag, dalgångar och höjdparter sträcker sig i nordost – sydvästlig riktning. Området runt det långsträckta odlingslandskapet bildar ett skogstätt sprickdalslandskap, där höjdparterna bryts av avlånga sjöar och vattendrag. Området är kraftigt kuperat och runt sjöarna reser sig skogsklädda branter och klipparter. Den dominerande skogstypen är barrskog medan lövskog främst återfinns i anslutning till drumlinens goda moränjordar

Rekreation

När Ubbhultsborna pekar ut betydelsefulla områden är det områden knutna till naturen och landskapet – badplatser och sjöar, promenadstigar och lättillgängliga naturområden för rekreation. Runt Änkatjärnen finns en fin motions slinga som sköts av Ubbhults IF. Badplatser som används av många är framförallt i Hägnen vid Östra Ingsjön och Sjödal vid Stora Öresjön.

Social hållbarhet och service

Det finns två förskolor och en skola för F–3, vilket utgör en betydelsefull service och attraktivitet på orten. Viss livsmedelsförsäljning finns i gårdsbutiken Gunnagård, medan övrig service och drivmedel finns i Hällingsjö. Skolan och förskolorna är också sociala mötesplatser, liksom bygdegården, idrottsplatsen, badplatserna, Gunnagård, Stjärnboden och kapellet.

Infrastruktur

Överföringsledningen

Överföringsledningen som är planerad mellan Sjödal via Kråkered ner till Hägnen möjliggör anslutning av nya bostäder till kommunalt VA.

Vägar och trafikslag

I Ubbhult finns det tre statliga vägar: Kungsbackavägen (1614), Lindomevägen (503) längs Ingsjöarna samt Flygsnävägen (1619) som förbinder de två första. Kungsbackavägen mellan Kråkered och pendlingsnod Källarbacken är utpekad som ett länkstråk vars standard bör prioriteras för både bilpendlare och oskyddade trafikanter. Hastigheterna på Kungsbackavägen och Lindomevägen upplevs som höga av boende, skola och förskola, varav de senare har lokaler på båda sidor om Kungsbackavägen. Den största bebyggelsen ligger norr om Kungsbackavägen och därför finns ett stort behov av en trafiksäker passage till skolan.

Kollektivtrafik

Vid pendlingsnod Källarbacken i Hällingsjö går busslinjer till Göteborg och Kinna. En bussresa till Göteborg tar ca 40 minuter. Pendlingsnoden Källarbacken har förstärkts med utökad pendelparkering och ombyggnation av hållplatslägena. Busslinje 740 mellan Fjärås och Hällingsjö trafikerar hållplatserna längs Kungsbackavägen. Genom synkroniserat byte i Hjälme går turen till Kungsbacka. Avgångstiderna på linje 481 från Sätilla till Inseros via Hägnen, samt linje 482 till Ubbhults såg via St. Öresjö, följer skolornas tider.

Miljö- och Hälsoskydd

Området norr om Ingsjöarna samt en smal kil längs kommungränsen mellan Hästebäck och Hållalycke ingår i influensområde med hänsyn till flygbuller. De i planprogrammet föreslagna utvecklingsområdena berörs inte. I anslutning till Ubbhult går en kraftledning (440 kV). Vid bygglov och detaljplan bör hänsyn tas till bullerrisk inom 130 meter från ledningen.

Hästhållningen är utbredd

Det finns många gårdar med djurhållning, främst hästhållning, i kulturlandskapet längs Kungsbackavägen. Vid bebyggelseutveckling i anslutning till djurhållning gäller kommunens riktlinjer för respektavstånd mellan djurhållning och bostäder (2015).

Strategier för utveckling

Enligt den här fördjupningen bör det fram till år 2030 tillkomma 120 bostäder i Ubbhult Kråkered. Utifrån befolkningsmål, strukturbild, intentioner och planprogrammet (2016) har strategier för utveckling av Ubbhult tagits fram. Enligt strukturbilden för Mark Nordväst finns det två småorter, Hultet och Sjödal, där landsbygdsutveckling föreslås koncentreras. Hultet har kortast avstånd till pendlingsnoden Källarbacken och Sjödal är ett utpekade LIS-område. Med hänsyn till det höga antalet tillkommande

bostäder genom bygglovsförfarande har ett koncept för tillkommande bebyggelse inom riksintresset tagits fram.

- **Bygg i drumlinens kantzoner**

För minimal påverkan på riksintresset för naturvård och för att stärka drumlinens bebyggelsestruktur i kulturlandskapet bör ny bebyggelse tillkomma i drumlinens och utanför riksintressets kantzoner. På så sätt upprätthålls vyerna och landskapsrummets attraktivitet.

- **Bevara drumlinens långsträckta landskapsrum**

Den högt belägna lantliga karaktären med höga natur- och kulturvärden som finns i Ubbhult är en faktor som kan locka människor att flytta till området. Vid bebyggelseutveckling bör denna karaktär bevaras och utvecklas, både genom placering av bebyggelse och estetisk utformning. Promenadstråk och ridleder bör prioriteras i framtida utvecklingsarbete.

- **Prioritera trafiksäkerheten i centrala Ubbhult**

För att uppnå en god boendemiljö för Ubbhultsborna bör trafiksäkerheten förbättras. Gång- och cykelvägnätet bör utökas centralt så att det går att ta sig till ortens service och funktioner trafiksäkert. Även säkerheten vid utfarter till Kungsbackavägen bör prioriteras.

- **Utveckling av skolan och GCM-vägar**

Teknik- och serviceförvaltningen driver en förstudie över skolområdet. En GCM-väg längs Kungsbackavägen samt en trygg passage över vägen är i Trafikverkets projekteringsfas. Åtgärderna kommer att bidra till en intimare trafikmiljö och centrumkänsla, vilket eftersträvas i planprogrammet. Ubbhults byalag planerar även att anlägga en enklare GC-väg mellan Kråkered och idrottsplatsen.

- **Kollektivtrafikavgångar**

Det är viktigt att underlätta för bytesmöjligheter från Ubbhult i Källarbacken för att undvika lång väntetid. Heltrafiken utgörs av två anropsstyrda turer med linje 740 på lördagar. Om resandeunderlaget för kollektivtrafiken ökar i Ubbhult, så kan kommunen verka för tätare avgångar. En ökning i turtätheten skulle också stärka pendlingsmöjligheterna till Källarbacken för byte till Göteborg.

Ubbhultsdrumlinens landskapsbild

Drumlinen är ett längsgående element och vägen löper centrerat på toppen i sydvästlig-nordostlig riktning. Utöver den dominerande riktningen upplevs tydliga landskapsrum i tvärgående riktning från vägen, genom omväxlande utblickar över öppna respektive slutna marker, i riktningen som härstammar från laga skiftet.

Kvarvarande öppna kulturmarker och lövskogar påminner om det hur landskapet på drumlinen sett ut och är anledningen till att det fått sin riksintressestatus för naturvård.

- **Områden olämpliga för ytterligare bebyggelse**

För att förtydliga bebyggelsestrukturen enligt konceptet ”byar i byn” och att inte ytterligare medföra påverkan på riksintressets värden har områden olämpliga för bebyggelse rasterats.

Innebörden blir att tillkommande bebyggelse bör förläggas till befintliga bebyggelsesamlingar och att dessa sinsemellan avskiljs med tvärgående stråk med den enligt riksintresset bevarandevärda landskapskaraktären.

- **Utblickar och landskapsrum**

Utblickarna och landskapsrummen illustreras med hjälp av de gula pilarna i kartan nedan. I nordöstra delen är landskapsbilden splittrad av allt mer utspridd bebyggelse vilket gör att endast fragment av det tidigare landskapsrummet finns kvar. Detta illustreras av att utblickarna, de gula pilarna, är begränsade, vilket ger en splittrad upplevelse. Det viktigaste för att behålla upplevelsen av drumlinen i detta område är att bevara och

förstärka den längsgående riktningen i landskapet. Där av leds besökaren vidare åt sydväst, och möts av områdena där landskapet öppnar upp sig ända ut till drumlinens slutningskrön. För att inte medföra påtaglig skada på riksintresset är det av största vikt att de kvarvarande öppna landskapsrummen bevaras och att eventuell tillkommande bebyggelse placeras utan för riksintressets gränser

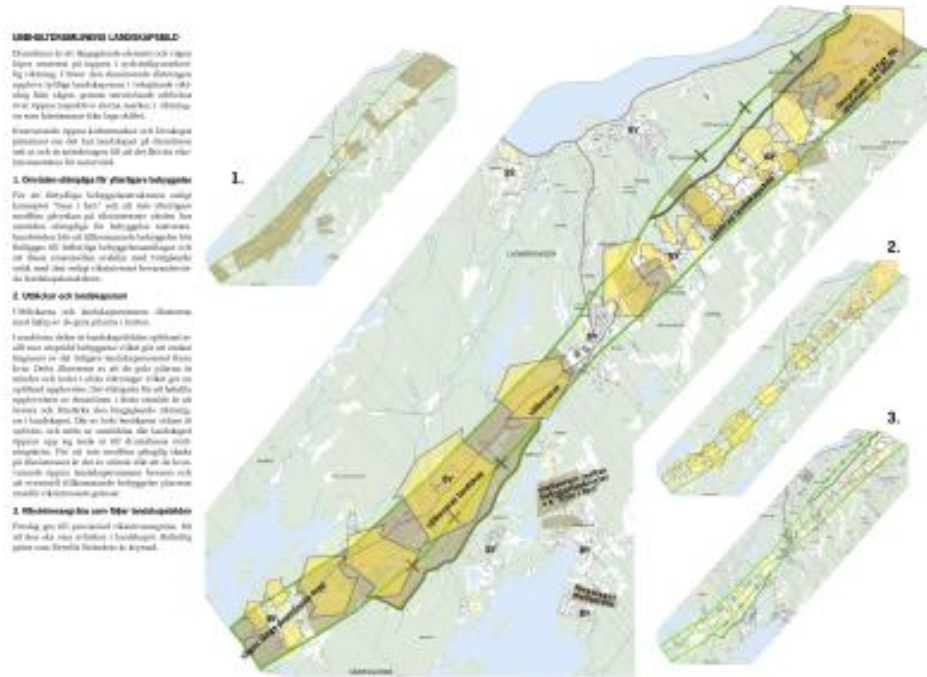
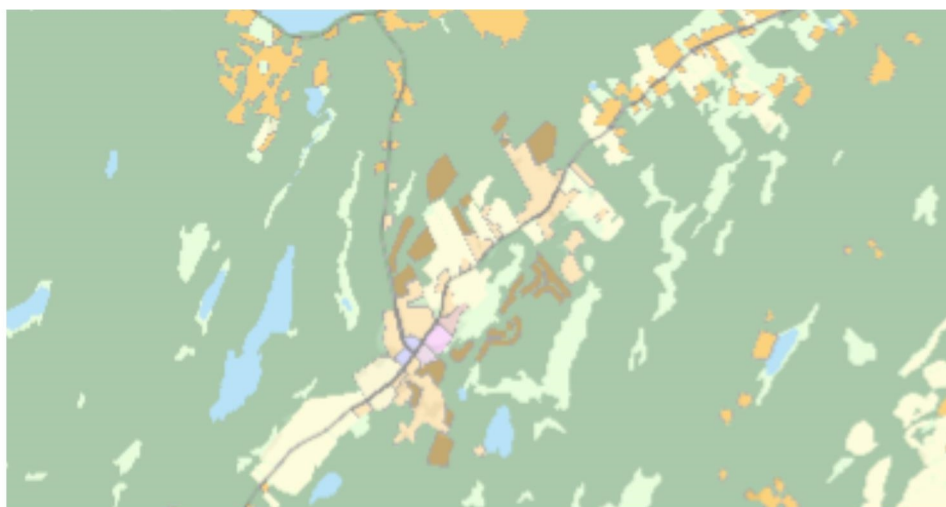

Bild på Ubbhultsdrumlinens landskapsbild

Planförslag från planprogrammet 2016

Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, GeoTechnol... Powered by Esri

Karta över planförslag från planprogram 2016.

Planprogrammet för Ubbhult omfattar 150-200 nya bostäder inom en 20-30 årsperiod och ger förslag till blandad bebyggelse, infrastruktur samt skol- och centrumverksamheter. Programmet listar fyra övergripande principer:

- Skapa en sammanhängande väg- och gatustruktur
- Bevara det unika kulturlandskapet, bygg ej på åkermark
- Bevara natur- och rekreationsmiljöer
- Undvik bostäder längs Flygsnävsvägen

Nya områden föreslås lokaliseras på drumlinen för att få en nära koppling till byns centrum i Kråkered. Dessa lägen bedöms som attraktiva då de stämmer väl med Ubbhults landskaps- och bebyggelsestruktur. I anslutning till de två landskapsrummen mellan Kråkered och Oljanäs föreslås anpassad bebyggelse uppdelad i mindre grupper. Föreslagna områden tangerar och ligger delvis inom riksintresset för Ubbhultsdrumlinen. Nya hus placeras i kantzoner intill de öppna odlings- och mossmarkerna. Dels på skogshöjderna söder om skolan och dels vid brynen i de sluttande skogspartierna norr om jordbrukslandskapet. Här ramar

Vägskälet i Nordhult.

husen tillsammans med lövskogsbrynen, in landskapsrummen. All jordbruks-, ängs- och betesmark bibehålls. Områdena närmast Kråkered är lämpliga för en tätare bebyggelse med flerbostadshus, radhus och kedjehus. Andra områden kommer att utformas som mindre grupper med småhusbebyggelse på större tomter. Planprogrammet föreslår även utbyggnad av gång- och cykelvägnätet och av skolan.

Förändringar senare än planprogrammet

Sedan planprogrammet godkändes så har ett nytt planbesked kommit in (2017) för industrifastigheten sydväst om område V1 i kartan Markanvändning planprogram Ubbhult på sida 78.

Bostäder och en ny väganslutning till Kungsbackavägen utreds i planarbetet.

Till geografiska fokusområden

Tematiska fokusområden

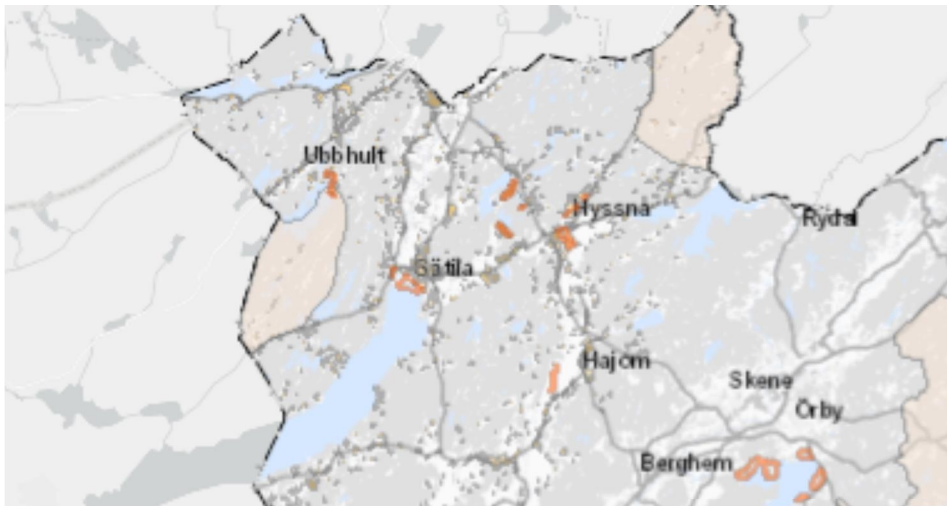
Attraktiva livsmiljöer

Enligt översiktsplanen under fokusområdet "Attraktiva livsmiljöer" bör kommunen verka för att skapa förutsättningar för attraktiva, konkurrenskraftiga, hållbara, jämlika och hälsofrämjande livsmiljöer i småskaliga naturnära, trygga och sammanhållna orter med god tillgång till service, sysselsättning, mötesplatser, natur, kultur samt kommunikationer. Det betonar också vikten av att möjliggöra utveckling i alla upplåtelseformer samt ta hänsyn till naturvärden och det rörliga friluftslivet. I Mark Nordväst finns stora möjligheter att skapa detta.

Rekommendationer för attraktiva livsmiljöer

- Bygg totalt 790 bostäder i Mark Nordväst mellan 2018 och 2030 för att uppnå översiktsplanens befolkningsmål.
- Den största bebyggelseutvecklingen bör ske i strukturbildens utvecklingsnoder Hyssna och Hajom, samt i de länkade orterna Sättila, Ubbhult och Fotskäl.
- Småskalig bebyggelseutveckling bör ske i attraktivt belägna småorter som Almered, Tostared, Hultet, Sjödal och Svansjökulle-Bokelid.

- Cirka 60 bostäder bör uppföras inom föreslagna LIS-områden till år 2030. Utbyggnad i områdena bör ske småskaligt, anpassas till landskapet samt anslutas till kommunalt vatten- och avlopp.
- Åtgärder inom eller intill det föreslagna lågstrålande området i Mark Nordväst bör inte bidra till att höja den elektromagnetiska strålningsnivån.
- Prioritera utveckling av stråk och länkar enligt strukturbilden för att effektivisera byten till kollektivtrafik.
- Komplettera bostadsbeståndet i Mark Nordväst med fler lägenheter i flerbostadshus för att uppnå översiktsplanens mål.
- Prioritera utveckling av boendeformer för äldre, främst i någon av huvudorterna.

SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, FAO, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Karta Attraktiva livsmiljöer

Satsa i huvudorterna och småorter

Avsnittet Befolkningsutveckling redovisar att det behöver byggas drygt 790 bostäder i Mark Nordväst för att uppnå översiktsplanens mål för hela kommunen se figur 3:1. Mellan 2012 och 2017 byggdes 138 bostäder i Mark Nordväst, vilket betyder att det totalt mellan 2018 och 2030 behöver byggas 652 bostäder för att uppnå översiktsplanens mål. Detta innebär att cirka 50 bostäder behöver tillkomma årligen. Den ungefärliga etapputbyggnaden som följer är uppdaterad 2018: 2021-2025 250 bostäder, 2026-2030 250 bostäder. Störst utveckling i tätorterna. Enligt strukturbilden bör bebyggelse främst tillkomma i någon av huvudorterna Sätilla, Hysna, Ubbhult, Hajom och Fotskäl. Den största utvecklingen bör ske i någon av tätorterna, det vill säga Sätilla, Hysna och Ubbhult

Kråkered. Stråket mellan Sätilla och Hyssna är strategiskt viktigt så småorten Almered bedöms mest fördelaktig att utveckla. Även småorten Sjödal kan utvecklas eftersom att den är utpekad som LIS-område. För att få till en hållbar utveckling behöver den ske genom detaljplan eller annat planförfarande.

Bebyggelse och länkar på landsbygden

Bebyggelsen som föreslås tillkomma i småorter och på landsbygden bör främst lokaliseras i mindre grupper med hög grad av anpassning till landskapet, det vill säga följa traditionell placering i kant zoner, samt ha acceptabla lösningar för VA. I stråket mellan Sätilla och Hyssna har förslag till områden pekats ut. Länkstråken och de interna länkarna i Mark Nordväst bör prioriteras så att de som bor på landsbygden ges möjlighet att använda kollektivtrafiken. Därmed kan utveckling av en levande landsbygd även bidra till att förstärka underlagen till kollektivtrafiken.

LIS, landsbygdsutveckling i strandnära lägen

I Mark Nordväst finns två (åtta delområden) utpekade LIS-områden landsbygdsutveckling i strandnära läge, för blandad bebyggelse, se karta Attraktiva livsmiljöer. Delområdena är både lokaliserade i anslutning till huvudorter och sjönära. Cirka 60 bostäder bör uppföras inom LIS-områdena till år 2030. I LIS-områdena rekommenderas en småskalig utbyggnad, väl anpassad till landskapet, med anslutning till kommunalt vatten och avlopp (VA), samt hänsyn till riksintressen för natur-, kulturmiljö och friluftsliv. Dessutom ska fri passage säkras. För LIS-områdena i Hyssna gäller riksintressen för natur- och kulturmiljön.

Lågstrålande område

Det finns ett lågstrålande område i Mark Nordväst, se karta Attraktiva livsmiljöer. Ingen anläggning som ökar strålningsnivån bör tillkomma där enligt översiktsplanen.

Lokaliseringsprinciper

Merparten av de föreslagna utvecklingsområdena är lokaliserade inom eller i anslutning till befintliga bebyggelseområden och förespråkar en yteffektiv utbyggnadsstrategi, vilken skapar sammanhållna och ännu mer livskraftiga orter. Samtidigt tas hänsyn till natur- och kulturmiljövärdena i landskapet. Att uppnå god tillgänglighet till kollektivtrafik och annan service har också varit en viktig faktor för lokalisering. Därför prövas även ett antal strategiskt belägna områden vid huvudstråket och länkstråket Sätilla - Hyssna för bebyggelseutveckling.

Andelen flerbostadshus bör öka

I figur 5:1 till höger presenteras hur bostadsbeståndet ser ut i hela Mark Nordväst. 87 % av bostadsbeståndet i Mark Nordväst är småhus och av det 92 % ägande rätter. I Hyssna och Sätilla är andelen lägenheter i flerbostadshus högre än i Mark Nordväst som helhet, 55

respektive 28 %. I Fotskäl finns 26 lägenheter och Hajom 16 lägenheter i

flerbostadshus. I Ubbhult består i princip hela bostadsbeståndet av småhus (97%). Totalt är andelen lägenheter i Mark Nordväst 10% vilket är betydligt färre jämfört med kommunen som helhet där andelen är cirka 30 %. Det innebär att bostadsbeståndet bör kompletteras med ytterligare lägenheter i flerbostadshus, både bostadsrätter och hyresrätter. Ett blandat bostadsbestånd minskar segregation och leder till ökad trygghet.

Figur 5:1. Total fördelning av bostadsbeståndet i Mark Nordväst. Källa: SCB

Specialbostäder

Specialbostäder omfattar bostäder för äldre, personer med funktionsvariationer och studenter. Det finns 94 specialbostäder i Mark Nordväst.

Invånarnas efterfrågan

I vardagslivskartläggningen 2011 efterfrågas ett mer varierat bostadsutbud. I Sätilla lyfts behovet av små och billiga hyresrätter, för att ge unga möjlighet att flytta hemifrån. Även Hyssnas

invånare betonar vikten av att komplettera de friliggande villorna med bostäder för både yngre och äldre.

Potential för ökad attraktivitet

Översiktsplanen betonar vikten av satsningar på olika typer av boendattraktivitet, för att möta olika gruppers behov. En variation av boendeformer bidrar även till en blandad befolkning och ett mer jämlikt samhälle. Det bör satsas på hög kvalitet i skola, vård och omsorg, utvecklade natur-, kultur- och friluftsvärden samt goda kommunikationer. Mötesplatser och målpunkter som har en universell utformning, det vill säga att de fungerar för alla, oavsett ålder och funktionsnedsättning, är en framgångsfaktor. Enligt ÖP bör den sociala hållbarheten stärkas i planering och byggande.

Lokal servicenivå

I fördjupningsområdets huvudorter finns ett flertal kommunala förskolor och ett par privata. I Sätilla ligger Mark Nordvästs högstadie. I Hyssna och Fotskäl finns skola upp till årskurs sex och i Ubbhult till årskurs tre. Skolförutsättningarna är en attraktivitetsfråga och kan bidra till att barnfamiljer väljer att flytta till dessa orter inklusive närområdet. Det finns bibliotek i Sätilla och bokbuss minst en gång varannan vecka i övriga orter samt på landsbygden. Idrottshallar finns i Sätilla, Hyssna och Fotskäl. I Sätilla finns en vårdcentral och folktandvård.

Boende för familjeperioden

I attraktivitetsplanen (KS 2015-10-28) beskrivs strategier som kan bidra till att göra Marks kommun mer attraktiv för invånare, företagare och besökare. Enligt planen har kommunen främst förutsättningar för att attrahera människor 25 - 65 år. Den livsfasen kallas familjeperioden eller ansvars tiden och personerna har ofta fokus på arbete, boende, skola, barnomsorg och vardagsbestyr. I Mark Nordväst finns därmed förutsättningar för utveckling och inflyttning i området.

Boende för ungdomar och målgruppen 55+

Flerbostadshus med lägenheter i både små och stora storlekar samt par-, rad- samt kedjehus förespråkas i olika områden i samtliga huvudorter.

Äldreboenden

Det finns äldreboenden i Hyssna, Sätilla och Fotskäl, vilket ger invånarna möjlighet att bo kvar i Mark Nordväst på äldre dar. Att stärka förutsättningarna för att bo kvar hemma, samt utveckling av äldreboenden integrerat i övriga huvudorter skulle öka livskvaliteten för den äldre målgruppen.

Vattennära boende

Möjligheten att bo nära vatten lockar vissa målgrupper, främst något äldre enligt översiktsplanen, se karta Attraktiva livsmiljöer. Ungefär hälften av LIS-områdena är omvandlingsområden, där boendet går från fritidshusområden till allt mer permanentat boende. Dessa är Stjärnhult-Baltjärn, Flybacka och Sjödal vilka också är omvandlingsområden för kommunalt VA.

Snabba kommunikationer

Eftersom befolkningstillväxten i Mark Nordväst redan är positiv, så finns det resurser att utveckla områdets attraktivitet. Det är därför viktigt att utveckla snabba kommunikationer till och från området, se En allsidig infrastruktur.

Platsutveckling

Utveckling av platsers specifika kvaliteter är viktiga för att skapa attraktivitet. Det innebär att analysera platsens förutsättningar och historia och vidareutveckla för samtiden. De kulturstråk som föreslås utredas i Värdefulla natur- och kulturmiljöer är exempel på områden där platsutveckling kan bli aktuellt. Området vid Sätilla sand och Lygnevi är också en plats som bör utredas närmare för att skapa en ännu mer enhetlig målpunkt och förtydliga som viktig funktion.

Lokala mötesplatser

Offentliga rum och mötesplatser bör utvecklas för ökad trygghet och trivsel. I samtliga huvud orter finns det bygde- och hembygdsgårdar, församlingshem och idrottsplatser som i Vardagslivskartläggningen anges som viktiga mötesplatser för orternas invånare (Social infrastruktur, Mötesplatser). Det finns även idrottshallar, badplatser, bibliotek och bokbuss, butiker och restauranger för möten och umgänge. De centrumfunktioner som finns i huvud orterna bildar mötesplatser och bidrar till naturliga möten. Utveckling och tillgänglighetsanpassning av mötesplatserna leder till social hållbarhet vilket blir en attraktivitetsfaktor. Sociala och inkluderande mötesplatser ger förutsättningar för en god folkhälsa.

Nåbara natur- och kulturmiljöer

Mark Nordväst har ett varierat landskap med många natur- och kulturmiljöer. Att göra dessa miljöer nåbara bidrar till en ökad folkhälsa, samtidigt som marknadsföring av områdena kan skapa attraktivitet i Mark Nordväst. För att natur- och kulturmiljöernas attraktivitet ska bevaras och utvecklas är det viktigt att områdena förblir sammanhängande och inte bryts av ny bebyggelse.

Lågstrålande område

För att öka mångfalden av miljöer i Mark Nordväst finns även ett utpekat så kallat lågstrålande område, se karta Attraktiva livsmiljöer.

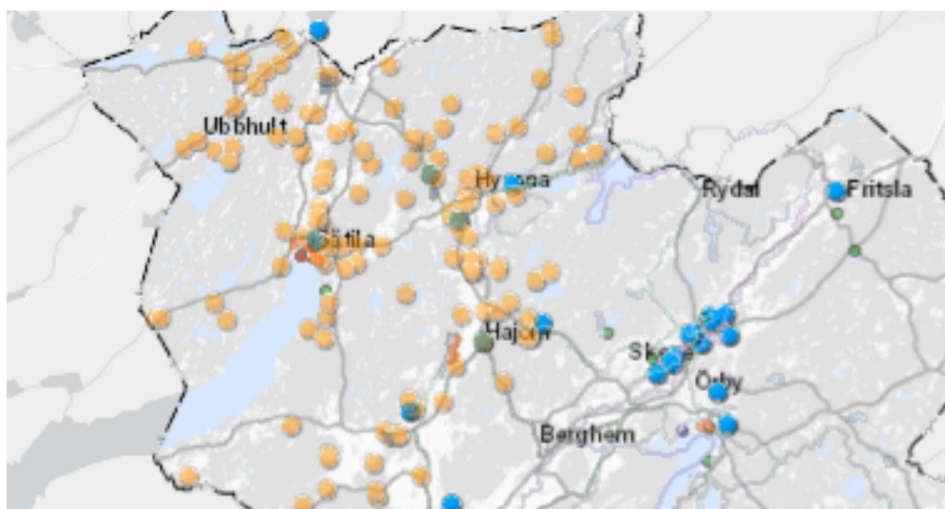
Livskraftigt näringsliv

Enligt översiktsplanen gällande detta fokusområde anges det att kommunen ska skapa förutsättningar för utveckling och etablering av befintliga och nya företag. Kommunen ska också värna och underlätta för kommersiell service, skapa förutsättningar för nya verksamhetsområden i bra lägen samt skapa förutsättningar för utveckling av besöksnäringen.

I avsnittet nedan analyseras denna inriktning tillsammans med översiktsplanens mer detaljerade rekommendationer och bestämmelser och hur den framtida planeringen i Mark Nordväst kan bidra till att uppnå inriktningsbeslutets och översiktsplanens intentioner. Följande ämnesområden behandlas: Nuvarande näringsliv i Mark Nordväst, Verksamhetsområden längs väg 156, Bevara och utveckla handeln, Jordbruksnäringen, Natur- och kulturturism - en stor möjlighet i Mark Nordväst.

Rekommendationer för ett livskraftigt näringsliv

- Överväg att placera nya medelstora eller störande verksamheter vid strategiska korsningspunkter längs huvudstråket, väg 156.
- Lokalisera mindre verksamheter och sådana som inte är störande för omgivningen i huvudorterna Sättila, Hyssna, Ubbhult, Hajom och Fotskäl.
- Placera personalkrävande verksamheter närmast huvudstråket för goda kollektivtrafikmöjligheter.
- För att möjliggöra strategisk bebyggelseutveckling i Hajom, minskas verksamhetsområdet i Skene skog.
- Vidareutveckla den näringslivsstruktur med lokalt förankrade företag som finns i Mark Nordväst.
- Utred områdena för besöksnäring gällande utbud och närhet och fokusera på hur natur- och kulturturismen kan stärkas i Mark Nordväst.

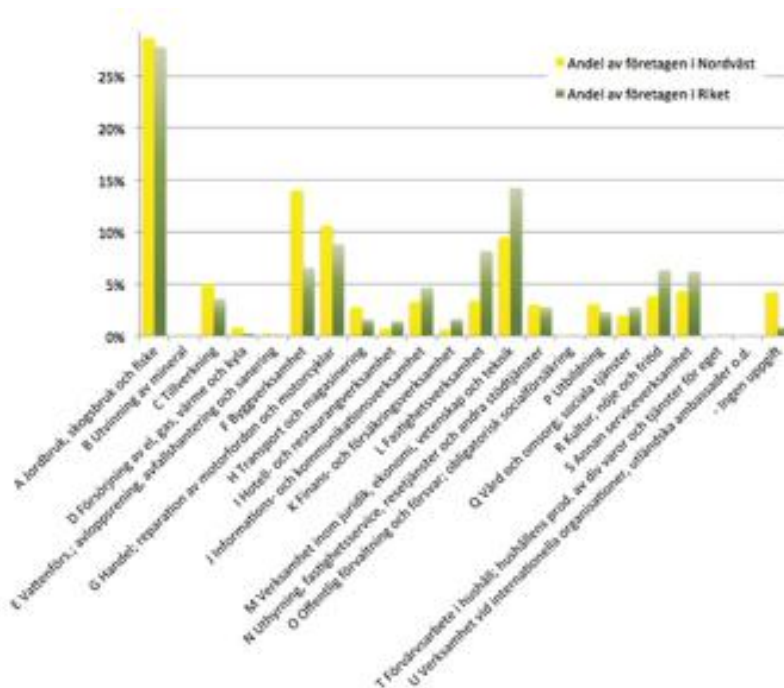
SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, FAO, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Karta Livskraftigt näringsliv

Nuvarande näringsliv i Nordväst

Dominerande näringar i Mark Nordväst utifrån antal registrerade företag inom branschen är jordbruk/skogsbruk/fiske 29 %, byggverksamhet 14 % och handel: reparation av motorfordon och motorcyklar 11 %. De två sistnämnda har större andel registrerade företag än både riket och Marks kommun. Byggverksamhet är också en av de dominerande näringarna i Mark. Vård- och omsorg samt utbildning är inte lika stora näringar i Mark Nordväst som i resten av kommunen. Kartan Ett livskraftigt näringsliv visar andelen registrerade företag inom olika branscher. Andelen registrerade företag inom branscherna är inte detsamma som antalet anställda per bransch. Det finns inget företag i Mark Nordväst som har mer än 50 anställda. Majoriteten av de registrerade företagen har färre än 10 anställda. Verksamheterna är främst lokaliserade längs huvudstråket väg 156, eller någon av de, i strukturbilden, utpekade externa eller interna länkarna se karta [Strukturbild](#). I tätorterna Sätilla och Hyssna finns flera registrerade företag samlade. Utvecklingen av bredband möjliggör att fler tjänsteföretag kan etablera sig i Mark Nordväst. I [Attraktivitetsplanen \(2015\)](#) framgår vikten av att skapa ett differentierat näringsliv och en stabil arbetsmarknad. I Mark Nordväst bedöms utveckling av de befintliga samt nya mindre och medelstora företag som gynnsamt.

Figur 5:2 Andelen registrerade företag inom olika branscher i Mark Nordväst.

Verksamhetsområden vid väg 156

Med närheten till Göteborg, Landvetter och Kungsbacka har Mark Nordväst ett gynnsamt läge för verksamhetsutveckling. Den framtida utvecklingen vid Landvetter flygplats gör Mark Nordväst till ett ännu mer attraktivt område för företagsetableringar. Det bidrar till ökning av antalet arbetstillfällen och gör Mark Nordväst mer attraktivt för inflyttning. Det kräver att mark för verksamheter tillgängliggörs.

Störande verksamheter

Verksamheter som är störande för omgivningen finns i Skene skog, Sättila, Hyssna, och Fotskäl. I Skene skog finns de största befintliga verksamhetsområdena såväl som de största föreslagna.

Nya utredningsområden

Vid lokalisering av nya utredningsområden för verksamheter har översiktsplanens strukturbild tillämpats, liksom resultatet från en dialog med företagare i Mark Nordväst (april 2015).

Utredningsområdena för verksamheter är lokaliserade i anslutning till befintliga verksamhetsområden eller till någon av utvecklingsnoderna vid väg 156. Lokalisering av upp till medelstora verksamheter vid noderna minimerar behovet av transporter och gör dem tillgängliga med kollektivtrafik. Personalkrävande och transportintensiva verksamheter bör placeras där. På dialogmötet framkom att de största framgångsfaktorerna för företagarna är tillgång till väl fungerande infrastruktur, som vägar och bredband och till mark i attraktiva lägen. De områden som föreslås som framtida utredningsområden redovisas i karta Ett livskraftigt näringsliv. Mindre verksamheter som inte är störande för omgivningen kan med fördel lokaliseras i blandad bebyggelse. Det kan främja det lokala livet och skapa service och arbetstillfällen för ortsinvånarna.

Ändring av ÖP; Skyddsavstånd Skene skog

Gällande FÖP för Kinna/Skene/Örby (2012) föreslår nya verksamhetsområden i Skene skog. Området ger möjlighet för

etablering av verksamheter med 500 meters skyddsavstånd. Hajoms utveckling kan påverkas negativt av det föreslagna verksamhetsområdet. Det illustreras i figurerna ovan, vilken visar att skyddsavståndet omfattar stora delar av centrala Hajom. Därför föreslås att utredningsområdet för verksamheter som ligger närmast orten minskas. Det förhindrar inte möjligheten till verksamhetsutvecklingen i Skene skog. Det nya skyddsavståndet ersätter det i översiktsplanen och FÖP Kinna/Skene/Örby angivna.

Verksamheter inom LIS-områden

I Mark Nordväst finns det tre LIS-områden för verksamheter, Lygnevi, Smälteryd och Hajom, se karta Ett livskraftigt näringsliv. LIS-områdena Lygnevi och Smälteryd föreslår en utveckling samtidigt som allmän tillgänglighet till strand och vatten säkerställs. Länsstyrelsen ansåg LIS-områdena som olämpliga enligt granskningsyttrandet på ÖP 2016, eftersom de berörs av riksintressen. I Hajom har en travbana etablerats enligt LIS-utredningens rekommendationer. Utredningen visar att området anses lämpligt för avsedda verksamheter, förutom i strandbrink och raviner. Etableringen har bidragit till drygt 20 nya arbetstillfällen i området.

Bevara och utveckla handeln

Tillgång till dagligvaror och handel har stor betydelse för attraktiviteten och kan på så sätt bidra till att attrahera fler invånare och företag till Mark Nordväst. I översiktsplanen betonas handelns roll för att skapa levande och tillgängliga tätorter. Strategiskt betonas vikten av att förlägga ny bebyggelse till utvecklingsnoder och länkade orter, även för att stärka underlaget för handel. Det finns livsmedelsbutiker i Hyssna, Sätilla och Hajom. Detaljhandel och butiker för sällanköpsvaror finns utspridda i

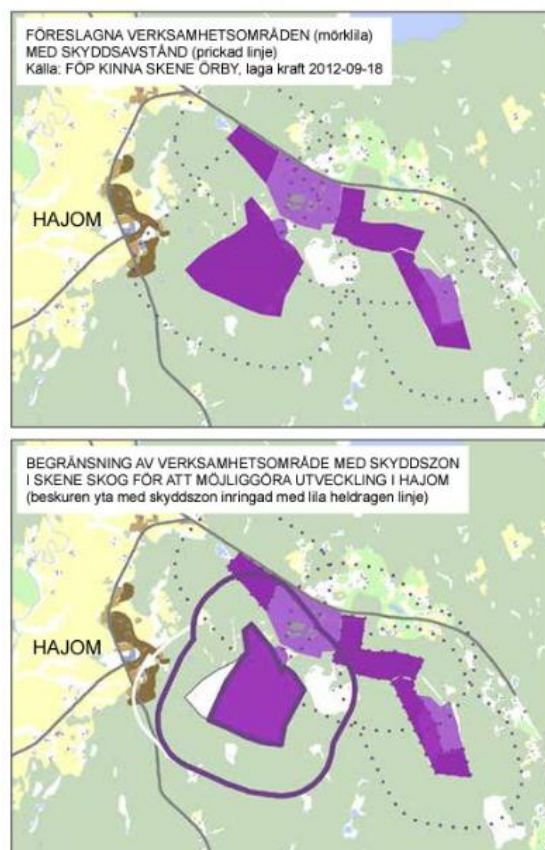

Bild för ändring av ÖP, Skene skog.

området, främst när det gäller hantverk, kläder och heminredning. Förutsättningarna för handeln har använts vid lokalisandet av nya områden för blandad bebyggelse, se karta Ett livskraftigt näringsliv. Bostadsbebyggelsen föreslås i huvudorterna där närheten till dagligvaruhandeln är bäst. Det är fördelaktigt att kunna ta sig till affären med cykel eller kollektivtrafik.

Jordbruksnäringen

Storåns och Surtans dalgångar är typiska jordbruksbygder med lång tradition. Odlingslandskapen karaktäriseras numera av att det finns stora sammanhängande ytor för ekonomiskt bärkraftiga jordbruk. Ytterligare jordbruksmark finns mellan Sätilla och Hyssna, på Ubbhultsdrumlinens sydvästra del och vid Hedån sydväst om Fotskäl se karta Areella näringar nedan. Skogs- och jordbruksmark är en viktig samhällsresurs och ny bebyggelse på jordbruksmark ska motiveras. I Mark Nordväst finns en stor andel jord- och skogsbruksmark i direkt anslutning till orterna. Ett tiotal föreslagna utvecklingsområden är belägna på jordbruksmark. I avsnitt Hållbar samhällsutveckling görs avvägningar enligt översiktsplanen och miljöbalken 3:4, för respektive aktuellt område.

Natur- och kulturturism

I översiktsplanen framgår vikten av att arbeta strategiskt med utveckling av besöksnäringen i kommunen. Besöksnäringen skiljer sig från andra näringar eftersom den finns som både storskaliga och småskaliga anläggningar och butiker. Ovan angivna förslag till utveckling av besöksnäringen är i linje med kommunens Attraktivitetsplan som antogs 2015. Under utvecklingsområdet Mark-Värdigt betonas vikten av att destinationsutveckla Mark, tillgängliggöra och marknadsföra natur- och kulturmiljöer samt att utveckla kulturarenor, mötesplatser och informationspunkter.

Målpunkter

I Mark Nordväst dominerar den småskaliga besöksnäringen med mindre målpunkter av varierande slag, till exempel gårdsbutiker, restauranger, natur- och kulturmiljöer samt vandringsleder. Målpunkterna är spridda i hela Mark Nordväst och är en viktig del

av områdets identitet. Besöksnäringens intressen sammanfaller till stor del med de natur-, kultur- och friluftsvärden som finns.

Natur- och kulturvärden som attraktivitetsfaktor

En väl fungerande infrastruktur och kollektivtrafik är en förutsättning för hållbar utveckling av besöksnäringen då närhet är en grundförutsättning. Landskapliga vyer som åskådliggör områdets natur- och kulturmiljövärden kännetecknar Mark Nordväst. Naturen, kulturen och kulturarvet är de främsta dragarna för att skapa en livskraftig besöksnäring i Mark Nordväst. Kulturmiljö stråken som föreslås bevaras i Kulturmiljöprogrammet (1991) bör utredas för att fortsatt anses som sammanhängande områden. Natur- och kulturturismen ihop med områdets övriga besöksmål med lokal anknytning, har goda förutsättningar att uppnå en långsiktig hållbarhet som kan bidra till nya jobb och tillväxt. Fler arbetstillfällen kan öka områdets attraktivitet med inflyttning, etablering av nya verksamheter samt ett ökat kvarboende.

Utvecklingsområden för besöksnäringen

Översiktsplanen pekar ut ett antal utvecklingsområden för besöksnäringen, vilka innehåller starka värdekärnor och har ytterligare utvecklingspotential. Det kan exempelvis vara aktuellt att komplettera de utpekade områdena med boendeanläggningar eller ytterligare aktiviteter. Utveckling av besöksnäringen i Mark Nordväst skulle kunna bidra till att stärka områdets identitet och varumärke. Det skulle i sin tur marknadsföra området och öka dess attraktivitet. Områdena bör utredas ytterligare med fokus på utbud och åtgärder som tillgängliggör områdena.

Besöksnäring i Storåns dalgång

Storåns dalgång är ett av de utpekade områdena för besöksnäring i översiktsplanen. Dalgången är riksintresse för både naturvård, friluftsliv och i Härryda kommun även för kulturmiljö. Den är utpekad som fokusområde i naturvårdsprogrammet, har värdefulla, unika landskapskvaliteter och det finns väl bevarad kulturhistorisk bebyggelse. Storåns dalgång skulle kunna utvecklas

och synliggöras ytterligare med en vandrings- och ridled längs, samt med broar över ån.

Besöksnäring längs Hyssnaleden och Surtan

Det andra utpekade området för besöksnäring är ett större område i Hyssna med omnejd, med besöksmål som exempelvis Kvarnen i Hyssna, Hyssnaleden, naturreservaten Stoms Ås och Liagärde samt Surtans dalgång söder ut. Kommunen bör se till helheten vid utveckling och marknadsföring av besöksmålen i Mark Nordväst.

Samverkande intressen

Det finns både samverkande och motverkande intressen vid utveckling av besöksnäringen. Samverkande intressen är t.ex. områden med höga natur-, kultur- och friluftsvärden som är värda att framhäva både för invånare och besökare. En annan samverkansfaktor är satsningar på infrastrukturen i Mark Nordväst och att stärka närheten till olika besöksmål. Eftersom natur- och kulturturismen har stor potential i området är utveckling av gång- och cykelleder av extra stor betydelse.

Motstående intressen

Ett motstående intresse kan vara bebyggelseutveckling som bryter av landskapsvyer. Bebyggelse i strandnära läge kan också minska tillgängligheten och påverka möjligheten till fri passage. Vid exploatering i LIS-områdena bör inte negativ påverkan på helhetsupplevelsen av det vattennära området uppstå. När bebyggelsen anpassas till landskapet så bedöms intressena istället vara samverkande.

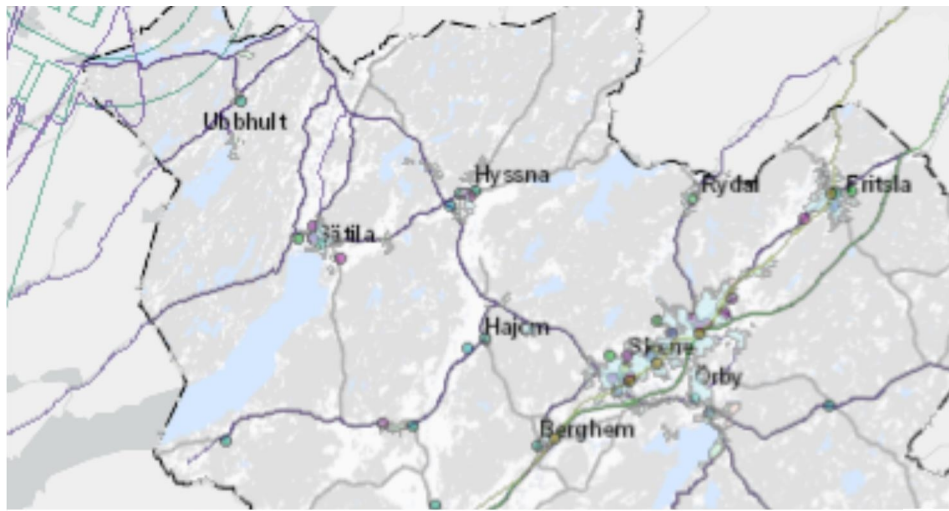
Allsidig infrastruktur

En hållbar infrastrukturplanering är grundläggande för att uppnå en balanserad ekologisk, ekonomisk och social utveckling. Enligt översiktsplanen bör kommunen planera för hållbara resor och transporter med fokus på tillgänglighet, genom att prioritera

utbyggnad av kollektivtrafiken, gång- och cykelnätet samt pendelparkeringar. Kommunen bör verka för att de regionala projekten för väg byggs ut samt för en utbyggnad av elektroniska kommunikationer. Översiktsplanen betonar även att kommunen ska ge goda förutsättningar för en väl lokaliserad social infrastruktur.

Rekommendationer för en allsidig infrastruktur

- Satsa i utvecklingsnoder och länkade orter i anslutning till huvudstråket väg 156 samt i länkstråken väg 1612 Hyssna - Sätilla, 1609 Björlanda - Sätilla och 1604 Hajom - Fotskäl för att samordna bebyggelseutvecklingen och öka underlaget för resande med kollektivtrafik.
- Verka för utveckling av huvudstråket väg 156 så att förbättringsåtgärder fortsätter att genomföras.
- Arbeta för att förbättra pendlingsmöjligheterna i de externa länkarna väg 1627 Hyssna - Bollebygd, 1609 och 1613 Sätilla - Kungsbacka samt 1602 Fotskäl - Kungsbacka. Trafikverket bör ta fram åtgärdsplaner för vägarna.
- Etablera och satsa på utveckling av pendelparkeringar med laddstolpar och cykelparkeringar.
- Största delen av tillkommande bebyggelse bör lokaliseras inom 800 meter från en kollektivtrafikhållplats.
- Verka för att etablera kollektivtrafik till Landvetter Airport.
- Verka för att det i huvudorterna ska gå att ta sig fram i ett samman hängande gång- och cykelvägnät, även till hållplatser för kollektivtrafik.
- Lokalisera den största delen av bebyggelsen i områden med möjlighet att ansluta till kommunalt VA.
- Utred var det finns möjligheter att använda lokala och öppna system för dagvatten.
- Avsätt mark för nya förskoleplatser i Sätilla, Hyssna och Ubbhult samt möjliggör ombyggnad till ändamålsenliga lokaler.
- Projektering pågår för ombyggnation av Ubbhultsskolan.
- En förstudie pågår angående möjligheter att bygga ut Hyssnaskolan.

SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, FAO, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Karta Allsidig infrastruktur

Väg 156 - En Rygggrad

I översiktsplanen betonas vikten av att samordna bebyggelse- och kollektivtrafikutbyggnad i strukturbildens utvecklingsnoder och länkade orter. Det skapar starka stråk och kortar restiderna från hela kommunen till de större arbetsmarknaderna. Då skapas förutsättningar för en större befolkningstillväxt och en hållbar samhällsutveckling i hela kommunen. Översiktsplanen betonar vikten av att förbättra resandeunderlagen så att kollektivtrafik med stort reseutbud kan erbjudas. Huvudstråket för resande och transporter i Mark Nordväst är väg 156 som leder till arbetsmarknadsregionen i Göteborg samt Landvetter Airport. Från väg 156 finns det anslutningsvägar i de externa länkarna till Fjärås och Kungsbacka i väster samt till Bollebygd och Borås i öster, se karta [Strukturbild](#). Pendlingen till och från Mark Nordväst är såpass stor, att en fungerande infrastrukturstandard är viktig för att skapa attraktiva pendlingsmöjligheter. Målet är att invånarna ska kunna ha Mark Nordväst som nav och smidigt kunna ta sig till arbete, skola och vidarestudier med kollektivtrafik.

Antal fordon och korsningar

Bild med antal fordon per dygn visar hur många fordon som passerar på vägarna i Mark Nordväst per dygn, varav mellan 5000 och 6999 passerar på väg 156. Enligt Trafikverkets trafikstringsverktyg kommer antalet personresor att öka med 4000, varav 3100 med bil, vid 600 nya bostäder. Eftersom majoriteten av transportererna i Mark Nordväst sker via väg 156

kommer även den största resandeökningen vara här, oberoende av var befolkningstillväxten sker. På väg 156 i Mark Nordväst finns det tre större korsningspunkter och ett stort antal mindre utfarter. Det medför ojämna hastighetsbegränsningar (50-80 km/h) och försämrade framkomlighet.

Utveckling av väg 156

För att öka den regionala integreringen av Mark Nordväst är en standardförbättring av väg 156 nödvändig. Vägstandarden är mycket viktig för att kommunens befolkningsmål ska kunna realiseras.

Trafikverket har genomfört en åtgärdsval studie för hela stråket väg 156, från Härryda kommun till Tranemo, via Mark och Svenljunga. För att förbättra framkomligheten föreslås ett antal 2+1-sträckor på vägen genom nordvästra Mark. Även en översyn av stråkets utfarter föreslås, samt en samordning av väganslutningar som kan leda till borttagning av mindre utfarter. (Åtgärdsvalsstudie väg 156, Trafikverket 2020) Sedan tidigare har även en åtgärdsplan tagits fram för stråk 6, som bland annat innebar att förbättra väg 156. De åtgärder som finansieras av stråkpott 6 är sidoområdes åtgärder, stignings fältet mellan Skoghem och Backadal, samt utförda åtgärder för trafiksäkerhet vid Hyssna handel samt den nya cykelparkeringen vid Hjorttorp (Regional plan för transportinfrastrukturen i Västra Götaland 2018-2029, VGR 2018 samt Stråkstudie, stråk 6, Trafikverket). I åtgärdsplanen och åtgärdsvalsstudien finns också förslag på åtgärder som inte omfattas av stråkpott 6, men ändå bedöms ha hög prioritet. Det gäller påverkans åtgärder för att fler ska byta bil till kollektivtrafik, tillgänglighetsanpassning, belysning och en hastighetsöversyn på stråket.

Utvecklingsstråk och noder

I Struktur bilden redovisas även länkstråk som går mellan huvudstråket och de länkade orterna Sätilla, Fotskäl och Ubbhult,

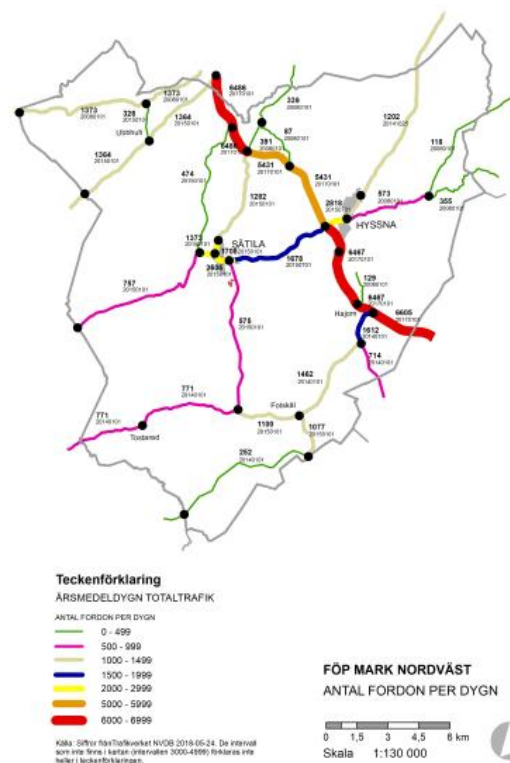

Bild: Antal fordon per dygn

samt interna länkar mellan orterna och externa länkar till omgivande kommuner. Länkfunktionen betonar att tillgången till kommunikationer bör stärkas.

Länkstråken

Länkstråket mellan Sätila och Hyssna, 1612, har mellan 1500-1999 fordon per dygn. En gång-, cykel- och mopedväg (GCM-väg) är nu utbyggd mellan Sätila och Kyrkekullen/Brandskog, vilket gynnar utvecklingen i Sätila och Almered. Länkstråket mellan Sätila och Björlanda, på väg 1609, trafikeras av 1000-1499 fordon per dygn och är ett viktigt pendlingsstråk från Sätila mot Göteborg med buss och bil. Det finns även ett länkstråk mellan Ubbhult och Källarbacken 1614, och ett fjärde länkstråk leder mellan Fotskäl och pendlingsnod Hjorttorp 1604, längs vilka GCM-vägar skulle underlätta för ett hållbart resande.

Externa länkar

Vägarna till Bollebygd, väg 1627, och Kungsbacka 1609 är externa stråk där pendlingsfunktionen är mycket viktig. Det vore önskvärt att Trafikverket tar fram åtgärdsplaner för vägarna 1609 och 1627. Den externa länken, väg 1627, mellan Hyssna och Bollebygd är ett viktigt stråk för boende i området eftersom Bollebygd utgör en serviceort. Avståndet mellan orterna är 13 km, varav 8 km går genom Marks kommun. Breddning av broarna är planerad till 2021 och 2022, vilket ökar framkomligheten och upprätthållandet av en god pendlingsfunktion. Satsningar behövs även i de externa stråken i följande prioritetsordning mellan Kungsbacka och Sätila väg 1609, Kungsbacka och Fotskäl väg 1602, där det passerar mellan 500 och 999 fordon per dygn, och även tunga fordon. Väg 1614 mellan Kungsbacka och Ubbhult ges tredje och väg 503 mot Lindome fjärde prioritet. Trafikmängden på väg 1614 och 503 är högre, men de två förstnämnda används av ett större antal invånare i Mark Nordväst. För att förbättra trafiksäkerheten bör vägarna på lång sikt breddas och mittsepareras.

Interna länkar

Längs de interna länkarna 1613, 1602 till Björketorp samt vägen Sätila - Ubbhult bör tillgängligheten utvecklas till närmaste bytespunkt för kollektivtrafik samt skolskjutsverksamheten. Majoriteten av invånarna i Mark Nordväst arbetar inom kommunen men det rör sig om förhållandevis korta sträckor och prioritering bör ske punktvis.

Landvetter Airport

Götalandsbanans station vid Landvetter flygplats kan förbättra resmöjligheterna från Mark till resten av regionen. Möjligheterna att ta sig med bil till Landvetter flygplats är goda, men kollektivtrafik förbindelserna är mycket långsamma. Satsningar på kollektivtrafikanslutning till Götalandsbanans stationsläge bör prioriteras.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik är basen för ett hållbart resande. Snabb och trygg kollektivtrafik har stor betydelse för tillväxt och utveckling och utgör grunden i kommunens strukturbild. Det är Västra Götalandsregionen som genom Västtrafik anordnar kollektivtrafik i länet. Även Trafikverket förordar att kollektivtrafiken ska bli ett attraktivt alternativ till bilen. Det regionala trafikförsörjningsprogrammet är främst inriktat på arbets- och studiependling, men behov finns även att ta sig till turist- och besöksmål och fritidsaktiviteter. Samordning av tidtabellerna är också mycket viktig. Om pendlingstiden understiger en timme ökar attraktiviteten. Trafikerade vägar bör kompletteras med gång- och cykel vägar till kollektivtrafikens hållplatser. Det kollektivtrafikutbud som finns i Mark Nordväst idag redovisas i karta ovan. Busslinjerna med högst turtäthet är linje 300 och 430 som kör mellan Kinna och Göteborg. Buss 300 är en expressbuss medan buss 430 står för lokaltrafiken. Sätila centrum utgör något av ett kollektivtrafiknav, då det förutom av 430 trafikeras av busslinjer mot Hyssna, Hulta, Ubbhult, Inseros och Kungsbacka. Dessa linjer har lägre turtäthet. Förkortad restid är en bidragande faktor för att öka andelen kollektivtrafikresor. Genom lokalisering av ny bebyggelse i utvecklingsnoder och länkade orter i närheten av hållplatslägen, möjlig görs ett ökat resandeunderlag och ökad

kollektivtrafik. Det är fördelaktigt att utveckla huvudorterna utifrån ett strikt kollektivtrafikperspektiv. Majoriteten av bebyggelsen i Mark Nordväst föreslås placeras inom 800 meter från närmaste busshållplats, att jämföra med 400 meter i tätbebyggda områden. (Hållbart resande, Sweco 2014) Hyssna och Hajom ligger strategiskt för kollektivtrafikutveckling, medan möjligheterna i Fotskäl och Ubbhult är sämre. Där bör utveckling av hållbar mobilitet i länkstråken samt bytesfunktionen vid Hjorttorp respektive Källarbacken ske. Bebyggelse utanför huvudorterna ligger ofta längre än 800 meter från hållplatslägen. I dessa lägen blir hållbar mobilitet och kollektivtrafikhållplatser med pendelparkeringar viktiga. Bytesmöjligheterna har förbättrats i Mark Nordväst med pendelparkeringar samt cykelställ för säker fastlåsning vid Björlanda, Hjorttorp och Hyssna handel. Parkeringarna bör på sikt även utrustas med laddstolpar. En placering av en ny pendel parkering är föreslagen vid Torråsvägen i Sätilla, se Geografiska fokusområden, avsnitt Sätilla. Närmaste hållplatsläge på järnvägen mellan Göteborg och Borås planeras till Landvetter Airport. Satsningar på snabba kommunikationer dit skulle underlätta för tåg- och flygresenärer och de 200 kommuninvånare som arbetar på och omkring Landvetter Airport, varav 80 personer bor i Mark Nordväst. Översiktsplanen betonar utveckling av kollektivtrafik utanför stråken. Att möjliggöra en hållbar mobilitet även i resandet mellan orterna i Mark Nordväst skulle öka attraktiviteten och i förlängningen andelen hållbara resor.

Utveckling av gång- och cykelvägar

Ett väl fungerande gång- och cykel vägnät bidrar till ökad folkhälsa och till att uppnå ett hållbart resande. Barn som kan cykla till skolan tar med sig vanan senare i livet. Det ska även vara möjligt att gå eller cykla trafiksäkert till pendlingsnoder och kollektivtrafikhållplatser i tätorter. Visionen i kommunens trafiksäkerhetsplan för gång-, cykel- och mopedvägar (gcm-vägar, 2020) är att det ska vara naturligt att gå, cykla eller åka moped för kortare resor till och från arbetsplatsen, skolor och andra målpunkter. Planens mål är att antalet cykelresor ska öka och att oskyddade trafikanter ska röra sig i ett säkert och tillgängligt gcm-nät. I trafiksäkerhetsplanen har stråk och länkar i Fotskäl, Hyssna,

Sätila och Ubbhult identifierats för att få ett heltäckande gcm-nät. Där de oskyddade trafikanterna delar gaturummet med andra fordonsslag, har även hastighetsdämpande- eller framkomlighetsåtgärder föreslagits. Längs väg 156 är endast hållplats Hyssna handel tillgänglig för gång- och cykelresenärer. Gcm-länkar förespråkas även mellan Hajom och Hjorttorp, väg 1605, och på sikt mellan Ubbhult och Källarbacken, väg 1614. Ur ett strategiskt hållbarhetsperspektiv bör gcm-länkar mellan huvudorterna i Mark Nordväst utvecklas. Då den största befolkningsutvecklingen föreslås i Hyssna och Sätila, så har en gcm-väg mellan dessa orter prioriterats. Även lokalt i Kråkered färdigställer Trafikverket en gcm-väg och Ubbhults byalag utreder en sträckning till idrottsplatsen. Gcm-vägar möjliggör trafiksäkra resor till skola, service, fritidsaktiviteter och bidrar till en ökad attraktivitet för hela området.

Teknisk infrastruktur

Dagvatten Vatten- och avloppsförsörjning

Översiktsplanen vill uppnå en långsiktigt hållbar vatten- och avloppsförsörjning (VA) genom att underlätta för kommunala eller gemensamma lösningar. Kommunala verksamhetsområden för dricks- och spillvatten finns i Sätila, Hyssna, Ubbhult, Hajom och Fotskäl. I Sätila är vatten- och avloppsreningsverket fortfarande aktivt, medan verken i Hyssna, Hajom och Ubbhult har ersatts av överföringsledningen. Vissa av anläggningarna kommer att behållas som reservoarvolym. Se karta ovan. Kapaciteten på VA-försörjningen har ökat med hjälp av överföringsledningen. Områden anslutna till ledningen kommer att försörjas med vatten från centralorten och spillvatten kommer att avledas till Skene avloppsreningsverk. När vattenförsörjningen sker från centralorten, och Hyssnas och Hajoms vattentäcker fungerar som reservoarer kan skyddsföreskrifterna upphävas. Det möjliggör bebyggelseutveckling i ett strategiskt läge i Hyssna och centralt i Hajom. Under år 2021 är målet att ansluta även Flohult, Dyrenäs samt Stjärnhult-Balltjärn. Enligt Miljönämndens beslut ska alla planlagda områden anslutas. Totalt kommer drygt 4000 personer i Mark Nordväst att anslutas till kommunalt VA när ledningen är färdig byggd. Anslutningar utöver dessa är möjliga. I övriga

områden finns riktlinjer för hur VA-försörjningen bör utformas. Fastigheter utanför verksamhetsområdena har någon form av enskilda VA-anläggningar. Miljönämnden har beslutat om ett antal områden i Mark Nordväst som bedöms ha hög skyddsnivå. Vattenskyddsavstånden är beroende av lokalisering och vilken status recipienten har. Bebyggelse inom skyddsområden får inte orsaka utsläpp som försämrar recipientens status. Därför är huvudinriktningen att ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt VA. Översiktsplanen pekar ut två avrinningsområden, längs Surtan och runt Lygnern, där särskild hänsyn ska tas till påverkan på vattenkvaliteten vid bebyggelseutveckling.

Dagvatten

Översiktsplanen vill uppmärksamma dagvattensituationen i tidiga planeringsskeden samt var det finns möjlighet att använda lokala och öppna system för dagvattenhantering. I karta ovan redovisas befintliga verksamhetsområden för dagvatten. Dagvattensystemet kommer vid framtida, stora nederbördsmängder inte kunna ta hand om allt vatten, vilket gör att lokala och fördröjande system måste anläggas för att undvika översvämningsskador.

Avfallshantering och sortering

Även ett hållbart avfallssystem är av stor vikt vid bebyggelseutveckling. Fastighetsnära insamling kommer att bli norm, vilket innebär att sortering i fler avfallsfraktioner kommer att ske i anslutning till bostadsområden. Den fastighetsnära insamlingen bör beaktas i detaljplaneringen.

Internettillgång

Snabb bredbandsanslutning på landsbygden är en tillväxt- och utvecklingsfaktor. Det utgör en del i att skapa attraktiva boendemiljöer och ett gott företagsklimat eftersom det möjliggör distansarbete. Utbyggnad av fibernät anses som det bästa sättet att tillfredsställa framtidens bredbandsbehov. I Mark Nordväst är fiberutbyggnaden nästintill färdigutbyggd. Det finns fiberföreningar i Fotskäl, Hajom, Hyssna, Ubbhult, Sätilla och Tostared.

Social infrastruktur

Social hållbarhet är en strategisk fråga för samhällsplaneringen. Kommunen ska ge förutsättningar för en god och väl lokaliserad social infrastruktur. Till exempel bör ett åldersvänligt samhälle eftersträvas, för att ge goda förutsättningar för äldres hälsa och deltagande i samhället. Det innebär att säkerställa fysisk tillgänglighet, närhet till bostadsnära natur, god gestaltning i närområdet med tillgång till mötesplatser och service. En gemensam nämnare för betydelsefulla samhällsfunktioner i Mark Nordväst är att de ska vara tillgänglighetsanpassade och lokaliseras centralt enligt strukturbilden.

Skola

Det finns förskola, antingen kommunal eller privat i samtliga huvudorter i Mark Nordväst, vilket gör områdena attraktiva för barnfamiljer. Ubbhult har skola upp till klass tre, medan det i Hyssna och Fotskäl finns skola till sjätte klass och i Sätila finns det skola till nionde klass. Invånarna i Hajom och Tostared går främst i skola i Fotskäl. Från Ubbhult går det skolskjuts till Sätila fr.o.m. fjärde klass och från Hyssna och Fotskäl för högstadieläver. En bostadsutbyggnad kräver fler skolplatser i flera av fördjupningsområdets orter. Barn- och utbildningsförvaltningen har upprättat en lokalutredning där dagens och framtidens behov redovisas. Förskolan i Sätila är fullbelagd, där behövs ytterligare lokaler. I Sätilas grundskola är kapaciteten god och kan klara utvecklingen enligt förslaget. Förskole- och skolverksamheten i Hyssna behöver större lokaler vid utveckling av orten. En förstudie har initierats för detta ändamål. Förskolan och skolan i Ubbhult är fullbelagd och ytterligare lokaler krävs. En förstudie pågår. Förskolan i Sätila och Ubbhult har inte ändamålsenliga lokaler. I första hand handlar det om om- och tillbyggnader av befintliga lokaler men i andra hand om nybyggnationer. Utvecklingen av skolverksamheten ska ske i någon av fördjupningsområdets huvudorter. Tillräckligt stora och lekfulla utemiljöer samt säkra vägar till och från skolorna bör prioriteras. Specificering av placeringen av nya förskolor i Sätila och Hyssna finns i avsnitt Geografiska fokusområden.

Äldrevård

I Hyssna, Sätila och Fotskäl finns äldreboenden, som gör att invånarna kan bo kvar i sina närområden. Eftersom andelen äldre ökar behövs ytterligare boendemöjligheter för den kategorin. Utvecklingen bör ske i någon av huvudorterna för att stärka servicefunktionen. (Strukturplan för äldres trygghet, 2009)

Service

Tillgång till hälso- och sjukvård, apotek och dagligvaruhandel tillhör de grundläggande behov människor har. Det är en bidragande faktor ur ett inflyttnings- och ett kvarboendeperspektiv. Närhet till samhällsservice skapar en social trygghet. Dagligvaruhandel finns i Hyssna, Hajom och Sätila. Affärerna ligger strategiskt i närheten av huvud stråket och i serviceorten. Sätila har det största serviceutbudet med bl.a. bibliotek, vårdcentral, apotek och bank. Bokbussen angör övriga huvudorter och omgivande landsbygd. Den lokala servicen minskar andelen transporter till centralorten eller utanför kommunen. Sätila beräknas fortsatt vara den största orten i Mark Nordväst 2030, vilket ger större underlag för service.

Mötesplatser

För att skapa social hållbarhet ska det finnas tillgång till platser där människor i olika åldrar och med olika bakgrund kan mötas. I vardagslivskartläggningen redovisas befintliga mötesplatser i kommunens orter, se avsnitt Geografiska fokusområden. Invånarna i samtliga orter i Mark Nordväst ser badplatser, idrottsplatser och idrottshallar, skolor, bibliotek, bygdegårdar, torg, livsmedelsbutiker och församlingshem som platser där människor träffas. Även lekplatser är betydelsefulla mötesplatser, både för barn och föräldrar samt ger möjligheter till en aktiv fritid. Det finns fyra offentliga lekplatser i Sätila och två i Hyssna. Kommunens policy är att tillhandahålla lekplats i detaljplanelagda områden med som mest 500 meters radieavstånd. Tillgång till mötesplatser finns således i olika former på samtliga orter. Det möjliggör en socialt hållbar utveckling och skapar attraktivare boende miljöer. Kvaliteten på mötesplatserna kan behöva förbättras, främst ur

aspekten fysisk tillgänglighet. Det säkerställer att alla invånare, oavsett ålder och funktionsförmåga, görs delaktiga.

Värdefulla natur- och kulturmiljöer

Mark Nordväst har en lång brukartradition vilket resulterat i många natur- och kulturmiljöer i ett omväxlande landskap, allt från enskilda objekt till stora landskapsavsnitt. Det finns till exempel småskaliga jordbruk, starkt kuperad terräng och kulturhistoriska miljöer och fornlämningar. Kyrkorna i nordvästra Mark utgör kulturhistoriska landmärken. Inriktningsbeslutet betonar vikten av att vårda och utveckla natur- och kulturarvet gällande upplevelse och rekreation för boende och besökare såväl som för att främja den biologiska mångfalden. Beslutet anger även att ny bebyggelse bör anpassas till landskapet och betonar vikten att skapa tätortsnära grönområden. I det här avsnittet kommer övergripande frågor för hela Mark Nordväst behandlas utifrån inriktnings- beslutet och översiktsplanens regler och rekommendationer. Övergripande rubriker och ämnesområden som behandlas är:

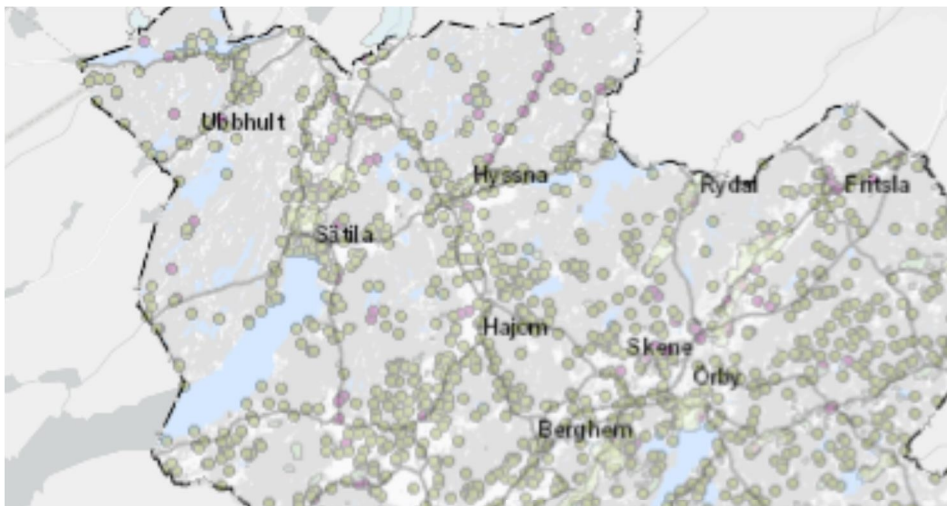
- *Kulturmiljön – en möjlig tillväxtfaktor*
- *Stor tillgång på naturmiljöer i Mark Nordväst*
- *Anpassa bebyggelsen till det unika landskapet i Mark Nordväst*
- *Bevara och utveckla grönstrukturen*

Rekommendationer för värdefulla natur- och kulturmiljöer

- Kultur- och naturvärden samt fornlämningar ska ses som resurser för att skapa varierande och attraktiva boendemiljöer.
- Digitalisera kommunens byggnadsinventering för att kartlägga kulturmiljöstråk, inventerade broar, ängs- och hagmarker samt andra fornlämningar. De bör tillgängliggöras och marknadsföras utåt.
- Detaljplanering och bygglov ska motivera och tydliggöra hur anpassning av bebyggelse till det varierande landskapet i Mark

Nordväst bör ske, främst i områden där landskapet har låg tålighet mot nya etableringar.

- En sammanhängande grön infrastruktur med attraktiva grönstråk i huvudorterna bör arbetas fram, för att gynna den biologiska mångfalden och andra ekosystemtjänster.
- Grönområden ska integreras vid bebyggelseutveckling i huvudorterna för att skapa attraktivitet.
- Kompensationsåtgärder på likvärdig plats bör vidtas vid konflikt mellan utbyggnad och upprätthållande av grönstrukturen.
- Säkerställ att grönområden hålls nåbara, tillgängliga och ges hög kvalitet. Alla bör ha möjlighet till rekreation och social sammanhållning genom tillgång till bostadsnära natur inom 300 meter från sin bostad.
- Ekosystemtjänster bör kartläggas och utvecklas i föreslagna utvecklingsområden.

SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, FAO, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Karta Värdefulla natur- och kulturmiljöer

Kulturmiljö - En möjlig tillväxtfaktor

Samhället, den bebyggda miljön och kulturlandskapet förändras snabbare och på ett mer genom gripande sätt än tidigare. Genom plan- och bygglagen har kommunerna ett stort ansvar att tillvarata och utveckla kulturvärdena, och kulturmiljövårdsinsatser bör ske integrerat med samhällsplaneringen (PBL 8:4 och 8:13). Marks kommuns kulturmiljöprogram (1991) redovisar många bevarandevärda miljöer och objekt. Kulturmiljöprogrammet är under revidering. Ny bebyggelse kan med eftertanke anpassas och förstärka värdena så att värnandet av kulturvärden inte behöver stå

i motsats till samhällsutveckling. Förändringar bör genomföras så att spåren av tidigare generationer kan avläsas i landskapet. Fem föreslagna utvecklingsområden i Nordväst ligger inom eller i anslutning till områden med registrerade fornlämningar. Ny bebyggelse i dessa områden behöver därmed utredas ytterligare och anpassas till befintliga värden. Riksintressen, områden, kyrkor och de broar som har ett kulturhistoriskt värde och är särskilt skyddsvärda visas i karta ovan.

Riksintressen för kulturmiljövård

Hyssna gamla kyrka och Melltorps radby är av riksintresse för kulturmiljövård, då de är exempel på gårdsbebyggelse från tiden innan laga skiftet. Det finns områdesbestämmelser för riksintresseområdet, bestämmelser för Hyssna kyrkby respektive Melltorps radby. Områdesbestämmelserna omfattar hantering och utformning av ny bebyggelse och tillbyggnader för att tillskotten ska stärka kulturmiljöerna. Hedeby i Sätilla har tidigare utgjort riksintresse, men togs bort 1990 då flera av de ursprungliga byggnaderna trots riksintresset hade rivits.

Kulturhistoriskt värdefulla områden

De utpekade områdena i kommunens kulturmiljöprogram anses ha ett särskilt kulturhistoriskt värde. Det redovisar omfattning och inriktning för vård och bevarande av de utpekade kulturmiljöerna och objekten. De områden i Mark Nordväst som pekats ut redovisas i kartan ovan och listas nedan:

- BK Hedeby (Sätilla Socken) – Kulturlandskap utmed Hede radby
- BK Strömma Gård (Sätilla Socken) – Bebyggelsemiljön och kulturlandskapet vid Strömma skolan
- FBK Hyssna och Melltorps by (Hyssna socken) – Kulturlandskap med fornlämningar och bebyggelse runt Hyssna gamla kyrka och Melltorps by
- BK Kalvshult (Sätilla socken) – Gårdsmiljö med välbeverad långloftsstuga
- BK Karingeliden 1:11 (Sätilla socken) – Backstuga uppförd 1821
- Håkankila och Smälteryd, förslag till beslut i kommande kulturmiljöprogram (2018)

Kulturhistoriskt värdefulla objekt

Kulturmiljöprogrammet pekar ut enskilda objekt och kompletteras av en broinventering (1979-80) se karta ovan. För fastigheter som klassats som kulturhistoriskt värdefulla gäller PBL 8:13

”Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas”. I Sverige är fornlämningar skyddade enligt 2 kap Kulturmiljölagen (KML) se ÖP del 3 kapitel 8. Det finns många registrerade fornlämningar i Mark Nordväst, se karta ovan. Det är möjligt att exploatera i områden med fornlämningar, men det kan krävas vissa ändringar i byggplanerna samt ytterligare utredningar, av exempelvis arkeologisk art. Figur 5:3-5 visar exempel på ett tillvägagångssätt för att framhäva historien och därmed skapa attraktiva boendemiljöer och besöksmål.

Figurerna 5:3-5 Riksantikvarieämbetet, Bygga och bevara - hur påverkar fornlämningar dina byggplaner?

Kulturmiljön som identitet

En positiv effekt av kommunens kulturmiljöprogram kan vara att lyfta fram kulturmiljön och utveckla ”kulturismen”, vilket innebär att utveckla kulturmiljön som målpunkter och levandegöra den. Sammantaget kan de kulturhistoriska värdena ses som ett kännetecken för området, en identitet. Satsningar på kulturmiljöerna kan ses som attraktivt för invånare och besökare och därmed bli en tillväxtresurs. På flera lokala vägar finns det exempelvis broar som är utpekade i bro inventeringen. Ängs- och hagmarker samt fornminnen bidrar också till en levande kulturmiljö. I kulturmiljöprogrammet kan kulturmiljöstråk med samlade värden urskiljas. Kulturmiljöstråken bör tillgängliggöras och marknadsföras.

Stor tillgång på naturmiljöer

Bevarande och utveckling av värdefull natur kan skapa rekreativa boendemiljöer, vilka bidrar till ökad folkhälsa och attraktivitet som bildar tillväxtfaktorer. Naturvårdsintressena är starka i Mark Nordväst och bör bevaras, utvecklas och integreras i den kommande bebyggelseutvecklingen.

Riksintressen för naturmiljö

Det finns fem riksintressen för naturvård i Mark Nordväst, läs mer i ÖP del 1 kapitel 3.4:

- NRO 14165 Ubbhultsdrumlinen är ett framstående och representativt exempel på en stor drumlinbildning, ett representativt odlingslandskap med förekomster av naturliga fodermarker och ett rikkärr med artrik flora. Området bedöms påverkas negativt av täkt, upplag, vägar, ledningar, bebyggelse och anläggningar.
- NRO 14166 Lygnern och Storåns dalgång Lygnern är en sprickdalssjö med en mycket hög biologisk funktion med sällsynta arter. Lygnern och Storån samt i första hand åns biflöden utgör lek- och uppväxtområde för öring. Storåns dalgång utgör ett representativt odlingslandskap i skogsbygd. Nya landskapsförändrande verksamheter, som större vägar, kraftledningar och täkter bör inte tillkomma. Områdets lövskogar bör skötas långsiktigt och hävden av kulturlandskapet bör upprätthållas. Vattenmiljön har stabiliserats, men systemet tål inte ytterligare närsalttillskott. Rekommendationen är också att fortsätta med jordbruk, åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift samt skötsel av landskapselement.
- NRO 14167 Uttermossen hör till Borås kommun men sträcker sig över kommungränsen. Värde och skydd är samstämmigt med Gode mosse nedan.
- NRO 14170 Gode Mosse är ett orört representativt kärr med västlig karaktär. Områdets hydrologi bör skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras.

- NRO 14171 Viskans och Surtans dalgång Surtan med biflöden är viktiga reproduktionsområden för lax och havsöring.

Det föreslås ingen ny bebyggelse inom gränserna för Gode Mosse eller Uttermossen. Längs Storåns dalgång, Lygnern och Ubbhultsdrumlinen föreslås viss utbyggnad, placerad i gränserna till riksintresseområdena för att minimera påverkan. Se Riksintressenas hantering i avsnitt Hållbar samhällsutveckling.

Naturvårdsprogram

I Naturvårdsprogrammet för Marks kommun (2010) fastslås att:

”Naturvärden ska utgöra en av de grundläggande planeringsförutsättningarna vid all fysisk planering.

Utgångspunkten ska vara att naturvärden är en tillgång som ska tas tillvara som ett positivt inslag i vår närmiljö”. Programmet pekar ut ett antal fokusområden med satsningar för att bevara naturvärden i form av biologisk mångfald, folkhälsa och turism bör prioriteras vid eventuell utveckling, se karta ovan. Följande områden är aktuella i Mark Nordväst:

- Ubbhultsdrumlinen (öppet landskap)
- Storåns dalgång (öppet landskap)
- Härsjön (biologisk mångfald, folkhälsa, turism)
- Kvarnen i Hyssna/Melltorps kvarn (biologisk mångfald, turism)
- Liagärde (biologisk mångfald, folkhälsa, turism, småskaligt öppet landskap)
- Ramhultafallet (biologisk mångfald, folkhälsa, turism)
- Storåns mynning (biologisk mångfald, folkhälsa, turism)
- Tostared (biologisk mångfald, folkhälsa, turism)
- Bönhult (biologisk mångfald, öppet landskap)

Hänsyn till fokusområdena ska tas i den fysiska planeringen. För att bäst kunna bevara fokusområdenas värden bör urvalskriterierna tydligt framgå. Vissa fokusområden utpekas som kärnområden, med ett folkhälso- och turismperspektiv där nåbarhet och tillgänglighet är viktigt. Majoriteten av fokusområdena är nåbara då de ligger i anslutning till orter.

Naturresevat

I Nordväst finns sex beslutade naturreservat både kommunala och regionala, se karta ovan. Naturreservat har ett starkt skydd som omfattar restriktioner och reglering av markanvändning. Skötselplaner talar om hur området ska skötas. De beslutade reservaten är:

- Ramhultafallet och Årenäs/Tostakulla lövskogar (bildat 1997 och 2001, Länsstyrelsen)
- Gode mosse (bildat 2014, Länsstyrelsen)
- Smälteryd (bildat 2014, Länsstyrelsen)
- Stoms ås (bildat 2012, Länsstyrelsen)
- Liagärde (bildat 2003, kommunalt)

Flera av naturreservaten i Mark Nordväst ligger i anslutning till orterna, vilket ger stora möjligheter till tätortsnära rekreation.

Natura 2000

I Mark Nordväst finns tre utpekade Natura 2000-områden enligt EU:s nätverk för särskilt skyddsvärda områden.

- Stoms Ås
- Ramhultafallet
- Årenäs-Tostakulla

Natura 2000 klassas som riksintressen enligt miljö balken kapitel 4. Regler för Natura 2000- områden finns i översiktsplanen del 2 Kartor och bestämmelser.

Ekologiskt särskilt känsliga områden

I kommunens naturdatabas utpekas områden med naturvärden och höga naturvärden. Samtliga områden med höga naturvärden anges som ekologiskt särskilt känsliga områden enligt MB 3:3. De som finns i Mark Nordväst redovisas i karta ovan. Exploatering inom dessa bör undvikas. Inom ett fåtal av de föreslagna utvecklingsområdena finns ekologiskt känsliga områden. Även områden med naturvärden enligt naturdatabasen bör så långt som möjligt skyddas från bebyggelse. Vid byggnation i områdena bör

hänsyn till naturvärdena tas och mer detaljerade naturvärdesinventeringar göras.

Biotopskydd

Med syfte att bevara den biologiska mångfalden kan mindre områden som håller mycket höga naturvärden vara skyddade som biotopskyddsområden, enligt MB kapitel 7 § 11. De kan antingen omfattas av biotopskydd som beslutats av länsstyrelsen, skogsstyrelsen eller kommunen, eller omfattas av generellt biotopskydd. Inom ett biotopskyddsområde får det inte bedrivas verksamhet eller genomföras åtgärder som kan skada naturmiljön. Dispens får endast ges om det finns särskilda skäl. Vissa typer av småbiotoper i jordbrukslandskap omfattas av ett generellt biotopskydd enligt § i "Förordning (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m."

Artskydd

Genom medlemskapet i EU gäller ett flertal EU-förordningar till skydd för växter och djur. Sverige har åtagit sig att tillämpa dessa direktiv och överenskommelser i sin nationella lagstiftning. Detta sker huvudsakligen genom bestämmelserna i artskyddsförordningen. Artskyddsförordningen innebär generellt sett ett förbud mot handel, förvaring och förevisning av hotade arter utan särskilt tillstånd.

Stort opåverkat område

I norra delen av Mark Nordväst på gränsen till Borås och Bollebygds kommuner finns ett beslutat stort opåverkat område som kan anses mellankommunalt, se karta ovan. Den föreslagna utbyggnaden av blandad bebyggelse i Mark Nordväst påverkar inte området.

Strandskyddsområden

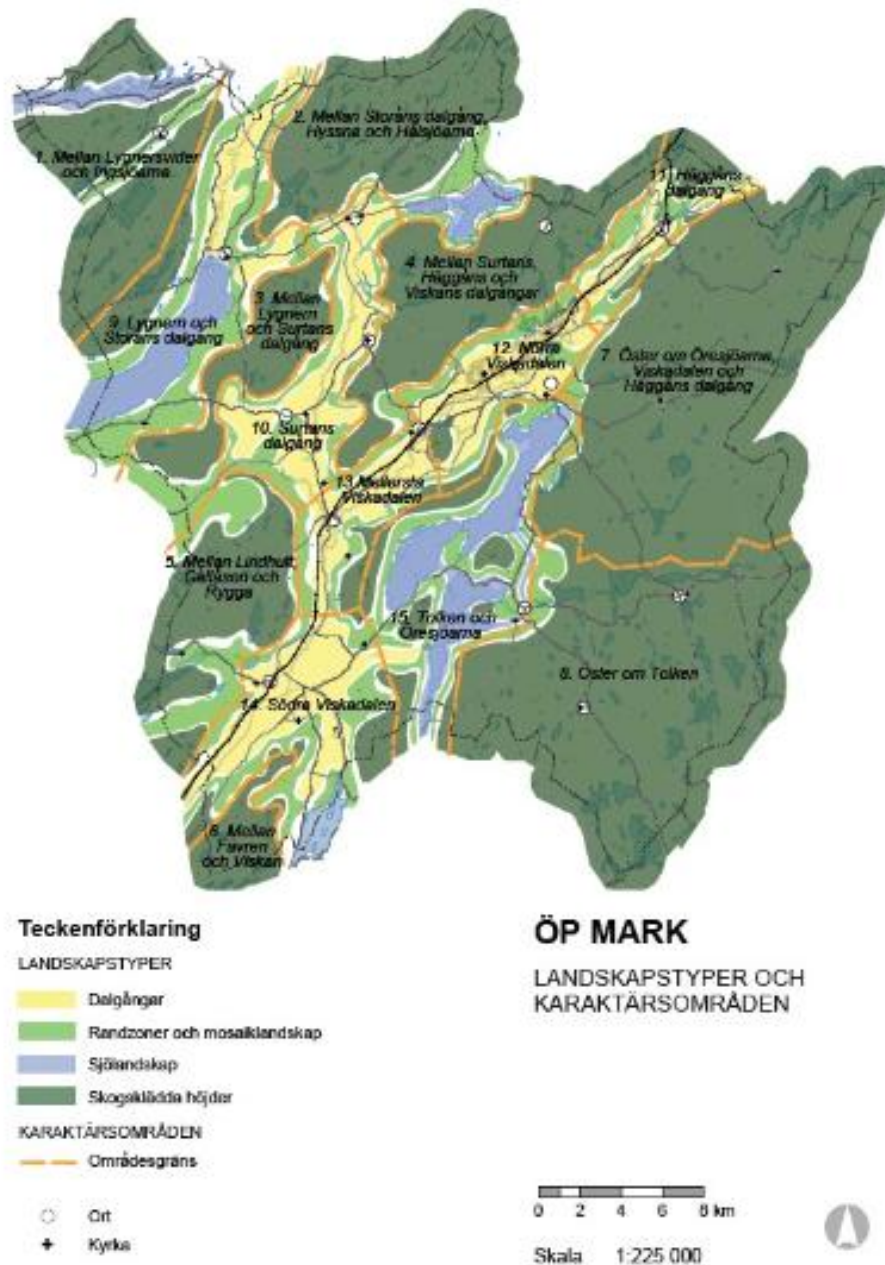
De flesta sjöar och vattendrag har ett strandskyddsområde på 100 meter. Fyra sjöar i Mark Nordväst har ett utökat strandskydd till 200 eller 300 meter, se karta ovan. Utvecklingen i främst Hyssna

och Sättila påverkas till viss del av strandskyddsbestämmelserna. I dessa orter har därför områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden) fastställts i samband med ÖP, för att stärka strategisk utveckling enligt strukturbilden.

Landskapsanalys

Landskapstyper

I Landskapsanalysen (2011) delas landskapet in i fyra landskapstyper, skogsklädda höjder, dalgångar, randzoner och mosaik, samt sjölandskap. Figur 5:6 Karta Landskapsanalys nedan redovisar var i Mark Nordväst som de olika landskapstyperna förekommer.

Figur 5:6 - Karta Landskapsanalys

Landskapets tålighet

I landskapsanalysen presenteras också vilken tålighet de olika landskapstyperna har för större etableringar. Skogsklädda höjder är den landskapstyp som bedöms ha högst tålighet ur ett landskapsbilds perspektiv. De andra landskapstyperna har generellt lägre tålighet mot nya etableringar, eftersom den visuella påverkan blir större. Låg tålighet betyder inte förbud mot utveckling, men vid all form av exploatering bör kommunen utföra en lokaliseringsprövning för att ta ställning till hur nya etableringar påverkar landskapsbilden beroende av placering.

Karaktärsområden

Landskapsanalysen delar också in Mark Nordväst i ett antal karaktärsområden, med fokus på visuella karaktärsdrag samt nutida och historisk användning, som ger respektive område en egen identitet.

Förhållningssätt till känsliga landskapstyper

Anpassning till befintligt landskap bör ske, till exempel genom att bygga i skogskanter för att minimera påverkan på utsikten i landskapet. Den bebyggelse som strategiskt föreslås i områden med lägre tålighet lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur.

Det unika landskapet i Mark Nordväst

Det är viktigt att inte bygga sönder följande landskapsrum för att behålla dess särpräglade karaktär.

Storåns och Surtans dalgångar

Landskapet i Mark Nordväst har en omväxlande topografi, lång brukandehistoria och varierande naturtyper, se figur 5:6, Karta Landskapsanalys, ovan. Landskapet präglas av vattendragen Storån och Surtan. Storån sträcker sig från Härryda kommun genom Mark till Lygnern. Storåns dalgång har ett karakteristiskt odlingslandskap där bebyggelsen ligger samlad i stråk längs sidorna och omgivande sluttningar är betade eller skogsklädda. Lygnern sträcker sig från Sätilla till Fjärås omgiven av stora partier med ädellövsskog. Surtans dalgång är en utpräglad jordbruksbygd som sträcker sig från Bollebygds kommun genom Hyssna, Hajom och Fotskäl och rinner ut i Viskan. Den variationsrika topografin med böljande kullar utgör idag ett av kommunens mest särpräglade landskapsrum. I norra delen av dalgången är topografin brantare medan den söderut breddar sig allt mer.

Lygnerns landskapsrum

Vid anblicken av Lygnern framkallas en närmast marin känsla. Landskapsrummet med ädellövsskogsområden i sluttningar och

branta slänter är mycket karaktärsfullt och bevarandevärt.

Ubbhultsdrumlinen

Ubbhultsdrumlinen är ett utmärkande inslag i landskapet och av riksintresse för naturvård. På toppen av drumlinen finns ett långsträckt odlings landskap som omges av branta slänter och små kuperade områden mot omgivande vattendrag. Det centrala landskapsrummet bör bevaras, se Ubbhultsdrumlinens landskapsbild.

Skogsområden

I fördjupningsområdets nordligaste del ligger ett höglänt område som gränsar till Härryda, Bollebygds och Borås kommuner. Det är ett mer slutet sprickdalslandskap som i huvudsak är bevuxet med barrskog, vilket med jämna mellanrum öppnar sig kring mindre odlings- och betesmarker samt mossar och myrmarker. Området gränsar också till Hålsjöarna, vilka omsluts av branta lövskogssluttningar och höjder, så de öppna vattenytorna bildar väldefinierade landskapsrum. Stora delar av Mark Nordväst utgörs av produktiv skogsmark. Det gäller även området mellan Lygnern och Ingsjöarna. Skogspartierna är även intressanta för ett rörligt friluftsliv, såsom jakt och fritidsfiske.

Gröna och blå strukturer

Översiktsplanen betonar vikten av att utveckla grönområden och grönstråk, förstärka det rörliga friluftslivet samt utveckla idrottsytor. En av kvaliteterna med att bo i en mindre ort är närheten till naturen, därav är det av stor vikt att säkerställa tillgången till tätortsnära natur. Med grönområde i anslutning till tätorter menas all mark som inte är bebyggd eller hårdgjord, allt från den välansade villaträdgården till vild natur, åar och sjöar. En sammanhängande grön infrastruktur ska eftersträvas.

Bebyggelsestrycket gör att konflikter kan uppstå mellan förtätning och bevarande av grönstruktur. Vid föreslagen exploatering bör ekosystemtjänster och naturvärden kartläggas, integreras och eventuellt kompletteras i den nya miljön. Avvägning bör alltid göras för att värna om befintliga grönområden. Grönstrukturen kan

användas för lokal dagvattenhantering. Nya gröna och blå strukturer bör integreras i utvecklingsområdena, andelen hårdgjorda ytor begränsas, samt vid behov bör kompensationsåtgärder vidtas för att upprätthålla balansen av ekosystemtjänster. Grönytor kan även användas mellan störningskänsliga områden och vägar, parkeringsplatser eller störande verksamheter. Den gröna infrastrukturen är kartlagd i Sätilla och Hyssna. Gröna kilar, stråk och öar har identifierats se avsnitt Geografiska fokusområden. Gång- och cykelvägnätet bör också utvecklas då det är viktigt att säkert kunna ta sig till rekreationsområdena.

Ekosystemtjänster

Förutom naturvärden och rekreationsmöjligheter bidrar grönområden till andra ekosystem tjänster som biologisk mångfald, dagvattenhantering, temperatur- och bullerreglering. Användandet av ekosystemtjänster ger möjlighet att mäta kvaliteterna för att kunna bevara, utveckla och i viss mån kompensera grönstrukturen. (Översiktsplan Marks kommun del 3 Underlag, kapitel 8.4 Värdefulla natur- och kulturmiljöer).

Figur 5:7 Ekosystemtjänster delas in i fyra grupper utefter vilken tjänst de levererar. Tjänsterna angivna ovan är de mest aktuella i urbana områden. Källa: c/o city 2014 Ekosystemtjänster i stadsplaneirng - en vägledning

Rekreation

I Mark Nordväst finns olika möjligheter till rekreation och en aktiv fritid. Huvudorterna är till stor del omgivna av odlingslandskap men även skog som sträcker sig nära inpå bebyggelsen. Många av dessa områden har stora rekreativvärden. Särskild hänsyn bör tas till områden som är värdefulla rekreativområden för befintliga bostadsområden, i relation till storleken. Närheten till bostadsnära rekreation är viktigt att beakta i den fysiska planeringen. Forskning visar att 300 meter är ett gränsvärde för hur långt människor är beredda att gå till ett grönområde och använda det i vardagen (Boverket 2007). Studier visar också att närhet till naturen har positiva effekter på människors hälsa. Förskole- och grundskoleverksamheten har goda erfarenheter av att använda tätortsnära skog. I Hyssna och Fotskäl finns det skolskogar som används till utomhuspedagogik, se Grönstruktur i respektive ort i avsnitt Geografiska fokusområden. Skolskogarna ger barn och ungdomar naturvana och gynnar den fysiska aktiviteten. Lygnern och Storåns dalgång utgör ett stort

rekreationsområde i Mark Nordväst som också är ett riksintresse för rörligt friluftsliv (FP 11). Det varierande odlingslandskapet genererar en rad ekosystemtjänster. Lygnern är även riksintresse för fritidsfiske. Många andra större sjöar inom Nordväst har regionalt intresse för fritidsfisket, bland annat Härsjön, Stora Öresjön och Ingsjöarna. Det finns också cykel- och vandringsleder som är lätta att nå. Invånarna i Mark Nordväst anser att bad- och idrottsplatser är betydelsefulla för socialt umgänge och rekreation (2011). I Sätilla, Hyssna och Ubbhult finns badplatser. Vid Lygnern finns också en camping samt en småbåtshamn. Idrottsplatser finns i samtliga huvudorter i Nordväst. Idrottshallar finns i Hyssna, Sätilla och Hajom (privat) och i Fotskäl finns kommunens ishall.

Sjöar och vattendrag

De flesta sjöar och vattendrag har betydelse för de närboende. Utmärkande är framförallt Lygnern, men som strukturelement också Hålsjöarna i öster och Ingsjöarna i norr. Storån och Surtan är de tydligaste vattendragen med skydd i form av riksintressen.

Gröna kilar

En sammanhängande grön infrastruktur bör eftersträvas från omgivande naturområden in mot bebyggelsen. Sådana gröna kilar innehåller ekosystemtjänster då de tillsammans med grönstråken fungerar som spridningskorridorer för växter och djur och har betydelse för rekreation och landskapsbild. Ny bebyggelse bör inte skära av stråken utan placeras längs med dem.

Gröna stråk

Det bör vara möjligt att säkert kunna ta sig mellan de gröna kilarna. Gröna stråk är därför viktiga, då de binder samman grönområden med varandra. De utgör spridningskorridorer för växter och djur och ger möjlighet till rörelse i gröna stråk genom tätortens olika delar. De kan samordnas med till exempel cykelvägar, motionsslingor eller vandringsleder.

Gröna öar

Mindre avgränsade grönområden i orterna kallas gröna öar och utgör viktiga biotoper, ger tillsammans spridningsmöjligheter och är nåbara för invånare som inte kan röra sig längre sträckor. Områdena har estetiska och sociala värden och kan med fördel integreras med nya bostadsområden.

Energi och miljö för framtiden

Delen av inriktningsbeslutet för översiktsplaneringen som behandlar energi- och miljöperspektivet betonar vikten av att hushålla med naturtillgångar, skydda tillgängliga grundvattentillgångar, fortsatt utbyggnad av fjärrvärmenätet, planera för en hållbar energiförsörjning samt ta hänsyn till klimatförändringar vid bebyggelseutveckling. Det finns goda förutsättningar att uppnå detta i Mark Nordväst. Det här avsnittet omfattar de faktorer som är viktiga att ta hänsyn till vid den framtida planeringen. Avsnittet omfattar följande rubriker:

- *Energieffektiv utbyggnadsstrategi*
- *Vindkraft*
- *Vattenrelaterade påverkansfaktorer*
- *Överföringsledning för vatten och avlopp*
- *Materialförsörjning*

Rekommendationer för energi och miljö för framtiden

- Användning av klimatneutrala byggnadsmaterial och ett livscykelperspektiv ska eftersträvas.
- Utred möjligheterna att etablera fjärrvärmenät i Sätilla, Ubbhult, Fotskäl och Hajom.
- Analysera påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten framförallt i Hyssna och Sätilla då de omfattas av avrinningsområden där särskild hänsyn ska tas.
- Avsätt specifika ytor för dagvattenhantering i detaljplaner.
- Samordna dagvattenhanteringen med grönstruktur och öppna dagvattensystem som rain gardens. Undvik bebyggelse i avrinningsstråk, lågpunkter och instängda områden där dagvatten ansamlas.

- Utred berörda markavvattningsföretag i samband med utbyggnad, även vid bygglovsprövning på landsbygden.
- Ingen ny bebyggelse bör tillkomma innan områdena kan anslutas till kommunalt VA.

SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, FAO, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Karta Energi och miljö för framtiden

Energieffektiv utbyggnadsstrategi

Kommunens energiplan innehåller tre större mål:

- en effektiv energianvändning
- reduktion av fossila bränslen och el för uppvärmning
- reduktion av fossila bränslen för transporter

Byggnaders klimatavtryck påverkas bland annat av materialval och driftens energieffekt. Materialvalet påverkar energianvändningen och föroreningshalten i dagvatten. Valet av byggnadsmaterial bör baseras på livscykelanalyser. Lokalisering av ny bebyggelse ska i första hand ske i anslutning till befintligt fjärrvärmenät och där utbyggnad av det är möjligt. Det finns ett befintligt fjärrvärmenät i Hyssna. Fjärrvärmenät bör etableras i övriga orter i Mark Nordväst. Ett exempel på klimatsmart agerande i fysisk planering är när utveckling av bebyggelse sker nära kollektivtrafikhållplatser. Ett sammanhängande cykelvägnät leder till snabbare transporter och minskat utsläpp av fossila bränslen.

Vindkraft

Det finns tre befintliga vindkraftverk i Mark Nordväst idag. Översiktsplanen föreslår inga områden för vindkraftsparker i Mark Nordväst och kommunen har använt sin rätt att avslå ansökningar om större vindkraftverk. Bygglovsprövningar av enskilda verk sker enligt översiktsplanens riktlinjer för vindkraft.

Vattenrelaterade påverkansfaktorer

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Karta Energi och miljö för framtiden ovan visar vilken ekologisk och kemisk status sjöarna och vattendragen har, samt de avrinningsområden där särskilt noggranna utredningar behövs innan byggnation. Utveckling i Mark Nordväst får inte resultera i en försämring av nuvarande status. Kommande detaljplaner ska beskriva eventuellt ökade utsläpp, om de kan påverka den aktuella recipientens status, framförallt i de avrinningsområden där särskild hänsyn ska tas. Huvudorterna Sätilla och Hyssna, ingår i nämnda avrinningsområden, vilket innebär övervägande vid de flesta av de föreslagna utbyggnadsområdena. Analyser av eventuella utsläpp från nybyggnation bör därför utföras i dessa områden.

Avrinningsstråk och instängda områden

Vatten rinner genom landskapet i avrinningsstråk och de platser där nederbörd riskerar att ansamlas kallas för instängda områden. Framtidsprognosen visar på ökad nederbörd medan nuvarande dagvattennät inte är dimensionerat för så stora vattenmängder. Vid bebyggelseutveckling bör de naturliga stråken och områdena användas för fördröjning av dagvattnet. De ska ges en erforderlig yta samt hållas fria från bebyggelse. Strategisk placering av väl utformade grönområden för infiltration och rekreation kan bilda attraktiva inslag i bostadsmiljön. Om ett avrinningsstråk passerar genom ett område som är strategiskt viktigt att utveckla så finns det möjlighet leda om vattnet i sekundära vattenvägar.

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD)

Översiktsplanen förordar lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i öppna system. I andra hand kan slutna rörsystem övervägas. Dimensionen på rörsystemen ska anpassas till framtida nederbördsmängder.

Infiltrationskapaciteten i den platspecifika jordarten är avgörande för hur effektiv dagvattenhanteringen kan bli. Sandiga och grusiga jordarter har bäst infiltrationskapacitet medan lera och berg har den sämsta. Infiltrationskapaciteten i morän varierar så pass mycket att varje enskilt fall måste bedömas. I bild

Jordarter redovisas jordarter för Mark Nordväst. Vid bebyggelseutveckling ökar andelen hårdgjorda ytor och eftersom avrinningen sker snabbare riskerar diken att överbelastas vid framtida nederbördsmängder.

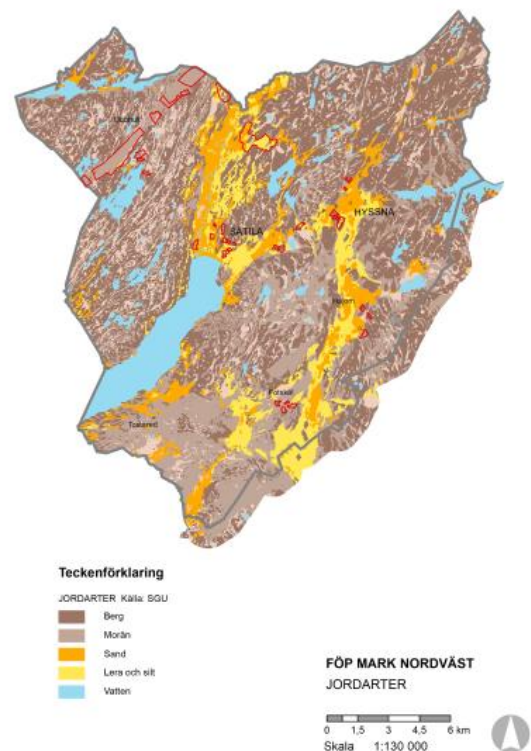

Bild Jordarter

Markavvattning

Hänsyn ska tas till befintliga markavvattningsföretag. Företagen uppstår om flera fastigheter i anslutning till varandra dränerar sina marker. Vid exploatering av ett område med påkoppling till en befintlig markavvattningsanläggning krävs en omprövning av markavvattningssamfälligheten. Karta Energi och miljö för framtiden ovan visar de markavvattningsföretag som finns registrerade i Mark Nordväst. Markavvattningsföretag förekommer i anslutning till ett par föreslagna utvecklingsområden. Där måste påverkan från utvecklingsområdet respektive dikningsföretaget utredas. Vid ansökt nybyggnation på landsbygden bör närheten till markavvattningsföretag alltid utredas.

Vatten och avloppsförsörjning

Dricksvattenförsörjning

Sätila försörjs fortsatt av sin dricksvattentäkt, medan Hajom, Hyssna och Ubbhult försörjs med dricksvatten från centralorten via

överföringsledningen och Fotskäl försörjs av Björketorps vattentäkt.

Vattenskyddsområden och bebyggelse

Vattenskyddsområden i Mark Nordväst visas i karta Energi och miljö för framtiden ovan. Bebyggelse bör enligt översiktsplanen inte placeras inom primär eller sekundär skyddszon. Hyssna och Hajom är påkopplade på överföringsledningen och de småskaliga vattentäkterna fungerar som reservvatten. Vattentäkterna ligger centralt i orterna där det är ett väsentligt samhällsintresse att ny bebyggelse tillkommer. Skyddsföreskrifterna i Hyssna och Hajom planeras att upphävas och Hajoms vattenskyddsområde kommer att tas bort. En rapport med sårbarhetsanalys och riktlinjer för eventuell exploatering har tagits fram. (Sweco, 2021)

Vatten och avlopp i omvandlingsområden

Överföringsledningen kommer att lösa VA-problematik och möjliggöra utbyggnad i omvandlingsområden där fritidshus permanentas. Hägnen, Dyrenäs, Flohult, Stjärnhult-Baltjärn och Sjödal räknas som omvandlings områden. Hägnen och Sjödal är anslutna till ledningen, medan övriga områden samt småorten Almered planeras att anslutas under 2022 och 2023. Ingen ny bebyggelse bör tillkomma innan den kan anslutas till kommunalt VA.

Grund- och ytvattenmagasin

Det finns fyra prioriterade grundvattenmagasin och tre ytvattenmagasin för eventuell framtida dricksvattenförsörjning, se karta Energi och miljö för framtiden ovan. Dessa bör utredas ytterligare innan bebyggelse tillåts i anslutning till dem. Vid tillståndsprövning ska påverkan på vattenförekomsten kartläggas och förebyggas.

Materialförsörjning

I Mark Nordväst finns lokal tillgång till krossmaterial vid till exempel hus- och vägbyggen vilket kan minska transportsträckor

och utsläpp. Det finns två aktiva naturgrustäkter, en norr om Sätila och en vid Vågerse sydväst om Fotskäl. Dessutom finns en bergtäkt i Skene skog sydost om fördjupningsområdet. Två områden i Mark Nordväst pekas ut som möjliga framtida bergtäkter, se karta Energi och miljö för framtiden ovan. Innan prövning av bebyggelse i dessa täktområden bör kartering och tekniska analyser av bergkvaliteten utföras.

Miljö- och riskfaktorer

Översiktsplanen tar upp de miljö- och klimatmässiga samt tekniska risker som bör behandlas i den framtida planeringen i kommunen. I detta avsnitt behandlas de risker som bedömts vara relevanta för utvecklingen i Mark Nordväst.

Rekommendationer för miljö och riskfaktorer

- Upprätta särskilda utredningar för enskilda avlopp vid utveckling inom 500 meter från Lygnern och Storån och inom 100 eller 50 meter från övriga utpekade områden med hög skyddsnivå.
- Utred bullersituationen vid utveckling längs huvudstråket (väg 156) och i anslutning till länkstråken.
- Planläggning i områden som klassats som förorenade enligt riskklass 1 eller 2 behöver föregås av vidare utredningar av historik samt bedömning av vilka saneringsåtgärder som behövs.
- Kombinera djurhållning och tillväxt. Nya områden behöver integreras med djurhållningen i enlighet med kommunens riktlinjer.
- Utred skredrisken ytterligare i Sätila och Hyssna i samband med utbyggnad.
- Ta särskild hänsyn till riskerna som sekundära farligt godstransporter innebär för Hyssnas utveckling inom 150 meter från väg 156.

SDFE, Esri, HERE, Garmin, Foursquare, FAO, METI/NASA, USGS

Powered by Esri

Karta Miljö- och riskfaktorer

Utsläppsrisker till vatten

Berörda vattentäkter

Vattentäkten i Sättila ligger centralt och skyddsområdet omfattar stora delar av centrum. Det medför utsläppsrisker från bebyggelse, verksamheter, transporter och markföroreningar från tidigare bensinstation. Inga större vägar passerar och de verksamheter som kan påverka bedöms ligga utanför tillrinningsområdet. De största riskerna enligt kommunens vatten- och avloppsplan (2020) är eventuell spridning av bekämpningsmedel från idrottsplanen, bebyggelse med oljetankar och hemkemikalier, samt dagvattenhanteringen. Flera avrinningsområden i Sättila är utpekade för att särskild hänsyn ska tas, se karta Energi och miljö för framtiden ovan. En sårbarhetsanalys med riktlinjer för eventuell exploatering har tagit fram för vattentäkten, se tekniska olycksrisker för Sättila. Området i anslutning till Hajoms vattentäkt utgörs av tunna lager morän eller berg. Det medför att sårbarheten är stor eftersom föroreningar snabbt kan infiltreras i sprickor i berggrunden. Efter påkoppling till överföringsledningen planeras vattenskyddsområdet och skyddsföreskrifterna att upphävas. Hyssna vattenskyddsområde består delvis av områden med berg i dagen, men också mindre sårbara ytor täckta med lera. Riskfaktorer är utsläpp från väg 156 och brukande jordbruksmaskiner. Hyssna är anslutet till överföringsledningen och vattenskyddsområdet och skyddsföreskrifterna planeras att upphävas.

Hög skyddsnivå

Flera enskilda avlopp har bedömts ha hög skyddsnivå enligt miljönämndens beslut. Syftet med hög skyddsnivå är att förhindra smittspridning via avloppsvattnet och skydda känsliga områden som dricksvattentäkter mot negativ miljöpåverkan. Områden med hög skyddsnivå är:

- Sättila, hela vattenskyddsområdet
- Täkter som är utpekade som intressanta för framtida dricksvattenförsörjning Hulta, Bua, Hjorttorp, Sandryd och Vågerse (Strategisk vattenförsörjningsplan 2015)
- Närområde till enskild vattentäkt (högst 3 månaders transportsträcka för grundvattnet till dricksvattentäkt, annars normal skyddsnivå)
- Sammanhållen bebyggelse som har hög samlad belastning ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt)
- Badplatser vid Lilla Hålsjön och Stora Öresjön
- Lygnern
- Storån
- Surtan, eftersom vattendraget inte uppnår eller riskerar att inte uppnå miljö kvalitetsnormen (MKN) ”god status” för övergödning.
- Diken (om diket utmynnar i känsligt ytvatten)
- Natura 2000-området Stoms Ås
- Naturreservat och andra känsliga områden
- Där MKN riskerar att inte uppnå god status

Skyddsavstånd

För enskilda avlopp gäller ett skyddsavstånd på 500 meter från Lygnern och Storån. Lygnern är även vattentäkt för Kungsbacka kommun. För övriga sjöar och vattendrag gäller ett skyddsavstånd på 100 meter och vid bäckar 50 meter. Bebyggelse inom skyddsavstånd får inte orsaka utsläpp som försämrar recipientens status. Ny bebyggelse bör därför i första hand anslutas till kommunalt VA. Särskilda utredningar bör upprättas för skyddsområdena för att förebygga att statusen försämras. I utvecklingsområden och vid förhandsbesked inom område med hög skyddsnivå bör påverkan på specifik vattenrecipient utredas.

Trafikbuller

Bullersituationen är en påverkansfaktor på hälsosamma livsmiljöer. Översiktsplanen anger att Riksdagens trafikbullerförordning från 2015 ska tillämpas. Avstegsregler kan användas vid hållplatsnära lägen i Hyssna och Sätilla. Den största bullerkällan i Mark Nordväst är trafiken på väg 156, se karta ovan. Vid en utbyggnad enligt strukturbilden riskerar nya områden att bli utsatta för höga bullernivåer. De generella zoner som redovisas i kartan illustrerar 30 dbA ekvivalent bullernivå från väg. Inom dessa områden bör topografins påverkan och bullernivån utredas vid detaljplanering.

Flygbuller

Mark Nordväst påverkas av influensområdet för flygbuller från Landvetter flygplats. Utbredningen av influensområdet utgår från riktvärdet på 70 dBA vid uteplats och 55 dBA utomhus vid fasad. Även lägre ljud kan verka störande. Se karta ovan

Kraftledningar

Kraftledningar kan vara en bullerkälla. Ur det perspektivet är det positivt att kraftledningar till nya bostadsområden kan placeras under mark. Lokalisering av bebyggelse inom skyddsavstånd till kraftledningar ska undvikas. FÖPen säkerställer att föreslagna utvecklingsområden, även Almered, ligger utanför skyddszonen på 130 meter för den stora 400 kV-ledning som går genom Mark Nordväst, se karta ovan för illustrerat skyddsavstånd. Utveckling i Hultet, Ubbhult, kan dock beröras av skyddsavståndet.

Förorenade områden

I Mark Nordväst finns flera områden som bedömts som förorenade enligt kommunens inventering se karta ovan De är indelade i riskklasser mellan 1 och 4, där 1 är högsta riskklass och där klass 1 och 2 kräver åtgärder. Planläggning i områden inom dessa riskklasser behöver föregås av utredningar för att bedöma vilka saneringsåtgärder och efterbehandlingar som behövs.

Dokumenterad kunskap om föroreningssituationen inom ett område varierar ofta i tillförlitlighet och omfattning. Varje detaljplan bör också innehålla en beskrivning av markområdets

historik så att undersökningsbehovet av föroreningar i mark eller grundvatten kan bedömas. Ett par föreslagna utvecklingsområden påverkas av detta.

Radon

Den radonundersökning som gjorts delar in radonhalten i tre kategorier, lågradonmark, normal radonmark (ev. högradonmark) och högradonmark. I Mark Nordväst finns ett område som klassats som risk för högradonmark och tre områden med risk för normal- eller högradonmark. Områdena med risk för normal- eller högradonmark påverkar flera föreslagna utvecklingsområden, därför kan ytterligare utredningar bli aktuella där.

Risk för översvämning och skred

Översvämningar

Det finns inga specifika karteringar av översvämningensriskerna i Surtan eller Storån. Det har hittills inte heller inträffat några översvämningar som gett några negativa konsekvenser för den omgivande bebyggelsen eller naturen. Surtans ravin är såpass brant att översvämningensrisken inte förändras vid ökade nederbördsmängder. Storån passerar på såpass långt avstånd från Sätila tätort att en ökad översvämningensrisk inte bedöms kunna påverka utvecklingen av orten, förutom vid Smälteryd. Förutom översvämningar i anslutning till vattendragen finns risk för dagvattenöversvämningar vid extrem nederbörd. Hänsyn ska tas till avrinningsstråk och instängda områden vid detaljplanering. Avrinningsstråk och instängda områden i Sätila och Hyssna redovisas för respektive ort i avsnitt Geografiska fokusområden.

Skyfallskartering

Enligt SMHI:s definition är ett skyfall ett regn med en intensitet som är större än 50 mm/timme eller större än 1 mm/minut. Ett regn med medelintensiteten 50 mm under en timme har en återkomsttid på knappt 80 år. Regnvolymer är 44 mm under den mest intensiva halvtimmen för regn med återkomsttiderna 100 år. Uppskattningsvis 60–75 procent av regnvolymer infiltreras inte, utan rinner av på ytan vid ett 100-årsregn. För att minska

översvämningensrisken till följd av skyfall rekommenderar Länsstyrelsen att skyfallskarteringar ska utgå från regnmängder med en återkomsttid på 200 år. Lokala förutsättningar som markens infiltrationskapacitet, dagvattennätets dimensionering, exploateringsgrad och topografi likväl som två olika typer av varaktighet för regn kan ge utslag på resultatet av skyfallskarteringen. Bilder under rubriken förutsättningar på respektive ort visar flöden och översvämningar i Hyssna och Sätila vid 200-årsregn.

Erosion, ras och skred

Kartan ovan visar områden där risk för erosion, ras och skred förekommer i Sätila och Hyssna. Orterna studerades i Räddningsverkets stabilitetskartläggning 2001. Klimatförändringar med ökade nederbörds mängder bedöms inte ge en ökad skredrisk vid Storån. Det har tidigare förekommit skred i Surtans dalgång, så riskerna bör utredas närmare vid lokalisering av bebyggelse i anslutning till vattendraget. Ras- och skredrisken bör utredas även vid bygglövsprövning i Sätila och Hyssnas dalgångar.

Djurhållning

Det är vanligt med djurhållning i Mark Nordväst. Djurhållning är betydelsefullt för att bibehålla en levande landsbygd så utbyggnad bör kombineras med näringen. Det finns respektavstånd som gäller mellan bostadsbebyggelse och samhällsviktig verksamhet i relation till gårdar med djurhållning. (Riktlinjer för respektavstånd mellan djurhållning och bostäder, 2015.) I ovan redovisas fastigheter där djurhållning med fler än 10 djur bedrivs. Det finns ingen kartering var på fastigheterna som djurhållningen bedrivs, vilket innebär att det inte går att applicera respektavstånden generellt. Ett fåtal föreslagna utvecklingsområden ligger inom 200 meter från tidigare kända fastigheter med djurhållning.

Tekniska olycksrisker

Farligt gods

Väg 156 är klassad som sekundär vägtransportled för farligt gods. Sådana transporter sker lokalt och när det inte går att använda

primära leder som väg 40 och 41. Länsstyrelsens riskhanteringspolicy anger ett rekommenderat avstånd på 150 meter för bebyggelse vid farligt godsleder. Rapport Översiktlig riskutredning Marks kommun (Cowi och Räddningstjänsten 2021) anger ett anpassat förslag till planeringsunderlag för bebyggelse intill färdvägar för farligt gods i kommunen. I rapporten anges differentierade skyddsavstånd till bland annat väg 156, beroende av hastighet och olika utformnings åtgärder.

Drivmedelstationer

Det finns fyra drivmedelsstationer i Mark Nordväst med rekommenderat skyddsavstånd på 100 meter. Område B04 i Sätilla och B11 i Hyssna ligger i närheten av skyddsavstånden från drivmedelstationerna. Markföreningar kan komma att påverka utbyggnaden i området kring den tidigare samt den nya drivmedelsstationen i Sätilla.

Genomförande

Förankring och användning

Den fördjupade översiktsplanen är en specificering av översiktsplanens intentioner för ett specifikt område i kommunen, för att besluten ska gå i samma riktning. En framgångsrik planering bygger på klara roller och ett väl fungerande samspel mellan politiker, tjänstepersoner, näringsliv, byalag och allmänhet.

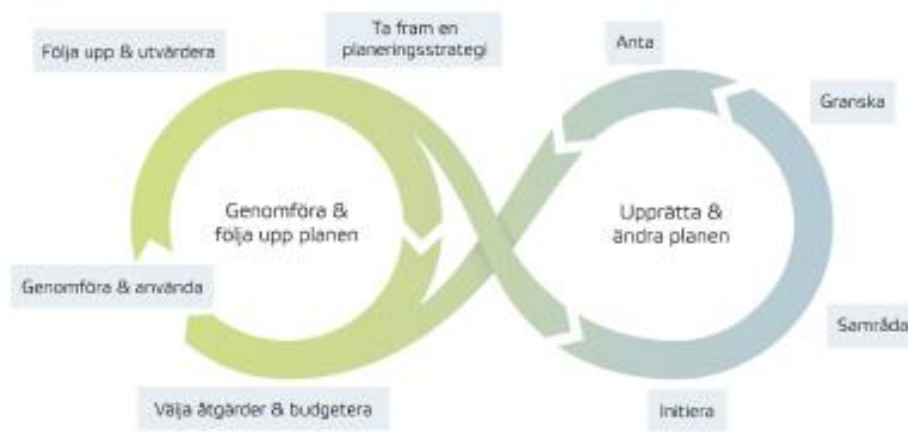
Levande strategisk planering

Aktiv planering

Plan- och bygglagen (PBL) ger kommunen befogenheter och ansvar att planlägga användningen av mark och vatten. Det förutsätts att kommunerna tar ledningen och sätter upp spelregler för den fysiska planeringen, vilket är viktigt idag då planeringsinitiativ ofta kommer från privata exploitörer. Kommunen ges på så sätt möjlighet att fånga upp initiativ som ligger i linje med de beslutade utvecklingsstrategierna.

Kontinuerlig översiktsplanering

För att översiktsplan och fördjupningar ska behålla sin funktion som strategiskt vägledande beslutsunderlag bör arbetet med översyn, underlag och tillägg ske kontinuerligt. Den digitalisering vi står inför kommer att underlätta i arbetet med att upprätthålla aktuella dokument.

Figur 6:1 - Process för Kontinuerlig översiktsplanering. Källa: Boverket

Effektiv plan- och byggprocess

Med en ömsesidig dialog i planeringsprocessen kan många frågor lösas i tidiga skeden, vilket ger en större samsyn kring planförslaget som även bidrar till kortare processer. En tydliggörande fördjupning minskar behovet av planprogram och utredningar kring strategiska frågor och effektiviserar på så sätt plan- och byggprocessen. Genom prioritering enligt intentionerna i fördjupningen av översiktsplanen kan detaljplaner med stor samhällsbyggnadspotential hanteras i snabbare processer.

Mellankommunalt och regionalt samarbete

Mark Nordväst gränsar till Kungsbacka, Mölndal, Härryda, Bollebygd och Borås kommuner. Marks kommun ingår i Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, men deltar även i lämpliga samarbetsprojekt via Göteborgsregionen. Kommunens nordvästra del ingår även i ett samarbete med Härryda och Bollebygd inom BoHäM. Där är visionen att arbeta gränslöst och utvecklas tillsammans för att bli en än mer integrerad del av Göteborgs arbetsmarknadsregion. Vid strategiska frågor som infrastruktur är Mark beroende både av grannkommuner och den

regionala utvecklingen. En satsning på exempelvis väg 156, är för sitt genomförande beroende av prioriteringar som görs i Härryda kommun, Västra Götalandsregionen och av Trafikverket. Det göteborgsnära läget kan komma att innebära att utvecklingsområden i Marks kommun föreslås nära kommungränsen till Härryda, och Hällingsjö tätort. En sådan etablering skulle kräva att samarbetsavtal ingås med Härryda kommun gällande bland annat teknisk infrastruktur och service som förskola och skola. Även vattenförekomster och tillhörande avrinningsområden är ofta gränsöverskridande. Till exempel rinner både Storån, Surtan och Lygnern genom angränsande kommuner.

Aktiv markpolitik

Kommunens markpolitik, markinnehav, exploateringsavtal och markanvisningar är verktyg för att genomföra översiktsplaneringens intentioner. En framåtsyftande markpolitik där strategiska områden köps in i ett tidigt skede ökar möjligheterna att genomföra översiktsplaneringens strategier.

Utbyggnad enligt strukturbilden

Ställningstaganden i FÖP Mark Nordväst gäller framför Översiktsplan för Marks kommun (201704-20, laga kraft 2017-05-25). Det ställningstagande som avviker från översiktsplanen och FÖP Kinna Skene Örby (2012-09-18) gäller Utredningsområde för verksamheter som kan vara störande för omgivningen, i Skene Skog (ÖP karta 1). FÖP Mark Nordväst föreslår en minskning av verksamhetsområdet så att skyddsavståndet inte begränsar utvecklingsområde B31 för bebyggelse i Hajom, se bild. Planering och byggande enligt fördjupningens strukturbild och strategier skapar utrymme för en större och mer proportionellt fördelad befolkningstillväxt i Mark Nordväst. Det i sin tur underlättar planeringen av exempelvis kommunal service. Bostadsbebyggelse inom utvecklingsområdena ska prioriteras framför nybyggnation på ej ianspråktagen mark. Vid förfrågan om spridd bebyggelse bör hänvisning ske till de utbyggnadsområden som är lokaliserade utanför orter, alternativt enligt strukturbilden vid länkar inom 800 meter från kollektivtrafikhållplats. Placering av bebyggelse utanför utbyggnadsområdena bör följa traditionell bebyggelsestruktur och

förläggas till kantzoner i landskapet. Utvecklingsområden inom respektive ort ska i första hand bebyggas i sin helhet, för att säkra färdigställande. Etappindelning är lämpligt i områden som är stora till arealen eller där utbyggnad förväntas ske i långsammare takt.

Planprogram och utredningar

Vid planläggning av större förnyelseområden bör ett planprogram tas fram om denna fördjupning inte ger tillräckligt med underlag för de strategiska avvägningarna. Under sommaren 2018 var ett planprogram för Smälteryds-området i Sätila på samråd.

Detaljplan

Olika förslag kan, om de stämmer överens med inriktningen, prövas direkt i detaljplan utan föregående program. Det bidrar till kortare planprocesser.

Utvecklad medborgardialog

Översiktsplanen för Mark anger att det formella samrådet kan behöva kompletteras med andra former för dialog och delaktighet som möter invånarna där de är, genom olika media och olika platser. Det bör göras tidigt i planprocessen. Tidigt i fördjupningsarbetet (2014) utfördes en initierande medborgardialog vid livsmedelsaffärerna i Hyssna och Sätila, där åsikter fördes ned på kartor. I Sätila har också informationsträffar hållits under namnen Smälteryds- och Sätilasamtalet (2018). Under samrådsskedet (2018) hölls informationsträffar för berörda fastighetsägare i Mark Nordväst och samrådsmöten med allmänheten i Sätila, Hyssna, Ubbhult och Hajom.

Konsekvensbeskrivning

Fördjupningen av översiktsplanen (FÖP) för Mark Nordväst redovisar huvuddragen för användning av mark- och vattenområden. I konsekvensbeskrivningen redovisas i vilken grad förslaget medverkar till en långsiktigt hållbar utveckling, vilken påverkan det har på relevanta nationella mål och de översiktliga miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna som FÖP:en bedöms medföra.

Utgångspunkter

Syfte

Hållbar utveckling

Syftet med konsekvensbeskrivning en är att tydliggöra kopplingen mellan FÖP Mark Nordväst och arbetet med att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling av kommunen, utifrån miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter. Konsekvensbeskrivningen tar sin utgångspunkt i de principer och faktiska utbyggnadsförslag som presenteras i planförslaget, och diskuterar vilka konsekvenser genomförandet av dessa kan få för en hållbar utveckling av Mark

Nordväst. I beskrivningen ingår också konsekvensen för relevanta nationella mål och för översiktsplanen som helhet.

Miljöbedömning

Ett annat syfte med konsekvensbeskrivningen är att uppfylla lagkravet i plan- och bygg lagen och miljöbalken om att alla planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska miljöbedömas. En fördjupning av en översikts plan antas alltid medföra betydande miljöpåverkan, varför en miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas.

Metod

Övergripande

Alla översiktsplaner beskriver framtida mark- och vattenanvändning på en övergripande nivå men i en fördjupning, där man zoomar in på delområden och orter, blir avgränsningen av områden och tillhörande beskrivningar mer precisa än i den kommunövergripande översiktsplanen. Inriktningen och omfattningen av konsekvensbeskrivningen anpassas till planförslagets detaljeringsnivå, det vill säga görs övergripande för nordvästra Mark som helhet utifrån de områden som pekas ut och de ställningstaganden som beskrivs i förslaget.

Integrerat

Arbetet med konsekvensbeskrivningen har skett integrerat med framtagandet av ett planförslag för utställning. Uppdatering av konsekvensbeskrivningen kommer att ske parallellt med bearbetningen av förslaget fram till antagande.

Verktyg

Konsekvensbeskrivningen ska i detta skede ses som ett verktyg i det pågående arbetet att ta fram en fördjupning för Mark Nordväst i enlighet med översiktsplanen.

Avgränsning

Tid

Beskrivningen avgränsas i tid från nutid till cirka år 2030 vilket är samma tidshorisont som i översiktsplanen. Många frågor behöver hanteras ur ett flergenerationsperspektiv och kan få konsekvenser längre fram i tiden. Dessa uppmärksammas vid behov i konsekvensbeskrivningen.

Geografi

Den rumsliga avgränsningen utgår i huvudsak från Mark Nordvästs administrativa gränser. När fallet kräver kommer avgränsningen att följa naturgivna gränser och även omfatta andra delområden i kommunen och/eller grannkommuner för dess påverkan på regionala perspektiv.

Innehåll

Avgränsningen av innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning styrs av miljöbalken, vilken anger att betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma med avseende på en rad uppräknade faktorer ska bedömas. Hur de sociala och ekonomiska konsekvenserna av planförslaget ska redovisas beskrivs inte på samma sätt i plan- och bygglagen. Kommunen är fri att själva beskriva det som anses vara relevant. Avsnitten Nationella mål och Miljökonsekvenser, avser motsvara miljöbalkens krav på miljökonsekvensbeskrivningar.

Översiktsplan

Den kommunövergripande översiktsplanen (ÖP), som antogs av kommunfullmäktige 2017-04-20, är det över gripande styrdokumentet som fördjupningen utgår ifrån. I de fall planförslaget bedöms strida mot tidigare ställningstaganden i översiktsplanen på ett sätt som påverkar dess helhet, redovisas sambanden med och konsekvenserna för översiktsplanen som helhet i avsnitt Konsekvenser för översiktsplanen.

Beskrivning av alternativen

Planförslagets målsenario

Planförslag. Det huvudalternativ som konsekvensbedöms är det planförslag som presenteras i samrådshandlingen för FÖP Mark Nordväst. I en fördjupning av översiktsplanen studeras strategier och rekommendationer utifrån lokala förutsättningar och områden för olika funktioner preciseras. Lokala omständigheter kan i vissa fall föranleda nya ställningstaganden som tydligt behöver motiveras om de strider mot översiktsplanens intentioner. Om fördjupningen innebär en ändring av översiktsplanen ska sambanden med och konsekvenserna för översiktsplanen som helhet redovisas, enligt plan- och bygglagen kapitel 3 § 23. Det innebär att konsekvensbeskrivningen utöver bedömning av själva planförslaget, även innehåller bedömning av eventuella avvikelser från översiktsplanen.

Planens syfte. Syftet med fördjupningen för Mark Nordväst är att bryta ner den kommunövergripande översiktsplanens strategier och arbeta med dem i en större skala. Meningen är att FÖP:en ska vara tillräckligt detaljerad för att fungera som program för kommande detaljplanering och som underlag för att göra lämplighetsbedömningar och avvägningar vid förhandsbesked och bygglov, se avsnitt Utgångspunkter, Fördjupning av översiktsplanen.

Befolkningsmål. Befolkningsmålet för Mark Nordväst är 9 000 invånare 2030, jämfört med ca 7 600 (2020), vilket motsvarar en genomsnittlig ökning med 1,8 procent per år. Genom att samordna lokalisering av bostäder, kollektivtrafik och service skapas förutsättningar för en större befolkningstillväxt än i nollscenariot.

Motiv. Den högre tillväxttakten möjliggörs av att kollektivtrafik, service och bebyggelse länkas samman i stråken som därigenom ges ett resandeunderlag som möjliggör effektivisering av trafiken. Detta medför kortare restider, attraktivare pendling, ytterligare inflyttning och högre resandeunderlag. En ökande skattekraft ger dessutom förutsättningar för att upprätthålla och utveckla servicen i kommunen.

Bostadsbehov. För att uppnå målet behöver cirka 610 nya bostäder byggas under 2021-2030, tillsammans med andra åtgärder som utvecklad kollektivtrafik, pendlingsnoder och cykelbanor, liksom

utbyggnad av VA-nät, förskolor och skolor. Huvudscenariot innebär ett behov om sammanlagt ca 610 bostäder, varav ca 200 bostäder i Sätilla, ca 130 i Hyssna och ca 120 i Ubbhult, se figur 3:2. Övriga 160 bostäder lokaliseras dels till huvudorterna Fotskäl och Hajom, dels till småorten Almered och till landsbygderna.

Lokalisering. Översiktsplanens intentioner är att fortsatt planering främst sker med inriktning mot komplettering och förtätning av den befintliga bebyggelsen framför allt i stråkens noder och länkade orter i enlighet med strukturbilden. En blandning av boende och arbetsplatser eftersträvas så långt det är möjligt. Bebyggelseutveckling på landsbygderna kommer fortsatt vara attraktivt, och med kraftfulla satsningar på snabb kollektivtrafik och tydliga bytespunkter i stråken, förstärker även bebyggelseutveckling längre ifrån stråken underlagen för kollektivtrafik och en hållbar utveckling av Mark Nordväst.

Utmaning. Att planera och skapa förutsättningar för en fortsatt expansion i Mark Nordväst utan att öka belastningen på människor och miljö i Mark Nordväst eller i andra delar av kommunen är den viktigaste frågan som översiktsplanen och FÖP:en har att hantera. Utmaningen är därmed att fullfölja översiktsplanens strategier vid lokalisering av områden för bostäder, verksamheter och service, och att göra de prioriteringar som behövs för att utvecklingen i Mark Nordväst och i Mark som helhet ska bli hållbar och attraktiv.

Nollalternativet

Varför nollalternativ? Konsekvenserna ska också bedömas utifrån ett nollalternativ. I miljöbalkens kapitel 6 definieras nollalternativet för planer eller program som ”en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen, programmet eller ändringen inte genomförs”.

Studerat nollalternativ. Nollalternativet utgår från att en fördjupning för Mark Nordväst inte antas och en fortsatt planering enligt nu gällande lagar och styrdokument. Det inkluderar gällande översiktsplan som övergripande dokument, liksom Bostadsförsörjningsprogram, Planprogram Ubbhult och liknande styrdokument. Eftersom översiktsplanen endast översiktligt pekar

ut områden för bostäder, verksamheter och andra funktioner, riskerar den faktiska tillämpningen vid planering och byggande medföra avvikelser från översiktsplanens intentioner i de fall dessa områden inte räcker till, och inte preciserats i en fördjupning. På samma sätt finns en risk för att verksamheter, pendlingsnoder och andra servicefunktioner lokaliseras på ett sätt som strider mot översiktsplanens intentioner om detta inte tydliggjorts i en fördjupning.

Befolkningsutveckling. Den långsiktiga befolkningstillväxten bedöms i nollalternativet ha samma genomsnittliga tillväxt som mellan 2012-2017, det vill säga ca 0,6 procent per år. Det innebär att befolkningen i Nordväst har ökat till ca 7 920 personer år 2030, vilket är en ökning med drygt 600 invånare (2017). Utan en samlad strategi för utbyggnad av bostäder, verksamheter, kollektivtrafik, VA, med mera riskerar befolkningstillväxten att få större påverkan på människor och miljö än om strategierna preciseras genom väl avvägd lokalisering av nya områden och funktioner. Risken finns också att bebyggelsestrycket på Mark Nordväst avtar i takt med en sådan utveckling.

Bostadsbehov. Den beräknade befolkningstillväxten i nollalternativet ger ett behov av ca 290 nya bostäder. Fördelade i enlighet med utvecklingen 2012-2017, skulle dessa fördelas med 190 i delområdet Sätilla, 120 i delområdet Ubbhult, 10 i delområdet Hyssna, -10 i delområdet Hajom och -20 i delområdet Fotskäl. Befolkningsutvecklingen skulle då bli negativ i två av Mark Nordvästs huvudorter och mycket låg i utvecklingsnoden Hyssna, se tabell 3:1. Skillnaderna i tillväxt mellan olika delar av Mark Nordväst ökar således i nollscenariot.

Uppföljning

Lagkrav. I lagtexten om miljöbedömningar finns det krav på att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en redogörelse för ”de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför” (miljöbalken kap 6 § 2). Syftet med en uppföljning är att kommunen tidigt ska skaffa sig kunskap om den påverkan som genomförandet av planen faktiskt medför. Det är

också viktigt att kommunen får kännedom om sådan betydande miljöpåverkan som tidigare inte har identifierats så att lämpliga åtgärder för avhjälpande kan vidtas.

Planeringsstrategi. Uppföljning av FÖP:ens påverkan görs lämpligtvis tillsammans med översiktsplanen i samband med den planeringsstrategi med förslag till aktualiseringar av översiktsplanen som ska utföras varje mandatperiod.

Nyckeltal. På samma sätt som för övrig uppföljning av översiktsplanen behöver fungerande nyckeltal som är mätbara över tid identifieras för planens miljömässiga, ekonomiska och sociala konsekvenser. Här bör bland annat påverkan från trafikbuller mätas och följas

upp. För att veta att de ytor som anvisas i FÖP:en används på ett resurseffektivt sätt och därmed räcker till det beräknade bostadsbehovet, bör byggnationen följas upp. Likaså bör det redovisas vilken typ av mark som tas i anspråk vid exploatering i befintlig bebyggelse. För att följa upp att exploatering sker effektivt behöver man mäta hur tätt det byggs, så att kollektivtrafikläget utnyttjas på bästa sätt.

Agenda 2030

Agenda 2030 är en agenda för hållbar utveckling som togs fram av FN år 2015. Agendan innehåller 17 mål som alla världens länder ska arbeta med till år 2030. Det är politiskt beslutat att Agenda 2030 ska genomsyra kommunens arbete. Översiktsplanen och dess fördjupningar är användbara styrdokument för att hantera olika hållbarhetsaspekter och att implementera de 17 målen inom Agenda 2030 i samhällsplaneringen. I grunden är översiktsplanering uppbyggd kring nationella lagar och mål, för att åstadkomma en ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar samhällsutveckling. Många av de nationella målen är samstämmiga med Agenda 2030, som binder ihop det samhälleliga hållbarhetsperspektivet från det globala till det kommunala målarbetet. I fördjupningen redogörs för den samlade påverkan på målen, utifrån Agenda 2030, den nationella lagstiftningen och relevanta regionala mål. Detta under rubrikerna

Miljökonsekvenser, Ekonomiska konsekvenser och Sociala konsekvenser.

Figur 7:1 - Illustration som visar de 17 globala målen inom Agenda 2030.

Nationella mål

Miljökvalitetsmål

Allmänt

Lagkrav. Miljökvalitetsnormerna syftar till att långsiktigt säkra vissa egenskaper i miljön som är av betydelse för människors hälsa och miljö, och regleras genom miljöbalken. De anger den lägsta godtagbara miljökvalitet som människan och/eller miljön kan anses tåla, de regleras i miljöbalken kap 5. Idag finns miljökvalitetsnormer för utomhusluft, buller, vatten samt fisk- och musselvatten. Gällande miljökvalitetsnormer ska beaktas vid all planering och byggnation.

Utomhusluft

Miljökvalitetsnormer (MKN) för utomhusluft omfattar normer för kvävedioxid, kväveoxid, kolmonoxid, svaveldioxid, bly, partiklar, bensen och ozon. Den största påverkan på miljökvalitetsnormerna för utomhusluft kommer från biltrafiken. För normerna ovan har det fastställts en tidpunkt då de ska vara uppfyllda. Om det finns risk för att någon miljökvalitetsnorm inte kan uppfyllas i tid ska ett

åtgärdsprogram tas fram. Idag överskrider inte MKN för utomhusluft någonstans i kommunen.

Planförslaget medför en kraftigare befolkningsutveckling och därmed också större transportökning än i nollalternativet. Samtidigt förändras fördelningen mellan trafikslagen till förmån för ett mer hållbart resande, eftersom en stor del av befolkningsökningen kan ske samlat i tydliggjorda kollektivtrafiklägen. Antalet bilresor för huvuddelen av resan beräknas öka med ca 4 100 i planförslaget, medan cykel- och kollektivresorna för hela eller större delar av resan ökar med ca 2 200, se [figur 7:18](#). Efter bearbetning av de utpekade områdena där bebyggelsen, med några få undantag, hamnar inom gångavstånd till hållplats, bedöms antalet bilresor kunna minska från 4 100 till ca 2 600 och antalet cykel- och kollektivtrafikresor kunna öka från 2 200 till ca 3 500. Det innebär att bilresorna kommer att stå för 35 procent av resandeökningen, istället för 56 procent i nuvarande planförslag med samma befolkningstillväxt på ca 40 procent. Genom att peka ut GCM-stråk till viktiga målpunkter kan påverkan på utomhusluften minska.

Nollalternativet. Motsvarande ökning beräknas i nollalternativet bli ca 3 000 fler bilresor och ca 1 000 fler cykel- och kollektivresor, samtidigt som befolkningen endast bedöms växa med ca 10 procent till 2030. Att det totala antalet resor trots det bedöms växa med ca 25 procent beror på den generella resandeökningen som även finns i planförslaget, se [figur 7:18](#). Fördelningen mellan trafikslagen blir dock sämre än luftsynpunkt i nollalternativet eftersom nollalternativet inte samlar upp befolkningstillväxten i samlade bebyggelsegrupper i kollektivtrafiknära lägen i samma grad som planförslaget. I absoluta tal blir dock påverkan på utomhusluften från biltrafik mindre negativ i nollalternativet än i planförslaget.

Buller

Miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller är en så kallad målsättningsnorm, utan preciseringar av gränsvärden eller riktvärden. Däremot finns en skyldighet att genom kartläggning och upprättande av åtgärdsprogram, sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. I ett första steg gäller kravet kommuner med mer än 250 000

invånare, vägar med mer än sex miljoner fordon per år, järnvägar med mer än 60 000 tåg per år och flygplatser med mer än 50 000 flygrörelser per år. Mark berörs därmed inte av detta. Däremot är det viktigt för kommunen att i skapandet av attraktiva boende- och livsmiljöer uppmärksamma eventuella problem med omgivningsbuller i fortsatt planering. Generellt bedöms all resandeökning från enskilda motoriserade fordon innebära negativ påverkan på bullermiljön. Planförslaget har en något större negativ påverkan än nollalternativet där antalet bilresor är färre. Nivån medför dock inte risk för att MKN för omgivningsbuller överskrids.

Vatten

Miljö kvalitetsnormer för vatten har kopplats till Vattendirektivets kvalitetsmål. Det övergripande målet är att uppnå god vattenstatus senast till år 2027. I Sverige finns en statusklassning av de största vattenförekomsterna enligt direktivet. MKN för vatten behandlas i avsnitten Värdefulla natur- och kulturmiljöer och Energi och miljö för framtiden. Det finns ett antal vattenförekomster i Mark Nordväst som inte uppfyller miljö kvalitetsnormerna eller riskerar att inte göra det i framtiden. Det är därför av stor vikt att höga krav ställs på dagvattenhantering och VA-försörjning vid ny bebyggelse. ÖP anger tydliga riktlinjer för dagvattenhantering och VA-försörjning i ny bebyggelse, och pekar ut avrinningsområden där särskild uppmärksamhet på vattenpåverkan behövs (AV). Detta gäller både planförslag och nollalternativ.

Planförslaget innebär en större befolkningstillväxt, vilket skulle kunna påverka vattenkvaliteten negativt. Samtliga föreslagna områden i Sätilla, Hyssna och delar av Almered-Brandskog ligger inom AV-områden. Risk finns att MKN för vatten inte uppnås eller försämras om inte de krav som ÖP:n ställer på dagvattenhantering, VA-försörjning och att MKN inte får överskridas i ny bebyggelse, tydliggörs för de bebyggelseområden som berörs. För att säkerställa att positiv effekt på MKN uppnås skulle riktlinjer kunna framtas till de bebyggelseområden som ligger inom delavrinningsområden för kritiska vattenförekomster, det vill säga inom AV-områden i det fortsatta arbetet.

Nollalternativet innebär en viss risk för mer spridd bebyggelseutveckling än i planförslagets samlade bebyggelseområden, bland annat i anslutning till överföringsledningen genom Mark Nordväst. Spridd bebyggelseutveckling kan leda till en ökning av enskilda avlopp och utsläpp till kommunens vattentäkter om tillväxten blir större än beräknat, vilket kan ge en negativ påverkan på vattenkvaliteten.

Fisk- och musselvatten

Miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten omfattar gräns- och riktvärden för vattnets temperatur, pH-värde, syreinhåll och halter av slam, nitriter, kolväten, olika metaller med mera, dels för laxvatten och dels för andra fiskvatten. Naturvårdsverket har upprättat en förteckning över de fiskvatten som ska skyddas. I Mark Nordväst omfattas en del av Surtan (från Viskan förbi Hajom och Hyssna till Rya) av MKN för fisk- och musselvatten. Inget av alternativen bedöms påverka MKN för fisk- och musselvatten negativt.

Miljömål

Allmänt

Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål, fjorton etappmål och sexton miljö kvalitetsmål. Arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen utgör grunden för den nationella miljöpolitiken och siktar på hur man till år 2027 ska kunna uppnå en god miljö att överlämna till kommande generationer. Av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen som riksdagen antagit har Västra Götalands regionen regionaliserat alla 15 utom ett, En stor slagen fjällmiljö. Fysisk planering anses direkt och indirekt beröra alla regionala miljö kvalitetsmål. Nedan beskrivs hur planförslaget bedöms påverka arbetet att uppnå miljö kvalitetsmålen.

Påverkan på generationsmålet

Generationsmålet innebär att förutsättningarna för att lösa miljöproblemen ska nås inom en generation (2020). Varken planförslag eller nollalternativ bedöms ha räckvidd för att nå detta

mål. Båda alternativen bidrar till att nå målet genom att verka för ökat resande med hållbara transportmedel, uppmärksamhet på vattenkvalitet, klimatanpassning och hushållning med markresursen.

Figur 7:2 - Generationsmålet

Påverkan på miljö kvalitetsmålen

Begränsad klimatpåverkan. Planförslaget innebär en befolkningstillväxt med ca 1 700 personer, och därmed mer bebyggelse, vägar och transporter än i nollalternativet, där befolkningen växer med drygt 600 personer. Ca 85 procent av bebyggelseutvecklingen i planförslaget beräknas ske i de områden som pekats ut i kollektivtrafiknära lägen, dock ligger viss bebyggelse i dessa områden bortom rekommenderat gångavstånd till nuvarande hållplats. Sammantaget beräknas gång-, cykel- och kollektivtrafik fånga upp ca 43 procent av trafikökningen till 2030 i

Figur 7:3 - Begränsad klimatpåverkan.

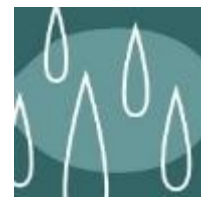
planförslaget, och biltrafiken ca 56 procent, se [figur 7:18](#). I nollalternativet är bilandelen lägre, ca 52 procent, mot 47 för gång, cykel och kollektivtrafik. Antalet bilresor är också färre, 19 000 jämfört med 21 000 i planförslaget år 2030, vilket gör att den negativa påverkan på miljö målet blir något mindre än i planförslaget. Med anpassning av viss föreslagen bebyggelse till hållplats eller vice versa skulle antalet bilresor 2030 kunna att sjunka till under nollalternativets nivå, vilket innebär en minskad påverkan på målet.

Frisk luft. Samma påverkan som på Begränsad klimatpåverkan ovan. Ökad trafik ger ökade utsläpp så länge fossila bränslen används. Under en övergångsperiod kommer därför luftmiljön vara direkt kopplad till transportarbetet. Se även MKN för vatten.

Figur 7:4 - Frisk luft.

Bara naturlig försurning. Försurning orsakas framför allt av utsläpp från transporter, industri, energianläggningar och jordbruk. Transportarbetet bedöms öka i båda alternativen, men mindre i nollalternativet än i planförslaget se Begränsad klimatpåverkan ovan.

Figur 7:5 - Bara naturlig försurning.

Giftfri miljö. Vid översvämning av hårdgjorda ytor riskerar giftiga ämnen från byggnader, bilar m.m. att sköljas ut i vattendragen. Planförslaget medger mer bebyggelse och en större andel hårdgjorda ytor och framförallt utpekade verksamhetsområden bidrar till detta. För att inte påverka målet negativt bör riktlinjerna i ÖP tydliggöras, för hur översvämningar kan förebyggas genom begränsning av hårdgjorda ytor, framförallt i känsliga avrinningsområden.

Figur 7:6 - Giftfri miljö.

Skyddande ozonskikt. Ozonskiktet tunnas ut till följd av utsläpp av bland annat klorföreningar i rivnings material, kylskåp, luftkonditioneringsanläggningar, och kväveföreningar från till

exempel skogs- och jordbruk. Påverkan bedöms inte skilja sig nämnvärt mellan alternativen.

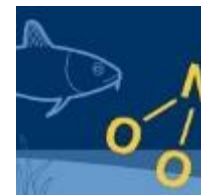
Figur 7:7 - Skyddande ozonskikt.

Säker strålmiljö. Områden med förhöjd radonrisk uppmärksammas i båda alternativen. Båda alternativens påverkan på miljömålet bedöms vara liten.

Figur 7:8 - Säker strålmiljö.

Ingen övergödning. Övergödning orsakas av höga halter av kväve och fosfor från bland annat trafik och kraftverk, och av ammoniak från jordbruk. Påverkan från kväve hänger främst samman med transportarbetet, se målen Begränsad klimatpåverkan och Bara naturlig försurning. När det gäller utsläpp från kraftverk och jordbruk skiljer sig inte alternativen åt.

Figur 7:9 - Ingen övergödning.

Levande sjöar och vattendrag.

Klimatförändringarna riskerar att öka spridning en av föroreningar till sjöar och vattendrag. FÖP:en identifierar områden med risk för översvämning och betonar vikten av att vattenkvaliteten inte får påverkas negativt vid exploatering. I ÖP införs också utredningsområden för framtida vattenförsörjning vilket påverkar målet positivt. Detta gäller i båda alternativen, för vilka påverkan på målet bedöms vara begränsad.

Figur 7:10 - Levande sjöar och vattendrag.

Grundvatten av god kvalitet. Samma påverkan som på målet Levande sjöar och vattendrag.

Figur 7:11 - Grundvatten av god kvalitet.

Hav i balans samt levande kust och skärgård. Målet påverkas genom avrinning till havet från sjöar och

vattendrag, se mål Levande sjöar och vattendrag.

Figur 7:12 - Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Myllrande våtmarker. Våtmarker har generellt höga värden för växt- och djurliv och levererar viktiga ekosystemtjänster. Allt byggande i närheten av våtmarker riskerar därmed att påverka, genom exempelvis vägdragningar. I Nordväst har framför allt Ubbhult och Fotskäl våtmarker som kan påverkas av bebyggelse. En generellt större byggnation enligt planförslaget riskerar påverka våtmarkerna mer än en mindre utbyggnad i nollalternativet. Genom identifiering av våtmarkerna i det fortsatta arbetet för att inte försämra dess omfattning och livsbetingelser kan negativ påverkan på målet minimeras.

Figur 7:13 - Myllrande våtmarker.

Levande skogar. Miljömålet kan påverkas negativt genom intensivt skogsbruk eller genom att mark tas i anspråk för exempelvis bebyggelse. Planförslaget antas medföra en större bebyggelseutveckling än nollalternativet och riskerar därmed ge större påverkan. Bebyggelseutveckling i tätorterna kommer dock medföra att den tätortsnära skogens rekreativa värden tydligare uppmärksammas. ÖP anger att nybebyggelse och nya anläggningar ska undvikas på skogsmark med höga natur-, kultur- och friluftsvärden, liksom åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Skogliga värden kan förtydligas i det fortsatta arbetet.

Figur 7:14 - Levande skogar.

Ett rikt odlingslandskap. I ÖP identifieras framtida jordbruksmark och riktlinjer införs som anger att stor restriktivitet ska iakttas mot ny bebyggelse och nya anläggningar på jordbruksmark, vilket gäller för båda alternativen.

Figur 7:15 - Ett rikt odlingslandskap.

Befolkningsutveckling kan ändå medföra att viss jordbruksmark komma att beröras, särskilt inom tätorterna, men detta ska i så fall motiveras, alternativ lokaliseringsprövas, arealen redovisas och konsekvenserna för jordbruket bedömas. Avvägning har skett i

avsnitt Hållbar samhällsutveckling. Nollalternativet innebär mindre ny bebyggelse och därmed mindre påverkan på målet.

God bebyggd miljö. ÖP förordar en effektivare hushållning med mark och vatten, vilket påverkar målet i en positiv riktning. Vikten av blandade bebyggelsemiljöer, ökad närhet och utbyggnad av gång-, cykel- och kollektivtrafik betonas, vilket också främjar målet. En ökad biltrafik ger mer buller och riskerar att påverka målet negativt i båda alternativen, dock mer i planförslaget, se mål Begränsad klimatpåverkan. Mängden lokala bilresor kan öka mer i planförslaget än i nollalternativet, medan buller lättare kan åtgärdas med hjälp av mer sammanhållen bebyggelse. Natur- och kulturmiljövärden uppmärksammas i båda alternativen, men påverkan på dessa kan bli större vid mer byggnation. Varken planförslag eller nollalternativ bedöms påverka målet negativt.

Figur 7:16 - God bebyggd miljö.

Ett rikt växt och djurliv. Båda alternativen betonar att höga naturvärden ska bevaras. En kraftigare befolknings tillväxt och ett ökat resande enligt båda alternativen innebär att mer mark behöver tas i anspråk för bebyggelse, vilket kan påverka målet negativt. Genom att bygga tätare och mer yteffektivt samt motivera det ökade resandet med förstärkt kollektivtrafik och bra länkar till denna, bedöms dock påverkan bli begränsad. Se även mål Levande skogar.

Figur 7:17 - Ett rikt växt och djurliv.

Folkhälsomål

Det övergripande folkhälsomålet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Med utgångspunkt i detta finns åtta nationella folkhälsomål:

- *Det tidiga livets villkor.* Tillgång till grönområden och lektytor, säkra gång- och cykel vägar, närhet till kollektivtrafik, utvecklade mötes platser, liksom vikten av att föra dialog med

barn och unga i frågor som berör dem har en positiv inverkan på målet. Frågorna behandlas i översiktsplanen och kan vidareutvecklas i fortsatt planering.

- *Kunskaper, kompetenser och utbildning.* Påverkas inte direkt. En förstorad arbetsmarknad och möjligheter till snabbare pendling ger utökade möjligheter till vidareutbildning.
- *Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö.* Påverkas inte direkt. En förstorad arbetsmarknad och möjligheter till snabbare pendling ger mer tid åt rekreation och fritid, samt till byten av arbete, vilket kan påverka målet positivt.
- *Inkomster och försörjningsmöjligheter.* Både planförslag och nollalternativ påverkar målet positivt genom fokus på åtgärder för arbetsmarknads förstoring som för bättrar möjligheterna till försörjning, och genom riktlinjer för bland annat fysisk tillgänglighet och socialt perspektiv.
- *Boende och närmiljö.* Förslaget förordar utbyggnad av gång- och cykelvägar och anger riktlinjer för tillgång till grön- och rekreationsområden av god kvalitet i bostädernas närhet. Förslaget uppmärksammar även på att utvecklade natur- och kulturmiljöer och social hållbarhet i tätorterna.
- *Levnadsvanor.* Genom förslagets utpekande av gång- och cykelvägar, samt grön- och rekreationsområden ökar möjligheten till fysisk aktivitet, vilket kan förebygga olika risk faktorer i livsmiljön och på så sätt bidra positivt till målet.
- *Kontroll, inflytande och delaktighet.* Översiktsplanen påverkar målet genom att ange riktlinjer för bl.a. aktiv samverkan och utvecklad dialog med olika grupper, vilket gäller båda alternativen. För att öka delaktigheten i planeringen är det viktigt med en bred och aktiv dialog i samrådsskedena. Då kan FÖP:en bidra till måluppfyllelse. Även utveckling av offentliga rum och mötesplatser i huvudorterna är viktigt.
- *En jämlik och hälsofrämjande sjukvård.* Påverkas inte direkt.

Jämställdhetsmål

Det övergripande jämställdhetsmålet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Med utgångspunkt från detta finns sex delmål:

- *En jämn fördelning av makt och inflytande.* Ingen direkt påverkan. Dock kan fokus på utveckling av det offentliga rummet, mötesplatser och delaktighet i samhällsplaneringen bidra till fler påverkanskanaler och ett mer jämlikt inflytande.
- *Ekonomisk jämställdhet.* Översiktsplanens fokus på arbetsmarknadsförstoring genomsyrar både planförslag och nollalternativ och förbättrar möjligheterna till försörjning för respektive kön.
- *Jämställd utbildning.* Påverkas inte direkt. En förstorad arbetsmarknad och möjligheter till snabbare pendling ger utökade möjligheter till vidareutbildning.
- *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.* Tillgång till en större arbetsmarknad tillsammans med förbättrad infrastruktur för kollektivtrafik, gång och cykel bidrar till att både män och kvinnor ges arbetsmöjligheter där man inte är beroende av bil. Ingen skillnad mellan alternativen.
- *Jämställd hälsa.* Genom förslaget utpekande av gång- och cykelvägar, samt grön- och rekreationsområden ökar möjligheten till fysisk aktivitet, vilket kan förebygga olika risk faktorer i livsmiljön och på så sätt bidra positivt till målet.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.* Påverkas inte direkt, men möjligtvis vid trygghetsfrämjande utformning av utemiljöer, samt av målen för Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och Ekonomisk jämställdhet.

Funktionshinderpolitiskt mål

Det nationella målet för funktionshinderpolitiken bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas. Detta kan nås med hjälp av utveckling av platser och närmiljöer med universell utformning som minskar brister i tillgänglighet.

Gestaltad livsmiljö

Det övergripande målet för gestaltad livsmiljö är att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre

segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Det ska uppnås genom att:

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- det offentliga agerar förebildligt
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas
- miljöer gestaltas med tillgänglighet för alla
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Målet för gestaltad livsmiljö och preciseringarna är styrande för staten och vägledande för kommuner och regioner. Målet kompletterar andra nationella mål som berör den gestaltade livsmiljön. Planförslaget berör ovanstående mål på ett övergripande plan, medan politiska beslut och efterföljande planering bör fastställa kommunens mål för den gestaltade livsmiljön.

Transportpolitiska mål

Allmänt

Samordnad planering. Mark Nordväst har idag en relativt spridd bebyggelsestruktur, med många mindre orter och stor andel boende i glesbygd. Kommunens rika natur- och kulturlandskap utgör attraktiva livsmiljöer, men ett utspritt boende innebär också en transportpolitisk utmaning. I ÖP och FÖP:en sker en aktiv planering för uppbyggnad av en stark och effektiv kommunikation i strukturbildens huvudstråk och länkstråk. Det ökar möjligheten oavsett var man bor, att kunna arbetspendla med kollektivtrafik längre sträckor och använda cykel eller bil för kortare sträckor till hållplatslägen och andra målpunkter. Intentionerna är samma i båda alternativen, där inriktningen slagits fast i ÖP och preciseras i planförslaget genom en lokalisering och utformning av olika funktioner för att stödja de transportpolitiska målen.

Transportarbete. Befolkningsstillväxt leder till ökad trafik på vägarna, både i de stora stråken och lokalt, vilket kan påverka trafiksäkerheten och hänsynsmålet negativt. Vid en utveckling enligt planförslaget bedöms det totala antalet resor i Nordväst öka med ca 7 300 eller knappt 40 procent till år 2030, samtidigt som befolkningen bedöms växa med 24 procent. Skillnaden beror på att den generella trafikökning som Trafikverket räknar med för perioden. Av det totala antal personresorna bedöms bilresorna öka med ca 4 100, medan antalet kollektivtrafikresor för hela eller större delar av resan bedöms öka med ca 2 100, se figur 7:18 nedan. I nollalternativet där befolkningen bedöms växa med nio procent, beräknas det totala antalet resor öka med ca 4 400 eller 24 procent till år 2030. Av dessa ökar bilresorna med ca 2300, medan antalet kollektivtrafikresor för hela eller större del av resan ökar med drygt 1 000. Sammanfattningsvis beräknas 42 procent av det ökade trafikarbetet i planförslaget fångas upp av kollektivtrafik, gång och cykel, vilket är något lägre än i nollalternativet (47 procent), vilket beror på att den totala resandeökningen är större i planförslaget. Det medför att även om det totala antalet resor ökar med nästan 3 000 fler i planförslaget jämfört med nollalternativet, blir mängden bilresor endast 2 300 fler, se figur 7:18 nedan. Genom att i det fortsatta arbetet bearbeta vissa utpekade områden bedöms antalet bilresor kunna minska från 4 100 till ca 2 600. Genom att klargöra lämpliga stråk för gång-, cykel- och mopedtrafik till hållplatser och viktiga målpunkter, bedöms antal bilresor sjunka till närmast samma nivå som i nollalternativet, där tillväxten är mindre och att nästan två tredjedelar (64 procent) av det ökade trafikarbetet fångas upp av kollektivtrafik, gång och cykel.

TRANSPORTARBETE RESOR	Andel 2017	Andel 2030	2017	2030	Förändring 2017-2030	Andel av ökning 2017-2030	
PLANFÖRSLAG						Nuvarande	Potential
Befolkning			7 300	9 000	1 700		
Ålder 15-84 år	78%	78%	5 700	7 100	1 400		
Totalt antal resor per dag*			18 800	26 100	7 300		
varav arbetsresor	28%	28%	5 300	7 300	2 000		
varav övriga resor	72%	72%	13 500	18 800	5 300		
Totalt antal resor per dag			18 800	26 000	7 300	100 %	100 %
varav kollektivtrafik**	3%	9%	600	2 100	1 500	21 %	32 %
varav cykel**	2%	3%	400	1 000	700	9 %	16 %
varav till fots**	5%	8%	900	1 800	900	12 %	16 %
varav bil**	89%	79%	16 700	20 800	4 100	57 %	35 %
varav övrigt**	1%	1%	200	300	100	1 %	1%
NOLLALTERNATIV							
Befolkning			7 300	7 900	600		
Ålder 15-84 år	78%	78%	5 700	6 200	500		
Totalt antal resor per dag*			18 800	23 200	4 400		
varav arbetsresor	28%	28%	5 300	6 500	1 200		
varav övriga resor	72%	72%	13 500	16 700	3 200		
Totalt antal resor per dag			18 800	23 200	4 400	100 %	100 %
varav kollektivtrafik**	3%	6%	600	1 600	1 000	24%	24%
varav cykel**	2%	3%	400	1 000	600	12%	12%
varav till fots**	5%	6%	900	1 400	500	10%	10%
varav bil**	89%	84%	16 700	19 000	2 300	52%	52%
varav övrigt**	1%	1%	200	200	0	1%	1%

* Totala antalet resor utgår från 3,3 resor per person och dag, enligt resvaneundersökningen som användes i ÖP. 2030 har räknats upp med 15 procent för 2017-2030, enligt Trafikverkets basprognos för persontrafik (omräknad).

** Fördelning mellan trafikslag 2017 utgår från resvaneundersökningen, medan 2030 är en målsättning. Övriga färdstätt är t ex MC, moped, båt, segway mm.

Figur 7:18 - Översiktlig bedömning av planförslagets respektive nollalternativets bedömda effekter på transportarbete och färdmedelsval för resor 2017-2030. I kolumnen "Andel av ökning" anges dels bedömda effekter enligt förslag, dels enligt förslag med de bearbetningar som föreslås i konsekvensbeskrivningen. En utförligare studie med hjälp av ett trafikallstringsverktyg kan ge en mer detaljerad bild av prognosticerat trafikarbete med föreslagen bebyggelseutveckling. Källa: Trafikverkets basprognos för personresor (Trafikverket 2016), resvaneundersökning (Göteborg m fl 2011), översiktsplan och SCB, bearbetning: Pernilla Jacobsson (2018). Figuren har inte uppdaterats i utställningshandlingen p g a förändrade resvanor under coronapandemin 2020-2021.

Måluppfyllelse

De transportpolitiska målen visar de prioriterade områdena inom den statliga transportpolitiken. Målen är en utgångspunkt för alla åtgärder inom transportområdet och har i hög grad påverkat både planförslagets och nollalternativets inriktning. De består av ett övergripande mål, ett funktionsmål och ett hänsynsmål.

Det övergripande målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Det är en bärande inriktning i översiktsplanen för att förstärka förutsättningarna för att bo och verka i kommunen (ÖP kap. 1:12 och 3:35) och gäller båda alternativen. En utveckling i Mark Nordväst får inte innebära en ökning i restid på huvudstråket väg 156. Det skulle ge en mindre

effektiv och mindre hållbar transportförsörjning i övriga delar av kommunen och därmed påverka målet negativt.

Funktionsmålet handlar om att skapa tillgänglighet till resor och transporter. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet. Samtidigt ska transportsystemet vara jämställt och likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov. Genom att prioritera utbyggnad av kollektivtrafik, gång- och cykelvägar och förbättrade länkfunktioner, liksom att komplettera befintlig bebyggelse i stråknära lägen, förbättras den grundläggande tillgängligheten och användningen av transportsystemen för alla. God tillgänglighet till kollektiva förbindelser är även gynnsamt för icke bilburna samhällsgrupper, vilket gör transportsystemet mer jämställt.

Hänsynsmålet handlar om säkerhet, miljö och hälsa.

Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas så att ingen dödas eller skadas allvarligt. Det ska också bidra till att miljö kvalitetsmålen uppnås och till ökad hälsa. En större befolkning leder till ökad trafik, men storleken på ökningen och vilken påverkan den får styrs av bebyggelse- och transportsystemens utformning. Båda alternativen leder till ökad trafik jämfört med idag, mer i planförslaget än i nollalternativet, se Transportpolitiska mål och figur 7:18. Planförslagets inriktning på att peka ut bebyggelseområden i strategiska kollektivtrafiklägen resulterar i att fördelningen mellan olika färdmedel blir mer gynnsam än i nollalternativet.

Miljökonsekvenser

Förutsättningar

Konsekvensbeskrivningens miljömässiga dimension beskriver hur de förändringar som översiktsplanen föreslår påverkar miljön runt omkring oss. Denna del av konsekvensbeskrivningen motsvarar tillsammans med föregående avsnitt om nationella mål,

miljöbalkens krav på miljökonsekvensbeskrivningar av planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Översiktsplanen lägger grunden. Både planförslag och nollalternativ bygger på översiktsplanen, som anger tydliga strategier för en hållbar utveckling av kommunen. Genom en stark struktur som länkar samman bebyggelseutvecklingen med kollektivtrafik utbyggnad och länkar i stråk, kan en större tillväxt åstadkommas utan att belastningen på miljön ökar i motsvarande omfattning. Avgörande för planförslagets miljökonsekvenser jämfört med nollalternativets, blir därmed hur väl det utvecklar översiktsplanens intentioner i Mark Nordväst.

Sammanvägd bedömning av miljökonsekvenser

Befolkningstillväxt belastar miljön. När en kommun del växer, vilket den gör i båda alternativen, ökar belastningen på miljön. Mer mark tas i anspråk, trafiken ökar och fler bostäder måste försörjas med värme, vatten och avlopp. Samtidigt kan en genomtänkt lokalisering och riktade investeringar i t.ex. bytesplatser, cykelvägar och gemensamma VA-system, skapa förutsättningar för mer miljöeffektiva lösningar, vilket kan begränsa miljöbelastningen eller minska den.

Störst miljöpåverkan har trafiken. Hur resor och transporter sker har en avgörande påverkan på klimat, luftföroreningar och bullernivåer. Generellt sett medför utbyggnad för fler människor ett ökat transportarbete av människor och varor. Befolkningen bedöms växa med ca 25 procent i planförslaget jämfört med ca 10 procent i nollalternativet. Genom att i planförslaget samla den ökade tillväxten i de fem huvudorterna, skapas förutsättningar för en hållbar resandeutveckling i enlighet med ÖP:s intentioner.

Planförslagets trafikarbete kan bli mindre. Planförslaget bedöms ge ca 7 200 fler personresor år 2030 jämfört med idag, av vilka 42 procent fångas upp av en effektivare kollektiv-, gång- och cykeltrafik, och 56 procent av bil, se översiktlig beräkning i figur 7:18. I nollalternativet där resandeökningen är mindre, ca 4 400, bedöms andelen kollektivtrafik, gång och cykel bli knappt femtio procent och andelen bil 47 procent. De dagliga bilresorna blir ca 1

800 fler i planförslaget än i nollalternativet, vilket ger en större påverkan på klimat, luft- och ljud miljö. Genom att optimera avstånden till hållplatser och peka ut gena cykelvägar mellan viktiga målpunkter kan den större befolkningstillväxten ske utan att bilresorna ökar mer än i nollalternativet.

Lokalt ökad trafik. Genom utvecklade länkfunktioner kan resandeunderlagen också stärkas av bebyggelse som ligger längre ifrån stråken. Längre resor som idag görs med bil, kan övergå till längre resor med kollektivtrafik, vilket ger positiva klimatteffekter. I båda alternativen ökar de lokala bilresorna från bostad till hållplats, vilket kan ge bullerstörningar och luftföroreningar lokalt och kräver omsorg vid lokalisering och utformning av bebyggelsen och ev. åtgärder för bullerdämpning och trafiksäkerhet. Gång- och cykelvägar mellan målpunkter kommer öka gång- och cykeltrafiken, vilket även kräver trafiksäkerhetshöjande åtgärder.

Klimatförändringarna kräver anpassning. Klimatförändringarna medför ökad risk för olyckor och skador och ökad risk för spridning av föroreningar. Risken för översvämningar från extrem nederbörd, snabba flöden och höga vattenstånd bedöms öka i framtiden, vilket ställer höga krav på lokalisering av bebyggelse, för dröjning av dagvatten och tillräcklig dimensionering av ledningar och dagvattenmagasin. Planförslaget bedöms inte medföra ökade risker för erosion, ras och skred, eller översvämning till följd av höga vattenstånd eller nederbörd, jämfört med nollalternativet. Den större utbyggnaden av bostäder och verksamheter i planförslaget medför dock mer hårdgjorda ytor. Framtagande av riktlinjer kan i det fortsatta arbetet kopplas till utpekade verksamhetsområden för att minska risken för översvämning och föroreningsspridning.

Natur- och kulturresurser behöver värnas långsiktigt. En större bebyggelseutveckling medför högre belastning på långsiktiga resurser såsom material och vatten under mark samt jordbruks-, skogsbruks- och naturmark ovan mark och förändring av landskapsbild och kulturmiljö. Genom att förtäta befintlig bebyggelse minskar utbredningen på t.ex. jordbruksmark, samtidigt som befintliga landskap och kulturmiljöer utsätts för större påfrestningar. Fler människor, bättre ekonomi och ökad

aktivitet kan också innebära att befintliga värden lyfts fram och tillvaratas på ett tydligare sätt. Riktlinjer för att värna de långsiktiga resursbehoven finns i båda alternativen genom ÖP, och lyfts fram på olika sätt i planförslaget. Planförslaget medför dock mer bebyggelse vilket påverkar markresursen negativt. För att begränsa påverkan har avvägning inför bebyggelse på jordbruksmark utförts enligt ÖP:s kriterier. Störande verksamheter och dess lokalisering behöver avvägas då markhushållningen kan minskas genom samlokalisering och krav på yteffektivitet. Risken för förlust av till exempel bostadsnära grönområden och äldre bebyggelsemiljöer behöver utredas i den fortsatta planeringen.

MILJÖKONSEKVENSER			
BEDÖMDA ASPEKTER	PLAN-FÖRSLAG	NOLL-ALTERNATIV	KOMMENTAR
Jordbruksmark och andra naturresurser			Befolkningsstillväxten medför generellt en ökad belastning på naturresurser. Jordbruks-, skogsbruks- och naturmark tas i anspråk och behovet av material till ballast ökar. Andra naturresurser som påverkas av ett ökat byggande är vatten och energi (se nedan). Även om huvudriktningen i båda alternativen är att komplettera i anslutning till befintlig bebyggelse, tas ny mark och andra resurser i anspråk. Strategierna för en mer yteffektiv markanvändning och restriktioner för byggande på framtida jordbruks- och värdefull mark, minimerar påverkan i båda alternativen.
Natur, kulturmiljö och landskapsbild			Förtätning av redan bebyggda områden kan få till följd att äldre bebyggelse och grönområden i anslutning till befintliga bebyggelseområden tas i anspråk. Även ny bebyggelse på landsbygden påverkar landskapsvärdena negativt vid en okänslig lokalisering. Nollalternativet innebär att mindre mark behöver tas i anspråk och att risken för påverkan på natur- och kulturmiljöer därmed generellt sett blir mindre än i planförslaget. Samtidigt kan en samlad utbyggnad av bebyggelse innebära att natur- och kulturvärden förtydligas i förhållande till omgivningen. Påverkan i båda alternativen beror i hög grad på hur anpassning och utformning sker i efterföljande planering. Se även Sociala konsekvenser i figur 5 under Friutliv och tillgång till grönytor.
Dagvatten, spillvatten och dricksvatten			Ökat byggande kan resultera i lokala dagvattenproblem på grund av att fler ytor hårdgörs. Tillsammans med förväntad ökade regnmängder, kan detta i sin tur leda till översvämningar, skador på bebyggelse och att förorenad dagvatten leds till dagvattensystemet och vidare till sjöar och vattendrag. En växande befolkning innebär vidare att mängden avloppsvatten ökar. Genom att i möjligaste mån samla bebyggelsen kan ökningen tas om hand av det kommunala VA-nät och antalet enskilda avlopp hållas nere. Exploatering kan också påverka yt- och grundvattnet och därmed dricksvattenförsörjningen på olika sätt. För båda alternativen gäller ÖP:s krav på utredning och god hantering av dagvatten vid detaljplanering, liksom hållbara vatten-, avlopps- och dagvattenlösningar i känsliga områden i glesbygd, vilket generellt sett minskar miljöbelastningen. De utredningsområden för framtida vattenförsörjning som pekats ut för att långsiktigt säkerställa en fortsatt hög dricksvattenkvalitet, och överföringsledningen sänker miljöpåverkan i båda alternativen. Mindre samlad bebyggelse i nollalternativet ger en något högre risk/ökar risken för påverkan från enskilda avlopp på yt- och grundvattentäkter, samtidigt som den lägre tillväxttakten totalt sett minskar mängden avloppsvatten och ger färre hårdgjorda ytor, vilket minskar risken för påverkan på yt- och grundvattentäkter. Sammantaget bedöms skillnaden mellan de båda alternativen påverkan på dagvatten, spillvatten och dricksvatten vara marginell.
Transporter, energi och klimatpåverkan			För att minska klimatoöverkan behöver energianvändningen minska och en omställning ske till förnybara energikällor. Kommunens främsta möjlighet att påverka energianvändningen är att i sin fysiska planering samordna utvecklingen av bebyggelse, kollektivtrafik och service, vilket ÖP:s strukturbild och strategier ger stöd för i båda alternativen. Genom väl utvecklade länkar i stråken kan energianvändningen minska även för resor i glesbygd. Det totala antalet resor och transport av varor ökar mer i planförslaget än i nollalternativet, se figur 2. Med optimering av hållplatslägen och bebyggelse kan antalet bilresor komma ner i samma nivå som nollalternativet trots att befolkningen växer betydligt mer, vilket skulle generera en grön figur. När det gäller energiförsörjning vindkraft mm skiljer sig inte alternativen åt.
Luftmiljö			Ökad trafik ger ökade utsläpp vid fortsatt fossil bränsleanvändning. Under en övergångsperiod kommer därför luftmiljö vara direkt kopplad till transportarbetet, vilket ger större påverkan än i nollalternativet, se Transporter, energi och klimatpåverkan ovan. Hur stor påverkan blir beror på övergångstakten till förnybara drivmedel och utbyggnad av till exempel laddinfrastruktur för elbil. Påverkan på luftmiljön kan också komma från utsläpp från olika verksamheter. Här skiljer sig alternativen inte åt.
Buller			De huvudsakliga källorna för buller är trafik, vissa industrianläggningar, samt i viss utsträckning jordbruk och vindkraft. Trafikbuller bedöms i planförslaget öka längs huvudstråken och mellan länkade orter och noder, vilket samtidigt blir lättare att åtgärda ju högre tätheten i bebyggelsen är. Bullerpåverkan bedöms därmed bli något större i planalternativet än i nollalternativet, se Transporter, energi och klimatpåverkan ovan.
Riskhantering			Utöver andra risker medför klimatförändringarna ökad risk för olyckor och skador på människor, byggnader och annan egendom samt ökad risk för sandning av flörensningar. Strategier och resurser för förebyggande riskhantering bedöms hålla en hög nivå i båda alternativen. Med ökade transporter behöver trafiksäkerhetsåtgärderna särskilt uppmärksammas.

Figur 7:19 - Miljökonsekvenser av planförslag respektive nollalternativ utifrån olika bedömda aspekter. Grön figur anger att förutsättningarna för att förebygga och hantera miljökonsekvenser är goda, gul figur att förutsättningarna har vissa brister och förbättringspotential medan röd figur skulle innebära att alternativet inte är ekologiskt hållbart.

Ekonomiska konsekvenser

Förutsättningar

Konsekvensbeskrivningens ekonomiska dimension beskrivs utifrån ett övergripande samhällsekonomiskt resonemang. Det betyder att det framförallt är de ekonomiska konsekvenserna för samhällsekonomin för kommunen och dess skattebetalare som

bedöms. De samhällsekonomiska konsekvenserna kan utöver ökade skatteintäkter, investeringar i infrastruktur m.m, också vara indirekta. Till exempel kan konsekvenser på miljö och hälsa så som föroreningar eller översvämningar och sociala konsekvenser som ökad segregation få stora ekonomiska konsekvenser, vilka är svårbedömda.

Sammanvägd bedömning av ekonomiska konsekvenser

Fler invånare ger bättre ekonomi. En viktig inriktning i båda alternativen är att främja befolkningstillväxten i hela kommunen. Genom att göra samlade satsningar på kollektivtrafik, bytespunkter och cykelbanor och genom att samordna tillkommande bebyggelse med kollektivtrafik och service i en stark struktur, skapas förutsättningar för en ökad inflyttning, vilket i sin tur förstärker de kommunala skatteintäkterna. En stark kommunekonomi är nödvändigt för att upprätthålla god kommunal service, förebygga klimatrisker och utveckla den fysiska och sociala miljön. Ökad efterfrågan höjer också markpriser på längre sikt. En stark infrastruktur och stadig befolkningstillväxt underlättar för näringslivet att rekrytera arbetskraft och att utvecklas. Det har positiva ekonomiska effekter både för kommunala och privata intressen. Skattekraften ökar i båda alternativen, men något mer i planförslaget.

Service och infrastruktur. Ökad skattekraft ger större möjligheter att upprätthålla hög kommunal service i båda alternativen. Befolkningstillväxten ger initialt investeringskostnader för teknisk och social infrastruktur, men driften blir effektivare och kostnaden per invånare lägre på längre sikt. Investeringar i gator, gång- och cykel banor, kollektivtrafik och bytespunkter beräknas resultera i ett ökat skatteunderlag och långsiktiga samhällsekonomiska vinster i form av exempelvis färre olyckor, minskade luftföroreningar. Växande bebyggelse medför också ökade kostnader för iordningsställande och skötsel av VA-nät, bullerskyddsåtgärder m.m, vilka blir större ju glesare det är mellan husen. Investeringskostnader för utbyggnad av social infrastruktur såsom skolor, förskolor och äldreboenden ökar med planförslagets befolkningsutveckling, samtidigt som bättre underlag och en effektivare organisation ger driftsfördelar och lägre kostnader på

sikt. Detsamma gäller utbyggnad av till exempel mötesplatser, parker, fritidsanläggningar och intensifierad vård av natur- och kulturmiljöer.

Klimatanpassningsåtgärder. Bättre kommunekonomi och ett starkt exploateringsintresse ger större möjligheter att genomföra nödvändiga åtgärder för klimatanpassning. I båda alternativen lyfts behovet av anpassning till översvännings-, erosions- och skredrisker, vilket genererar kostnader för utredningar och förebyggande åtgärder. Dessa är dock sannolikt lägre än kostnaderna för återställning efter eventuell skada. Den klimatanpassning som föreslås för byggande i riskområden innebär i första hand undvikande men i andra hand vidtagande av skyddsåtgärder. Skillnaden mellan alternativen är marginell.

EKONOMISKA KONSEKVENSER			
BEDÖMDA ASPEKTER	PLAN-FÖRSLAG	NOLL-ALTERNATIV	KOMMENTAR
Befolknings-tillväxt			Planförslaget innebär en befolkningsökning med ca 25 procent till år 2030, medan nollalternativet ger en ökning med tio procent. Den starkare befolknings-tillväxten i planförslaget möjliggörs av en sammanhängande bebyggelseplanering i strategiska lägen i stråken. Utveckling i Mark Nordväst får dock inte medföra längre restider mellan Göteborg och centralorten eller de delar av kommunen med ännu större avstånd, då det skulle få betydande negativa konsekvenser för befolkningsutvecklingen i dessa områden.
Kommun-ekonomi			Storre befolknings-tillväxt ger ökad skattekraft och förbättrade möjligheter att behålla och utveckla den kommunala servicen i hela kommunen. Nollalternativet ger inte lika stor befolknings-tillväxt som planförslaget.
Bostads-marknad och markvärden			En högre befolknings-tillväxt ökar efterfrågan med ökade fastighetspriser som följd. Utvecklingen kan bli ojämn i olika delar av Mark Nordväst beroende av läget i förhållande till de större arbetsmarknadsregionerna. I områden med längre restider, bedöms inte priserna öka i samma utsträckning, men efterfrågan bedöms inte mindre än tillgången i något av alternativen.
Näringsliv och arbets-marknad			Kortare restider och förbättrade pendlingsmöjligheter i båda alternativen leder till en utökad arbetsmarknad för boende i Mark Nordväst. Utvecklingen förstärks i planförslaget som innebär fler bostäder i strategiska lägen. Företagen får också lättare att rekrytera arbetskraft med rätt kompetens vilket stärker näringslivsutvecklingen.
Kostnader samhälls-service			Befolknings-tillväxt ger ökad skattekraft och förbättrade möjligheter att behålla och utveckla utbudet av kommunal service i kommunen. Befolknings-tillväxten medför samtidigt kostnader för teknisk och social infrastruktur, såsom förskolor, skolor, hemtjänst, gator, Väledningar och reningsverk. En samlad bebyggelsestruktur minskar dessa kostnader.
Kostnader klimat-anpassning			Anpassning till klimatförändringar medför kostnader i båda alternativen. Befolknings-tillväxten ger bäst möjligheter till finansiering i planförslaget, men båda alternativen minskar risken för akuta insatser vilka kan bli betydligt dyrare.
Kostnader tillgängle-het och trygghet			Planering för ökad tillgänglighet och trygghet kan förutom sociala vinster, även resultera i ekonomiska vinster. Ett tillgängligt samhälle kan t ex minska behov av färdtjänst och annat socialt stöd. Att planera tillgängligt från början är också billigare än att vidta anpassningsåtgärder i efterhand. Planering för att öka tryggheten, inkludera brotts-förebyggande åtgärder i samhällsplaneringen och motarbeta segregation minskar också samhällets kostnader. Båda alternativen har riktlinjer för detta.

Figur 7:20 - Ekonomiska konsekvenser av planförslag respektive nollalternativ utifrån olika bedömda aspekter. Grön figur anger att förutsättningarna för att förebygga och hantera miljökonsekvenser är goda, gul figur att förutsättningarna har vissa brister och förbättringspotential medan röd figur skulle inneburi att alternativet inte tar tillräcklig hänsyn till ekonomisk hållbarhet.

Sociala konsekvenser

Förutsättningar

Konsekvensbeskrivningens sociala dimension handlar om den fysiska planeringens inverkan på människors liv. Översiktsplanen lägger grunden för de fysiska förutsättningarna för hälsa och välbefinnande genom till exempel förbättrad luftkvalitet eller trafiksäkerhets åtgärder och genom delaktighet i planeringsprocesserna kan olika sociala värden synliggöras. Men den fysiska omgivningen ger bara ramarna för ett gott liv, medan andra påverkansfaktorer som till exempel sociala relationer och ekonomiska resurser också spelar en stor roll.

Översiktsplanen lägger grunden. Översiktsplanens huvudinriktning är att skapa förutsättningar för att utveckla kommunens attraktivitet som boende- och näringslivskommun, genom satsningar på kollektivtrafik, transportinfrastruktur och sociala livsmiljöer. Vikten av en socialt hållbar livsmiljö för människors livskvalitet betonas.

Sammanvägd bedömning av sociala konsekvenser

Arbete och trygg försörjning. Grundläggande faktorer för människors livskvalitet och välbefinnande är möjligheten till arbete, försörjning och yrkesmässig utveckling. Översiktsplanens strategier för arbetsmarknadsförstoring förväntas i båda alternativen ge tillgång fler arbetstillfällen för de boende och större tillgång till kompetent arbetskraft för företagen i Mark Nordväst.

Välfärd, samhällsservice och trygghet. En stabil kommunekonomi säkrar den sociala infrastrukturen i form av skolor, förskolor, äldreboenden, fritidsgårdar och andra mötesplatser samt ökar möjligheterna att göra förebyggande och utvecklande insatser för att förbättra hälsa, fysisk tillgänglighet, säkerhet och trygghet. Även föreningsverksamheten ökar. I översiktsplanen finns riktlinjer för ett socialt perspektiv i planeringens tidiga skeden och att uppmärksamma behovet av offentliga miljöer och mötesplatser. Genom specificering av innehåll och utformning av den allmänna platsmarken i de olika orterna förstärks förutsättningarna för en hållbar social utveckling i Mark Nordväst. Genom blandade bebyggelse former och gränsöverskridande mötesplatser kan

förslaget bidra till minskad social oro och en ökad känsla av trygghet.

Bebyggelsestruktur och bostadssammansättning.

Bebyggelsestillväxten bör enligt båda alternativen i första hand ske i anslutning till befintlig bebyggelse genom komplettering av befintlig bebyggelse. En tätare och mer blandad bebyggelse, ökar närheten mellan bostäder och service, kontaktytorna mellan människor och underlättar för fler grupper att ta del av samhället. Kortare avstånd till kollektivtrafik, skolor och annan service underlättar för icke bilburna grupper, ett mer hållbart resande överlag och bidrar till ökad fysisk aktivitet. Funktionsblandningen ger områden som är levande större delar av dygnet och ökar tryggheten i det offentliga rummet. Genom att komplettera bebyggelsen med bostadstyper som det råder brist på ges en blandad bostadssammansättning med olika upplåtelseformer, kostnader och storlekar vilket ökar attraktiviteten. Andelen småhus är mycket hög i Mark Nordväst och planförslaget pekar ut områden lämpliga för flerbostadshus i flera orter. Avgörande för att en sammansatt bebyggelsestruktur kommer till stånd bedöms dock i båda alternativen vara att den efterföljande planeringen aktivt medverkar till en varierad bostadssammansättning och en funktionsblandad bebyggelsemiljö. Det finns möjligheter att ytterligare förtydliga inriktningen för de olika bebyggelseområdena.

Tillgång till natur- och kulturmiljöer. En växande befolkning och tätare bebyggelsestruktur kan medföra att mer mark behöver tas i anspråk, vilket kan innebära att grönytor tas i anspråk och att tillgången till bostadsnära natur och orörda naturmiljöer minskar. För att motverka en sådan utveckling uppmärksammas i båda alternativen vikt en av tillgång till bostadsnära grönområden med hög kvalitet för människors hälsa och välbefinnande. På samma sätt kan bebyggelseutveckling öka trycket på omvandling av framför allt centralt belägna områden, vilket kan innebära ett hot mot äldre kulturmiljöer och den sociala tryggheten. Tillgången till friluftsområden bedöms som fortsatt god i båda alternativen. Områden för bostadsnära natur och rekreation samt gång- och cykelvägar har pekats ut i karta.

Hälsa och säkerhet. Människors hälsa och säkerhet påverkas på olika sätt av risker i den fysiska miljön, inte bara av faktiska olyckor eller störningar, utan också av oron över att sådana kan uppkomma. FÖP:en uppmärksammar olika miljörisker, klimatrisker, tekniska olycksrisker och sociala risker, och anger riktlinjer för lokalisering och utredningsavstånd med hänsyn till olika risker. Där med underlättas riskbedömningen i tidiga skeden och handlingsberedskapen ökar i båda alternativen.

Barn och unga. Barn och unga ska ges särskild uppmärksamhet i planeringen. Särskilt viktigt är närhet till kollektivtrafik, skola, kultur, service och natur områden. Utbyggnad av kollektivtrafik, gång- och cykelvägar innebär att barn och unga i högre grad självständigt kan ta sig mellan hemmet, skola, vänner och aktiviteter. Tätare och mer blandad bebyggelse ger tryggare miljöer som är levande större del av dygnet. Föreslagen utveckling av orterna kan kompletteras med strategisk lokalisering av cykelbanor och lekplatser.

SOCIALA KONSEKVENSER			
BEDÖMDA ASPEKTER	PLAN-FORSLAG	NOLL-ALTERNATIV	KOMMENTAR
Arbete och försörjning			Möjligheterna till försörjning och yrkesmässig utveckling är grundläggande för välbefinnandet. Både planförslag och nollalternativ skapar förutsättningar för utvecklingen av starka stråk som stärker bebyggelsen i Mark Nordväst med en större arbetsmarknadsregion. Det ger tillgång till ett stort utbud av arbetstillfällen även utanför kommunen och stärker näringslivet i kommunen.
Bostads-sammansättning			Översiktsplanen förordar att befintlig bostadsbebyggelse kompletteras med bostadstyper som det råder brist på, vilket ger fler miljöer och bostadsformer att välja på. Planförslaget föreslår flerbostadshus i alla huvudorter. Möjligheten att styra bostads-sammansättningen bedöms som relativt svag i båda alternativen.
Lands-bygds-utveckling			Möjligheterna till en livskraftig landsbygd ökar med förbättrade pendlingsmöjligheter, befolkningstillväxt och en stark kommunekonomi, vilket båda alternativen ger förutsättningar för. Det ska vara möjligt att välja ett naturligt boende längre bort från stråken och samtidigt via strategiska bytespunkter i stråken kunna nå en större arbetsmarknad på ett hållbart sätt. Därigenom förbättras förutsättningarna för att boende på landsbygden, samtidigt som befolkningsunderlaget för en god kollektivtrafikutveckling förstärks.
Folkhälsa			Faktorer som påverkar folkhälsa i hög grad är ekonomisk och social trygghet, delaktighet och inflytande i samhället, trygga och goda livsvillkor, samt sunda och säkra miljöer. Översiktsplanens struktur skapar förutsättningar för en god arbetsmarknad, utbyggda kommunikationer och varierade bostadsmiljöer i båda alternativen. En god kommun-ekonomi ger förutsättningar för en god servicenivå, utveckling av fritids-, natur- och kulturmiljöer, liksom förebyggande åtgärder mot miljö- och riskfaktorer. Risk finns dock för exempelvis lokalt ökat trafikbuller och förlust av rekreationsytor.
Tillgäng-ighet och trygghet			Översiktsplanen skapar förutsättningar för goda kommunikationer och betonar vikten av god tillgänglighet till mötesplatser och service för olika grupper, liksom arbete mot segregation för att skapa tryggare miljöer. Tät och blandad bebyggelse ger tryggare miljöer som är levande större del av dygnet.
Barn och unga			För barn och unga är närhet till kollektivtrafik, skola, kultur, service och natur-områden samt utbyggnad av gång-, cykel- och mopedygar extra viktig. Även föreningsverksamheten är en viktig faktor.
Integration			Översiktsplanens inriktning mot ökad rörlighet, blandad bostadsbebyggelse, fokus på det offentliga rummet och mötesplatser, skapar förutsättningar för olika samhälls- och åldersgrupper att mötas och delta i det sociala livet i båda alternativen.
Jämställd-het			Översiktsplanens inriktning på att stärka tillgången till kollektivtrafik och service bedöms ge bättre förutsättningar för respektive könstillhörighet att klara vardagen i båda alternativen. En större arbetsmarknad ökar möjligheterna för båda parter att utvecklas både i arbetslivet och i familjen. Skillnaden mellan alternativen är marginell.
Fritids-liv och tillgång till grönytor			En växande befolkning medför att mer mark behöver tas i anspråk för bebyggelse, vilket kan minska tillgången till bostadsnära natur och orörda naturmiljöer. Nollalternativet medför att grönytor och fritidsytor förblir mer orörda. Generellt är möjligheterna till ett rikt fritidsliv stora i båda alternativen, genom satsningar på gång- och cykelvägar, utveckling och underhåll av fritidsanläggningar och god tillgång till natur- och fritidsområden.
Tillgång till kulturmiljöer			Med större bebyggelseutveckling ökar trycket på omvandling av framför allt centralt belägna områden, vilket kan innebära ett hot mot äldre kulturmiljöer. Å andra sidan ökar förutsättningarna för att underhålla och utveckla värdefulla byggnader och kulturmiljöer när det finns användning för dessa. Med bra underlag som identifierar kulturhistoriskt värdefull bebyggelse kan värdena uppmärksammas och utvecklas.
Delaktighet och inflytande			Översiktsplanen betonar vikten av dialog och delaktighet i planeringsprocesser och av att skapa platser där människor kan mötas och delta i det sociala livet. Planförslaget föreslår lokalisering av centrumändamål i huvudorterna.

Figur 7:21 - Sociala konsekvenser av planförslag respektive nollalternativ utifrån olika bedömda aspekter. Grön figur anger att förutsättningarna för att förebygga och hantera miljökonsekvenser är goda, gul figur att förutsättningarna har vissa brister och förbättrings potential medan röd figur skulle innebära att alternativet inte tar tillräcklig hänsyn till social hållbarhet.

Konsekvenser för översiktsplanen

Kommunens strategier för en hållbar utveckling av Marks kommun som helhet, har lagts fast i den kommunövergripande översiktsplanen som antogs i april 2017. Fördjupningar av översiktsplanen ska utgå från denna och följa de strategier som antagits, om det inte finns särskilda skäl att göra en avvikande bedömning. Detta ska i så fall motiveras i relation till

översiktsplanens intentioner och de konsekvenser som avvikelserna kan medföra ska lyftas fram och bedömas.

Om planen innebär en ändring av den gällande översiktsplanen ska sambanden med och konsekvenserna för översiktsplanen som helhet redovisas (plan- och bygglagen kap 3 § 23).

I detta avsnitt görs en översiktlig bedömning av förslagets konsekvenser i relation till översiktsplanens strategier för en hållbar utveckling av kommunen. De redovisas utifrån de mål och strategier som läggs fast i översiktsplanens kapitel 2 Ett hållbart Mark och de tematiska fokusområden som redovisas i kapitel 8-9. Dessa motsvaras i planförslaget av kapitel 2-4.

Ett hållbart Mark - Befolkningsmål

Befolkningsscenarier och bostadsbehov

Befolkningsmål i översiktsplanen är ca 37 100 invånare i hela kommunen år 2030, vilket motsvarar en befolkningsökning med ca 0,5 procent per år i genomsnitt för kommunen som helhet. Tillväxttakten i olika delar av kommunen varierar dock betydligt. Starkast växer Mark Nordväst som under 2006-2012 hade en befolkningstillväxt på ca 0,33 procent per år. Centrala Mark växte under samma period med 0,19 procent per år, medan övriga tre kommundelar tappade mellan 0,11 - 0,53 procent per år. Genom översiktsplanens strategier för att bygga en stark struktur som kortar restiderna för alla kommundelar, skapas förutsättningar för en jämnare befolkningsutveckling i kommunen. Det är därför av stor vikt att utvecklingen i Nordväst bidrar till att korta restiderna till övriga delar av kommunen.

Höjning av mål i FÖP. Under perioden 2012-2017 hade Mark Nord väst en snabbare tillväxt, ca 0,56 procent per år, jämfört med 0,33 under perioden 2006-2012. Även Mark som helhet växer snabbare än tidigare. Det bedöms därför vara rimligt att FÖP:en tar höjd för en större befolkningstillväxt än översiktsplanen. Förslaget

innebär en byggnation av ca 610 nya bostäder under 2021-2030, vilket ger utrymme för en befolkningsökning med ca 1 400 personer och ett invånarantal runt 9000 år 2030 jämfört med nollalternativets 7900 invånare. I översiktsplanen var befolkningsmålet för Nordväst ca 7700 invånare år 2030 (ÖP sid 3:8), vilket är något lägre än nollalternativet, som i FÖP:en skrivits upp enligt faktiskt utfall 2012-2020.

Konsekvenser för ÖP. En höjning av befolkningsmålet för Mark Nordväst medför troligen att målet bör höjas även för kommunen som helhet. För att konsekvenserna för översiktsplanen ska kunna bedömas i sin helhet bör målet för kommunen uppdateras i aktualiseringen av bostadsförsörjningsprogrammet. Det höjda befolkningsmålet för Mark Nordväst bedöms samverka med intentionerna i ÖP.

Strukturbild och strategier

Hela kommunen ska växa

Huvudstråket. I strukturbilden för Mark anges väg 156 som huvudstråket genom Nordväst, vilket framför allt kopplar kommunen till Göteborgs arbetsmarknadsregion, men också till Landvetter. I huvudstråken ska snabba kommunikationer prioriteras så att ett stomnät av effektiva vägar och kollektivtrafiklinjer skapas för att öka tillgängligheten och kvarboendemöjligheterna i hela kommunen (ÖP sid 1:13). Vidare preciseras att ett viktigt mål för kollektivtrafiken är att sänka restiden mellan Kinna och centrala Göteborg till under en timma, och att det bl.a. kräver färre hållplatsstopp och en ökad framkomlighet för busstrafiken (ÖP sid 2:40). Kortare restider till centrala Mark, ger samtidigt kortare restider för Mark Nordost, Sydost och Sydväst. Därav är det problematiskt att återuppta eller nyetablera hållplatser längs med väg 156 eftersom kravet på kortare restider till Göteborg måste uppfyllas för att hela kommunen ska ges en hållbar utveckling.

Huvudorterna. I strukturbildens huvudstråk finns i Nordväst utvecklingsnoderna Hyssna och Hajom. De länkade orterna Sätilla, Ubbhult och Fotskäl kopplas till huvudstråket genom länkstråk.

Dessa fem orter kallas i FÖP:en för huvudorter. ÖP anger att kraftfullare underlag för service, omsorg och kollektivtrafik ska skapas genom att i första hand koncentrera bebyggelseutvecklingen till huvudorterna. I strukturbilden finns också en pendlingsnod i Björlanda, dit själva länkfunktionen avses att utvecklas genom pendel parkering samt gång-, cykel- och mopedväg. Utveckling av Almered beräknas ske inom planperioden. Dessa orter ligger kollektivtrafiknära och främjar därför en hållbar utveckling av kommunen. Utbyggnaden bör ske samlat och yteffektivt kring befintliga hållplatser, om det kombineras med åtgärder som bibehåller minskade restider.

Småorter. Almered ligger strategiskt i länkstråket mellan Sätilla och Hyssna, med god bussförbindelse till både centralorten och Göteborg samt närhet till överföringsledningen för VA. Utbyggnaden bör ske samlat och yteffektivt kring befintlig hållplats. Översiktplanens strategi om att bygga tätt, nära och blandat (ÖP sid 1:15) kan motverkas om strukturen blir för gles, men ÖP påpekar även att tätheten ska bedömas utifrån platsens förutsättningar. Planerad bebyggelse i Almered ska också ställas emot att motsvarande bebyggelse kan tillkomma i utspridda och mindre genomtänkta lägen i nollalternativet.

Tillägg till ÖP med utvecklingsstrategi. Översiktsplanens strukturbild har kompletterats med temat natur- och rekreation för Mark Nordväst vilket tydliggör de övergripande grönblå sambanden, värdekärnorna och viktiga funktionerna i området. Tillägget är en utveckling av FÖP:en i enlighet med intentionerna i ÖP. För att konkretisera användbarheten har utpekande av framtida viktiga grönstråk och bostadsnära rekreation kompletterats i kartorna Grönstruktur i Sätilla och Hyssna, Markanvändning i Ubbhult, samt i respektive föreslaget område för bebyggelse i Fotskäl och Hajom.

Fokusområde: Attraktiva livsmiljöer

Översiktsplanen. Inriktningen är att stärka det sociala perspektivet och behovet av mötesplatser i planeringen, att utveckla boendeattraktivitet för olika grupper, att blandad bebyggelse i första hand ska byggas ut som komplement till befintlig bebyggelse,

i andra hand genom att lägga till ny bebyggelse i direkt anslutning till befintliga områden (ÖP 1:18). Lokaliseringen ska ge hög tillgång till kollektivtrafik och service, och befintlig infrastruktur ska tas tillvara (ÖP 1:18). Vidare ska blandning av funktioner och upplåtelseformer eftersträvas och en tät bebyggelsestruktur som kortar avstånden och minskar påverkan på jordbruks- och naturmark (ÖP 3:15).

Planförslaget. De rekommendationer för attraktiva livsmiljöer som anges i planförslaget kompletterar men ersätter inte rekommendationerna i ÖP om "Social hållbarhet" och "Blandad bebyggelse" (ÖP sid 1:17-18). Nedan, i redovisning av blandad bebyggelse i olika delar av Mark Nordväst görs en bedömning av de föreslagna bebyggelseområdets överensstämmelse med inriktningen i ÖP.

Social hållbarhet

I ÖP anges att de sociala aspekterna ska tas in i planeringens tidiga skeden (ÖP sid 2:5). I tätare miljöer blir offentliga rum och mötesplatser allt viktigare, och attraktiva, tillgängliga, trygga och upplevelserika platser bör utformas på den allmänna platsmarken (ÖP 1:17 och 3:15). Dessa frågor bör kontinuerligt uppmärksammas i fortsatt planering.

Attraktivt boende

ÖP betonar vikten av skapa hållbara och attraktiva boendemiljöer för att möta olika gruppers behov (ÖP sid 3:11), bl.a. genom goda kommunikationer, utvecklade lokala mötesplatser, tillgängliga natur- och kultur miljöer (ÖP sid 1:17). Planförslaget behandlar detta väl och attraktivitetsfaktorer tas även upp för huvudorterna.

Bostadsförsörjning

I översiktsplanen anges att fördelningen bör ligga på ca 40 procent lägenheter i flerbostadshus och 60 procent småhus (ÖP sid 3:13). Totalt är andelen lägenheter i flerbostadshus i Mark Nordväst 10 procent, jämfört med ca 30 procent i kommunen som helhet.

Befolkningsscenarier och principer för bostadsförsörjning beskrivs väl i planförslaget på ett sätt som stödjer intentionerna i ÖP.

Blandad bebyggelse - Delområde Sätila

Blandad bebyggelse i Sätilaområdet. I Sätilaområdet som helhet föreslås totalt ca 300 bostäder under planperioden fram till år 2030. Bebyggelsetrycket är stort i området, varför det föreslås samlad bostadsutbyggnad även i Almered. Behovet av resor blir mindre, och många resorna kan genomföras med kollektivtrafik.

B01-B08 Sätila. I Sätila föreslås utbyggnad av ca 240 bostäder till 2030, vilket medger en befolkningsökning om ungefär 520 personer. De flesta föreslagna områdena ligger inom 400 meter från busshållplats för buss 430 och inom ett bekvämt cykelavstånd på maximalt 1100 meter (fågel vägen) till livsmedelsbutik. Delar av B01 och B06 ligger något längre från hållplats, men fortfarande inom acceptabelt avstånd om 800 meter. Område B06 har flyttats närmare, men B01 ligger längre än 1100 meter från centrum. Från B01 finns det gång- och cykelväg till skola och andra centrumfunktioner. Både B01 och B06 kan öka behovet av väg- och ledningsdragningar.

Almered. I småorten Almered föreslås områden som omfattar ca 20 bostäder. Almered ligger längs med det viktiga länkstråket mellan Hyssna och Sätila, med tät busstrafik mot Kinna respektive Göteborg. Småorten är utpekad i FÖP, men läget i förhållande till kollektivtrafik och överföringsledning motiverar utveckling av bebyggelse i orten och bedöms stärka en hållbar utveckling av kommunen enligt översiktsplanens intentioner. Ett relativt stort service utbud finns i Sätila tre kilometer bort och den nya överföringsledningen möjliggör hållbara VA-lösningar i området. De föreslagna områdena ligger inom 400 meter från hållplats för buss 430.

Blandad bebyggelse - Delområde Hyssna

Blandad bebyggelse i Hyssnaområdet. I Hyssnaområdet som helhet föreslås totalt 160-170 nya bostäder, varav ca 150 under planperioden fram till år 2030. Utöver detta bedöms ca 60 bostäder

byggas i tidigare utpekade LIS-områden, LIS 05 Hyssna-Stjärnhult-Flybacka och på övriga landsbygden inom planperioden. Den samlade storleken på föreslagna bebyggelseområden stödjer inriktningen i ÖP.

B10-B13 Hyssna. Hyssna är den tätort som ligger strategiskt bäst till i Mark Nordväst i förhållande till huvudstråket och är utpekad som utvecklingsnod i ÖP. I Hyssna föreslås utbyggnad av ca 140 bostäder under planperioden, vilket medger en befolkningsökning om ca 300 personer. I tätorten ligger ungefär hälften av den befintliga bebyggelsen liksom skolan och torget längre bort än 800 meter från hållplats. Över hälften av den föreslagna bebyggelsen (B10) är lokaliserad så att den länkar samman den med kollektivtrafiknoden i huvudstråket på ett sätt som stödjer intentionerna i ÖP. Område B11 knyter samman befintlig bebyggelse på ett bra sätt. Delar av områdena motiveras med gångavstånd till hållplats Sandvad. B12 och B13 ligger upp till 2800 meter från pendlingsnoden Hyssna handel men motiveras av att det är en komplettering med bostäder på skogsmark i anslutning till befintliga bebyggelseområden. Avståndet till den närmaste, glest trafikerade hållplatsen Stomshöjd är mellan 1200-2000 meter.

Om pendlingsnoden vid väg 156 skulle flyttas ca 400 meter norrut till Sandvad, förändras förutsättningarna på så sätt att befintliga och planerade bostäder inom B11 skulle hamna inom 800 meter från noden. Risken för att ett behov uppstår av ytterligare en hållplats i huvudstråket minimeras samtidigt. En avvägning av jordbruksintresset mot bebyggelseintresset för Hyssna är utförd. All föreslagen bebyggelse i Hyssna utom B12-B13 ligger inom bekvämt cykelavstånd från livsmedelsbutik. Eftersom väg 156 är transportled för farligt gods har B10 ett utrednings avstånd på 150 meter från leden.

Blandad bebyggelse - Delområde Ubbhult

Blandad bebyggelse i Ubbhultsområdet. I Ubbhultsområdet som helhet föreslås totalt ca 250 nya bostäder, varav ca 120 under planperioden fram till år 2030. Samtliga ligger i utpekade områden i huvudorten enligt planprogrammet för Ubbhult. Utöver detta

bedöms ca 30 bostäder byggas i tidigare utpekade LIS-område LIS 06 Sjäddal eller på övriga landsbygden inom planperioden.

Bebyggelsestrycket är starkt i området, varför en samlad bostadsutbyggnad i Ubbhult är motiverad. Ubbhult (Kråkered) räknas statistiskt som en tätort sedan 2015 och har pekats ut som länkad ort i ÖP.

B1-B13 Ubbhult. I Ubbhults tätort föreslås utbyggnad av ca 120 bostäder inom planperioden, vilket medger en befolknings ökning på ca 260 personer. Övriga 130 bostäder från planprogrammet avses att användas efter 2030, se Ubbhult. Bebyggelseområdena är lokaliserade på skogshöjder och i skogsbryn i anslutning till centrum. Inom planperioden avses område (B1), (B2), (B6) och del av (B9) tas i anspråk, vilka alla ligger inom bekvämt gångavstånd från hållplatsen, förskola och skola. Majoriteten av övriga områden ligger inom acceptabelt gångavstånd, medan tre områden (B8), (B10), (B11) och (B13) med sammanlagt ca 40 bostäder ligger utanför den befintliga bebyggelsen mellan 900 och 1 700 meter från hållplats. Avståndet kan ses över i den fortsatta planeringen. Då Ubbhult med föreslagen tillväxt på sikt blir en tätort med 700-800 invånare är det viktigt att plats för centrumutveckling, mötesplatser, gång- och cykelvägar och bostadsnära natur förtydligas i den fortsatta planeringen.

Blandad bebyggelse - Delområde Fotskäl

Blandad bebyggelse i Fotskälområdet. I Fotskäl huvudort föreslås cirka 40 nya bostäder under 2021-2030. Dessa ligger i utpekade områden i huvudorten. Utöver detta bedöms ca 5 bostäder byggas i Tostared och på andra delar av landsbygden.

B20-B23 Fotskäl. I Fotskäl föreslås utbyggnad av cirka 40 bostäder, vilket ger en befolkningsökning på cirka 90 personer. Alla föreslagna områden utom delar av B20 och B23 ligger inom bekvämt gångavstånd från busshållplats. B23 vid kyrkan ligger avskild från övrig bebyggelse mellan 1-1,7 kilometer från skolan. Då Fotskäl med föreslagen tillväxt får drygt 300 invånare har ett område för centrumutveckling pekats ut.

Blandad bebyggelse - Delområde Hajom

Blandad bebyggelse i Hajomområdet. I Hajomområdet som helhet föreslås totalt ca 45 nya bostäder under planperioden. Utöver bedöms ca 5 bostäder byggas på övriga landsbygden.

B30-B31 Hajom. I Hajom föreslås utbyggnad av ca 45 bostäder, vilket ger en befolkningsökning om cirka 100 personer. Alla föreslagna områden ligger inom gångavstånd från busshållplats med gles busstrafik. Till pendlingsnod Hjorttorp i huvudstråket är det ca 2,5 kilometer från centrala Hajom. Område B30 har omlokiserats närmare pendlingsnoden och följer väl intentionerna i ÖP i detta avseende. Delar av B31 i anslutning till förskola och idrottshall kan motiveras, medan förhållandet mellan de sydligaste delarna av området och pendlingsnoden bör utredas i fortsatt planering.

Lågstrålande område

I ÖP har ett lågstrålande område pekats ut i västra delen av Mark Nordväst, vilket så långt som möjligt ska hållas fritt från verksamhet som medför ökad strålning (ÖP sid 2:9). I planförslaget finns inget som strider mot intentionerna med det utpekade området.

Fokusområden: Ett livskraftigt näringsliv

Översiktsplanen. I den samlade bebyggelsen samverkar i första hand verksamheter med bostäder och service. I de fall verksamheterna kan vara störande, genom t.ex. trafik, buller, rök eller lukt ska de lokaliseras till områden för verksamheter som kan vara störande för omgivningen. Områdenas närmare lokalisering och utformning ska studeras i arbetet med FÖP:ar. Inriktningen för verksamhetsområden är dels att de ska placeras i strategiska lägen i stråkens noder så att arbets- och besöksintensiva verksamheter har god tillgång till kollektivtrafik, gång- och cykelvägar, dels att de i möjligaste mån ska förtätas och användas yteffektivt för att minska utbredningen på jord- och skogsbruksmark (ÖP 1:18 och 3:26). Handel ska vidare lokaliseras enligt principen shopping i centrala lägen och volymhandel i halvexterna lägen (ÖP 1:18). Produktiv jordbruksmark får endast tas i anspråk för att tillgodose

väsentliga samhällsintressen när alternativ lokalisering saknas (ÖP 1:18).

Planförslaget. De rekommendationer för ett livskraftigt näringsliv som anges i planförslaget kompletterar men ersätter inte rekommendationerna i ÖP om ”Verksamheter”, ”Handel” och ”Areella näringar” (ÖP sid 1:18). I nedanstående redovisning av verksamhetsområden i olika delar av Mark Nordväst görs en bedömning av de föreslagna bebyggelseområdena överensstämmer med inriktningen i ÖP.

Verksamheter

Områden för verksamheter som kan vara störande för omgivningen har föreslagits i Fotskäl, V21, samt i ett nytt läge vid huvudstråket väg 156, V10. Område V10 vid huvudstråket ligger strategiskt till ur transport- och kollektivtrafiksynpunkt i enlighet med översiktsplanen. Påverkan från verksamhetsområden är generellt relativt stor gällande landskapsbild, jord- och skogsbruksmark, störningar som buller och lukt, samt risker för översvämning och spridning av föroreningar.

Sättila. Inga nya verksamhetsområden är utpekade i huvudorten. Sättila har framför allt karaktär av boendeort och styrs av riksintressen och andra allmänna intressen. Utveckling av blandad bebyggelse omfattar kontor och icke störande verksamheter som bedöms ha minst påverkan och prioriteras därför framför störande verksamheter.

V10 Hyssna. Ett nytt område för verksamheter har föreslagits i närheten av Hyssna och Sättila. Området ligger väster om väg 156, cirka 800 meter från kollektivtrafikhållplats Sandvad. Bedömning av konsekvenserna av lokaliseringen är beroende av vilken typ av verksamheter som tillkommer, t ex hur besöks- eller personal intensiv verksamheten är.

Ubbhult. Inga nya verksamhetsområden är utpekade i planförslaget. Ubbhult har framför allt karaktär av boendeort och avsaknad av områden för störande verksamheter kan vara motiverad.

V21 Fotskäl. I Fotskäl har ett nytt område för verksamheter som kan vara störande för omgivningen föreslagits, V21 Sörvilg. Området bedöms vara förenligt med intentionerna i ÖP.

Skene skog. Hajom ligger nära Skene skog som är kommunens största verksamhetsområde. Området har minskats något mot Hajom för att möjliggöra en utveckling av Hajom enligt översiktsplanens intentioner. Inget annat verksamhetsområde pekas ut i Hajom.

Handel

Befintlig handel har i planförslaget varit vägledande för lokalisering av områden för blandad bebyggelse. Vid nyetablering av handel bör den preciseras och förläggas i något av verksamhetsområdena.

Areella näringar

Ny bebyggelse får endast ta produktiv jordbruksmark i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsintressen då alternativ lokalisering saknas, och om detta tydligt kan motiveras, se ”Ett livskraftigt näringsliv”, ovan. För ny bebyggelse på produktiv jordbruksmark ska också arealen redovisas och påverkan bedömas (ÖP sid 1:31). Starkt vägande skäl för iansspråkstagande av jordbruksmark är (ÖP sid 3:24) att föreslagen bebyggelse:

1. utnyttjar iansspråkstagen mark effektivt och ytsnålt
2. ligger i en knutpunkt, utvecklingsort eller länkad ort
3. ligger inom ca 300 meter fågelvägen eller 400 meter gångväg till hållplats och/eller andra servicefunktioner
4. inte i onödan splittrar upp brukningsenheter.

Sättila. Område B01, B02-B05 samt B07 berörs av jordbruks mark och avvägning har skett.

Hyssna. Område B10,B11 och S11-S12 berörs av jordbruksmark. Avvägning har skett.

Fokusområde: En allsidig infrastruktur

Översiktsplanen. Bebyggelse ska lokaliseras till stråkens noder och länkade orter för att förbättra resandeunderlagen och skapa ett bra resutbud. Utveckling av bytespunkterna och anslutande gång- och cykelvägar ger hög tillgänglighet till kollektivtrafiklinjer för gång-, cykel- och biltrafikanter. Långsiktigt hållbara VA-lösningar ska eftersträvas genom i första hand gemensamma lösningar och lokalt omhändertagande av dagvatten. Social infrastruktur bör lokaliseras till stråkens noder och länkade orter (ÖP 1:19).

Resande och transporter

Vikten av samordningen av infrastruktur för resande och transporter med bebyggelseutveckling för att förstärka de regionala sambanden och tillväxt av boende och verksamheter i Mark, är bärande i översiktsplanen och belyses i planförslaget. Övervägande del av bebyggelse och verksamheter i föreslagna områden har lokaliserats till strategiska lägen i stråkens noder och länkade orter och betydelsen av utvecklade bytesplatser lyfts fram. En viktig del av en hållbar resandeutveckling är möjligheten att ta sig till fots eller med cykel till hållplatser och andra viktiga målpunkter. Se även bedömningen av planförslagets effekter på transportarbete i figur 7:18.

Teknisk infrastruktur

Teknisk infrastruktur redovisas i enlighet med intentionerna i ÖP.

Social infrastruktur

Social infrastruktur redovisas i enlighet med intentionerna i ÖP. Utrymme för nya eller växande förskolor, skolor och andra omsorgsverksamheter bör studeras särskilt för att stärka den sociala hållbarheten.

Översiktsplanen. Värdefulla natur- och kulturmiljöer ska bevaras och utvecklas i samverkan med vår tids uttryck och behov, så att de blir en del av kommunens attraktionskraft. Befintlig bebyggelse ska hanteras med varsamhet och ny bebyggelse utformas med hänsyn till det historiska sammanhanget. Sammanhängande naturområden och spridningskorridorer bör bevaras och värdefulla

grönområden och grönstråk värnas för bostadsnära rekreation. Påverkan på ekosystemtjänster och behovet av mångfunktionella ytor ska uppmärksammas i planeringen. (ÖP 1:20-21)

Planförslaget. De rekommendationer för värdefulla natur- och kulturmiljöer som anges i planförslaget överensstämmer i stort med intentionerna i ÖP.

Kulturmiljö

Kulturmiljö redovisas i enlighet med intentionerna i ÖP.

Naturvård

Naturvård och relaterade riksintressen redovisas i enlighet med intentionerna i ÖP.

Ekologiskt särskilt känsliga områden

I Sätilla, Hyssna, Fotskäl och Hajom är stora delar ekologiskt särskilt känsliga områden. Information om dessa områden redovisas i enlighet med ÖP.

Stora opåverkade områden. Det stora opåverkade område som finns i Mark Nordväst redovisas i enlighet med intentionerna i ÖP.

Landskapsvärden

Landskapsvärden redovisas i FÖP och i enlighet med intentionerna i ÖP. FÖP:en anger att det är viktigt att inte bygga sönder Storåns och Surtans dalgångar och Lygnerns landskapsrum. Stora delar av de utpekade bebyggelseområdena ligger inom dessa. Avsnittet har kopplats till stycket med avvägning av jordbruksmark för att tydliggöra hur landskapets värden påverkar lokaliseringen av bebyggelse.

Friluftsliv och rekreation

Naturvård redovisas i enlighet med intentionerna i ÖP. I ÖP anges att det är viktigt att planeringen säkrar tillgången till goda grön-

och rekreations områden i bostadens närhet, både vid utbyggnad av nya områden och vid komplettering med ny bebyggelse i befintliga strukturer. Särskilt viktigt är det att identifiera gröna värden när tätheten ökar (ÖP 3:69). Områden för rekreation samt gång- och cykelvägar har pekats ut i karta.

Sättila. I FÖP:en identifieras befintliga gröna kilar, gröna stråk, gröna öar och ett friluftsområde i karta. Texten föreslår att det vid fortsatt planering bör göras en analys av omgivande bostäders avstånd till grönområden.

Hyssna. I FÖP:en identifieras befintliga gröna kilar, gröna stråk, gröna öar och ett friluftsområde i karta. I texten framgår att alla bostadsområden ligger inom rekommenderade 300 m från grönområden. Planförslaget kan kompletteras med en avvägning om storleken på de områden som behöver värnas.

Ubbhult. Med tanke på att FÖP:en med stöd av planprogrammet föreslår en mycket kraftig tillväxt av tätorten Ubbhult, från dagens drygt 200 invånare till ca 320 år 2030 och 450 när planprogrammet fullt följts, har gröna stråk pekats ut i karta för att säkerställa tillgången till tätortsnära grönområden i det fortsatta arbetet.

Fotskäl. Med den bebyggelse som föreslås kan samhället växa till ca 280 invånare. Det innebär att Fotskäl blir en tätort där bl.a. tillgången till bostadsnära grönområden säkerställs.

Hajom. En sammanhållen planering där tillgången till tätortsnära grönområden säkerställs.

Fokusområde: Energi och miljö för framtiden

Översiktsplanen. Huvudinriktningen är att verka för en energieffektiv bebyggelseutveckling, och att säkerställa att ny bebyggelse inte påverkar vattenkvaliteten negativt, med särskild uppmärksamhet på utpekade AV-områden (avrinningsområden där särskild hänsyn ska tas). Ny bebyggelse inom vattenskyddsområden ska provas restriktivt (ÖP 1:21).

Planförslaget. De rekommendationer för energi och miljö för framtiden som anges överensstämmer i stort med intentionerna i ÖP.

Vattenförsörjning

Frågor relaterade till vattenförsörjning redovisas i huvudsak i enlighet med intentionerna i ÖP.

Materialförsörjning

Materialförsörjning redovisas i enlighet med intentionerna i ÖP.

Fokusområde Miljö- och riskfaktorer

Översiktsplanen. Huvudsaklig inriktning för riskhantering i planeringen är att eftersträva en god ljudmiljö där trafiken inte ger upphov till störande buller, säkerställa en säker dagvattenhantering så att översvämningssområden inte skapas, beakta riskerna med transportleder för farligt gods och att förebygga sociala risker i planeringen (ÖP 1:22).

Planförslaget. De rekommendationer för miljö- och riskfaktorer som anges i planförslaget överensstämmer med intentionerna i ÖP.

Miljörisker

Miljörisker redovisas i FÖP i huvudsak i enlighet med intentionerna i ÖP.

Klimatrisker

Klimatrisker redovisas i enlighet med intentionerna i ÖP. Även avrinningsstråk och instängda områden uppmärksammas och redovisas för Sätilla och Hyssna.

Tekniska olycksrisker

Miljörisker redovisas i huvudsak i enlighet med intentionerna i ÖP och kan läggas in i markanvändningskartorna för berörda orter.

Sociala risker

Sociala risker som marginalisering, utanförskap, osäkerhet och otrygghet redovisas i ÖP (3:100). Mötesplatser och offentlig platsmark som redovisas i kartorna bör utformas för att motverka riskfaktorerna.

§ 248/2022

Dnr: KS 2013-389 212

Utställning av fördjupad översiktsplan för Mark Nordväst

Arbetsutskottets beslut

Fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst godkänns för utställning med följande ändringar i det upprättade förslaget:

I Sätila tas område B02, B05 och S02 bort.

I Hyssna tas område B10 bort.

I Hajom B30 ändras området så att skyddsavstånd till djurenhet i söder säkerställs.

I Almered B40 (södra området närmast Sätila) ändras området så att skyddsavstånd till djurenhet i väster säkerställs.

Reservation

Lars-Inge Andersson (KD) och Tomas Johansson (M) reserverar sig mot beslutet till för förmån för Lars-Inge Anderssons (KD) förslag.

Ärendet

Förslag till utställningshandling för fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst är framtagen enligt översiktsplanens beslutade fördjupningsområde för nordvästra delen av Marks kommun. (*ÖP del 1, kap 4:2, Nya fördjupningar (FÖP) samt figur 4:1.*)

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade hösten 2018, § 165/2018, att skicka ut förslag till fördjupad översiktsplan FÖP Mark Nordväst på samråd enligt PBL 3 kap 8§, 5 november 2018 till och med 7 januari 2019.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade hösten 2019, § 214/2019, att godkänna samrådsredogörelsen och att ge förvaltningen i uppdrag att arbeta fram en utställningshandling.

Information om utställningshandlingen bereddes för kommunstyrelsens arbetsutskott den 9 juni 2021, § 212/21.

Det finns nu ett färdigt utställningsförslag och därmed vill förvaltningen få arbetsutskottets godkännande att gå på utställning för att ta nästa steg i processen.

Ärendets behandling

Vid arbetsutskottets sammanträde den 28 september 2022 blev ärendet bordlagt.

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse, den 14 september 2022.

Förvaltningens förslag till beslut

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott
2022-10-05

Fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst godkänns för utställning enligt upprättat förslag.

Kommunstyrelsens arbetsutskott fattar beslut.

Dagens sammanträde

Ärendet diskuteras.

Ledamöternas förslag till beslut

Lars-Inge Andersson (KD) föreslår att fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst godkänns för utställning enligt upprättat förslag.

Tomas Johansson (M) yrkar bifall till Lars-Inge Anderssons (KD) förslag.

Lena Ferm Hansson (C) föreslår att fördjupad översiktsplan (FÖP) för Mark Nordväst godkänns för utställning med följande ändringar i det upprättade förslaget:

I Sätila tas område B02, B05 och S02 bort.

I Hyssna tas område B10 bort.

I Hajom B30 ändras området så att skyddsavstånd till djurenhet i söder säkerställs.

I Almered B40 (södra området närmast Sätila) ändras området så att skyddsavstånd till djurenhet i väster säkerställs.

Niklas Herneryd (L) och Ulf Dahlberg (S) yrkar bifall till Lena Ferm Hanssons (C) förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer Lars-Inge Anderssons (KD) förslag mot Lena Ferm Hanssons (C) förslag, och finner att arbetsutskottet antar Lena Ferm Hanssons (C) förslag.

Votering begärs och verkställs.

Följande beslutsgång godkänns:

Ja-röst för bifall till Lena Ferm Hanssons (C) förslag.

Nej-röst för bifall till Lars-Inge Anderssons (KD) förslag.

Med 3 ja-röster och 2 nej-röster finner ordföranden att arbetsutskottet antar Lena Ferm Hanssons (C) förslag.

Reservation

Lars-Inge Andersson (KD) och Tomas Johansson (M) reserverar sig mot beslutet till för förmån för Lars-Inge Anderssons (KD) förslag.

Omröstningslista finns i början av protokollet.

Beslut skickas till

-

17. Redovisning av besvarade samt
obesvarade medborgarförslag 2022 (kf fattar
slutligt beslut) KS2023/5

§10

KS2023/5

Redovisning av besvarade samt obesvarade medborgarförslag 2022

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade medborgarförslag, samt förteckning över besvarade medborgarförslag under 2022.

Ärendet

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning § 30 ska kommunstyrelsen och nämnderna en gång per år redovisa dels de beslut som fattats med anledning av medborgarförslag, dels de medborgarförslag som inte behandlats inom denna tid.

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en förteckning över obesvarade medborgarförslag, samt en förteckning över besvarade medborgarförslag under 2022, daterade 2023-01-05.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner redovisning av obesvarade medborgarförslag, samt förteckning över besvarade medborgarförslag under 2022.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Redovisning av besvarade, samt obesvarade, medborgarförslag 2022
- Redovisning av obesvarade medborgarförslag
- Redovisning av nämndernas besvarade medborgarförslag, 2022

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

FÖRTECKNING OBESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Diarienummer	Rubrik och förslagsställare	Anmält på kf	Berednings- och beslutsinstans	Anmärkning/övrig info
1 KS2021/131	Medborgarförslag om multisportanläggning Jesper Tomasini	2021-04-29	Kommunstyrelsen	
2 KS2021/195	Medborgarförslag om permanenta vägbulor på Erikstorpsvägen Zabina Järpfjord	2021-09-16	Samhällsbyggnadsnämnden	
3 KS2021/196	Medborgarförslag om skyltar kring lägre hastighet Erikstorpsvägen-Rans Floges väg Zabina Järpfjord	2021-09-16	Samhällsbyggnadsnämnden	
4 KS2021/197	Medborgarförslag om sänkt hastighet på Erikstorpsvägen-Rans Floges väg Zabina Järpfjord	2021-09-16	Samhällsbyggnadsnämnden	
5 KS2021/198	Medborgarförslag om övergångsställe på Erikstorpsvägen-Rans Floges väg Zabina Järpfjord	2021-09-16	Samhällsbyggnadsnämnden	
6 KS2021/262	Medborgarförslag om för hög hastighet på Elviras väg Sebastian Berntsson	2021-10-14	Samhällsbyggnadsnämnden	
7 KS2021/280	Medborgarförslag om inrättande av slöseriombudsman Gunnar Riegertz	2021-12-08	Kommunstyrelsen	

FÖRTECKNING OBESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

KS2022/189 8	Medborgarförslag laddstolpar i lyktstolpar Gunnar Riegertz	2022-09-22	Samhällsbyggnadsnämnden	
KS2022/197 9	Medborgarförslag cykelbana riksväg 180 Miriam Persson	2022-09-22	Kommunstyrelsen	Ksau 2023-01-16 Ks 2023-01-24
KS2022/257 10	Medborgarförslag om actionsportpark i Bollebygd Ilmo Europaeus	2022-11-17	Samhällsbyggnadsnämnden	
KS2022/253 11	Medborgarförslag om att bygga en pumptrackbana i Olsfors Leo Mattsson	2022-11-17	Samhällsbyggnadsnämnden	
KS2022/297 12	Medborgarförslag om att återinföra tjänsten budget- och skuldrådgivare Jasmine Bengtsson	2022-12-07	Socialnämnden	

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

Diarienummer	Rubrik och förslagsställare	Anmält på kf	Berednings- och beslutsinstans
KS2021/166	Medborgarförslag om lekplats i Bollebygd Sara Pihel	2021-06-09	<p>Kommunstyrelsens beslut 2022-01-25, § 21:</p> <p>Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget. Bollebygds kommun beslutade under 2005 (KS 2005-10-06, §119) att avveckla 10 av dåvarande 14 allmänna lekplatser som fanns i kommunen. Samtidigt beslutades att rusta upp de fyra kvarvarande lekplatserna. Beslutet har under åren därefter verkställts och Bollebygds kommun har idag i enlighet med detta beslut fyra allmänna lekplatser – utöver de lektytor som finns vid skolor och förskolor – två lekplatser i Bollebygd, en i Olsfors och en i Töllsjö. Samhällsbyggnadsförvaltningens park- och avfallsenhet ansvarar för skötsel av lekplatserna. Anläggandet av ny lekplats bedöms vara en investering i storleksordningen från 500 tkr upp till 1 mnkr för en liten lekplats. För större lekplatser blir kostnaden flera miljoner kronor. Utöver engångskostnad för anläggning medför en lekplats även en årlig driftskostnad som kan bedömas uppgå till mellan 20-50 tkr. Den årliga driftskostnaden kan öka ytterligare om lekplatsen utsätts för skadegörelse vilket är en risk som måste vägas in. De förhållandevis höga kostnaderna beror dels på lagstadgade krav på säkerhet och tillgänglighet, dels på att samhällsbyggnadsförvaltningen inte har personella resurser att genomföra en sådan anläggning i egen regi utan skulle behöva extern hjälp vilket ytterligare ökar kostnaden.</p> <p>Kommunstyrelsen ansvarar inte för anläggning och skötsel av de kommunala lekplatserna, utan det gör samhällsbyggnadsnämnden, och idag saknas det medel i nämndens budget både vad avser nyanläggning liksom årlig skötsel av ytterligare en kommunal lekplats. Tillgång till ytor för lek och utvistelse är viktigt för barns hälsa och utveckling. Alla barn har rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö enligt FNs barnkonvention, som är lag i Sverige.</p> <p>Det ställs mycket höga krav på kommunen att allmänna lekplatser uppfyller lagstiftningens krav på säkerhet och tillgänglighet. För att en lekplats ska vara till gagn för barnen måste den vara säker, trygg och tillgänglig. Lekplatserna behöver kontinuerligt underhåll och skötsel. Om samhällsbyggnadsförvaltningen inte har resurser att underhålla lekplatserna riskeras barnens säkerhet.</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			<p>Bollebygds kommun har genom beslutet i kommunstyrelsen 2005 valt en inriktning, som även återfinns hos flera andra kommuner i landet, och som innebär att ett fåtal större lekplatser prioriteras istället för många mindre.</p> <p>De fyra kommunala lekplatserna som finns i kommunen är temalekplatser där det utöver lekredskap också finns utrymme för hela familjer att till exempel träffas och grilla m.m. Fokus på ett mindre antal lekplatser innebär att säkerheten och trivseln på dessa blir högre genom att ansvarig förvaltning kan arbeta med kontinuerligt underhåll av lekplatserna, vilket inte varit fallet tidigare. Samtidigt konstaterar kommunstyrelseförvaltningen att frågan om nya lekplatser återkommer med jämna mellanrum i takt med att nya bostäder byggs och tätorterna i kommunen växer. Både kommunstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att det saknas möjlighet att nyanlägga lekplatser så länge detta inriktningsbeslut från 2005 gäller. Om inriktningsbeslutet skulle ändras är det kommunstyrelseförvaltningens bedömning att frågan om antal lekplatser, deras lokalisering, storlek och utformning samt budget för anläggande och drift, kräver en större genomlysning i form av mer detaljerade utredningar och beslutsunderlag. Dessutom måste nyttan av fler lekplatser vägas mot andra gruppers intresse och behov av andra typer av anläggningar för fritidsaktiviteter och utomhusvistelse.</p>
KS2020/121	<p>Medborgarförslag om förbättringar vid Råssa återvinningscentral</p> <p>Johan Bergman</p>	2020-09-17	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-01-24, § 18:</p> <p>Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att anse medborgarförslaget besvarat. Samhällsbyggnadsförvaltningen har tittat på de två delarna i medborgarförslaget och gör följande bedömning:</p> <p><i>Avstjälpning av ris:</i> Riset som lämnas på Råssa återvinningscentral flisas på plats och transporteras sedan bort för att användas som biobränsle. För att det ska kunna bli till biobränsle krävs att materialet är rent, det vill säga inte innehåller annat än grenar, ris och liknande. Innan återvinningscentralen byggdes om kunde man under en period lämna ris på det sätt som förslagslämnaren önskar. Tyvärr medförde denna hantering stora problem med felsortering.</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			<p>Bland annat hamnade jord, kompost, sopsäckar med brännbart avfall, byggavfall och annat grovavfall regelbundet tillsammans med riset och vi fick krav från flisningsentreprenören om att åtgärda detta. När återvinningscentralen byggdes om införde man istället dagens lösning som minimerat problemet med felsortering genom att avlämningen sker på en yta där personalen har överblick och dessutom ges möjlighet att enkelt sortera ut felsorterat avfall och kvarvarande jord när riset flyttas från avstjälpningsfacken till den stora rishögen. Det finns därför i dagsläget inga planer på att ändra denna lösning. Vi vill dock informera om att personalen i mån av tid kan hjälpa till att lasta av större lass med ris med hjälp av hjullastaren om riset på förhand har buntats ihop med ett lastband som läggs i botten på släpkärran innan man börjar lasta. Riset läggs sedan ovanpå bandet med alla grenar i samma riktning. Sedan drar man ihop lastbandet runt riset så att det bildar en bunt som går att lyfta av med maskin.</p> <p><i>Container för tegelpannor, mursten m.m.</i></p> <p>Om någon av de befintliga nedsänkta containerplatserna skulle användas krävs att fallskyddsräcken finns framför containern vilket gör att det tunga avfallet ändå behöver lyftas relativt högt. Förvaltningen håller dock med förslagslämnaren om att man bör undersöka möjligheten att ordna en lösning för fyllnadsmaterialet som underlättar avlastning jämfört med hur det fungerar idag. Förvaltningen tar med sig denna synpunkt och planerar att arbeta med att ta fram ett alternativ under 2022.</p>
KS2021/219	<p>Medborgarförslag om koloniområde i Bollebygd</p> <p>Gunnar Riegertz</p>	2021-09-16	<p>Kommunstyrelsens beslut 2022-03-01, § 46:</p> <p>Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget. Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att det inte är ekonomiskt fördelaktigt att använda kommunens resurser till planering av bostadslänkande former, till exempel koloniområden, där permanenta bostäder inte är tillåtet. Med hänsyn till kommunens resurser bör permanentbostäder prioriteras. Bollebygds kommun ser också vikten av att prioritera så att kommuninvånarna får tillgång till grönområden. En viktig aspekt för att kunna tillvarata medborgarnas engagemang och önskemål om mer funktioner i kommunens grönområden är att det behöver finnas en övergripande strategi för hur</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

		<p>kommunens olika grönområden ska användas. I kommunstyrelsens handläggning av ärendet har samhällsbyggnadsförvaltningen tillfrågats, och där konstaterar man att grönområden för koloniområden inte är förenligt med de mål som finns i samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhetsplan.</p> <p>Samhällsbyggnadsförvaltningen utför arbetsuppgifter på uppdrag av kommunstyrelsen, däribland strategisk planering samt arbete med att ta fram styrdokument såsom riktlinjer, program och strategier. I förvaltningens uppdrag ligger att stödja kommunstyrelsen vad gäller kommunens mark- och bostadspolitik. Operativt innebär detta att aktivt bevaka och stödja kommunstyrelsen vad gäller inköp av strategisk mark samt förädling av kommunal mark. I uppdraget ingår också att hålla planeringsunderlag uppdaterade för att möjliggöra en effektiv planprocess samt för att nå målet om att ha en god planberedskap. En viktig aspekt för att uppnå god struktur för kommunens grönområden och förbättra förutsättningarna för idrott och hälsa är att se till helheten vad gäller grönområdenas funktion, värden och sammanhängande struktur. Antalet mail, telefonsamtal och medborgarförslag om att prioritera, rusta upp och utveckla flera olika grönområden, gångstigar och stråk i Bollebygds kommun kan också ses som tecken på behovet av ett helhetsgrepp om grönstrukturen i kommunen. Samhällsbyggnadsförvaltningen ser också att en fördjupning av översiktsplanen behöver göras för Bollebygds tätort parallellt med pågående planuppdrag.</p> <p>Det finns även ett utredningsuppdrag från kommunstyrelsen att hitta kommunala förtätningsprojekt. De motstående intressena med att utveckla grönområdena och att förtäta med bebyggelse behöver utredas översiktligt. Strukturbilden kan visa vilka grönområden som ska bevaras och vilka som kan tas i anspråk för bebyggelse. Invånarnas önskemål behöver också ses i förhållande till att grönområdena fyller andra funktioner än rekreativa t.ex. genom att rena och fördröja dagvatten samt för växt- och djurliv.</p> <p>Kommunstyrelseförvaltningen bedömer därför är att de strategiska uppdragen handlar om att utveckla och ta fram en strategi för att öka användningen och funktionerna i befintliga grönområden, och inte att skapa nya områden för exempelvis koloniområden. Kommunen</p>
--	--	--

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

		<p>behöver prioritera att köpa in strategisk mark för att kunna utveckla bostäder eller verksamheter, och inte att köpa mark för rekreation och odling. Till detta kommer också att Bollebygds kommun inte är en stor markägare och i dagsläget äger kommunen inte någon mark som skulle lämpa sig för kolonilotter/koloniområde. Det finns ett tydligt uppdrag av att arbeta med strategiska markköp, dock anser kommunstyrelseförvaltningen att markköpen ska prioritera att bygga bort delar av kommunens bostadsbrist. Koloniområden behöver även planläggas och att planlägga kolonilotter utan möjlighet till bostad tar resurser i anspråk som kunde ha gått till att planera fullvärdiga bostäder.</p> <p>När kolonilotter anlades i städerna var det ofta i städernas dåvarande utkanter där kommunen ägde mark som inte ansågs värdefull. På senare år har många kommuner fått problem med att invånarna ändå valt att permanent bosätta sig i områdena som var avsatt för koloniområden och kommunerna har fått problem med VA-försörjningen. Att använda kommunens resurser till att bygga ut vatten och avlopp till ett område där det ändå inte är tillåtet att bo anses inte vara en god hushållning av kommunens resurser. Om kommunen skulle köpa in mark kommer priset på marken att avgöras av vilka andra användningar som marken kan få, t ex. bostäder. Att köpa mark för att anordna kolonilotter utan byggrätt för permanentboende kommer därmed bli en förlustaffär för kommunen. Dessutom behövs tid för att administrera koloniområdet samt att kommunen behöver ta ut en marknadsmässig så kallad arrendavgäld vilket gör att priserna för en kolonilott skulle bli mycket högt. Det krävs vidare att det bildas en koloniförening med organisationsnummer som är mottagare till arrendavgäld, VA-fakturor, sophantering m.m. Även om mark köps in kommer troligtvis en relativt stor yta behöva markterrasseras vilket medför en kostnad för kommunen. Parkeringsplatser behöver anordnas till området vilket medför ytterligare kostnad för kommunen.</p> <p>För en eventuell kolonilottsägare medför arrendet även att man inte kan låna pengar med kolonilotten som säkerhet utan behöver finansiera på annat sätt. Arrendet medför även att vid uppsägning ska en kolonilottsägare återlämna marken i ursprungligt skick d.v.s. utan byggnader. Det skapar en ännu större osäkerhet för en kolonilottsköpare med ett högt pris för</p>
--	--	---

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022
KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			kolonilotten om kommunen längre fram säger upp kolonilotten för att t.ex. bygga bostäder inom ytan.
KS2021/261	Medborgarförslag om ny flaggstång vid kommunhuset Johan Bergman	2021-10-14	<p>Kommunstyrelsens beslut 2022-03-01, § 47:</p> <p>Kommunstyrelsen avslår medborgarförslaget. Kommunfullmäktige har på sammanträde 2021-11-11, § 172, beslutat om riktlinjer för flaggning i Bollebygds kommun. Riktlinjerna för kommunal flaggning vid kommunala byggnader är framtagna för att öka förståelsen bland allmänhet och kommuninvånare för de dagar som uppmärksammas. Riktlinjerna avser flaggstänger ägda av kommunen samt flaggning vid fastigheter med kommunal verksamhet i Bollebygds kommun. Dessa riktlinjer fastställer när Bollebygds kommun ska flagga samt vilka allmänna flaggregler som gäller och vad kommunen ska ansvara för vid flaggning på de fyra officiella flaggstängerna utanför kommunhuset. Bl a inbegriper riktlinjerna att kommunen ska flagga på de av Sveriges riksdag erkända nationella minoriteters nationaldagar. Däri inkluderas flaggning på samernas nationaldag, 6 februari. Således flaggar kommunen på samernas nationaldag och därmed utesluts den delen från förslagsställarens förslag. Kommunens riktlinjer för flaggning inbegriper även att kommunen ansvarar för att flagga med Prideflaggan.</p> <p>Kommunstyrelseförvaltningen förstår förslagsställarens intention om att marknadsföra kommunens föreningar exempelvis, men det får inte vara på bekostnad av de lagar, förordningar och framförallt kommunens egna riktlinjer, som finns. Bolagsflaggor används i marknadsföringssyfte av många företag och föreningar. De anses inte vara "riktiga" officiella flaggor och därför ser reglerna för dem annorlunda ut. En företagsflagga får t ex vara hissad dygnet runt, men flaggning tillsammans med nationsflagga bör dock undvikas. Den viktigaste regeln att följa är att aldrig ge en bolagsflagga bättre placering än en nationsflagga. Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att inköp av ny flaggstång samt markförberedande arbete som t ex fundament skulle kosta ca 20 tkr.</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			<p>Marken till höger om kommunhusets entré ägs av Bollebygds kommun och är i och med det kommunens ansvar att sköta, och det som står på kommunens mark faller på kommunen att sköta. De fastslagna riktlinjerna är framtagna av en anledning och med god och gedigen efterforskning. Riktlinjerna handlar om att upprätta en viss ordning och samhällsbyggnadsförvaltningen som ansvarar för de officiella flaggstängerna utanför kommunhuset ska hålla flaggstängerna hela och rena, så också flaggorna som hängs upp. Framförallt ska förvaltningen ansvara för att flaggning sker utifrån Lag om Sveriges flagga (SFS 1982:269), Förordning om allmänna flaggdagar (SFS 1982:270) samt anvisningar utgivna av Rikskommittén Sveriges Nationaldag, och kommunens antagna riktlinjer.</p> <p>Att sätta upp ännu en flaggstång på kommunens mark, om än på andra sidan de fyra officiella flaggstängerna, riskerar ändå att ansvarsmässigt falla på kommunen att upprätthålla ordningen vid, och på, den nya flaggstången. Kommunstyrelseförvaltningen ser även svårigheter i att upprätthålla ordning och den schemaläggning som förslagsställaren föreslår. En viss administration måste upprätthållas, hur ska t ex bokning av flaggningstider skötas? Förvaltningen ser det inte som omöjligt att ansvaret för skötseln och schemaläggning och bokning ändå riskerar att hamna hos kommunen, då flaggstången skulle stå på kommunens mark. Det finns även tvekan kring att om man flaggar med andra flaggor än lag och riktlinjer anger så blir det kommunen som flaggar fel och bryter mot riktlinjerna utifrån det faktum att flaggstången skulle stå på kommunens mark.</p>
KS2021/277	Medborgarförslag om utskick med e-mail och papperspost Erik Berglund	2021-11-11	<p>Kommunstyrelsens beslut 2022-04-12, § 65:</p> <p>Kommunstyrelsen bifaller medborgarförslaget. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att utreda möjlighet till säker hantering av dokument via e-post.</p>
KS2019/295	Medborgarförslag om utegym i Skattegårdsparken		<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-03-21, § 58:</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

	Thomas Perlöv		Samhällsbyggnadsnämnden anser medborgarförslaget besvarat. Samhällsbyggnadsnämnden ger samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att inom ramen för en fördjupad översiktsplan ta fram förslag på möjlig lokalisering samt utformning/utrustning av ett utegym i centrala Bollebygd. Samhällsbyggnadsnämnden ser inte att ett beslut om lokalisering och genomförande är beroende av beslut om antagen fördjupad översiktsplan.
KS2021/171	Medborgarförslag om övergångsställe över Erikstorpsvägen Ann-Sofie Daltegen	2021-06-09	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-04-25, § 82:</p> <p>Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att anse medborgarförslaget besvarat. Samhällsbyggnadsförvaltningen har under våren 2022 påbörjat arbete med en förlängning av befintlig gång- och cykelbana längs med Erikstorpsvägen, inklusive anläggningen av ett övergångsställe vilket kommer placeras 50-60 meter österut jämfört med föreslagen placering. Arbetet förväntas färdigställas under 2022. Samhällsbyggnadsförvaltningen konstaterar att medborgarförslaget ligger i linje med pågående arbete för att öka trafiksäkerheten vid Erikstorpsvägen och bedömer att förslaget därför ska anses besvarat.</p>
KS2020/268	Medborgarförslag om förbättring av belysning på lekplatsen i Erikstorp Magnus Fagerberg	2020-12-09	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-04-25, § 84:</p> <p>Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att avslå medborgarförslaget, då belysningen är anpassad efter parkens tema och bedöms vara tillräcklig. Lekplatsen, Erikstorpsparken, färdigställdes 2008. Parken är skapad med rymden som inspirationskälla. Den innehåller en klätterställning som med lite fantasi kan få en att tro att man är på väg till månen, traditionella gungor som kan ta en en bit mot himlavalvet om man vill, samt en avskild yta där de minsta barnen kan känna lugn och ro. En stenbro inbjuder till spontan lek i den tätortsnära naturen. Den spontana leken är, i dagens inrutade och stressiga samhälle, nog så viktig för att utveckla barns fantasi och kreativitet. En öppen gräsyta med fotbollsmål finns i anslutning till parken som kan användas av de som till exempel vill spela boll. I parken finns även en grillplats med flera sittplatser, samt ett grillgaller som är reglerbart i höjd. Både grillplatsen och delar av parken har effektbelysts med blå lampor, vilket ger en välkomnande</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			<p>känsla även efter mörkrets inbrott. Belysningsarmatur- och stolpar ägs av park- och avfallsenheten och driftas av VA-/gata. Normalt underhåll av belysningen belastar befintlig budget. Det finns inga budgeterade medel för ny belysning.</p> <p>Samhällsbyggnadsförvaltningen konstaterar att det dämpade effektljuset är anpassat till lekplatsens tema, rymden. Förvaltningen känner inte till några klagomål på belysningen från andra kommuninvånare. Det finns i dagsläget inga planer att förändra belysningen eller parkens tema.</p> <p>Förvaltningen konstaterar vidare att det med jämna mellanrum kommer in medborgarförslag som rör kommunens olika lekplatser och förstår att det är en viktig fråga för invånarna. Samhällsbyggnadsnämnden har i beslut 2021-12-13 §251 givit förvaltningen i uppdrag att göra en utvärdering av behovet av nya lekplatser i kommunen. Det finns också ett uppdrag om att genom fördjupad översiktsplan se över grönytor, parker m.m. Förvaltningen bedömer att det inte finns någon anledning att föregå framtagandet av dessa planeringsunderlag genom att i nuläget göra förändringar inom de befintliga lekplatserna, utöver normalt underhåll. Parkens belysning är anpassad till rymdtemat och bedöms vara tillräcklig.</p>
KS2021/34	<p>Medborgarförslag om padelbana i Erikstorp</p> <p>Emelie Hagman</p>	2021-02-11	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-04-25, § 83:</p> <p>Samhällsbyggnadsnämnden ger samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att inom ramen för en fördjupad översiktsplan se över lämplig användning av den gamla tennisbanan i Erikstorp. Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att därmed anse medborgarförslaget besvarat.</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			<p>Samhällsbyggnadsförvaltningen konstaterar inledningsvis att sedan medborgarförslaget lämnats in har två privata aktörer beviljats bygglov för padelhallar, och att det numera finns möjlighet att spela padel i Bollebygds tätort.</p> <p>I budget för 2022-2024 gavs samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en fördjupad översiktsplan (FÖP) kring grönytor m.m. Underlaget ska visa var kommunen kan förtäta med bostäder men också ligga till grund för beslut om drift och anläggning av motionsanläggningar, parker, lekplatser etcetera. Anläggande av en padelbana beräknas innebära en kostnad från 250 tkr och uppåt, till det kommer kostnader för årlig drift.</p> <p>Samhällsbyggnadsförvaltningen håller med förslagsställaren om behovet av olika platser och ytor för spontanidrott i kommunen, och ställer sig positiva till att undersöka hur den aktuella platsen, den gamla tennisbanan i Erikstorp, skulle kunna användas på bästa sätt. Förvaltningen bedömer att detta bäst görs inom ramen för arbetet med fördjupad översiktsplan.</p>
KS2021/120	<p>Medborgarförslag om gammal tennisplan i Erikstorp</p> <p>Henrik Arnquist</p>	2021-04-29	<p>Kommunstyrelsens beslut 2022-06-14, § 142:</p> <p>Kommunstyrelsen bifaller medborgarförslaget. I handläggningen av förslaget har samhällsbyggnadsförvaltningen tillfrågats. Samhällsbyggnadsförvaltningen ser behov av att arbeta med frågorna om användning och utveckling av kommunens grönytor, parker och friluftsområden på ett långsiktigt och hållbart sätt.</p> <p>I kommunens budget för 2022–2024 gavs samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en fördjupad översiktsplan (FÖP) under 2022, och i det uppdraget kommer frågor om grönytor att tas med.</p> <p>Kostnaden för att sopa befintlig tennisplan och måla dit rutor för t ex Kingplan bedöms vara låg. Även om ytan i ett senare skede tas i anspråk för byggnation så är det inga stora investeringar som går förlorade. Kommunens park och avfallsenhet bedömer att kostnaden för att iordningställa ytan är 5000 kr, under förutsättning att man inte behöver lägga ny asfalt.</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

		<p>Dock kommer kommunen inte att återkommande sköta ytan då den finns med i ett område som är utpekad för att studera förtätning.</p> <p>Både kommunstyrelsen och samhällsbyggnadsnämnden har svarat på en stor mängd medborgarförslag, motioner och andra initiativ som alla syftar till att utveckla kommunens olika grönområden, samtidigt har man i uppdrag att arbeta med att skapa förtättningsprojekt på kommunal mark. Samhällsbyggnadsförvaltningen vill med uppdraget om att ta fram fördjupad planeringsunderlag öka kunskapsläget om grönyrtornas funktioner, inte bara för människor utan även som spridningskorridorer för djur och växter. För att kunna arbeta med förtätning och utveckling av grönområdena behöver ett planeringsunderlag tas fram. Underlaget ska visa var kommunen kan förtäta med bostäder men också ligga till grund för beslut om drift och anläggning av olika typer av motionsanläggningar, parker, lekplatser, och exempelvis vilka grönområden som ska finnas där människor inte ska vistas för att det stör växt- och djurlivet. Med hjälp av ett sådant planeringsunderlag får förvaltningen dessutom bättre insikt kring frågor om lokalisering, trafikflöden, risk för störningar/buller, trygghetsaspekter, skyddade arter, ekonomiska förutsättningar etc.</p> <p>Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att det är viktigt att använda verktyget med en fördjupad översiktsplan för att se på alla grönområden samtidigt och utifrån en rad olika aspekter och önskemål välja de ytorna som är lämpligast på lång sikt. En annan fördel med att låta investeringar i grönområdena föregås av en fördjupad översiktsplan är att en sådan process garanterar en demokratisk insyn, genom exempelvis medborgardialoger där allmänheten ges möjlighet att yttra sig, vilket skapar en vidare förståelse för de olika områdenas planeringsförutsättningar samt en större demokratisk förankring.</p> <p>Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning är att en upprustning av tennisplanen bör kunna göras, men att det är viktigt att samtidigt betona att den långsiktiga planen för området ska tas</p>
--	--	--

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			fram i kommunens arbete med en fördjupad översiktsplan. Den fördjupade översiktsplanen ska reda ut vilka av kommunens grönområden som ska användas för rekreation och lek och vilka grönområden som kan tas i anspråk för bebyggelse. Frågan om långsiktig lokalisering av olika idrottsplats- och rekreationsområden bör hanteras i ett större sammanhang. På den aktuella platsen där tennisplanen ligger är den inom ett område som i översiktsplanen är utpekad som förtätningsområde, men då åtgärden att iordningställa ytan för lek bedöms vara liten bör ytan därför kunna användas för lek till dess att kommunen bestämmer något annat.
KS2020/257	Medborgarförslag om tennisbana i Bollebygd Lavin Thelin	2020-12-09	<p>Kommunstyrelsens beslut 2022-06-14, § 143:</p> <p>Kommunstyrelsen anser medborgarförslaget besvarat. Inom ramen för kommunens arbete med fördjupad översiktsplan (FÖP) finns möjlighet att utreda plats för byggnation av en ny tennisbana i Bollebygd, och klargöra hur en sådan plats ska användas.</p> <p>I handläggningen av förslaget har samhällsbyggnadsförvaltningen tillfrågats. Samhällsbyggnadsförvaltningen ser behov av att arbeta med frågorna om användning och utveckling av kommunens grönytor, parker och friluftsområden på ett långsiktigt och hållbart sätt.</p> <p>I kommunens budget för 2022–2024 gavs samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en fördjupad översiktsplan (FÖP) under 2022, och i det uppdraget kommer frågor om grönytor att tas med. De ekonomiska konsekvenserna av att anlägga tennisbanor i Bollebygd är svåra att förutse innan en lokalisering är vald och innan förvaltningen vet om det finns en förening som kan bistå i skötsel. Om en central yta väljs för tennisverksamhet bör de ekonomiska konsekvenserna förutom iordningsställande och skötsel också ta hänsyn till vilka värden ytan skulle skapa om den användes för t.ex. bostadsbyggnation. Ur ett barnkonsekvenstänk bör anordnande av tennisplaner i centrala Bollebygd ha positiva konsekvenser för barn.</p>
KS2022/72	Medborgarförslag om fler papperskorgar	2022-05-05	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-06-20, § 135:</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

	Lars-Erik Pettersson		<p>Samhällsbyggnadsnämnden anser medborgarförslaget besvarat. Samhällsbyggnadsförvaltningen har under våren 2022 bett invånarna lämna in förslag på placering av nya sittplatser med papperskorgar längs med kommunala gång- och cykelvägar i tätorterna. Förslagen har sammanställts och nya bänkar och papperskorgar är planerade att sättas ut innan årsskiftet 2022/2023 på tre platser i Bollebygd och Töllsjö. Ytterligare bänkar och papperskorgar planeras att sättas ut under kommande år. Förvaltningen konstaterar att förslaget ligger i linje med pågående projekt där nya papperskorgar är planerade att placeras ut längs kommunala gång- och cykelvägar under innevarande år. Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer därför att förslaget ska anses besvarat. Vidare bedöms planerat framtagande av en fördjupad översiktsplan för grönområden, vilket kommer genomlysas frågan om lokalisering av olika idrotts- och rekreationsytor etcetera, även fånga upp frågan om ytterligare papperskorgar vid nya anläggningar.</p>
KS2021/233	<p>Medborgarförslag om rastplats för hundar</p> <p>Ewa Fröjd</p>	2021-10-14	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-06-20, § 137:</p> <p>Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att avslå medborgarförslaget om en hundrastgård på Malmgården. Samhällsbyggnadsnämnden ger samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att titta på om en kommunal hundrastgård är något att hantera inom ramen för en fördjupad översiktsplan för grönområden. Samhällsbyggnadsnämnden uppmanar förslagsställaren att i samarbete med det lokala föreningslivet driva projektet vidare med hjälp av föreningsbidrag.</p> <p>Den tomt som utpekats i förslaget är inte kommunalt ägd. För tomten gäller detaljplan för Malmgården som vann laga kraft 2016 och som ger byggrätt för bostäder och centrumändamål. Samhällsbyggnadsförvaltningen har sedan tidigare fått i uppdrag att genom en fördjupad översiktsplan se över användandet av kommunala grönytor för olika typer av sport- och rekreationsaktiviteter. Anläggandet av en mindre hundrastgård bedöms kosta från 50 till</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			<p>200 tkr beroende på lokalisering, utformning och storlek. Till det kommer en årlig driftkostnad som uppskattas till 30 tkr.</p> <p>Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att den i förslaget utpekade tomten, Malmgården, inte är aktuell att köpa in i syfte att anlägga hundrastgård. Det kan däremot finnas andra platser i tätorten som är bättre lämpade för detta ändamål. En sådan lokalisering behöver utredas djupare. Förvaltningen bedömer att det är möjligt att titta på frågan om hundrastgård i samband med framtagandet av fördjupad översiktsplan och därigenom kunna se över lämplig lokalisering, med hänsyn till både hundägare och andra som kan påverkas av en sådan anläggning.</p>
KS2021/325	<p>Medborgarförslag om att stänga av Bollebygd centrum för genomfart av tung trafik</p> <p>Gunnar Riegertz</p>	2022-02-10	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-06-20, § 136:</p> <p>Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att avslå medborgarförslaget. Förslagsställaren önskar att man skyltar om Göteborgsvägen och Kungsbackavägen genom Bollebygd centrum så att tung genomfartstrafik inte tillåts passera, utan hänvisas till riksväg 40 mellan Grönkullenmotet och Kullamotet. Trafikverket är väghållare för Göteborgsvägen från Grönkullenmotet till Kullamotet. Vägen har klass BK 2. Bollebygds kommun har inte rådighet över vägen och har inte möjlighet att besluta om att begränsa vägen för tung trafik. Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att medborgarförslaget inte kan hanteras av Bollebygds kommun eftersom Göteborgsvägen är Trafikverkets väg. Förvaltningen konstaterar att vägarna behöver vara öppna för tung trafik för att klara transporter till, från och igenom orten, och en delvis begränsning av genomfart bedöms vara svår att kontrollera och upprätthålla. Förvaltningen ser inte något behov från kommunens sida att driva ett ärende om delvis avstängning gentemot Trafikverket, utan hänvisar förslagsställaren att i så fall själv kontakta Trafikverket i ärendet.</p>
KS2021/316	Medborgarförslag om olika seniorboenden i Bollebygds	2022-02-10	<p>Kommunstyrelsens beslut 2022-08-30, § 153</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

kommun Yvonne André		<p>Kommunstyrelsen anser medborgarförslaget besvarat i och med att förslagsställarens intentioner i medborgarförslaget redan är under utredning i kommunen sedan ett tag tillbaka, och därmed kan anses vara tillgodosedda.</p> <p>Brist på särskilt boende för äldre kan inte lösas enbart genom att förbättra bostäderna på den ordinarie bostadsmarknaden, eller genom trygghetsboenden. Brist på bostäder som är tillgängliga för personer med nedsatt rörlighet kan emellertid öka behovet av särskilt boende. Det är därför av vikt att kommunen ser till att det finns tillräckligt med bostäder i särskilt boende när en äldre person bedöms ha det behovet. Socialnämnden har således i början av 2022 reviderat behovet av äldreboendeplatser i kommunen.</p> <p>Man bedömer att en utökning om cirka 20 platser på särskilt boende för äldre räcker, under förutsättning att kommunen planerar fler bostäder som är anpassade för äldres behov och på olika sätt uppmuntrar företag som ägnar sig åt bostadsbyggande att uppföra trygghetsboenden med gemensamhetsytor och plats för aktiviteter.</p> <p>Kommunstyrelsen har 2022-03-01, § 51, gett socialnämnden följande uppdrag: Socialnämnden ska precisera vilken typ av – och behovet av – bostäder anpassade för äldres behov som finns. Uppdraget ska innefatta beskrivning av de olika boendetyper socialnämnden tänker sig. En definition och beskrivning av vad ett trygghetsboende är ska finnas med och den ska vara skriven så att det är ett underlag för vidare kommunikation med eventuella aktörer på marknaden som vill bygga ett trygghetsboende i kommunen. Om socialnämnden tänker att biståndsbedömt trygghetsboende är ett alternativ ska även detta beskrivas och definieras. Eventuella skillnader i utformning av och kommunens ansvar mellan trygghetsboende och biståndsbedömt trygghetsboende ska beskrivas. Underlaget ska också presentera befolkningsunderlaget för olika boendeformer i de olika kommundelarna, det vill säga hur många äldre tror socialnämnden kan vara aktuella för annan boendeform än äldreboende och då preciserat på de olika kommundelarna, på kort och lång sikt. Finns det andra boendeformer</p>
----------------------------	--	--

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

			för äldre som socialnämnden har i åtanke ska dessa definieras och presenteras på liknande sätt som för trygghetsboende och biståndsbedömt trygghetsboende.
KS2022/183	Medborgarförslag om offentlig toalett på torget Gunnar Riegertz	2022-09-22	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-11-14, § 206</p> <p>Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att anse medborgarförslaget besvarat. Kommunfullmäktige har i september 2021 behandlat en motion med samma intentioner. Kommunfullmäktige beslutade då att avslå motionen med gav kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med näringslivet utreda hur frågan kan lösas. Detta uppdrag pågår. Vid handläggning av motionen har samhällsbyggnadsnämnden bedömt kostnaden för uppförande av en fristående prefabricerad toalettbyggnad till 500-600 tkr (2021), med tillkommande kostnader för grundläggning, markarbeten, VA-ledningar, elarbeten samt bygglovsavgifter. Totalt rör det sig om en kostnad om minst 800-1000 tkr. Till detta kommer löpande kostnader för städning, el och VA. Samhällsbyggnadsnämnden konstaterar att då frågan för närvarande utreds av en annan förvaltning, kan nämnden inte föregripa denna utredning genom att vare sig bifalla eller avslå medborgarförslaget. Nämnden bedömer därför att medborgarförslaget ska anses besvarat.</p>
KS2021/118	Medborgarförslag om belysning vid återvinningsstationer Bengt Forsling	2021-04-29	<p>Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2022-12-12, § 219</p> <p>Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att bifalla medborgarförslaget om belysning vid återvinningsstationerna Ekedalsvägen samt Källevägen i Bollebygds tätort. Samhällsbyggnadsförvaltningen konstaterar att 4 av kommunens 6 återvinningsstationer är belysta idag. Återvinningsstationerna sköts av FTI men är belägna på kommunal mark. Det har rått viss otydlighet kring vilken av parterna som ska ansvara för belysning, de investeringar som har gjorts hittills har kommunen bekostat. Från 2024 kommer ansvaret för återvinningsstationerna gå över från FTI till kommunen. Detta underlättar i frågan om ansvar för belysning. Förvaltningen ställer sig positiva till förslaget och bedömer att det är möjligt att genomföra under 2023.</p>

FÖRTECKNING ÖVER BESVARADE MEDBORGARFÖRSLAG UNDER 2022

KOMMUNSTYRELSEFÖRVALTNINGEN

22. Initiativärende (S) och (M) om ev
nedläggning av barnmorskemottagningen i
Bollebygd KS2023/32

Initiativärende till KS i Bollebygd 2023-01-24

Skall MVC / Barnmorskemottagningen i Bollebygd läggas ner och hänvisa alla till Borås. Skälet är att man inte har någon personal.

Detta borde Kommunstyrelsen i Bollebygd anse oacceptabelt och uppmana VGR att göra om och göra rätt. VGR:s åtgärder omintetgör även möjligheten att etablera en ny familjecentral som kommunen planerat att starta under innevarande år.

VGR utlovar i information och reklam under rubriken "Nära dig i livets stora och små stunder" följande till föräldrar. Skall detta inte gälla i Bollebygd? VGR beskriver sin verksamhet som följer.

"Att bli förälder kan vara det största som händer i livet. Hos oss får du vård under och efter graviditet, samt stöd inför att bli förälder.

Du kan också få råd om vilket preventivmedel som passar just dig samt testa dig för könssjukdomar. På barnmorskemottagningen tar du även det viktiga cellprovet.

Vi erbjuder bland annat:

- Vård under och efter graviditeten
- Stöd i föräldraskapet
- Preventivmedelsrådgivning
- Gynekologisk cellprovskontroll
- Möjlighet att göra ultraljud och annan fosterdiagnostik
- Test för sexuellt överförbara sjukdomar (könssjukdomar)
- Information om abort

På barnmorskemottagningen träffar du barnmorskor. Vi har läkare, psykologer och dietister knutna till mottagningen.

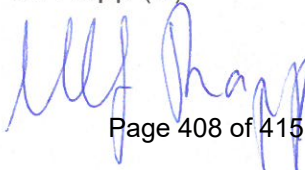
Västra Götalandsregionens barnmorskemottagningar är en del av Regionhälsan. "

Med hänvisning till ovanstående så föreslår vi att Kommunstyrelsen i Bollebygd begär att få till stånd överläggningar med VGR så att Barnmorskemottagningen i Bollebygd blir kvar.

Bollebygd 2023-01-24

Ingridh Anderen (M)

Ulf Rapp (S)

23. Initiativärende (SD) och (KD) om
barnmorskemottagningen i Bollebygd
KS2023/33

Initiativärende angående Barnmorskemottagningen

Nyheten att Barnmorskemottagningen i Bollebygd eventuellt skall stänga har nått oss. Ur ett tillgänglighetsperspektiv är detta illa. Vi befinner oss också i planeringen för en familjecentral. Tar man bort en av verksamheterna som behöver finnas inom en familjecentral, så blir det problematiskt att starta.

Förslag:

Vi föreslår att kommunstyrelseförvaltningen på lämpliga sätt kontaktar den Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden och påtalar hur viktig mödravårdscentralen är för Bollebygd samt redogör för konsekvenserna om den stängs.

Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna

Daniel Persson (SD)

Cecilia Carlhson (KD)

24. Framställan om revidering av
kommunstyrelsens reglemente samt
kommunens arvodesreglemente - uppdrag till
kommunchef KS2023/11

§14

KS2023/11

Framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente - uppdrag till kommunchef**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunchefen får i uppdrag att skyndsamt till kommunstyrelsen lägga fram förslag till nya reglementen för kommunstyrelsen samt ett nytt arvodesreglemente med arvodesbilaga i enlighet med denna framställan.

Ärendet

Den nya majoriteten har gjort en framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente och vill därmed ge ett uppdrag till kommunchefen.

Jäv

Daniel Persson (SD) anmäler jäv och deltar inte i handläggning och beslut i ärendet.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras kl 12-12.10.

Förslag till beslut

Kommunchefen får i uppdrag att skyndsamt till kommunstyrelsen lägga fram förslag till nya reglementen för kommunstyrelsen samt ett nytt arvodesreglemente med arvodesbilaga i enlighet med denna framställan. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- Nya KS reglementen och Arvodesreglemente inkl arvodesbilaga, skr Ulf Rapp och Peter Hemlin
- Fasta arvoden, bilaga arvodesregl.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Framställan om justering av Kommunstyrelsens reglementen och Arvodesreglementet

I samband med att Val- och Arvodesberedningen behandlade de, vid tillfället, förestående valen till politiska uppdrag 2023-2026 avseende styrelse och nämnder mm informerades och föredrog Peter Hemlin, val- och arvodesberedningens ordförande, bland annat följande.

Kommunfullmäktige skulle i samband med de förestående valen också utse ordförande, vice ordförande och vad avser kommunstyrelsen också 2:e vice ordförande.

Från majoritetens sida så redovisade Peter Hemlin att avsikten var att ordförande skulle företräda majoriteten, vice ordförande skulle företräda majoriteten, 2:e vice ordförande skulle företräda oppositionen. Vidare informerades om att ett sådant val skulle kräva smärre justeringar i Kommunstyrelsens reglementen och Arvodesreglementet.

Förändringarna innebär att vice ordföranden blir ersättare för KSO vid sjukdom och förfall. Den frist om 30 dagar som föreskrivs i det nu gällande reglementet skulle därmed utgå. KS 2:e vice ordförande skulle sålunda ersätta KSO i den händelse såväl KSO som vice KSO ej kunde fullgöra uppdraget.

Som nämnts kräver ovanstående förändring i KS reglementen att arvodesreglementet med bilaga ändras på så sätt att vice ordförande erhåller ett fast arvode om 25% av KSO's arvode och 2:e vice ordförande erhåller ett arvode om 65% av KSO's arvode.

Val- och arvodesberedningen gav under beredningen uttryck för att de gällande reglementena bör följas intill dess att nya reglementen har fastställts av kommunfullmäktige.

Mot bakgrund av ovanstående så föreslås att Kommunchefen får i uppdrag att skyndsamt till KS lägga fram förslag till nya reglementen för KS samt ett nytt arvodesreglemente med arvodesbilaga i enlighet med denna framställan.

När Kommunfullmäktige slutligt behandlat och beslutat om de föreslagna förändringarna får frågan föras vidare till de ledamöter som idag innehar uppdragen.

Bollebygd 2023-01-01

Ulf Rapp
Kommunstyrelsens ordförande

Peter Hemlin
Val- och arvodesberedningens ordförande

Bilaga för fasta arvoden

Avser mandatperioden 2019-2022

Beloppen gäller under tiden 2022-01-01 -- 12-31

Kommunstyrelsens ordförande 2022:

59 804 kr

Arvodeshöjning 2022 = 2 %

Förtroendeuppdrag	Procent	Fast arvode /mån	Fast arvode /år
Kommunstyrelsens ordförande	100%	kr 58 631	kr 703 572
Kommunstyrelsens vice ordförande	65%	kr 38 873	kr 466 471
2:e vice ordförande	25%	kr 14 951	kr 179 412
Fullmäktiges ordförande	10%	kr 5 980	kr 71 765
Fullmäktiges 1:e vice ordförande	5%	kr 2 990	kr 35 882
Fullmäktiges 2:e vice ordförande	5%	kr 2 990	kr 35 882
Revisor ordförande	10%	kr 5 980	kr 71 765
Revisor vice ordförande	8%	kr 4 784	kr 57 412
Revisor ledamot	8%	kr 4 784	kr 57 412
Överförmyndaren	10%	kr 5 980	kr 71 765
Socialnämndens ordförande	40%	kr 23 922	kr 287 059
Socialnämndens vice ordförande	25%	kr 14 951	kr 179 412
Jourersättning sociala utskottet	5%	kr 2 990	kr 35 882
Utbildningsnämndens ordförande	40%	kr 23 922	kr 287 059
Utbildningsnämndens vice ordförande	25%	kr 14 951	kr 179 412
Samhällsbyggnadsnämndens ordförande	40%	kr 23 922	kr 287 059
Samhällsbyggnadsnämndens vice ordförande	25%	kr 14 951	kr 179 412
Valnämndens ordförande (endast valår)	4,5%	kr 2 691	kr 32 294

BOLLEBYGDS KOMMUN

Valnämndens vice ordförande (endast valår)	2%	kr	1 196	kr	14 353
Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder, ordförande	10%	kr	5 980	kr	71 765
Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder, vice ordförande	6%	kr	3 588	kr	43 059
SUMMA:		kr	279 008,74	kr	3 348 104,88

Arvode för sammanträde m.m			Per timma:
Sammanträdesarvode, första timman (grundarvode)	0,07%	kr	492,50
...därefter för varje påbörjad halvtimme (timmarvode)	0,02%	kr	140,71

Ersättning för barntillsynskostnader

Högsta belopp per timme

kr 150,00